

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών**

— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΚΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΑΣΙΑΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Γεωπολιτική Ανάλυση, Γεωστρατηγική Σύνθεση

και Σπουδές Άμυνας και Διεθνούς Ασφάλειας

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΙΤΛΟ:

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Επόπτες: Καθηγητής Ιωάννης Θ. Μάζης, κύριος επιβλέπων

Επίκουρος Καθηγητής Κων/νος Γώγος, μέλος επιτροπής

Επίκουρος Καθηγητής Κυριάκος Θ. Νικολάου-Πατραγάς, μέλος επιτροπής

Ονοματεπώνυμο: Ελένη Β. Δαφνοπούλου

Αθήνα, 2019

Όνοματεπώνυμο: Ελένη Β. Δαφνοπούλου

Αριθμός μητρώου: 201610208

Γνωστικό αντικείμενο: Επιστημολογία, Μεθοδολογία Συστημικής Γεωπολιτικής Ανάλυσης

Επόπτες: Καθηγητής Ιωάννης Θ. Μάζης, κύριος επιβλέπων, Επίκουρος Καθηγητής Κωνσταντίνος Χ. Γώγος, μέλος επιτροπής, Επίκουρος Καθηγητής Κυριάκος Θ. Νικολάου-Πατραγάς, μέλος επιτροπής

Τίτλος: Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Αριθμός λέξεων: 17.445

Ημερομηνία κατάθεσης: 02/10/2019

Δήλωση: Με την υποβολή της παρούσας και τη συμπλήρωση του ανωτέρω πίνακα, βεβαιώ ότι έχω αναγνώσει και κατανοήσει τις πολιτικές και τους κανονισμούς του Πανεπιστημίου Αθηνών και του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) σχετικά με την αξιολόγηση των εργασιών και τα ακαδημαϊκά παραπτώματα.

Ημερομηνία
02/10/2019

Υπογραφή

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

Ευχαριστώ ολόθερμα τον Καθηγητή μου Ιωάννη Θ. Μάζη για τη βοήθεια και τις συμβουλές του στην εκπόνηση της παρούσας εργασίας. Επίσης ευχαριστώ πάρα πολύ τους επόπτες μου, Κωνσταντίνο Χ. Γώγο και Κυριάκο Θ. Νικολάου-Πατραγά, για την καθοδήγηση, τις υποδείξεις και την υπομονή τους. Οφείλω ακόμη να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές μου στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα, για όσα με δίδαξαν και για την ενθάρρυνσή τους. Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω την οικογένεια και το σύζυγό μου. Χωρίς την αμέριστη βοήθεια και συμπαράστασή τους, δεν θα ήταν δυνατή η ολοκλήρωση της παρούσης.

Το κοράνιο είναι το σύνταγμά μας.

Ο προφήτης ο ηγέτης μας,

Και ο υπέρ πίστεως Θεού θάνατος

Η υπέρτατη επιδίωξή μας

Όρκος

Των Αδελφών Μουσουλμάνων

Η τρομοκρατία αρχίζει ως ιδέα...

Ρεφαάτ αλ-Σαήντ

Οι πλέον ανεπτυγμένες κοινωνίες μπορούν να αλωθούν αναιμάκτως,
μόνον διά του πολιτισμικού γεωπολιτικού εργαλείου.

Ιωάννης Θ. Μάζης

Περιεχόμενα

Συντομογραφίες	8
Εισαγωγή	10
1. Επισκόπηση Βιβλιογραφίας / State of the Art.....	17
1.1. Η Ιδεολογία των Αδελφών Μουσουλμάνων.....	17
1.2. Οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων στο Σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης	20
1.3. Επισκόπηση της ελληνικής και της διεθνούς βιβλιογραφίας.....	22
2. Μεθοδολογία.....	31
2.1. Εισαγωγή.....	31
2.2. Περιγραφή της εφαρμοσθείσας Μεθοδολογίας.....	33
2.3. Ανάλυση του Θέματος βάσει Ορολογίας της ΣΓΑ	35
2.4. Περιγραφή της Έρευνας	38
2.5. Ερευνητικοί Περιορισμοί.....	41
3. Ανάλυση	43
3.1. Η ισλαμιστική ιδεολογία των Αδελφών Μουσουλμάνων	43
3.2. Ανάλυση Γεωπολιτικών Δεικτών (ΓΔ).....	45
3.2.1. Πυλώνας Πολιτικής	45
3.2.1.1. ΓΔ 1. Μέθοδοι στρατολόγησης στα σωφρονιστικά καταστήματα.....	45
3.2.1.2. ΓΔ 2. Μέθοδοι στρατολόγησης σε πολιτιστικά κέντρα και τεμένη	51
3.2.1.3. ΓΔ 3. Πλήγματα Μικρής, Μεσαίας και Μεγάλης Ισχύος.....	54
3.2.2. Πυλώνας Πολιτισμού/Πληροφορίας	54
3.2.2.1. Ιδεολογία και Οργανωτική Δομή	54
3.2.2.2. ΓΔ 1. Πολιτιστικές Οργανώσεις & Τεμένη.....	56
3.2.2.3. ΓΔ 2. Έντυπα & Ψηφιακά Μέσα.....	66
3.2.2.4. ΓΔ 2. Διαδίκτυο	68
3.3. Διδασκαλίες ριζοσπαστικοποίησης	69
3.3.1. Η Ισλαμική Διακυβέρνηση	69
3.3.2. Το γκεχάντ	71
3.4. Υπολογισμός Τάσεως Ανακατανομής Ισχύος.....	74
4. Γεωπολιτικό Υπόδειγμα	80
5. Γεωστρατηγική Σύνθεση	88
Επίλογος	96

Παράρτημα Χαρτών	98
Παράρτημα Πινάκων	108
Παράρτημα Γραφημάτων	115
Παράρτημα Εικόνων	118
Παράρτημα Κειμένων	123
Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία	129
Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία	131
Άρθρα – Έρευνες	132
Αναφορές	138
Άρθρα on line εφημερίδων	139
Διαδικτυακοί Ιστότοποι	140

Συντομογραφίες

A' III	Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος
AABF	Verein Alevitische Gemeinde in Deutschland e.V.
B' III	Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος
BIM	British Muslim Initiative
ΓΔ	Γεωπολιτικός Δείκτης/Δείκτες
CAIR	Council on American-Islamic Relations
CAN	Centre Association Netherlands
CF	Cordoba Foundation
CFCM	Conseil Francais du Culte Musulman
CGI	Contact Groep Islam
CICB	Centre Islamique et Culturel de Belgique
CIE	Comisión Islámica de España
CMO	Contactorgaan Moslems en de Overheid
DIK	Deutsche Islamkonferenz – Γερμανική Ισλαμική Διάσκεψη
ECFR	European Council for Fatwa and Research
EE	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΣΔΑ	Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
ΗΑΕ	Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα
ΗΠΑ	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
FIOE	Federation of Islamic Organizations in Europe
FOSIS	Federation of Student Islamic Societies
FPRI	Foreign Policy Research Institute
GIMF	Global Islamic Media Front
GTD	Global Terrorism Database
IAN	Islamic Association Netherlands
ICB	Centre Islamique et Culturel de Belgique
ICE	Islamic Council of Europe in Belgravia
IF	Islamische Föderation
IGD	Islamische Gemeinschaft in Deutschland
IGGiÖ	Islamische Religionspädagogische Akademie
IGMG	Islamische Gemenischaft Milli Görüs
IUMS	International Union of Muslim Scholars
IZM	Islamisches Zentrum München
IR	Islamic Relief
JMF	Jeunes Musulmans de France
ΚΠΚ	Κοινός Ποινικός Κώδικας
LIIB	Ligue Islamique Interculturelle De Belgique
LKV	Liga Kultur Verein
LMB	Ligue des Musulmans de Belgique
MAB	Muslim Association of Britain
MCB	Muslim Council of Britain

MJÖ	Muslimische Jugend Österreichsches
MWH	Muslim Welfare House
MWL	Muslim World League
ΝΕ.ΠΟ.Δ.Ι.	Νέοι Πόλοι Διεθνούς Ισχύος
OHE	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
PGB	Palästinensische Gemeinde Berlin
PGD	Palästinensischen Gemeinschaft in Deutschland e.V.
PRC	Pew Research Center
ΣΓΑ	Συστημική Γεωπολιτική Ανάλυση
SCMY	Spaces Cultural Muslim Youth
SMT	Social Movement Theory
TIFKZÖ	Türkisch Islamic Union für Kulturelle und soziale Zusammenarbeit in Österreich
ΥΠΕΞ	Υπουργείο Εξωτερικών
UCIDE	Unión de Comunicadades Islámicas de España & Federacion Española de Entidades Religiosas Islámicas
UMON	Union of Moroccan Organisations in the Netherlands
UOIF	Union des Organisations Islamiques de France / Union of Islamic Organizations of France
UoG	Union of Good
UOMG	Ligue des musulmans de Geneve
ZMD	Zentralrat der Muslime in Deutschland

Εισαγωγή

Οι Αδελφοί Μουσουλμάνοι ιδρύθηκαν στην Ισμαηλία της Αιγύπτου το 1928 από τον Χάσαν αλ-Μπάνα (Χάρτης 1). Σύμφωνα με τους ειδικούς επί θεμάτων του Ισλάμ και της ριζοσπαστικοποιημένης δράσης ατόμων που επικαλούνται το Ισλάμ για τις τρομοκρατικές πράξεις τους, αποτελούν την απαρχή της σύνδεσης της πολιτικής με τη θρησκεία και της χρήσης της θρησκείας του Ισλάμ ως «πέπλου» μίας οργάνωσης που επί της ουσίας της είναι πολιτικό-θρησκευτική¹.

Τα ιστορικά γεγονότα της περιόδου που προηγήθηκε της ίδρυσης της οργάνωσης και η μαθητεία δίπλα στον σκληροπυρηνικό σείχη Μουχάμαντ Ζαχράν, επηρέασαν τον Χάσαν αλ-Μπάνα και διαμόρφωσαν την ιδεολογία του. Η κατάρρευση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και η κατάργηση της χαλιφείας, που είχαν προσεταιριστεί με βίαιο και παράνομο τρόπο οι Οθωμανοί το 1517 (Χάρτης 2), και η αντικατάστασή της από τη Γαλλική και Βρετανική κυριαρχία στη Μέση Ανατολή (Χάρτες 3,4,5), δημιουργούσαν έντονες πολιτικές και πνευματικές αναταράξεις στην Αίγυπτο². Οι οικονομικό-πολιτικές συνθήκες θεωρούνται βασική αιτία για την αυξανόμενη «ισλαμική οργή». Η Αίγυπτος ήταν επί της ουσίας υποτελής της Μ. Βρετανίας και η Ισμαηλία χρωστούσε την ευημερία της στην Εταιρεία της Διώρυγας του Σουέζ, εφόσον εξασφάλιζε το 90% του συνόλου του ακαθάριστου προϊόντος της πόλης και απασχολούσε το 30% του ενεργού πληθυσμού. Παράλληλα, μετέφερε τα έκλυτα ήθη και τον δυτικοποιημένο τρόπο ζωής στους Αιγυπτίους, μετατοπίζοντας την αιγυπτιακή νεολαία στο κόμμα Ουάφντ, που προωθούσε την εκκοσμίκευση και δυτικοποίηση της Αιγύπτου³. Η οικονομική ύφεση και οι φασιστικές και εθνικοσοσιαλιστικές ιδέες της Ιταλίας και της Γερμανίας αντιστοίχως, διαμόρφωναν ένα εκρηκτικό μείγμα κοσμικών ιδεών, το οποίο ο Χάσαν αλ-Μπάνα φρόντισε να επικρίνει για να προτείνει την ίδρυση ενός θρησκευτικού κράτους, αν και

¹ Ρεφαάτ αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού, Ιστορία και Ιδεολογία της Ισλαμιστικής Τρομοκρατίας*, μτφρ. Κυριάκου Θ. Νικολάου-Πατραγά (Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 2015), 92 & Ιωάννης Θ. Μάζης, *Γεωγραφία του Ισλαμιστικού Κινήματος στην Μέση Ανατολή*, (Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 2012), 119.

² Αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 191. Λεπτομέρειες για την παράνομη πρόσκτηση της χαλιφείας από τους Οθωμανούς βλέπε στο Κυριάκου Θ. Νικολάου-Πατραγά, *Προλεγόμενα Αραβοϊσλαμικού Πολιτισμού*, (Αθήνα: Εκδόσεις Λειμών, 2016), 164-177.

³ Μάζης, *Γεωγραφία του Ισλαμιστικού Κινήματος*, 121-122

χρησιμοποίησε βασικά εθνικοσοσιαλιστικά στοιχεία στην πρακτική και τη διδασκαλία του⁴.

Ο νεαρός Χάσαν αλ-Μπάνα συμμετέχει σε διάφορες θρησκευτικές οργανώσεις και μυείται στη μυστικιστική σουφική ισλαμική παιδεία, ενώ παρατηρεί με σκεπτικισμό τις πολιτικές αντιπαραθέσεις που προωθούν φιλελεύθερες ιδέες εκκοσμίκευσης, και εντοπίζει αποδυνάμωση του ρόλου της θρησκείας. Διανύει μία περίοδο εσωστρέφειας και αφοσίωσης στο σουφισμό και πείθεται ότι για την κοινωνική αλλαγή που οραματίζεται, απαιτείται η αφοσίωση και ικανότητα να επιβληθεί «το αγαθό» και να απαγορευθεί το «απαγορευμένο»⁵.

Η διαμάχη λογικής και επιστήμης έναντι της θρησκείας και η προσπάθεια να βρουν οι Μουσουλμάνοι τη θέση τους στο σύγχρονο κόσμο, ώθησαν τους ισλαμιστές ιδεολόγους στην αναζήτηση νέων ερεισμάτων και θέσεων που να εμπεριέχουν τις σύγχρονες βιοτικές απαιτήσεις, όχι εν είδει μιμητισμού (τακκλήντ), που υποστήριζαν οι συντηρητικοί σαλαφιστές, αλλά με επιστημονικά και λογικά εργαλεία⁶. Κυρίως ο Ρασσήντ Ρέντα τόνισε τη σημασία της ισλαμικής χαλιφείας και την αξία της ως ιδεώδους διακυβέρνησης για το σύνολο της ανθρωπότητας και όχι μόνο των μουσουλμάνων⁷.

Σε αυτό το ιδεολογικό πλαίσιο ανασύνταξης του Ισλάμ, οι σαλαφιστές και μαζί τους ο Χάσαν αλ-Μπάνα⁸, προτείνουν την επιστροφή στην πρώτη ισλαμική εποχή. Ο Χάσαν αλ-Μπάνα αναλαμβάνει ως μόρσεντ, δηλαδή ως καθοδηγητής, να διδάξει στους πιστούς στο πώς να δουν το Ισλάμ μέσα από τη γνήσια οπτική του γκεχάντ ως

⁴ Αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 191-192, Μάζης *Γεωγραφία Ισλαμιστικού Κινήματος*, 122-123 & Bassam Tibi, *Islamism and Islam*, (London: Yale University Press, 2012), 88.

⁵ Αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 196 & Μάζης, *Γεωγραφία Ισλαμιστικού Κινήματος*, 120.

⁶ Αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 199-201. Ο μουφτής Μωχάμαντ Άμπντου επιχείρησε να θέσει τα ερείσματα εκσυγχρονισμού της ισλαμικής θρησκείας. Εντόπισε στην επιστήμη και την εκπαίδευση το ορόσημο που δίνει το προβάδισμα στην Ευρώπη και έκρινε ότι ο μιμητισμός δεν θα βοηθήσει το Ισλάμ να εκσυγχρονιστεί χωρίς την χρήση της λογικής. Albert Hourani, “*Arabic thought in the liberal ages 1798-1939*”, (London: Cambridge University Press, 1983), 139, 140, 148.

⁷ Όταν ο Μωχάμαντ Άμπντου κατάφερε να αναχαιτίσει τις οπισθοδρομικές και συντηρητικές θέσεις των σαλαφιστών, αποχώρησε χωρίς να ολοκληρωθεί ο θρησκευτικός διαλογισμός του, αφήνοντας περιθώριο για διαμάχες. Η μία πλευρά έβλεπε δυνατότητες ανανέωσης της ισλαμικής θρησκείας. Η άλλη πλευρά με επικεφαλής το σείχη Ρασσήντ Ρέντα, θεωρούσε ότι το Ισλάμ δεν έπρεπε να κάνει καμία υποχώρηση έναντι της εκκοσμίκευσης και κήρυττε την αποκατάσταση ενός «γνήσιου χαλιφάτου με ιγκντιχάντ». Αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 200-203 & Hourani, “*Arabic thought*”, 241-242.

⁸ Ο Ρεφαάτ αλ-Σαήντ ερμηνεύει τον σαλαφιστικό του Χάσαν αλ-Μπάνα μέσα από τον Albert Hourani που αναφέρει ότι: «Ιστορία είναι η ανθρώπινη μνήμη από το παρελθόν, που για ορισμένους είναι η ελπίδα και επιδίωξη στην οποία πρέπει να επιστρέψουν. Για τους μουσουλμάνους η πρώτη ισλαμική εποχή είναι η μοναδική εικόνα για το πώς πρέπει να είναι ο κόσμος». Σε αυτή τη φιλοσοφική αναδίπλωση πρωτοστάτησε ο Ρασσήντ Ρέντα. Αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 203-204.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

οργάνωση αγώνα και εργασίας και όχι ως απλό φιλοσοφικό κήρυγμα⁹. Έτσι προσέδωσε στην οργάνωση το ρόλο του εκφραστή των ισλαμιστικών ιδεών, απηύθυνε το κήρυγμά του στους σείχηδες των σουφικών ταγμάτων και έχρισε τους συνοδοιπόρους του ως αδελφούς στην υπηρεσία του Αλλάχ, δηλαδή Αδελφούς Μουσουλμάνους¹⁰.

Η γεωπολιτική ισχύς της ιδεολογίας των Αδελφών Μουσουλμάνων εντοπίζεται από την αρχή. Εισέρχονται στο πολιτικό παιχνίδι και ακολουθούν ωφελμιστικές μεθόδους για την κατάκτηση της εξουσίας: χρηματίζονται από το Ηνωμένο Βασίλειο, αλλά στηρίζουν τις δυνάμεις του Άξονα στην Αφρική¹¹. Επί της ουσίας όμως, χρησιμοποιήθηκαν από το Ηνωμένο Βασίλειο ως εργαλείο ανάσχεσης του ανταποικιακού κόμματος Ουάφντ¹². Μετά τη λήξη του Β΄ΠΠ, οι γεωπολιτικές επιδιώξεις των ΗΠΑ ενδυναμώνουν τη γεωπολιτική αξία των κρατών και των τοπικών εξτρεμιστικών οργανώσεων της Μέσης Ανατολής και ο Χάσαν αλ-Μπάνα προσφέρει την οργάνωση ως τον «βραχίονα καταπολεμήσεως του κομμουνισμού» στην υπηρεσία των ΗΠΑ¹³.

Η λειτουργία της οργάνωσης έχει χαρακτηριστικά των μεσαιωνικών μυστικιστικών ταγμάτων και των σύγχρονων επαναστατικών αριστερών οργανώσεων¹⁴. Με πρόσχημα τη θρησκεία πραγματοποιούν πολιτικές δολοφονίες που εξυπηρετούν τα πολιτικά συμφέροντα των Αδελφών Μουσουλμάνων και οι μαχητές (φενταεήν) του Χάσαν αλ-Μπάνα συνδέονται με ομοϊδεάτες τους σε Τουρκία, Ινδία, Αφγανιστάν, Ιράν και Ιράκ, ενισχύοντας τη γεωπολιτική ισχύ τους. Αν και η

⁹ Αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 203-204. Tibi, *Islamism and Islam*, 9.

¹⁰ Μάζης, *Γεωγραφία Ισλαμιστικού Κινήματος*, 120-121 & Αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 205.

¹¹ Κυριάκου Θ. Νικολάου-Πατραγιά, *Αδελφοί Μουσουλμάνοι. Η μήτρα της ισλαμιστικής ενόπλου βίας. Η μαρτυρία του εξ απορρήτων του εθνάρχου Νάσερ Σάμη Σαράφ* (Αθήνα: Εκδόσεις Λειμών, 2017), 35-36 & Μάζης, *Γεωγραφία Ισλαμιστικού Κινήματος*, 123-124. Οι Αδελφοί Μουσουλμάνοι προωθούσαν νίκη του Άξονα στην Αφρική διότι αυτό θα σήμαινε την κατάκτηση της εξουσίας.

¹² Διότι σε αυτό μετατοπιζόταν η νεολαία της Αιγύπτου. Πατραγιάς, *Αδελφοί Μουσουλμάνοι*, 35-36 & Μάζης, *Γεωγραφία Ισλαμιστικού Κινήματος*, 122.

¹³ Πατραγιάς, *Αδελφοί Μουσουλμάνοι*, 38-39.

Η θεωρία του Κρητιδώματος (Rimland) του Nickolas J. Spykman στο έργο του *Η Γεωγραφία της Ειρήνης*, καθόρισε στο επιστημονικό πεδίο τον τρόπο σκέψης των σύγχρονων γεωπολιτικών αναλυτών και διεθνολόγων και στο πολιτικό παίγνιο τη συνολική εξωτερική πολιτική, γεωπολιτική σκέψη και γεωστρατηγική των ΗΠΑ μετά το 1945. Αν και αρχικά ο φόβος των αμερικανικών και ευρωπαϊκών επιτελείων ήταν η αποτροπή της ένωσης της Γερμανίας και η εκ νέου στρατιωτική ενίσχυσή της, εν συνεχεία ο πόλεμος της Κορέας αποκάλυψε τον σοβιετικό κίνδυνο και άλλαξε άρδην την αμερικανική γεωπολιτική οπτική. Ευάνθης Χατζηβασίλειου, *Στα σύνορα των κόσμων. Η Ελλάδα και ο Ψυχρός Πόλεμος, 1952-1967* (Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, 2007), 43 & 48.

¹⁴ Μάζης, *Γεωγραφία Ισλαμιστικού Κινήματος*, 124.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

ριζοσπαστικοποίηση της δράσης τους οδήγησε στη δολοφονία του Χάσαν αλ-Μπάννα, δεν αποδυναμώθηκαν¹⁵.

Η οργάνωση χρησιμοποιήθηκε ως πολιτικό εργαλείο ανάσχεσης των αιγυπτιακών εθνικιστικών και κομμουνιστικών κομμάτων και από το βασιλιά Φαρούκ Α΄, όμως ο νέος ηγέτης της οργάνωσης και υπέρμαχος του ένοπλου γκεχάντ, σείχης Σαϊέντ αλ-Ασμάουη, συμπράττει με τους Ελεύθερους Αξιωματικούς¹⁶. Εντούτοις, η ιδεολογική σκλήρυνση της οργάνωσης και η εξτρεμιστική δράση τους, επιβάλλει στον Νάσερ¹⁷ να διαλύσει τους Αδελφούς και να εξαπολύσει σφοδρές διώξεις με δύο αποτελέσματα¹⁸: να διαφύγουν πολλοί Αδελφοί Μουσουλμάνοι σε Μέση Ανατολή και Ευρώπη και να ριζοσπαστικοποιηθεί η ιδεολογία τους ακόμη περισσότερο.

Η δράση των Αδελφών Μουσουλμάνων στα σύγχρονα γεγονότα που αποκαλούνται Αραβική Άνοιξη στην Αίγυπτο δεν είναι τυχαία και συμπτωματική και χρονολογούνται από την προεδρική θητεία του Ανουάρ αλ-Σαντάτ που με συνταγματική τροποποίηση κατέστησε τη σαρία ως τη βάση του δικαίου της χώρας¹⁹. Η οργάνωση παρείσφρησε στα ιερά τεμένη και πανεπιστήμια της Αιγύπτου και προχώρησε σε στρατολογήσεις νεαρών φοιτητών, οι οποίοι διερχόμενοι από διάφορα στάδια αξιολόγησης και εκπαίδευσης παραστρατιωτικής δράσης, συμμετέχουν στις νέες ριζοσπαστικές ισλαμιστικές κοινότητες (γκαμάα ισλαμέηα)²⁰. Τα μέλη της Οργάνωσης του Γκεχάντ (Τανζήμ αλ-Γκεχάντ) ευθύνονται για τη δολοφονία του Ανουάρ αλ-Σαντάτ μετά τη σύναψη της Συνθήκης Ειρήνης Αιγύπτου – Ισραήλ το 1979²¹. Το καθεστώς Μουμπάρακ, αν και κήρυξε εκ νέου την οργάνωση ως παράνομη, επέτρεψε σε μεμονωμένα στελέχη των Αδελφών να συμμετάσχουν στις εκλογές. Ταυτόχρονα, η οργάνωση ενισχύει την πολιτιστική και κοινωνική παρουσία της στην

¹⁵ Μάζης, *Γεωγραφία Ισλαμιστικού Κινήματος*, 124.

¹⁶ Μάζης, *Γεωγραφία Ισλαμιστικού Κινήματος*, 125 & Πατραγάς, *Αδελφοί Μουσουλμάνοι*, 45-46 & 48-49.

¹⁷ Ο Πρόεδρος Νάσερ από νωρίς διαπίστωσε τις ακραίες ιδεολογικές θέσεις των Αδελφών Μουσουλμάνων. Κυριάκος Θ. Νικολάου-Πατραγάς, *Νάσερ. Ο άνθρωπος. Η ιδεολογία. Η επανάσταση*. Πρόλογος Ρεφαάτ αλ-Σαήντ. (Αθήνα: Εκδόσεις Λεωμών, 2018), 414-415.

¹⁸ Μάζης, *Γεωγραφία Ισλαμιστικού Κινήματος*, 125 & Πατραγάς, *Αδελφοί Μουσουλμάνοι*, 45-46 & 48-49.

¹⁹ Κωτούλας Ιωάννης, «Η ταυτότητα της Μουσουλμανικής Αδελφότητας. Η ιστορία και οι θέσεις της σημαντικότερης ισλαμιστικής πολιτικής οργάνωσης», *Foreign Affairs* 77, τεύχος 19 (Οκτ. 2013): 80.

²⁰ Περισσότερα για αυτή τη δράση, την εκπαίδευση και τις αιγυπτιακές ριζοσπαστικές ισλαμιστικές ομάδες βλέπε στο Μάζης, *Γεωγραφία Ισλαμιστικού Κινήματος*, 127-136.

²¹ Μάζης, *Γεωγραφία Ισλαμιστικού Κινήματος*, 133-135. Βάσει της εν λόγω Συνθήκης, η Αίγυπτος αποσύρθηκε από τη Χερσόνησο του Σινά. Κυρίως όμως η Αίγυπτος κατέστη το πρώτο αραβικό κράτος που αναγνώρισε το Ισραήλ. Κωτούλας «Ταυτότητα», 80-81.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

Αίγυπτο, με την περαιτέρω ανάπτυξη κοινωνικών δικτύων κοινωφελούς χαρακτήρα, ενώ σε περιφερειακό επίπεδο η ριζοσπαστικοποίησή της εντείνεται με την ίδρυση της θυγατρικής οργάνωσης Χαμάς στη Λωρίδα της Γάζας²².

Οι Αδελφοί Μουσουλμάνοι εμφανίζονται στη Δυτική Ευρώπη και Βόρειο Αμερική τη δεκαετία του 1950, και η παρουσία τους αυξήθηκε με τις πρώτες μεταναστευτικές ροές και την υψηλή γεννητικότητα. Εμφανίζονται οργανώσεις, τεμένη και δομές κοινωνικών δικτύων που συνδέονται ιδεολογικά με τους Αδελφούς Μουσουλμάνους, με εντατική κοινωνικό-πολιτική δράση και με ταυτόχρονο πανευρωπαϊκό δίκτυο οργανώσεων, όπως η Federation of Islamic Organizations in Europe (FIOE)²³. Αντίστοιχο δίκτυο αναπτύχθηκε και στη Βόρειο Αμερική²⁴.

Τα τρομοκρατικά χτυπήματα της Αλ Κάντα στις ΗΠΑ το 2001 και σε μεγάλες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες από το 2004 και η τρομοκρατική δραστηριότητα του Ισλαμικού Κράτους, επέβαλαν την επαναξιολόγηση της παρουσίας και δράσης των Αδελφών Μουσουλμάνων και των συγγενικών τους οργανώσεων. Η ακραία ριζοσπαστικοποίηση μεμονωμένων ατόμων που ζουν στη Δύση δημιουργεί εύλογα ερωτήματα που ενισχύει η αδιαμφισβήτητη παρουσία των Αδελφών Μουσουλμάνων στη Δυτική Ευρώπη. Εγείρονται ερωτήματα που αφορούν τις πραγματικές προθέσεις των Αδελφών Μουσουλμάνων και το κατά πόσο ευθύνεται η εξτρεμιστική ιδεολογία και ρητορική τους για τη ριζοσπαστικοποίηση μουσουλμάνων επί ευρωπαϊκού εδάφους, προκειμένου να εντοπιστεί ο τρόπος εμπλοκής τους στα τρομοκρατικά πλήγματα στην Ευρώπη από το 2004 και τον τρόπο που καταφέρνουν να μεταλαμπαδεύουν τα διαχρονικά πιστεύω τους στο σύγχρονο ισλαμιστικό κίνημα.

Στόχος της παρούσας έρευνας είναι η μελέτη της ανακατανομής της ισχύος που προκύπτει από την ιδεολογία και τη ριζοσπαστικοποίηση ατόμων που ανήκουν στους Αδελφούς Μουσουλμάνους ή πολιτιστικών οργανώσεων στις οποίες η επιρροή των Αδελφών είναι αδιαμφισβήτητη. Η μελέτη μίας ιδεολογίας ή μίας θρησκείας που

²² Κωτούλας, «Ταυτότητα», 81. Η Χαμάς, ιδρύθηκε το 1987 από δύο πρώην μέλη των Αδελφών Μουσουλμάνων, τον σείχη Αχμέντ Γιασίν και τον Μαχμούντ αλ-Ζαχάρ. Αποτελεί προέκταση του ισλαμιστικού κινήματος των Αδελφών Μουσουλμάνων και διαθέτει μία πολιτική και μία στρατιωτική πτέρυγα που αριθμεί περίπου 20.000 πολεμιστές. Πρεσβεία του Ισραήλ στην Κύπρο. «Χαμάς», <https://tinyurl.com/y43a79eq>. Πρόσβαση 18 Φεβρουαρίου, 2019

²³ Federation of Islamic Organisations in Europe. Home page. <http://fioe.org/node/172#.XJABCaAzbIU>. Πρόσβαση 18 Μαρτίου, 2019.

²⁴ Κωτούλας, «Ταυτότητα», 84-85. Η Ilana Freedman, έμπειρη αναλυτής πληροφοριών, διενήργησε διεξοδική έρευνα για τις μεθόδους των Αδελφών Μουσουλμάνων και της Χαμάς στις ΗΠΑ. Ilana Freedman, *Hamas, CAIR and the Muslim Brotherhood. The plot to destroy America*, (Ουάσινγκτον: The Center for Security Policy press, 2017).

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

καθορίζει κάθε πολιτικό-κοινωνική πτυχή, όπως το Ισλάμ, δύναται να είναι αμιγώς γεωπολιτική, καθόσον δημιουργεί «γεωπολιτικές δυναμικές» που έρχονται σε αντιπαράθεση ή συμφωνία με τα συμφέροντα των «ισχυρών διεθνών κέντρων αποφάσεων» που ενίοτε κατασκευάζουν αυτές τις δυναμικές²⁵. Αν και οι βουλήσεις των λαών δεν είναι δυνατόν να διαμορφώνουν «γεωπολιτική δυναμική», εντούτοις απαιτείται η σαφής και πλήρης γνώση αυτών των «γεωπολιτικών πραγματικοτήτων» που μπορεί να ανατρέψουν τα γεωπολιτικά σχέδια των ισχυρών δρώντων²⁶. Επισημαίνεται ότι ο καθηγητής Μάζης διαχωρίζει τη θρησκεία του Ισλάμ από την ισλαμιστική ιδεολογία για αυτό στην παρούσα έρευνα δεν διερευνάται η γεωπολιτική ισχύς που δημιουργεί η Ισλαμική θρησκεία και ο παγκόσμιος εμβέλειος και ακτινοβολίας πολιτισμός του Ισλάμ, αλλά οι γεωπολιτικές ανακατανομές που προκαλεί το ισλαμιστικό πολιτικό-στρατιωτικό επαναστατικό κίνημα και η εξτρεμιστική δράση του, που εντοπίζονται σε ολόκληρη τη Δύση²⁷.

Σύμφωνα με το πλαίσιο Μεθοδολογίας συγγραφής της Συστημικής Γεωπολιτικής Ανάλυσης του καθηγητή Ι. Θ. Μάζη, τα όρια του συμπλόκου προσδιορίζονται από τον όρο «Δυτική Ευρώπη» ενώ ο χώρος που θα μελετηθεί είναι το «εσωτερικό» του συμπλόκου προσδιοριζόμενο από το «εις το». Ο γεωπολιτικός παράγοντας είναι «η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης» της οργάνωσης²⁸. Το Γεωπολιτικό Σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης θα οριστεί γεωγραφικώς και θα εξεταστεί επιμεριζόμενο σε υποσυστήματα που καθόρισαν: α) τα ποικίλης έντασης και βίας τρομοκρατικά χτυπήματα που πραγματοποιήθηκαν στο ευρωπαϊκό έδαφος από το 2004, β) η εμφάνιση οργανώσεων που σχετίζονται με τους Αδελφούς Μουσουλμάνους, γ) τα έντυπα και ψηφιακά μέσα των μουσουλμανικών οργανώσεων, δ) οι ιεροδιδάσκαλοι και νομοκανονολόγοι, των οποίων τα κηρύγματα μεταλαμπαδεύουν την ιδεολογία της οργάνωσης. Συνεπώς στην εν λόγω εργασία ως Σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης ορίζονται τα γεωγραφικά όρια κρατών της Β/Δ, της Κεντρικής και της Νότιας Ευρώπης που έχουν επιλεχθεί με κριτήριο τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά.

²⁵ Μάζης, *Γεωγραφία Ισλαμιστικού Κινήματος*, 109.

²⁶ Μάζης, *Γεωγραφία Ισλαμιστικού Κινήματος*, 110.

²⁷ Μάζης, *Γεωγραφία Ισλαμιστικού Κινήματος*, 110.

²⁸ Ιωάννης Θ. Μάζης, *Μεταθεωρητική Κριτική Διεθνών Σχέσεων και Γεωπολιτικής. Το νεοθετικιστικό πλαίσιο* (Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 2012), 369.

Ο σκοπός της μελέτης είναι διττός. Αφενός πραξολογικός²⁹, καθότι στοχεύει σε «συμπεράσματα πραξολογίας ή μίας θεωρίας της πρακτικής» δηλαδή στην κατασκευή ενός γεωπολιτικού υποδείγματος ανακατανομής της ισχύος με υπολογισμό της συνισταμένης ισχύος, που θα προκύψει από τη γεωπολιτική ανάλυση του σύνθετου ζητήματος της ιδεολογίας των Αδελφών Μουσουλμάνων και των δραστηριοτήτων ριζοσπαστικοποίησής τους στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης. Αφετέρου μεθοδολογικός, διότι θα αναδείξει ως υποδειγματικό τρόπο θεωρητικής ανάλυσης σύνθετων γεωπολιτικών ζητημάτων τη Μέθοδο της Συστημικής Γεωπολιτικής Ανάλυσης, με την οποία θα πραγματοποιηθεί η παρούσα μελέτη.

²⁹ Η Συστημική Γεωπολιτική Ανάλυση στοχεύει σε συμπεράσματα πραξολογίας, δηλαδή κάποιας θεωρίας της πρακτικής/*theorié de la pratique*, ήτοι στην κατασκευή ενός προβλεπτικού υποδείγματος τάσεων ανακατανομής ισχύος. Σε καμία περίπτωση δεν αποβλέπει σε οδηγίες για δράση υπό πολωμένη ή συγκεκριμένη εθνική οπτική, διότι αυτό είναι «γεωστρατηγική σύνθεση». Αυτή είναι η χρήση των αποτελεσμάτων του υποδείγματος ανακατανομής της ισχύος της γεωπολιτικής ανάλυσης και διαδέχεται τη φάση της γεωπολιτικής ανάλυσης. Μάζης, *Μεταθεωρητική Κριτική*, 367.

1. Επισκόπηση Βιβλιογραφίας / State of the Art

1.1. Η Ιδεολογία των Αδελφών Μουσουλμάνων

Η οργάνωση των Αδελφών Μουσουλμάνων της Αιγύπτου διέθετε πλήρες πολιτικό πρόγραμμα και είχε ενεργό ανάμιξη στο εργατικό κίνημα, όμως σαφής επιδίωξη του Χάσαν αλ-Μπάνα ήταν να κερδίσει τη στήριξη των λαϊκών στρωμάτων χωρίς να χάσει την εύνοια των ανακτόρων και μεγαλογαιοκτημόνων, για αυτό και ουδέποτε ανακοίνωσε συγκεκριμένο πολιτικό-οικονομικό πρόγραμμα³⁰. Αυτή η θεωρητική στάση, η διαπλοκή της οργάνωσης με τις επιχειρηματικές ελίτ και οι συμφωνίες που εξυπηρετούσαν μόνο την οικονομική ευμάρειά της, μείωσαν την ισχύ του πολιτικού ισλάμ στο αιγυπτιακό εργατικό κίνημα³¹.

Η ένοπλη ριζοσπαστικοποίηση της οργάνωσης με βαρύ οπλισμό εντοπίζεται το 1948³². Κύριο χαρακτηριστικό της τρομοκρατικής δράσης τους είναι οι πολιτικές δολοφονίες που εκτελούνταν είτε με την έγκριση των ανακτόρων είτε με τη συναίνεση των βρετανών αποικιοκρατών³³. Στην πορεία αυτονομήθηκε και επέβαλε την προσωπική της ατζέντα με εκτελέσεις πολιτικών προσώπων³⁴ και προβολή πολιτικών αιτημάτων όπως το Παλαιστινιακό Ζήτημα, που συνέβαλλαν στην πυροδότηση του πολέμου στην Παλαιστίνη και στη μετατροπή της μάχης των Αράβων κατά του σιωνισμού σε κοινοτική αντιπαλότητα μουσουλμάνων – Εβραίων³⁵.

³⁰ Αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 228.

Όλοι οι θεωρητικοί των Αδελφών Μουσουλμάνων απέφυγαν τη χρήση προσδιορισμών που μπορούσαν να τη θέσουν σε αντιπαλότητα με συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες. Ο Χάσαν αλ-Μπάνα αρκούσαν σε γενικότητες όπως «το κοράνιον είναι το σύνταγμά μας». Ο Σάϋεντ Κομπ έλεγε ότι «το ισλαμικό σύστημα δεν είναι ούτε η δουλεία ούτε η φεουδαρχία ούτε ο κομμουνισμός. Το ισλαμικό σύστημα είναι μόνον το ισλαμικό σύστημα». Αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 229-230.

³¹ Αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 231-234.

³² Αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 234-235.

³³ Πατραγάς, *Αδελφοί Μουσουλμάνοι. Η μήτρα της ισλαμιστικής ενόπλου βίας*, 40.

Πρώτο θύμα της μυστικής υπηρεσίας των Αδελφών Μουσουλμάνων υπήρξε ο πρωθυπουργός Άχμαντ Μάχερ το 1945.

³⁴ Ο Αδελφός Μουσουλμάνος εκτελεστής Αμπντέλ Χάσαν δολοφόνησε τον πρόεδρο της κυβέρνησης Μαχμούντ Φάχμη αλ-Νοκκράση. Δήλωσε ότι το έπραξε επειδή εξέδωσε απόφαση για τη διάλυση των Αδελφών Μουσουλμάνων, διότι για τους Αδελφούς, η οργάνωση αποτελεί θρησκευτικό οργανισμό και όποιος βάλει εναντίον της «κατεδαφίζει τη θρησκεία». Ο Αμπντέλ Χάσαν δήλωσε μέλος της οργάνωσης από τα μαθητικά του χρόνια, δηλωτικό της παρείσφρησης των Αδελφών στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της Αιγύπτου. Πατραγάς, *Αδελφοί Μουσουλμάνοι. Η μήτρα της ισλαμιστικής ενόπλου βίας*, 44.

³⁵ Το τρίμηνο Ιουλίου - Σεπτεμβρίου 1948 το Κάιρο μετατρέπεται σε πεδίο βομβιστικών επιθέσεων κατά δημοσίων και ιδιωτικών περιουσιών με εκατοντάδες αθώα θύματα. Οι αστυνομικές έρευνες ανακαλύπτουν δίκτυο οπλισμού σε φάρμα στην Ισμαηλία που ανήκε στον επικεφαλής των ταγμάτων

Ο Χάσαν αλ-Μπάνα προσπάθησε με αμφίβολουσ και παρασκηνιακούσ τρόπουσ να διασώσει την οργάνωση χωρίσ να χάσει την εύνοια του καθεστώτου, όμως η μυστικοπαθήσ τακτική του τον έθεσε ενώπιον συναγωνιστών και κυβερνητικών αρχών³⁶. Η κρατική βία εντείνεται και πολλά μέλη των Αδελφών Μουσουλμάνων φυλακίζονται για να αντιμετωπίσουν εκεί τη χειρότερη ιδεολογική δοκιμασία, καθώς ο γενικός μόφτης της Αιγύπτου και οι επιστήμονεσ του Άζχαρ επικρίνουν τις πράξεισ τουσ και δεν τις κατατάσσουν στην έννοια του γκεχάντ³⁷. Επιπλέον ο ίδιος ο μόρσσεντ, δημόσια απαρνείται τις πράξεισ των συναγωνιστών του³⁸. Τα έγκλειστα μέλη, ηθικώσ καταρρακωμένα, κατέθεσαν μαρτυρίεσ για την πραγματική λειτουργία των Αδελφών και οδήγησαν στη σύλληψη ακόμη περισσότερων στελεχών, καταστρέφοντας το πολιτικό κύροσ του Χάσαν αλ-Μπάνα³⁹, που δολοφονήθηκε στις 12 Φεβρουαρίου 1949⁴⁰. Αν και οι Αδελφοί Μουσουλμάνοι γνώριζαν ότι ηθικός αυτουργόσ της δολοφονίασ του ήταν ο βασιλιάσ Φαρούκ, πολλά ηγετικά μέλη και συνεργάτεσ του Χάσαν αλ-Μπάνα παραβρέθηκαν έπειτα από πρόσκληση, στα ανάκτορα το 1951⁴¹. Αυτό επιβεβαιώνει τα εγγενή χαρακτηριστικά της ευελιξίασ και προσαρμοστικότητασ της οργάνωσησ, που ο ίδιος ο Χάσαν αλ-Μπάνα καλλιέργησε από την αρχή της ίδρυσήσ της.

Η πολιτικοποίηση της οργάνωσησ συνεχίζεται από τουσ διαδόχουσ. Η ανάμιξη των Αδελφών είναι αδιαμφισβήτητη στην πώση του βασιλικού καθεστώτου⁴², ενώ αμέσωσ μετά την επανάσταση του 1952 στήριζαν θερμά το κίνημα των Ελεύθερων Αξιωματικών. Εντούτοισ ο Νάσερ και ο Χάλεντ Μόχη αλ-Ντην είχαν αντιληφθεί ότι οι Αδελφοί εξυπηρετούσαν μόνο τα συμφέροντά τουσ⁴³. Σύντομα Νάσερ και Αδελφοί

των Αδελφών στην Παλαιστίνη και έγγραφα που περιέχουν στοιχεία για την οργανωτική δομή και τα στελέχη της μυστικής υπηρεσίασ των Αδελφών Μουσουλμάνων που επιβεβαιώνουν την ύπαρξη της.

Αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 237-238 &

Jeffrey Azarva and Samuel Tadros "The Problem of the Egyptian Muslim Brotherhood", American Enterprise Institute for Public Policy Research, τεύχοσ 4, (Νοέμβριοσ 2007): 5, http://www.aei.org/wp-content/uploads/2011/10/20071130_22490MEOno4g.pdf.

³⁶ Αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 239.

³⁷ Αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 245.

³⁸ Δήλωσε ότι «δεν είναι Αδελφοί και δεν είναι μουσουλμάνοι». Αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 245. Το πλήρεσ ανακοινωθέν εμπεριέχεται στις σελίδεσ 258-259.

³⁹ Ο Χάσαν αλ-Μπάνα πολιτικά καταστράφηκε αποκαλώντασ τον αγώνα των Αδελφών του «μωρία». Αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 252 & 254.

⁴⁰ Αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 260-261. Ο Ρεφαάτ αλ-Σαήντ διερωτάται μήπωσ πολιτικά καταστράφηκε λίγο νωρίτερα, όταν αποφάσισε να γίνει υποτελής των ανακτόρων πηγαίνοντασ ενάντια στα συμφέροντα του λαού.

⁴¹ Αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 261-262.

⁴² Όπωσ και η διαπλοκή τουσ με τουσ Άγγλουσ. Πατραγάσ, *Νάσερ*, 500.

⁴³ Πατραγάσ, *Νάσερ*, 411-419.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

ήρθαν σε σύγκρουση για την επιβολή θεοκρατικού καθεστώτος⁴⁴ και με μυστικιστικό και παρασκηνιακό τρόπο οι Αδελφοί επεδίωξαν την ανατροπή και δολοφονία του Νάσερ το 1954⁴⁵. Πολλά μέλη των Αδελφών Μουσουλμάνων διαφεύγουν στην Ευρώπη για να γλιτώσουν τις νέες διώξεις⁴⁶, ενώ η ριζοσπαστικοποίηση των έγκλειστων μελών εντείνεται υπό την ακραία εξτρεμιστική ιδεολογική καθοδήγηση του Σάϊεντ Κοτμπ και διασπείρεται μετά τις απαλλαγές και αποφυλακίσεις του 1960⁴⁷.

Η οργάνωση των Αδελφών Μουσουλμάνων διαφέρει από τις σύγχρονες ισλαμιστικές οργανώσεις στο ότι είναι διαχρονική και υπερσυστημική. Ο Χάσαν αλ-Μπάννα, επηρεασμένος από τα σουφικά διδάγματα και την ένταξή του σε θρησκευτικές εξτρεμιστικές ομάδες⁴⁸, έδωσε το μήνυμα για πραγματικό «γκεχάντ», το οποίο απηύθυνε προς κάθε ατομική και συλλογική οντότητα της πνευματικής ελίτ⁴⁹. Η έννοια της αδελφότητας, η πυραμιδοειδής δράση, η πίστη στο κρυφό μήνυμα του Διδασκάλου-ιδρυτή και η επιστημονική κατάρτιση εμφανίζονται αυτούσια στις μεταγενέστερες μορφές της οργάνωσης. Αυτά τα χαρακτηριστικά καθόρισαν τη μορφή και τη διαχρονική δυναμική των Αδελφών Μουσουλμάνων παγκοσμίως.

Το όνομα της οργάνωσης, προσδίδει το στοιχείο της αδελφότητας και της ενεργούς συμμετοχής στον κάθε συμμετέχοντα⁵⁰, καθιστώντας μυστικιστική την είσοδο και συμβολή στον αγώνα της, στο πλαίσιο της όμα και της υπόσχεσης για τη διαιώνιση του Ισλάμ που εμπεριέχεται ως εντολή στο κοράνιο με το διαχωρισμό του Καλού από το Κακό⁵¹. Επισημαίνεται ότι ο Χάσαν αλ-Μπάννα δεν προσέγγισε επί της

⁴⁴ Πατραγάς, *Νάσερ*, 413-415. Στις σελίδες του ίδιου, 411-419 διαφαίνεται ο παρασκηνιακός ρόλος της οργάνωσης. Επίσης η δημοσιογραφική έρευνα δύο Γάλλων δημοσιογράφων το 2015 για τους ιδεολογικούς σκοπούς των Αδελφών Μουσουλμάνων στη Γαλλία, συμπεριλαμβάνει και απόσπασμα από δημόσια ομιλία του προέδρου Νάσερ, που ανέφερε ότι ο Χάσαν αλ-Μπάννα του είχε ζητήσει εξισλαμισμό της κοινωνίας της Αιγύπτου. Alexandra Renard, Romeo Langlois «Inside the French Islamic Organisation» *REPORTERS-FRANCE 24*. Τελευταία τροποποίηση 4 Απριλίου, 2015. <http://www.france24.com/en/20140403-reporters-video-inside-the-french-islamic-organization>.

⁴⁵ Η σύζυγος του Νάσερ, Ταχέϋα Κκάζεμ, στα απομνημονεύματά της αναφέρει ότι ο Μωχάμαντ Ναγγήμπ οργάνωσε την απόπειρα δολοφονίας του Νάσερ. Αυτό δεν αποδείχθηκε στη δίκη, που κατέδειξε τους Αδελφούς Μουσουλμάνους ως υπεύθυνους, αν και δεν αποκλείεται ο Μωχάμαντ Ναγγήμπ να γνώριζε τη συνωμοσία. Πατραγάς, *Νάσερ*, 149.

⁴⁶ Πατραγάς, *Αδελφοί Μουσουλμάνοι. Η μήτρα της ισλαμιστικής ενόπλου βίας*, 46-51.

⁴⁷ Πατραγάς, *Αδελφοί Μουσουλμάνοι. Η μήτρα της ισλαμιστικής ενόπλου βίας*, 54-55.

⁴⁸ Ρεφαάτ αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 194-195.

⁴⁹ Ρεφαάτ αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 204.

⁵⁰ Ρεφαάτ αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 205.

⁵¹ Ιωάννης Θ. Μάζης, *Μυστικιστικά Ισλαμικά Τάγματα. Ο Μικρασιατικός χώρος* (Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 2013), 145.

Σύμφωνα με τον Μάζη, οι Αδελφοί Μουσουλμάνοι παρουσίασαν μία «τρίτη παραλλαγή μίας ίδιου τύπου ομαδοποίησης» της όμα με εφαρμογή αυστηρών κανονιστικών πλαισίων για τη

ουσίας το μυστικιστικό ισλάμ, απλώς επέλεξε την απόκρυφη και μυστικιστική λειτουργία⁵², προκειμένου η οργάνωση να αναπτύσσεται στο περιθώριο και ανεξάρτητα από τις κοινωνικό-πολιτικές συνθήκες⁵³.

Λόγω των εγγενών χαρακτηριστικών της, η οργάνωση απολαμβάνει οικονομική αυτάρκεια, ενισχυόμενη παρατύπως από επιχειρηματικά ή κρατικά κέντρα μέχρι και σήμερα⁵⁴. Μοναδικός στόχος είναι η κατάληψη της εξουσίας και η εγκαθίδρυση μίας παγκόσμιας ισλαμικής διακυβέρνησης σύμφωνα με τα ισλαμιστικά ιδεώδη των Αδελφών Μουσουλμάνων⁵⁵. Χαρακτηριστικά στοιχεία των Αδελφών Μουσουλμάνων ήταν η «μπά'α», η επιφωνική ανακήρυξη για βία και τρομοκρατία σύμφωνα με τις εντολές του μόρσσεντ και η «γκεχάζ αλ-σέρυ», η μυστική υπηρεσία για τρομοκρατικές πράξεις. Αυτή είναι η απαρχή και το πρότυπο της ισλαμιστικής τρομοκρατικής δράσης⁵⁶. Ο Γιούσεφ Ναντά, μέλος των Αδελφών Μουσουλμάνων που κατέφυγε στην Ευρώπη στη δεκαετία του 1970, επιβεβαιώνει την παγκόσμια εμβέλεια της οργάνωσης⁵⁷.

1.2. Οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων στο Σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης

Από τη δεκαετία του 1950, όταν σημειώθηκαν οι πρώτες διώξεις στην Αίγυπτο, οι Αδελφοί Μουσουλμάνοι διέφυγαν και εγκαταστάθηκαν στο σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης. Όπως θα διαπιστωθεί, σε κάθε υποσύστημα που εξετάζεται, εντοπίζονται μουσουλμανικές οργανώσεις με πολιτιστικό και κοινωνικό έργο. Παρέχουν εκπαιδευτικά προγράμματα, τυπώνουν συγγράμματα, ενισχύουν την κατήχηση και τον

μουσουλμανική κοινωνία, ενώ καθήκον των μουσουλμάνων ηγεμόνων είναι να «επιβάλλουν τις ισλαμικές αξίες». Μάζης, *Μυστικιστικά Ισλαμικά Τάγματα*, 145-146.

⁵² Οι μουσουλμανικές μυστικές εταιρείες έχουν ορισμένες τελετές μνητικής κατήχησης που δεν διαφέρουν από τους «τεκτονικούς κεραμιστές». Αυτός είναι ένας τεκτονικός όρος που αναφέρεται σε μνητικά τεκτονικά κείμενα, τα οποία εμπεριέχουν «εισιτηήριους» λέξεις, μυστικά σημεία, τύπους αναγνωρίσεως κ.λπ. Μάζης, *Μυστικιστικά Ισλαμικά Τάγματα*, 31.

⁵³ Ρεφαάτ αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 206.

⁵⁴ Οι Αδελφοί Μουσουλμάνοι έλαβαν την πρώτη οικονομική τους ενίσχυση από την Εταιρεία της Διώρυγας του Σουέζ, η οποία ήταν βρετανικών και γαλλικών συμφερόντων. Ρεφαάτ αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 205-206.

⁵⁵ Ο Χάσαν αλ-Μπάνα ευκρινώς έθετε την ισλαμική διακυβέρνηση ως πυλώνα των πεποιθήσεων των Αδελφών Μουσουλμάνων. Ρεφαάτ αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 207.

⁵⁶ Ρεφαάτ αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 208-210.

⁵⁷ «Οι Αδελφοί Μουσουλμάνοι βρίσκονται παντού στον κόσμο. Δεν πρόκειται για απλή συμμετοχή σε ομάδα, είναι ένας τρόπος σκέψης. Είμαστε μία κοινωνία (society) που πολλές Δυνάμεις του κόσμου θα προτιμούσαν να μην υπάρχουνε». Youssef Nada with Douglas Thompson, *Inside the Muslim Brotherhood*, (London: Metro Publications, 2012), 95.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

προσηλυτισμό στο Ισλάμ. Δραστηριοποιούνται είτε αυτόνομα είτε υπό την αιγίδα τεμενών τα οποία χρηματοδοτούνται κυρίως από τη Σαουδική Αραβία ή από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα των Αδελφών Μουσουλμάνων. Οι περισσότερες οργανώσεις έχουν διαδικτυακούς τόπους που περιγράφουν γενικόλογα το έργο τους, το οποίο αφορά ζητήματα κοινωνικής ένταξης και διακρίσεων, ενώ παρέχουν βοήθεια και συμβουλές στους μουσουλμάνους. Πολλές εκφράζουν πολιτικές απόψεις ισλαμικού περιεχομένου και δημοσιεύουν άρθρα που στην ουσία προωθούν ιδέες ισλαμικής διακυβέρνησης, προτάσσοντας τα ευρωπαϊκά ανθρώπινα ιδεώδη περί ελευθερίας, ανεξιθρησκείας, αλληλεγγύης και ίσων δικαιωμάτων για τη διεκδίκηση των αιτημάτων τους. Η πλειονότητα των οργανώσεων αρνείται κάθε διασύνδεση με την αιγυπτιακή οργάνωση των Αδελφών Μουσουλμάνων, όπως όμως προκύπτει από την έρευνα, τα πρόσωπα που κατά καιρούς έχουν λάβει θέσεις και αξιώματα στα διοικητικά συμβούλια διαφόρων οργανώσεων και τεμενών, έχουν υπάρξει φανερά ή κρυφά μέλη της.

Τα πιο δραστήρια και ενεργά μέλη τέτοιων οργανώσεων με παράλληλη σχέση με τους Αδελφούς Μουσουλμάνους είναι ο Σαΐντ Ραμαντάν και ο Γιούσεφ αλ-Καραντάουη. Ο Σαΐντ Ραμαντάν ήταν γαμπρός του Χάσαν αλ-Μπάνα και φέρει όλα τα χαρακτηριστικά των Αδελφών Μουσουλμάνων: ήρθε στην Ευρώπη διαφεύγοντας των νασερικών διώξεων, απέκτησε υψηλή μόρφωση στα ευρωπαϊκά εκκοσμηκευμένα εκπαιδευτικά ιδρύματα και πρωτοστάτησε στη δημιουργία δικτύου πολιτιστικών κέντρων και τεμενών στη Γερμανία αρχίζοντας από το τέμενος του Μονάχου IZM. Ο ρόλος του Σαΐντ Ραμαντάν και άλλων μελών των Αδελφών Μουσουλμάνων ήταν εξαιρετικά σημαντικός στην κατασκευή του τεμένους και του δικτύου που οργανώθηκε μετέπειτα στη Δυτική Γερμανία, όμως στην ιστοσελίδα του IZM, δεν αναφέρεται κανένα από αυτά τα ονόματα⁵⁸.

Ο πιο δραστήριος σύγχρονος Αδελφός Μουσουλμάνος είναι ο πρόεδρος της Τουρκίας Ρετζέπ-Ταγίπ Ερντογάν. Ο Τούρκος πρόεδρος διατηρεί σχέσεις με τους ηγέτες των Αδελφών Μουσουλμάνων της Αιγύπτου και τους πρόσφερε τη δημόσια στήριξη του κατά τη βραχύβια διακυβέρνησή τους. Υιοθέτησε το χαιρετισμό της

⁵⁸ Islamisches Zentrum München, “Unsere Geschichte”. http://www.islamisches-zentrum-muenchen.de/html/wir_uber_uns_-_geschichte.html. Πρόσβαση 20 Μαρτίου, 2019.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

ραμπία⁵⁹ και οι πολιτικές του στοχεύουν στην ισλαμοποίηση της Τουρκίας, ενώ χρηματοδοτεί τουρκικά μουσουλμανικά κέντρα και ενώσεις στο σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Τα μεγάλα τρομοκρατικά χτυπήματα που έχουν πραγματοποιηθεί στο σύμπλοκο από το 2004 δεν έχουν αναληφθεί από τους Αδελφούς Μουσουλμάνους, αλλά από την Αλ Κάιντα και το Ισλαμικό Κράτος. Ωστόσο, στόχος της παρούσης γεωπολιτικής ανάλυσης, είναι να αποδειχθεί ότι η ισλαμιστική ιδεολογία της διαχρονικής και υπερσυστημικής οργάνωσης των Αδελφών Μουσουλμάνων ευθύνεται για την ριζοσπαστικοποίηση αυτών των οργανώσεων και των ατόμων που πραγματοποίησαν αυτές τις επιθέσεις.

1.3. Επισκόπηση της ελληνικής και της διεθνούς βιβλιογραφίας

Η οργάνωση των Αδελφών Μουσουλμάνων ορίζεται από τον καθηγητή Ρεφαάτ αλ-Σαήντ ως το ορόσημο διασύνδεσης της πολιτικής με τη θρησκεία, διότι χρησιμοποίησε το Ισλάμ σαν όχημα για να επιτύχει τις πολιτικές της βλέψεις⁶⁰. Την ίδια άποψη κατέθεσε και ο Hourani παλαιότερα και ο Tibi το 2012, λίγο πριν την επικράτηση των Αδελφών Μουσουλμάνων στις εκλογές της Αιγύπτου⁶¹.

Ιδεολογικός καθοδηγητής των Αδελφών Μουσουλμάνων υπήρξε ο Σάϋεντ Κοτμπ, που έγραψε έγκλειστος στις αιγυπτιακές φυλακές το βιβλίο *Μαάλεμ φη αλ-ταρήκ* (Ορόσημα) και θεωρείται ότι «αποτελεί το άκρον άωτον του εξτρεμισμού» διότι οι ισλαμιστές νομοκανονολόγοι και εμίρηδες οργάνωσαν τα προγράμματα και τα συνθήματά των εξτρεμιστικών οργανώσεων τους βάσει των ακραίων ριζοσπαστικών

⁵⁹ «Ένα έθνος, Μία σημαία, Μία Θρησκεία, Ένας Αρχηγός». Χαιρετισμός Ράμπε αλ-Ανταουόεϋα των Αδελφών Μουσουλμάνων. Ιωάννης Θ. Μάζης, *Σκέψεις για τις 'Πρέσπες' 2018-2019. Η μελαγχολική saga της ελληνικής διπλωματίας*, (Αθήνα: Εκδόσεις Λειμών, 2019). 14.

⁶⁰ Ρεφαάτ αλ-Σαήντ, *Η Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 92.

⁶¹ Ο Hourani αναφέρει ως στόχο των Αδελφών την κατάκτηση πολιτικής δύναμης και όχι την επαναφορά της ισλαμικής αρετής. Hourani, *Arabic thought*, 360. Ο Tibi δηλώνει ως προέλευση του πολιτικού ισλάμ την ανάδυση των Αδελφών Μουσουλμάνων. Αξιοσημείωτο είναι ότι σε όλο το βιβλίο του αποκαλεί τους Αδελφούς ως Κίνημα/Movement. Tibi, *Islamism and Islam*, 16.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

απόψεών του⁶². Ο Κοτμπ δίδαξε το θρησκευτικό διαχωρισμό της κοινωνίας⁶³ και τόνισε ότι το ισλάμ είναι αντιμέτωπο με την άγνοια για αυτό και πρώτιστο καθήκον του μουσουλμάνου είναι να επιβάλει τη θεώρηση και τα ήθη του ισλάμ εκεί που δεν υπάρχει γνώση απορρίπτοντας ρητά το ενδεχόμενο κοινού βηματισμού των δύο κοινωνιών⁶⁴.

Ο Σάϋεντ Κοτμπ, που διέθετε όλα τα χαρακτηριστικά του «περιθωριακού ανθρώπου», κήρυξε πολιτιστικό και ιδεολογικό πόλεμο εναντίον της επιρροής των ΗΠΑ και του δυτικού πολιτισμού, διότι οι αξίες, τα ήθη και ο άκρατος υλισμός τους βλάπτουν την ηθικότητα της αιγυπτιακής κοινωνίας⁶⁵. Επισημαίνεται ότι οι μεταγενέστερες γενεές μουσουλμάνων τρομοκρατών συνέδεσαν τα δυτικά πρότυπα με την παγκοσμιοποίηση και την απώλεια της ταυτότητας του μουσουλμάνου που αναγκάζεται να διαβιού σε ευρωπαϊκά πολιτικά συστήματα και κουλτούρες⁶⁶. Οι ισλαμιστές καταδικάζουν κάθε κοινωνική συνύπαρξη με αλλόθρησκες κοινωνίες, αποδέχονται την τρομοκρατική δράση και φιλοδοξούν να επιβάλουν τη σαρία και την ισλαμική διακυβέρνηση του χαλιφάτου⁶⁷, διότι, για τους ισλαμιστές είναι η μόνη

⁶² Πατραγάς, *Αδελφοί Μουσουλμάνοι. Η μήτρα της ισλαμιστικής ενόπλου βίας*, 54. Ο Πάτελος επίσης χαρακτηρίζει τους Αδελφούς ως τη «γόνιμη μήτρα της ισλαμικής θεμελιοκρατίας» και συνηγορεί ότι ο Κοτμπ με τον Χάσαν αλ-Μπάνα συνέβαλαν στη «μεγάλη ριζοσπαστικοποίηση του ισλαμισμού». Κωνσταντίνος Γ. Πάτελος, «Θεμελιοκρατία. Ο πολιτικός και θρησκευτικός Φονταμενταλισμός». (Αθήνα: Εκδόσεις Σιδέρη, 2007), 12 & 42. Ο Tibi αποκαλεί τον Κοτμπ «πηγή του οράματος» του πολιτικοποιημένου ισλάμ. Tibi, *Islamism and Islam*, 40.

⁶³ Ρεφαάτ αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 224-225. Ο Κοτμπ διαχωρίζει την κοινωνία σε ισλαμιστική και στην κοινωνία της άγνοιας (γκαχελέυα / jahiliyya), στην οποία ανήκουν οι κομμουνιστές, οι ειδωλολάτρες, οι ιουδαίοι, οι χριστιανοί, αλλά και αυτοί που θεωρούν ότι είναι μουσουλμάνοι αλλά εφαρμόζουν δυτικά πολιτικά συστήματα. Sayyid Qutb, “*Milestones*”. (New Delhi: Islamic Book Service (P) Ltd, πρώτη έκδοση 2002), 11.

⁶⁴ Ρεφαάτ αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 224-225 & Qutb, “*Milestones*”, 21. Ο Κοτμπ αναφέρει ότι αν οι Μουσουλμάνοι συμβαδίσουν με τη Δύση, θα χάσουν τη «μέθοδο και την οδό».

⁶⁵ Ο Κοτμπ διέθετε όλα τα χαρακτηριστικά του «περιθωριακού ανθρώπου», που επίσης εμφανίζονταν στους μεταγενέστερους ακολούθους του. Την περίοδο 1948-1951 που ο Κοτμπ έζησε στις ΗΠΑ, ήρθε σε επαφή με την άκρατη σεξουαλικότητα, το ρατσισμό και την προπαγάνδα υπέρ των σιωνιστών και αποκήρυξε τα νεωτερικά δυτικά πρότυπα. Στράφηκε στη θρησκεία και επέστρεψε στην Αίγυπτο ένας αναγεννημένος μουσουλμάνος πιστός, μπήκε στις τάξεις των Αδελφών Μουσουλμάνων και έγινε ο πολιτικός ακτιβιστής και πιο ακραίος ιδεολόγος, όχι μόνο της οργάνωσης αλλά ολόκληρου του Ισλαμιστικού Κινήματος.

Peter R. Demant, *Islam VS Islamism. The Dilemma of the Muslim World*, (London:PRAEGER,2006), 100-101. <https://www.scribd.com/document/50199437/Demant-Islam-vs-Islamism>

Πρόσβαση 22 Φεβρουαρίου, 2019.

⁶⁶ Demant, *Islam VS Islamism*, 98.

⁶⁷ Ιωάννης Ε. Κωτούλας, «Οι τρεις τάσεις του Ισλάμ στην Ευρώπη. Γιατί η ισλαμική τρομοκρατία μάλλον θα αυξηθεί στα επόμενα χρόνια», *Foreign Affairs*, (τεύχος Απριλίου-Μαΐου 2015): 143.

Δημοσίευση στο Research Gate,

https://www.researchgate.net/publication/317175005_Oi_treis_taseis_tou_Islam_sten_Europe_Three_Currents_of_Islam_in_Europe.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

λύση⁶⁸. Αυτή η ακραία ισλαμική τάση, απαντάται στους μετανάστες δεύτερης και τρίτης γενιάς, οι οποίοι λόγω της παγκοσμιοποίησης και της κατάλυσης κάθε προτύπου, ακόμη και των δυτικών, επαναξιολογούν την ταυτότητα τους ως άτομα⁶⁹. Αυτά τα στοιχεία επιβεβαιώνονται από πρόσφατη ερευνητική αναφορά⁷⁰: οι εξτρεμιστές δράστες είναι νεαροί άνεργοι άνδρες με ποινικό μητρώο οι οποίοι μεγάλωσαν στην Ευρώπη και έχουν ταξιδέψει σε εμπόλεμες ζώνες της Μέσης Ανατολής⁷¹. Άμεσα παρατηρούνται τα κοινά χαρακτηριστικά μεταξύ αυτών των ανδρών και του νεαρού Κοτμπ: προσβολή των μουσουλμανικών ηθών και ριζοσπαστικοποίηση λόγω των κοινωνικών-οικονομικών και πολιτικών συνθηκών στις οποίες διαβιών. Εντούτοις, η παρούσα έρευνα υποστηρίζει ότι στην υποδαύλιση αυτών των στοιχείων συμβάλουν οι πύρινοι λόγοι των υπέρ-ορθόδοξων μοφτήδων και ιμάμηδων που δρουν ανεξέλεγκτα στις οργανώσεις και στα τεμένη στο σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ο Μάτζης θεωρεί πως το σύγχρονο ισλαμιστικό κίνημα – το οποίο αποτελείται από τρεις πυρήνες⁷² – επί της ουσίας ενισχύθηκε και χρησιμοποιήθηκε ως εργαλείο από την Ειδική Σχέση Λονδίνου – Ουάσιγκτον⁷³ προκειμένου α) να αναχαιτιστεί η κάθοδος της Ρωσίας στη Ν/Α Μεσόγειο με τα τεράστια υποθαλάσσια ενεργειακά αποθέματα⁷⁴, β) να διασαλευθούν οι σχέσεις Κίνας – Ρωσίας και Κίνας – Ιράν διαμέσου του αποσχιστικού κινήματος των μουσουλμάνων Ουϊγούρων της επαρχίας Σιν Γιάνγκ⁷⁵ και

⁶⁸ Αλ χαλ χουάουα αλ-Ισλάμ: το ισλάμ είναι η λύση. Tibi, *Islamism and Islam*, 37.

⁶⁹ Υπό το «πρίσμα ενός υπερεθνικού θεοκρατικού φονταμενταλισμού». Κωτούλας, «Οι τρεις τάσεις του Ισλάμ», 143

⁷⁰ Στο πλαίσιο του GLOBSEC, στο Πρόγραμμα Άμυνας και Ασφάλειας, αναλυτές από πολλά ευρωπαϊκά κράτη επεξεργάστηκαν διάφορα δεδομένα για να προκύψουν το Σεπτέμβριο του 2018 με την αναφορά «Who are the European Jihadis?».

Midterm Report, GLOBSEC, “Who are the European Jihadis? From Criminals to terrorists and back?”, https://www.globsec.org/wp-content/uploads/2018/09/GLOBSEC_WhoAreTheEuropeanJihadis.pdf.

Πρόσβαση 20 Μαρτίου, 2019.

⁷¹ Midterm Report, GLOBSEC: 7.

⁷² Οι τρεις πυρήνες είναι: α. Αδελφοί Μουσουλμάνοι, β. Ιράκ-Αλ-Ντάουα, γ. Τεχεράνη. Μάτζης, *Γεωγραφία Ισλαμιστικού Κινήματος*, 119.

⁷³ Ιωάννης Θ. Μάτζης, «Γεωπολιτική Ανάλυσις του συστήματος της ευρύτερας μέσης ανατολής στην παρούσα συγκυρία» στο *Αι Αραβικά Εξεγέρσεις και η αναδιαμόρφωσις του Αραβοϊσλαμικού κόσμου*, επιμέλεια Ιωάννου Θ. Μάτζη – Κυριάκου Θ. Νικολάου – Πατραγά (Αθήνα: Λειμών, 2013), 29.

⁷⁴ Μάτζης, *Γεωπολιτική Ανάλυσις*, 43.

⁷⁵ Μάτζης, *Γεωπολιτική Ανάλυσις*, 42-43. Το κείμενο του Μάτζη είναι γραμμένο το 2013. Έξι χρόνια αργότερα, ο Ερντογάν επανέφερε στο προσκήνιο την τουρκική ταυτότητα των σονιτών Ουϊγούρων και την πολιτιστική σύζευξη που αποτελούν για την Τουρκία με την Κεντρική Ασία. Για αυτό και παρά τις καλές σχέσεις Αγκυρας – Πεκίνου, πρόβη σε διάβημα για τα δικαιώματα των Ουϊγούρων στην ευαίσθητη επαρχία Σιν Γιανγκ, που αποτελεί μέρος του One Belt One Road. Ως τώρα η Κίνα στηρίζει το σηιτικό καθεστώς της Τεχεράνης, όχι μόνο λόγω της συνεργασίας τους σε ενεργειακό επίπεδο, αλλά κι επειδή αποτελούν ανάχωμα στο σονιτικό κίνημα των Αδελφών Μουσουλμάνων, που στηρίζουν το

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

γ) να προκύψει κουρδικό κράτος που θα διασφαλίσει το αναγκαίο χειρσαίο στρατηγικό βάθος για την ασφάλεια του Ισραήλ και των ΗΠΑ, από τη διαφαινόμενη επαναχάραξη των συνόρων του «παλαιού εθνικο-κρατικού καθεστώτος»⁷⁶. Το προσδοκώμενο αποτέλεσμα αυτού είναι η πάγια αμερικανική γεωστρατηγική επιδίωξη της αύξησης της αμερικανικής προβολής ισχύος στο κέντρο της Rimland⁷⁷. Γεγονός είναι πως οι ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο εδώ και χρόνια υιοθετούν μία ad hoc πολιτική με τα αυταρχικά καθεστώτα της περιοχής και τις επαναστατικές ομάδες⁷⁸. Όμως αυτή η οπορτουνιστική τακτική έχει δημιουργήσει ένα «Γκόλεμ»⁷⁹ στην Ν/Α Μεσόγειο και Μέση Ανατολή που ως τώρα δεν έχει επιφέρει την ειρήνευση, ενώ έχει γιγαντώσει το ριζοσπαστικοποιημένο Ισλάμ στην χειρότερη ως τώρα έκφρασή του με το Ισλαμικό Κράτος. Επίσης έφερε μία κυβέρνηση των Αδελφών Μουσουλμάνων στην Αίγυπτο, που ρητά επιθυμούν την επιβολή ισλαμικής διακυβέρνησης. Αυτό το λάθος των Αμερικανικών επιτελείων αποδίδεται στην άγνοια και τη σύγχυση της θρησκείας του Ισλάμ με το πολιτικοποιημένο ισλάμ⁸⁰.

Η ριζοσπαστικοποίηση της ιδεολογίας των Αδελφών Μουσουλμάνων από τον Κομπ άρχισε το 1957 με άμεσα αποτελέσματα: η οργάνωση συλλέγει οπλισμό, εκπαιδεύει νέους στη χρήση εκρηκτικών, σχεδιάζει εκτελέσεις πολιτικών και δημοσίων προσώπων με τη μεθοδολογία της κλήσεως (ντάουα)⁸¹. Αν και το modus operandi των

Κάταρ και η Τουρκία και ενισχύει τις αποσχιστικές τάσεις των Ουϊγούρων. Shannon Tiezzzi «Why is Turkey breaking its silence on China's Uyghurs?» *The Diplomat*. 12 Φεβρουαρίου, 2019. <https://thediplomat.com/2019/02/why-is-turkey-breaking-its-silence-on-chinas-uyghurs/>.

⁷⁶ Μάζης, Γεωπολιτική Ανάλυσις, 30.

⁷⁷ Μάζης, Γεωπολιτική Ανάλυσις, 30.

⁷⁸ Σύμφωνα με άρθρο του 2018, οι ΗΠΑ υποστηρίζουν τη συμμαχία Σ. Αραβίας και ΗΑΕ στην Υεμένη με σύγχρονο οπλισμό και πληροφορίες, γεγονός που δεν τις διαφοροποιεί από το Ιράν. Αυτό είναι ένα μόνο δείγμα της στρατηγικής των ΗΠΑ στην περιοχή. Jonah Shepp, «While Condemning Iran, the U.S. Contributes to Terrorism in the Middle East, Too», *Intelligencer*, 7 Αυγούστου, 2018. <http://nymag.com/intelligencer/2018/08/iran-us-contribute-terrorism-middle-east.html>.

⁷⁹ Μάζης, Γεωπολιτική Ανάλυσις, 45.

Ο Μάζης σε πιο πρόσφατη ανάλυσή του για τη «Ειδική Σχέση Λονδίνου-Ουάσιγκτον» τονίζει τις απλουστευτικές δυτικές αντιλήψεις για την ισορροπία ισχύος που βασίζεται σε οριενταλιστικές φύσεως προσεγγίσεις για το Ισλάμ που σε συνδυασμό με την οικονομική, στρατιωτική και επικοινωνιακή στήριξη του Κάταρ με το Al Jazeera, έχουν δημιουργήσει ένα τερατούργημα που στρέφεται εναντίον του δημιουργού του. Ιωάννης. Θ. Μάζης, «VIII. Κάταρ και Κούρδοι, μοχλοί εξελίξεων στην Μέση Ανατολή: οι στρατηγικές των ΗΠΑ στην περιοχή μπορεί να φέρουν το αντίθετο του επιδιωκόμενου αποτέλεσμα», στο *Γεωπολιτικά Ζητήματα στην Ευρύτερα Μέση Ανατολή και την Μεσόγειο*, επιμέλεια Νικολάου-Πατραγιάς, Κ. Τόμος Ι (Αθήνα: Εκδόσεις Λειμών, 2017), 693-704.

⁸⁰ Tibi, *Islamism and Islam*, 98.

⁸¹ Πατραγιάς Αδελφοί Μουσουλμάνοι, σελ. 55-56.

Η ριζοσπαστικοποίηση της οργάνωσης επιβεβαιώνεται και από αναφορά του U.S. War Department το 1946. Οι Αδελφοί Μουσουλμάνοι εμφανίζονται ως στρατευμένη ομάδα «militant society» που ενθαρρύνει τα κινήματα των νέων και διατηρεί στρατιωτικές μονάδες κομάντο με στρατιωτικό

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

τζιχαντιστικών κυψελών παρέμεινε αναλλοίωτο για δεκαετίες⁸², οι Αδελφοί Μουσουλμάνοι έπεισαν τους εκάστοτε δυτικούς συνομιλητές τους ότι ο Κοιμπεξέβιτ εξέφραζε την προσωπική του θεώρηση⁸³, καθοριστικό στοιχείο που επέφερε σοβαρές συνέπειες.

Καταρχάς σε ακαδημαϊκό επίπεδο, ο Olivier Roy⁸⁴ έκανε μία στείρα προσέγγιση του ισλαμικού κινήματος και της ισλαμιστικής τρομοκρατίας με το δόγμα «εμείς» και «αυτοί»⁸⁵. Δημιούργησε μία σχολή «σκέψης και ιδεολογικής προτίμησης με ισχνή επιχειρηματολογία και βεβιασμένα συμπεράσματα»⁸⁶, διότι η ιδεολογική κατασκευή του Οριενταλισμού, αποδίδει μία ψευδή και εσφαλμένη εικόνα του ισλαμικού κόσμου⁸⁷.

Ο Roy, επιχείρησε μία μαρξιστική κοινωνιολογική ανάγνωση της ισλαμιστικής τρομοκρατίας με όρους ταξικούς⁸⁸, χωρίς να εμβαθύνει στην ουσία της θρησκείας του Ισλάμ και της πολιτικής της διάστασης. Αναφέρει ότι η Ισλαμική Διεθνής δεν προσομοιάζει μία Μουσουλμανική Κομιντέρν, αν και της αναγνωρίζει την «απλή» επιθυμία για εξισλαμισμό της κοινωνίας και έναν νέο-φονταμενταλισμό. Στην διοχέτευση κονδυλίων από τη Σαουδική Αραβία για δίκτυα εκπαιδευτικών ιδρυμάτων

εξοπλισμό που φτάνει τα 70.000 όπλα. American Enterprise Institute for Public Policy Research, «The Problem of the Egyptian Muslim Brotherhood», τεύχος 4,

http://www.aei.org/wp-content/uploads/2011/10/20071130_22490MEOno4g.pdf,

Δημοσίευση Νοέμβριος 2007, 5.

⁸² Ακολουθούν τρία στάδια προετοιμασίας: Ψυχική, σωματική, εξάσκηση στην οπλοφορία. Η τακτική αυτή ακολουθήθηκε από όλες τις μεταγενέστερες εξτρεμιστικές οργανώσεις ανεξαιρέτως. Πατραγάς Αδελφοί Μουσουλμάνοι, σελ. 56-57.

⁸³ Πατραγάς, *Αδελφοί Μουσουλμάνοι*, 54.

⁸⁴ Ο Olivier Roy (γεν. 1949) είναι Καθηγητής στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο της Φλωρεντίας και συγγραφέας βιβλίων, μεταξύ άλλων των *Les illusions du 11 Septembre. Le debat strategique face au terrorisme* [ελληνική έκδοση: *Οι ανταπάτες της 11ης Σεπτεμβρίου*, μτφρ. Ν. Ζαρταμπόπουλος, Αθήνα: Εστία, 2003] και το *L'islam mondialise* [ελληνική Έκδοση: *Το παγκοσμιοποιημένο Ισλάμ*, μτφρ. Β. Πισιμίση, (Αθήνα: Scripta, 2006)] και *The failure of Political Islam* και *Globalized Islam*.

⁸⁵ Samuel P. Huntington, *Η Σύγκρουση των Πολιτισμών και ο ανασχηματισμός της παγκόσμιας τάξης*, μτφρ. Σήλια Ριζοθανάση (Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, 1996), 39-40.

⁸⁶ Κωνσταντίνος Χ. Γώγος, «Το πολιτικό ισλάμ στην Μέση Ανατολή» στο *Αι Αραβικά Εξεγέρσεις και η αναδιαμόρφωση του Αραβοϊσλαμικού κόσμου*, επιμέλεια Ιωάννου Θ. Μάζη – Κυριάκου Θ. Νικολάου – Πατραγά (Αθήνα: Λειμών, 2013), 60-61.

⁸⁷ Σύμφωνα με τον Demant, η σχολή της εσωτερίκευσης θεωρεί ότι οι ισλαμιστές προκρίνουν την αναθεώρηση του ισλάμ και μέχρι να συμβεί αυτό οι ισλαμιστές θα γίνονται βιαιότεροι και η Δύση θα πρέπει να βρει τρόπο να αντιμετωπίσει την εισβολή τους. Η σχολή της εξωτερίκευσης βλέπει ότι το ισλάμ – που διαίρεται σε πολλούς ισλαμισμούς – κατηγορεί τη Δύση που επιβάλλεται για να διασφαλίσει τα γεωστρατηγικά συμφέροντά της και θα πρέπει να προστατευτεί από αυτή την εισβολή απαντώντας στην εμπλοκή της Δύσης στην ευρύτερη Μέση Ανατολή με ακόμη περισσότερη βία. Demant, *Islam VS Islamism*, 204-206.

⁸⁸ Olivier Roy, *The Failure of Political Islam*, Translation by Carol Volk. London: I.B. Tauris Publishers, 1994, 39 & 112.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

και κάθε είδους εκπαιδευτικό σκοπό, εντοπίζει μόνο πολιτισμικούς σκοπούς⁸⁹, αντίθετα με τον Πάτελο που τα θεωρεί «κινητήρια δύναμη» για την ενίσχυση και προώθηση του σαουδαραβικού θεοκρατικού καθεστώτος⁹⁰. Τρία χρόνια μετά την 11^η Σεπτεμβρίου 2001 ο Roy κάνει κάποιες μετατοπίσεις. Εντοπίζει μία μορφή αποβολής των πολιτισμικών στοιχείων των μουσουλμανικών κοινοτήτων και βλέπει το ισλάμ σαν μία θρησκεία που δεν ταυτίζεται με καμία συγκεκριμένη κουλτούρα διότι αυτό ήταν μία μεθοδολογική προσέγγιση⁹¹.

Ο Roy θεωρεί ότι το πολιτικό ισλάμ απέτυχε επειδή απέτυχαν η «επαναστατική και μεταρρυθμιστική οδός του»⁹² και βλέπει πολλούς «ισλαμο-εθνικισμούς» που θα εμποδίσουν την άνοδο ενός νέου «παν-ισλαμισμού», χωρίς να λάβει καθόλου υπόψη τα εξής καθοριστικά στοιχεία: πρώτον, τα μυστικιστικά ισλαμιστικά τάγματα που καθόρισαν την ανάδυση της ισλαμικής διανόησης στην Τουρκία και ευρύτερα στη Μέση Ανατολή⁹³. Δεύτερον, τα σημαντικά γεωπολιτικά συμφέροντα συστημικών χωρών όπως η Τουρκία, το Ιράν, η Σαουδική Αραβία και το Κάταρ και τα συμφέροντα υπερσυστημικών δρώντων όπως οι ΗΠΑ, η Ρωσία, η Κίνα και η ΕΕ⁹⁴. Τρίτον, το αναδυόμενο πολιτικό περιβάλλον που δεν αποτελεί πλέον μία σκακιέρα για δύο⁹⁵,

⁸⁹ Roy, *The Failure of Political Islam*, 39 & 112.

⁹⁰ Πάτελος, *Θεμελιοκρατία*, 12.

⁹¹ Olivier Roy, *Globalized Islam. The search for a new Ummah*, (New York: Columbia University Press, 2004), 108.

⁹² Γώγος, «Το πολιτικό ισλάμ στη Μέση Ανατολή», 61.

⁹³ Ο Ιωάννης Μάζης έκανε μία ενδελεχή ανάλυση των μυστικιστικών ισλαμικών ταγμάτων από το 2002. Το 2013 εμπλούτισε την έκδοση με νεότερα στοιχεία, υπό τον σχολαστικό έλεγχο του δρ. Νικολάου-Πατραγά που στην εισαγωγή του εξετάζει την «αιρεσιακή φύση των Ταγμάτων αυτών ως προς το σονιτικόν Ισλάμ του ιερού Κορανίου και των χαντήθ του Προφήτου Μωάμεθ», καθώς και τη συνδρομή του καθηγητή δρ. Γώγου. Ο Μάζης ανέλυσε τις μορφές, δομές και την ιδεολογία των θρησκευόμενων μαζών που επιζητούν την εγκαθίδρυση του ισλαμικού κράτους έναντι του κοσμικού. Μάζης, *Μυστικιστικά Ισλαμιστικά Τάγματα*, 12, 18.

Επίσης, ο Κωνσταντίνος Γώγος, στο δικό του έργο για το ισλαμιστικό κίνημα στην Τουρκία, επισημαίνει ότι το φαινόμενο της ενίσχυσης και εξάπλωσης της ισλαμιστικής διανόησης στην Τουρκία δεν έγινε αντιληπτό εγκαίρως και δεν δόθηκε η απαραίτητη προσοχή στη διάσταση και τη δυναμική του φαινομένου. Κωνσταντίνος Χ. Γώγος *Το ισλαμιστικό κίνημα στην Τουρκία. Συμβολή στη μελέτη της σύγχρονης τουρκικής ισλαμικής σκέψης*, (Αθήνα: Εκδόσεις Λιβάνη, 2016, 9.

⁹⁴ Ο Ιωάννης Μάζης στο βιβλίο του *Γεωγραφία του Ισλαμιστικού Κινήματος στην Μέση Ανατολή*, σελ. 179-194, αναλύει τις γενικές αντιλήψεις της ιδεολογίας του Ισλάμ, δίνει τα χαρακτηριστικά του σύγχρονου ισλαμικού κράτους και οικονομίας, τις ισλαμικές αιρέσεις, αναλύει την προέλευση και τις δομές της ισλαμικής τρομοκρατίας και τέλος μέσα από την ανάλυση του ισλαμιστικού κινήματος στη Μέση Ανατολή, τονίζει το ρόλο των υπερσυστημικών δυνάμεων και τον τρόπο που δρουν προκειμένου να ενισχύσουν τα συμφέροντά τους.

⁹⁵ Σύμφωνα με τον Brzezinski, η Ευρασία είναι η «μεγάλη σκακιέρα» στην οποία οι ΗΠΑ θα δοκιμάσουν τις αντοχές της υπέρ-δυναμικής τους σε όλα τα επίπεδα – οικονομίας, ασφάλειας, πολιτισμού – και το πεδίο χειρισμού των συγκρούσεων και των σχέσεων με την Ευρώπη, την Ασία και τη Μέση Ανατολή προκειμένου να μη κινδυνέψουν τα συμφέροντα και οι γεωστρατηγικές επιδιώξεις τους. Σε αυτή τη γεωπολιτική σκακιέρα οι παίκτες είναι περισσότεροι από δύο και αθροιστικά η δύναμη των ευρασιατικών δυνάμεων υπερβαίνει αυτή των ΗΠΑ (πληθυσμιακά, εδαφικά, σε ορυκτό

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

αλλά περιλαμβάνει πολλούς περισσότερους «παίκτες» με αντικρουόμενα συμφέροντα σε ένα ρευστό οικονομικό-κοινωνικό περιβάλλον εντασσόμενο στη θεωρία των παιγνίων⁹⁶.

Ο Roy αναλύει επιφανειακά τις ισλαμικές αρχές διακυβέρνησης, επικαλούμενος τον Μαουντούντη⁹⁷ που εκπροσωπεί το πολιτικό ισλάμ και αναφέρει ότι η ισλαμική διακυβέρνηση μπορεί να ενσωματωθεί σε δυτικού τύπου «συνταγματικές συνταγές»⁹⁸. Αυτή είναι λάθος ερμηνεία των αρχών του πολιτικού ισλάμ, διότι όπως αναφέρει ο Πατραγάς, αφού ολοκληρώθηκε η πρώτη περίοδος του Ισλάμ, διαχωρίστηκαν οι βασικές αρχές θρησκείας και ιεροδικαϊκής επιστήμης ώστε να επιλύονται όλα τα προβλήματα των ανθρώπων, πνευματικά και υλικά. Αυτός είναι ο αποκλειστικά ενδεδειγμένος και κατάλληλος τρόπος, ανεξαρτήτως τόπου και χρόνου, για αυτό και το Ισλάμ είναι «διαχρονικόν και διατοπικόν»⁹⁹. Πουθενά και σε κανένα χωρίο του κορανίου, χαντήθ του προφήτη ή άλλο κείμενο δεν υπονοείται ότι υπάρχει άλλος ενδεδειγμένος τρόπος διακυβέρνησης, πόσο μάλλον κρατικοί θεσμοί και συνταγματικά όργανα. Αυτό είπε και ο Μαουντούντη. Συνεπώς, η διαχρονικότητα και καταλληλότητα του Ισλάμ του επιτρέπει να στοχαστεί προκειμένου να βρει τον τρόπο να προσαρμοστεί στις καθημερινές βιοτικές απαιτήσεις. Ο Roy όμως, εξάγει το συμπέρασμα ότι αφού οι ισλαμιστές δεν μπορούν να εφαρμόσουν ισλαμικού τύπου διακυβέρνηση και αναγκάζονται να δανειστούν δυτικά πρότυπα, η δυτική κρατική οργάνωση είναι ανώτερη και οι ισλαμιστές αποτυχημένοι¹⁰⁰. Ο Γώγος διαφωνεί και

πλούτο). Εντούτοις πολιτισμικά και πολιτικά στοιχεία και διαφοροποιήσεις μεταξύ των παικτών αποδυναμώνουν τη συνολική δυναμική τους και επιτρέπουν στις ΗΠΑ να μπορούν να διαχειρίζονται τα στρατηγικά γεωπολιτικά συμφέροντά τους. Zbigniew Brzezinski, *Η Μεγάλη Σκακιέρα*. Μτφρ. Αστερίου Ελένη. (Αθήνα: Εκδόσεις Λιβάνη, 1998), 65-68.

⁹⁶ Η Θεωρία Παιγνίων είναι η επίσημη μελέτη της διαδικασίας λήψης απόφασης σε περιβάλλον που οι παίκτες πρέπει να κάνουν επιλογές που πιθανώς να επηρεάσουν το συμφέρον άλλων παικτών. Αυτοί οι παίκτες μπορούν να είναι άτομα, ομάδες ή χώρες ή οποιοσδήποτε συνδυασμός αυτών. Οι έννοιες της θεωρίας παιγνίων παρέχουν τα εργαλεία για τη διαμόρφωση, τη δομή, την ανάλυση και τη βαθύτερη αντίληψη των στρατηγικών σεναρίων. Η θεωρία εφαρμόστηκε και σε προβλήματα πολέμου και πολιτικής. Αθανασόπουλος Σπυρίδων, «Θεωρία Παιγνίων στις Διεθνείς Σχέσεις» (ΜΠΣ, Πανεπιστήμιο Πατρών, 2017, 1.

<https://tinyurl.com/yxbx9bse> Πρόσβαση 26 Φεβρουαρίου, 2019.

⁹⁷ Ο Μαουντούντη (1903-1979) ίδρυσε την οργάνωση Τζαμαάτ-ι-Ισλαμί στον ινδοπακιστανικό χώρο. Αυτός και ο Κοτμπ θεωρούνται «οι ιδεολογικοί πατέρες του ριζοσπαστικού ισλαμιστικού κινήματος». Γώγος, «Το πολιτικό ισλάμ στη Μέση Ανατολή», 62.

⁹⁸ Γώγος, «Το πολιτικό ισλάμ στη Μέση Ανατολή», 63.

⁹⁹ Πατραγάς, *Προλεγόμενα Αραβοϊσλαμικού Πολιτισμού*, 28.

¹⁰⁰ Γώγος, «Το πολιτικό ισλάμ στη Μέση Ανατολή», 63.

δηλώνει ότι αυτή είναι μία «διαστρεβλωμένη, διαστρεβλωτική και οριενταλιστική» θεώρηση του μουσουλμανικού κόσμου¹⁰¹.

Στο επιχειρησιακό πεδίο, ο Vidino¹⁰² έχει ασχοληθεί ενδελεχώς με τους Αδελφούς Μουσουλμάνους και την παρουσία τους στη Δυτική Ευρώπη και τη Βόρειο Αμερική. Αν και εντοπίζει στους Αδελφούς το σκοπό της εγκαθίδρυσης ισλαμικής διακυβέρνησης, θεωρεί ότι για να τον επιτύχουν εγκατέλειψαν τη βία για αυτό και θα ωφεληθούν από την Αραβική Άνοιξη¹⁰³. Στον αντίποδα, ο Tibi θεωρεί το κίνημα των Αδελφών Μουσουλμάνων το παλαιότερο και πιο σημαντικό πυλώνα του πολιτικοποιημένου ισλάμ και στη βίαιη και στη μη βίαιη μορφή του¹⁰⁴.

Αφενός τα γεγονότα διέψευσαν τον Vidino, γιατί η κυβέρνηση Μόρση στην Αίγυπτο έπεσε και η οργάνωση υπέστη σοβαρές απώλειες¹⁰⁵. Αφετέρου, η Άνοιξη απεδείχθη Εφιάλτης, διότι δεν επέφερε τον εκδημοκρατισμό στα καθεστώτα της Μέσης Ανατολής και προκάλεσε αναθέρμανση της ισλαμιστικής ριζοσπαστικοποίησης¹⁰⁶.

¹⁰¹ Γώγος, «Το πολιτικό ισλάμ στη Μέση Ανατολή», 63.

¹⁰² Ο Ιταλός ακαδημαϊκός και ειδικός σε θέματα ασφάλειας Lorenzo G. Vidino, έχει εξειδίκευση στο πολιτικό ισλάμ και την πολιτική βία με πεδίο εξειδίκευσης την Ευρώπη και τη Βόρειο Αμερική. Διευθύνει το κέντρο Radicalization and International Terrorism Centre στο ISPI και είναι δ/ντής του προγράμματος Program on Extremism στο Πανεπιστήμιο George Washington. Έχει συγγράψει βιβλία και εκθέσεις που αφορούν το σύγχρονο ισλαμιστικό κίνημα και τους Αδελφούς Μουσουλμάνους, έχει καταθέσει σε επιτροπές του Αμερικάνικου Κογκρέσου και άλλων κοινοβουλευτικών επιτροπών και έχει προσφέρει συμβουλευτικό έργο σε αξιωματούχους ασφάλειας και επιβολής νόμου.

¹⁰³ Lorenzo G. Vidino, *The West and the Muslim Brotherhood after the Arab Spring*, (Philadelphia: Al Mesbar Studies & Research Centre in collaboration with The Foreign Policy Research Institute, 2013), 2.

¹⁰⁴ Tibi, *Islamism and Islam*, 9.

¹⁰⁵ Το 2013 η κυβέρνηση του Αδελφού Μουσουλμάνου καθηγητή Μόρση ανατράπηκε από τις Ένοπλες Δυνάμεις, έπειτα από τις μεγάλες διαδηλώσεις κατά της ισλαμικής διακυβέρνησής τους. Για τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν από την παραίτηση Μουμπάρακ ως και την ανάληψη της εξουσίας από τον Σίση, προτείνεται η μελέτη του Πατραγά, *Η «Αραβική Άνοιξη» από τον Μουμπάρακ εις τον Σίση*. Σε όλο το βιβλίο φαίνεται ευκρινώς η στάση της Αριστεράς που αφενός επιθυμούσε την ανατροπή του Μόρση, εφόσον ήταν διορισμένος πρόεδρος, αφετέρου στο ζήτημα της σύνταξης συντάγματος που να εμπεριέχει άρθρο με το οποίο να επιτρέπεται η δημιουργία θρησκευτικού κράτους, διότι ρητά διαφωνούσε. Πατραγάς, *Η Αραβική Άνοιξη*, 107 & 230. Η εκλογή του Μόρση και των Αδελφών Μουσουλμάνων αποτέλεσε πλήγμα για το εκκοσμικευμένο κράτος της Αιγύπτου που χρονολογείται από το 1923 και οδήγησε την Αριστερά και το κόμμα Ταγγάμω με τον ιστορικό του ηγέτη Ρεφαάτ αλ-Σαήντ στην αποχώρηση από το συμβούλιο για την αναθεώρηση του συντάγματος, αποχώρηση που ακολούθησαν οι φιλελεύθεροι και όλα τα κοσμικά στοιχεία. Περισσότερα βλέπε στο Κυριάκος Θ. Νικολάου-Πατραγάς, «Ιστορική αναδρομή των σχέσεων κράτους και θρησκείας εν τοις αιγυπτιακοίς συντάγμασι», στο *Αι Αραβικά Εξεγέρσεις και η Αναδιαμόρφωσις του Αραβοϊσλαμικού Κόσμου*, επιμέλεια Ιωάννου Θ. Μάζη & Κυριάκου Θ. Νικολάου-Πατραγά (Αθήνα: Εκδόσεις Λειμών, 2013), 331-338.

¹⁰⁶ Τον Ιανουάριο του 2013 σε εκδήλωση του IENE με θέμα «*Η Αραβική Άνοιξη, οι Επιπτώσεις στην Αγορά Πετρελαίου και ο Ρόλος των Κοιτασμάτων της Ανατ. Μεσογείου*», ο καθηγητής Μάζης είχε υπογραμμίσει ότι «το σύνολο των γεγονότων που έχει καθιερωθεί δημοσιογραφικά να ονομάζονται συλλήβδην ως ‘Αραβική Άνοιξη’, στην πραγματικότητα αποτελούν έναν ‘Ισλαμιστικό Χειμώνα’» και μία «ανταπάτη του εκδημοκρατισμού». Energy Press, Δημοσιογραφικό ενημερωτικό portal για την ενέργεια <https://energypress.gr/news/i-shesi-energeias-kai-geopolitikis-stin-ekdilosi-toy-iene-gia-tin-energeia>

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

Επιπλέον, η αναλύτρια πληροφοριών Freedman, παρουσιάζει το πολιτισμικό γκεχάντ που έχει εξαπολύσει η οργάνωση στις ΗΠΑ, με στόχο τη διείσδυση σε εκπαιδευτικά ιδρύματα και πολιτικούς θεσμούς¹⁰⁷. Η διαφορά των δύο ειδικών βρίσκεται στο αποτέλεσμα, γιατί μόνο η Freedman ρητά αναγνωρίζει τους Αδελφούς Μουσουλμάνους ως τρομοκρατική οργάνωση και προειδοποιεί ότι κάθε συνεργασία μαζί τους σε επιχειρηματικό, εκπαιδευτικό ή πολιτικό επίπεδο ελλοχεύει σοβαρούς κινδύνους ασφάλειας¹⁰⁸.

Στην πρόσφατη ανάλυση της παρουσίας των Αδελφών στην Αυστρία, ο Vidino αναφέρει ότι έχουν αναγνωριστεί ως τρομοκρατική οργάνωση στην Αίγυπτο, τα ΗΑΕ και σε άλλες μεσανατολικές χώρες, όχι όμως από την Αυστρία και την ΕΕ, γιατί θα ήταν «αναλυτικό λάθος» να συσσωρευθεί η ιδεολογία των Αδελφών Μουσουλμάνων με την ιδεολογία των σαλαφιστών τζιχαντιστών¹⁰⁹. Εντούτοις, αναγνωρίζει ότι η ιδεολογία της οργάνωσης δικαιολογεί τη βία και ευνοεί την ριζοσπαστικοποίηση. Αυτό είναι σημείο κλειδί για την ανάλυση κατωτέρω, σύμφωνα με την οποία η ιδεολογία των Αδελφών Μουσουλμάνων, των οργανώσεων και εκπροσώπων της, προωθεί την εξάπλωση και διασπορά υπέρ-ορθόδοξων ισλαμιστικών ιδεών και ωθεί στη στρατολόγηση και ριζοσπαστικοποίηση των μουσουλμάνων που νιώθουν να ζουν στο περιθώριο των δυτικών κοινωνιών που διαβιούν¹¹⁰.

[araviki-anoixi](https://vimeo.com/58703374), πρόσβαση 22/06/2018. Η πλήρης ομιλία είναι διαθέσιμη σε βίντεο στο <https://vimeo.com/58703374>.

¹⁰⁷ Freedman, *Hamas, CAIR and the Muslim Brotherhood*. 5.

¹⁰⁸ Η Freedman αναφέρει ότι για το μέσο Αμερικανό τα έγγραφα και οι δίκες δεν αρκούν ως αποδεικτικά στοιχεία για την κρυφή ατζέντα των Αδελφών Μουσουλμάνων στις ΗΠΑ. Αυτό σε συνδυασμό με την αποδοχή της διαφορετικότητας καθιστά τη χαοτική οργάνωση μία πραγματική απειλή για το μέλλον των ΗΠΑ. Freedman, *Hamas, CAIR*, 93-94.

¹⁰⁹ Lorenzo G. Vidino, *The Muslim Brotherhood in Austria*, (Ουάσιγκτον: Program on Extremism. The George Washington University in collaboration with the Universität Wien, 2017).

<https://extremism.gwu.edu/sites/g/files/zaxdzs2191/f/MB%20in%20Austria-%20Print.pdf>. Πρόσβαση 1 Μαρτίου, 2019, 3.

¹¹⁰ Vidino *The Muslim Brotherhood in Austria*, 3.

2. Μεθοδολογία

2.1. Εισαγωγή

Η μορφή και οι δομές του σύγχρονου ισλαμιστικού κινήματος και των ατόμων που ριζοσπαστικοποιούνται στο Σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης διαμορφώθηκαν από τρεις βασικούς κοινωνικό-οικονομικούς παράγοντες: πρώτον, την αναγκαστική μετακίνηση των Αδελφών Μουσουλμάνων της Αιγύπτου προς την Ευρώπη. Δεύτερον, την παγκοσμιοποίηση¹¹¹, που επέφερε μία σημαντική επανεξέταση της ταυτότητας του ανθρώπου. Τρίτον, τον άκρατο νεοφιλελεύθερο καπιταλισμό, που έπληξε κυρίως τη μεσαία τάξη και τους μετανάστες. Αυτοί οι παράγοντες επέφεραν σημαντικές κοινωνικό-πολιτισμικές αλλαγές: πρώτον, μεταλαμπάδευσαν την ιδεολογία της οργάνωσης προς το Σύμπλοκο. Δεύτερον, επάνδρωσαν θέσεις στελεχών και θρησκευτικών λειτουργών με μέλη των Αδελφών Μουσουλμάνων στις μουσουλμανικές πολιτιστικές και θρησκευτικές δομές που δημιουργήθηκαν από τη δεκαετία του 1950. Τρίτον, ενίσχυσαν τις ιδέες για αποκατάσταση της όμα και σύσταση ισλαμικής διακυβέρνησης, εφόσον τα δυτικά πρότυπα αποδείχθηκαν ανεπαρκή και άδικα. Τέταρτον, τροφοδότησαν τους νεαρούς περιθωριοποιημένους μουσουλμάνους¹¹² με εξτρεμιστικές ιδέες που στόχο έχουν το πολιτισμικό περιβάλλον και τον κοινωνικό περίγυρο που μεγάλωσαν.

Το 2018 ο πληθυσμός στην Ευρώπη ανερχόταν στα 513 εκατομμύρια από 511 το 2017, αύξηση που σημειώθηκε από τις εντατικές μεταναστευτικές ροές¹¹³. Το 2050 οι μουσουλμάνοι στην Ευρώπη θα έχουν αυξήσει σημαντικά το πληθυσμιακό ποσοστό τους¹¹⁴. Ο αριθμός των πολιτιστικών κέντρων και τεμενών στη Δυτική Ευρώπη είναι μεγάλος και η οργανωτική σύσταση, η συγκρότηση και οι σχέσεις μεταξύ τους

¹¹¹ Ο Μάζης θεωρεί την Παγκοσμιοποίηση, τις τεχνολογικές αλλαγές και το παγκόσμιο δημογραφικό πρόβλημα ως καταλύτες και επιταχυντές της αστάθειας στο διεθνές περιβάλλον όπως διαμορφώθηκε από την 11/9, δημιουργώντας ένα νέο πλαίσιο αλληλεξαρτήσεως μεταξύ των εθνικών και των εθνικοκρατικών δρώντων και των υπερεθνικών σχηματισμών που υπερβαίνει το παραδοσιακό αναλυτικό πλαίσιο της γεωγραφικής εγγύτητας. Ιωάννης Μάζης, «VIII. Τα αίτια της τρομοκρατίας και οι δυνατότητες αναιρέσεώς της» στο *Γεωπολιτικά Ζητήματα στην Ευρύτερα Μέση Ανατολή και Μεσόγειο*, τόμος I, επιμέλεια Κ. Νικολάου-Πατραγιάς (Αθήνα: Εκδόσεις Λεμιών 2017), 147-149.

¹¹² Λόγω της καταγωγής τους και του κοινωνικού αποκλεισμού που υφίστανται.

¹¹³ Eurostat, «EU population up to nearly 513 million on 1 January 2018». Δημοσίευση 10 Ιουλίου, 2018. <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/9063738/3-10072018-BP-EN.pdf/ccdfc838-d909-4fd8-b3f9-db0d65ea457f>.

¹¹⁴ Pew Research Center. «Europe's Growing Muslim Population» *Pew Research Center*. 19

Νοεμβρίου, 2017. <https://www.pewforum.org/2017/11/29/europes-growing-muslim-population/>

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

εξαρτώνται από το εκάστοτε κρατικό νομικό καθεστώς. Τα εμπλεκόμενα πρόσωπα στη μουσουλμανική οργανωτική δραστηριότητα είναι αδιαμφισβήτητα Αδελφοί Μουσουλμάνοι, που θεωρείται ότι μετέφεραν αυτούσια την ιδεολογία της μητρικής οργάνωσης στις νέες πολιτικό-θρησκευτικές δομές. Ενδεικτικά αναφέρονται ο Σαΐντ Ραμαντάν¹¹⁵ και ο Μωχάμεντ Μάχνηt Άκεφ¹¹⁶.

Το πλέγμα σχέσεων μεταξύ των μελών και των μουσουλμανικών οργανώσεων των κρατών που ανήκουν σε ένα έκαστο γεωπολιτικό υποσύστημα του Συμπλόκου της Δυτικής Ευρώπης, είναι ένα ευρύ, συμπαγές και αρραγές μέτωπο ανεξέλεγκτης δράσης των Αδελφών Μουσουλμάνων, γεγονός που καθιστά αναγκαία τη διερεύνηση του τρόπου που επέδρασε η ιδεολογία τους στο σύγχρονο ισλαμιστικό κίνημα.

Οι κοινωνικές συνέπειες στα υποσυστήματα του συμπλόκου εντείνουν το πρόβλημα της ισλαμιστικής τρομοκρατίας, του εντεινόμενου ρατσισμού και της ισλαμοφοβίας¹¹⁷, την αυξημένη αστυνόμευση και την έντονη αντίδραση των μουσουλμάνων ευρωπαίων που διεκδικούν το δικαίωμά τους για απρόσκοπτη θρησκευτική πρακτική και έκφραση στα εκκοσμικευμένα δυτικά κράτη¹¹⁸. Όλα αυτά περαιτέρω περιθωριοποιούν τους μουσουλμάνους και τους καθιστούν ευάλωτους στην ισλαμιστική κατήχηση και στρατολόγηση.

Υπόθεση της παρούσας έρευνας είναι ότι η ιδεολογία της διαχρονικής και υπερσυστημικής τρομοκρατικής οργάνωσης των Αδελφών Μουσουλμάνων μεταλαμπαδεύτηκε στο σύγχρονο ισλαμιστικό κίνημα και ευθύνεται για τη ριζοσπαστικοποίηση ισλαμιστών εξτρεμιστών στο σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης, με αποτέλεσμα η κατανομή της ισχύος να γίνεται προς όφελος των ακραίων ισλαμιστών ιδεολόγων που επιθυμούν την αποκατάσταση της όμα και την επιβολή της

¹¹⁵ Ο οποίος συμμετείχε ως ηγετικό στέλεχος στην επιτροπή ίδρυσης του πρώτου τεμένους στο Μόναχο Ian Johnson, *A Mosque in Munich. Nazis, the CIA and The Muslim Brotherhood in the West* (Boston-New York: Houghton Mifflin Harcourt, 2010) 123.

¹¹⁶ Ο οποίος ήταν διευθυντής αυτού του τεμένους τη δεκαετία του 1980 και αργότερα διετέλεσε μόρσσεντ των Αδελφών Μουσουλμάνων Αιγύπτου ως το 2017. Κωνσταντίνος Χ. Γώγος, *Τουρκικό Πολιτικό Ισλάμ και Ισλαμιστικά Δίκτυα στη Γερμανία*, (Αθήνα: Εκδόσεις Λιβάνη, 2011), 255.

¹¹⁷ Στις 3 Δεκεμβρίου του 2018 διενεργήθηκε ένα μεγάλο συνέδριο του τμήματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Δικαιοσύνη και Καταναλωτές (Justice and Consumers), με θέμα τις διακρίσεις εις βάρος των μουσουλμάνων στην Ευρώπη, έπειτα από τις συνεχείς έρευνες πολιτών που αποδείκνυαν διακρίσεις και ρατσισμό σε εργασιακά, εκπαιδευτικά και άλλα ζητήματα. EU, Justice and Consumers, “Combating anti-Muslim hatred”. 11 Φεβρουαρίου, 2019. https://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=50085.

¹¹⁸ Η περίπτωση του δικαιώματος της μαντίλας που έχει απασχολήσει την κοινή γνώμη στη Γαλλία είναι ένα από αυτά.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

σαρία. Ειδικότερα, η παρούσα εργασία έχει σκοπό να απαντήσει στα κάτωθι ερευνητικά ερωτήματα:

1. Κατά πόσο ευθύνεται η εξτρεμιστική ιδεολογία των Αδελφών Μουσουλμάνων και η ρητορική μελών της οργάνωσης για τη ριζοσπαστικοποίηση μουσουλμάνων επί ευρωπαϊκού εδάφους και ποιες είναι οι μέθοδοι στρατολόγησης που ακολουθούνται;

2. Σε ποιο βαθμό η πολιτιστική και θρησκευτική δράση και το κοινωφελές έργο αποτελούν προπέτασμα για τις πραγματικές προθέσεις των Αδελφών Μουσουλμάνων που είναι η εγκαθίδρυση μουσουλμανικής διακυβέρνησης με οποιοδήποτε τρόπο;

3. Ευθύνονται οι Αδελφοί για τα τρομοκρατικά χτυπήματα που έχουν πραγματοποιηθεί στην Ευρώπη από το 2004 και με ποιο τρόπο καταφέρνουν να μεταλαμπαδεύουν τα διαχρονικά πιστεύω τους στις σύγχρονες ομάδες του ισλαμιστικού κινήματος;

2.2. Περιγραφή της εφαρμοσθείσας Μεθοδολογίας

Σύμφωνα με τη Συστημική Γεωπολιτική Ανάλυση του Ιωάννη Θ. Μάζης «πρωταρχικό επιστημονικό και μεθοδολογικό καθήκον» είναι α) ο χαρτογραφικός καθορισμός του υπό μελέτη γεωγραφικού συμπλόκου, β) ο προσδιορισμός του Γεωπολιτικού Παράγοντα διά του οποίου συντελείται η ανακατανομή της ισχύος στο εσωτερικό του γεωγραφικού/γεωπολιτικού Συμπλόκου και γ) η κατασκευή υποδείγματος τάσεων ανακατανομής ισχύος στο εσωτερικό του Συμπλόκου¹¹⁹.

Η Οικονομική Γεωγραφία είναι «το μεθοδολογικό υπόβαθρο» της ΣΓΑ διότι εξετάζει αφενός τις κάθε είδους οικονομικές δραστηριότητες και επεμβάσεις στο φυσικό χώρο» και «τις μεταξύ τους αντιδράσεις και συσχετισμούς»¹²⁰ και αφετέρου την οικονομική δραστηριότητα στο γεωγραφικό χώρο σε τρεις μακροκλίμακες, όπου η μία εμπεριέχεται στην άλλη¹²¹. Βάσει αυτής της επιστημολογικής δέσμευσης, η ΣΓΑ

¹¹⁹ Ιωάννης Θ. Μάζης & Συνεργάτες, «Εφαρμογή Απλών και Σύνθετων Δεικτών των Τεσσάρων Γεωπολιτικών Πυλώνων στη Μεθοδολογία της Συστημικής Γεωπολιτικής Αναλύσεως: Η Περίπτωση της Συρίας», *Civitas Gentium – Special Issue*. Volume 5, Αρ. 2, (Απρίλιος 2017): 14.

<https://cg.turkmas.uoa.gr/index.php/cg/issue/view/7> & Μάζης, *Μεταθεωρητική Κριτική*, 368-369.

¹²⁰ Ιωάννης Θ. Μάζης, *Γεωπολιτική. Η Θεωρία και η Πράξη*, (Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 2002), 43.

¹²¹ Μάζης, *Γεωπολιτική*, 43

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

αναλύει το θέμα σε τρεις κλίμακες συστημάτων: Σύστημα/Σύμπλοκο, Υποσύστημα, Υπερσύστημα¹²².

Η ΣΓΑ ορίζεται ως:

« η γεωγραφική μέθοδος η οποία μελετά, περιγράφει και προβλέπει τις συμπεριφορές και τις επιπτώσεις των σχέσεων των αντιτιθεμένων και διακριτών διεθνών δράσεων ανακατανομής ισχύος και των ιδεολογικών μεταφυσικών που τις καλύπτουν, στο πλαίσιο των γεωγραφικών συμπλόκων που οι δράσεις αυτές εντοπίζονται και λειτουργούν»¹²³.

Για αυτό και αποτελεί ένα «σημαντικό μεθοδολογικό εργαλείο» για τη διερεύνηση των διεθνών πολιτικών γεγονότων και σχέσεων και τις ανακατανομές ισχύος¹²⁴.

Η ΣΓΑ ως μεθοδολογία απορρίπτει τη μεροληπτική ρητορική, δεν «προπαγανδίζει» ή «συνηγορεί υπέρ των πολιτικών ελίτ», αλλά αποτελεί μία «καταγραφική συστημική μέθοδο» που απαλλάσσει από «προσηλώσεις και ιδεοληψίες» εργαζόμενη προς όφελος του «σκεπτόμενου πολίτη»¹²⁵.

Στη μέθοδο της ΣΓΑ ο ερευνητής¹²⁶:

1. Μελετά προσεκτικά το ερευνητικό θέμα και εντοπίζει χαρτογραφικώς το γεωπολιτικό σύμπλοκο όπως αυτό ορίζεται από τον τίτλο. Αναγνωρίζει τον γεωπολιτικό παράγοντα και βάσει αυτού κατανέμεται το σύμπλοκο σε υποσυστήματα, το άθροισμα των οποίων αποτελεί το σύστημα προς εξέταση. Ορίζονται οι πόλοι διεθνούς ισχύος που επηρεάζουν τη δράση του θετικά ή αρνητικά και τα είδη των γεωγραφικών χώρων που θα χρησιμοποιηθούν.

2. Προσδιορίζει τους πυλώνες ανάλυσης της δράσης και λειτουργίας του γεωπολιτικού παράγοντα.

3. Βάσει των πυλώνων επιλέγει προσεκτικά τους ανάλογους σύνθετους ή απλούς δείκτες.

4. Από τους δείκτες προβαίνει σε μια απλή συγκριτική παρουσίαση ή κάνει χρήση σύνθετων ποσοτικών εργαλείων¹²⁷.

¹²² Μάζης, *Μεταθεωρητική Κριτική*, 369 & Μάζης, *Εφαρμογή Απλών και Σύνθετων Δεικτών*, 18.

¹²³ Μάζης, *Μεταθεωρητική Κριτική*, 354 & Μάζης, *Εφαρμογή Απλών και Σύνθετων Δεικτών*, 23.

¹²⁴ Μάζης *Εφαρμογή Απλών και Σύνθετων Δεικτών*, 23.

¹²⁵ Μάζης, *Μεταθεωρητική Κριτική*, 450-451.

¹²⁶ Μάζης, *Εφαρμογή Απλών και Σύνθετων Δεικτών*, 24.

¹²⁷ Όπως η στατιστική ή οι τομείς γεωπληροφορικής που είναι οι εξής: 1. Τα νευρωνικά δίκτυα. 2. Η ασαφής λογική. 3. Οι διαβιβαστές τεχνητής νοημοσύνης. 4. Οι γενετικοί αλγόριθμοι και 5. Η κελυφωτή αυτοματοποίηση. Μάζης, *Εφαρμογή Απλών και Σύνθετων Δεικτών*, 24.

5. Από την επεξεργασία των στοιχείων αυτών, παράγεται το γεωπολιτικό υπόδειγμα τάσεων ανακατανομής ισχύος¹²⁸. Η γεωπολιτική ανάλυση σταματά σε αυτή τη φάση ώστε το γεωπολιτικό υπόδειγμα να αποτελέσει την αφετηρία για γεωστρατηγική σύνθεση¹²⁹.

Η Γεωπολιτική παράγει τον θεωρητικό στοχασμό, ερμηνεύει και προβλέπει τους «μηχανισμούς απόκτησης ή πολλαπλασιασμού ισχύος και επιρροής»¹³⁰. Η Γεωστρατηγική Σύνθεση περιγράφει «τους πρακτικούς τρόπους» εφαρμογής, έχει εθνική στόχευση και «πολωμένη οπτική»¹³¹. Προς αποφυγή μίας υποκειμενικής ανάλυσης ως προς την επιλογή του «τι είναι άξιο να μελετηθεί» βάσει «του ανάλογου σταθμοδείκτη σε αυτό», ο ερευνητής πρέπει να παραμένει αυστηρά στο πλαίσιο της μεθοδολογίας της ΣΓΑ και της διεπιστημονικής αναλυτικής προσέγγισής της¹³².

Στην παρούσα ανάλυση χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από τις επίσημες ιστοσελίδες διεθνών ευρωπαϊκών οργανισμών και φορέων, ευρωπαϊκών υπουργείων και του State Department, τις ιστοσελίδες των εξεταζομένων οργανώσεων και τεμενών, τις ιστοσελίδες έγκυρων ευρωπαϊκών και διεθνών ειδησεογραφικών οργανισμών, τις αναλύσεις και τα άρθρα πανεπιστημιακών και ανεξάρτητων think tanks, ινστιτούτων έρευνας και ανάλυσης στατιστικών δεδομένων¹³³.

2.3. Ανάλυση του Θέματος βάσει Ορολογίας της ΣΓΑ

Ο καθηγητής Μάζης αναφέρει ότι:

«ο τίτλος ενός θέματος μιας μελέτης γεωπολιτικής ανάλυσης πρέπει να ορίζει τα δεδομένα και τα ζητούμενα του προβλήματός μας»¹³⁴. Με τον τίτλο της παρούσης, ορίζεται χαρτογραφικώς το σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης ως ο εξεταζόμενος γεωγραφικός χώρος και η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των

¹²⁸ Επισημαίνεται ότι η χρήση των αποτελεσμάτων του γεωπολιτικού υποδείγματος πάντα διαδέχεται την γεωπολιτική ανάλυση. Μάζης, *Μεταθεωρητική Κριτική*, 367.

¹²⁹ Μάζης, *Εφαρμογή Απλών και Σύνθετων Δεικτών*, 24.

¹³⁰ Μάζης, *Μεταθεωρητική Κριτική*, 458.

¹³¹ Μάζης, *Μεταθεωρητική Κριτική*, 458 & Ιωάννης, Θ. Μάζης, «Λακατιανή συγκρότηση γεωπολιτικής», παρουσίαση στο πλαίσιο των ακαδημαϊκών διαλέξεων του ΠΜΣ «Γεωπολιτική Ανάλυση, Γεωστρατηγική Σύνθεση, Σπουδές Αμυνας και Ασφάλειας» του τμήματος Τουρκικών Σπουδών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών της Σχολής Οικονομικών και Πολιτικών Σπουδών του ΕΚΠΑ. Β' κύκλος – Α' εξάμηνο.

¹³² Μάζης, *Μεταθεωρητική Κριτική*, 368.

¹³³ Οι παραπομπές και αναφορές εμφανίζονται στη Βιβλιογραφία της παρούσας εργασίας και έχουν γίνει βάσει του συστήματος παραπομπών και βιβλιογραφίας «Chicago manual 2018».

¹³⁴ Μάζης, *Μεταθεωρητική Κριτική*, 368.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

Αδελφών Μουσουλμάνων ως ο εξεταζόμενος γεωπολιτικός παράγοντας που επηρεάζει την κατανομή της ισχύος στο εσωτερικό ή εξωτερικό του συμπλόκου.

Ο γεωπολιτικός παράγοντας αποτελεί ιστορικό πολιτισμικό παράγωγο μέσα από τις μουσουλμανικές πολιτιστικές και θρησκευτικές συγκροτήσεις που έχει διαμορφώσει¹³⁵, στις οποίες χρησιμοποιείται η ρητορική θρησκευτικών λειτουργιών και πολιτικών προσώπων. Αυτά τα στοιχεία, μαζί με τα τρομοκρατικά χτυπήματα που έχουν σημειωθεί στο σύμπλοκο από το 2004, αποτελούν το «ποιοτικό χαρακτηριστικό» που απαιτείται, το οποίο ορίζει τα γεωγραφικά όρια του υπό εξέταση συμπλόκου¹³⁶, τα οποία δύναται να ποσοτικοποιηθούν και να μετρηθούν¹³⁷. Συνεπώς, τα υποσυστήματα του Συμπλόκου ορίζονται ως εξής:

Υποσύστημα 1: Γερμανία – Αυστρία – Ελβετία (Χάρτης 6).

Υποσύστημα 2: Γαλλία – Ισπανία – Βέλγιο (Χάρτης 7).

Υποσύστημα 3: Ηνωμένο Βασίλειο¹³⁸ – Ολλανδία (Χάρτης 8).

Το άθροισμα των υποσυστημάτων ορίζει το Γεωπολιτικό Σύστημα που θα εξεταστεί και ταυτίζεται με το Γεωπολιτικό Σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης (Χάρτης 9).

Υπερσύστημα: Η ΕΕ, ως το Σύστημα που περιέχει το σύμπλοκο, τα υποσυστήματα που είναι κράτη μέλη, και οι ΗΠΑ, διότι ανήκουν στις γαίες που οι μουσουλμάνοι αποκαλούν Νταρ αλ-Σουλ (Οίκος της Συννύπαρξεως)¹³⁹. Επίσης η Μέση Ανατολή ή Νταρ αλ-Ισλάμ (Οίκος του Ισλάμ) διότι κατοικούν μουσουλμανικοί πληθυσμοί (Χάρτης 10).

Οι Υπερσυστημικοί Δρώντες είναι οι Πόλοι Ισχύος του δρώντος υπερσυστήματος που «διαδρούν και επηρεάζουν τον γεωπολιτικό παράγοντα» επιφέροντας «ανακατανομές ισχύος στο εσωτερικό του συστήματος»¹⁴⁰ (Χάρτης 11):

¹³⁵ Μάζης, *Μεταθεωρητική Κριτική*, 368.

¹³⁶ Μάζης, *Μεταθεωρητική Κριτική*, 369.

¹³⁷ Μάζης, *Μεταθεωρητική Κριτική*, 368.

¹³⁸ Το Ηνωμένο Βασίλειο συμπεριλαμβάνεται στο Σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης διότι, α) το Σύμπλοκο δεν ταυτίζεται με την ΕΕ, β) η διαδικασία για το Brexit δεν έχει ολοκληρωθεί και κατά το ορισθέν χρονικό διάστημα προς εξέταση το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν κράτος μέλος της ΕΕ.

¹³⁹ Περιοχές όπου οι μουσουλμάνοι κατοικούν ανενόχλητοι και συννύαρχουν με αλλόθρησκους σε εκκοσμικευμένα περιβάλλοντα. Μάζης, *Μεταθεωρητική Κριτική*, 370.

¹⁴⁰ Μάζης, *Μεταθεωρητική Κριτική*, 370.

Α) Τουρκία. Ο Ερντογάν με τη Διεύθυνση Θρησκευτικών Υποθέσεων (ΔΘΥ - Diyanet) προωθεί, ελέγχει και οριοθετεί το πολιτικό ισλάμ στο εσωτερικό και στο εξωτερικό¹⁴¹.

Β) Κάταρ. Οι Αδελφοί Μουσουλμάνοι του Κάταρ και οι χρηματοδοτήσεις προς τις ευρωπαϊκές μουσουλμανικές οργανώσεις, προωθούν το πολιτικό ισλάμ και διευκολύνουν την σονιτική τρομοκρατική δράση.

Γ) Σαουδική Αραβία. Η ουαχαμπική Σαουδική Αραβία¹⁴² έχει αναγνωρίσει τους Αδελφούς Μουσουλμάνους ως τρομοκρατική οργάνωση. Κατέχει τους ισλαμικούς ιερούς τόπους, επιδιώκει την επιβολή του πολιτικού ισλάμ, χειρίζεται το σονιτικό ισλαμικό κίνημα και έχει χρηματοδοτήσει τον κύριο όγκο τεμενών και οργανώσεων στο σύμπλοκο.

Δ) ΗΠΑ. Υπάρχει διαπιστωμένο και ευρύ πολιτιστικό δίκτυο που έχει σχέση με τους Αδελφούς Μουσουλμάνους. Οι ΗΠΑ δεν έχουν αναγνωρίσει τους Αδελφούς ως τρομοκρατική οργάνωση και κατά καιρούς επεδίωξαν επαφές με μέλη τους στο πλαίσιο της αμερικάνικης γεωστρατηγικής στην ευρύτερη Μέση Ανατολή¹⁴³.

Στη συνέχεια ορίζονται τα «πεδία γεωπολιτικής επιρροής του γεωπολιτικού παράγοντα» και ο συνδυασμός γεωπολιτικών πυλώνων στους οποίους θα εξεταστούν οι επιρροές του γεωπολιτικού παράγοντα¹⁴⁴, τα οποία καθορίζουν την κατανομή της ισχύος στο υπό μελέτη γεωπολιτικό σύμπλοκο¹⁴⁵. Η εξέταση διενεργείται εντός του

¹⁴¹ «Diyanet: Ο πανίσχυρος οργανισμός προώθησης του πολιτικού Ισλάμ στην Τουρκία». *PRO NEWS - Διεθνής Πολιτική*. 15 Απριλίου 2018. <https://www.pronews.gr/kosmos/diethnis-politiki/680616-diyanet-o-panishyros-organismos-proothisis-toy-politikoy-islam-sti>.

¹⁴² Ο Ουαχαμπισμός είναι ζηλωτιστικό κίνημα με τάσεις επιστροφής στις ισλαμικές καθαρές παραδόσεις του 11 μ.Χ. αι με ηγέτη τον Μουχάμαντ Ιμπν Αμπντέλ Ουάχαμπ στην Αραβία. Ο Ουάχαμπ μύησε στο δόγμα τον Ιμπν Σαούντ, του οποίου ο γιος Αμπντέλ-Αζήλ ήταν και ο δημιουργός της πρώτης ουαχαμπικής αυτοκρατορίας στη Σ. Αραβία.. Η δυναστεία των Σαούντ βασιλεύει ακόμη στη Σ. Αραβία και η ισλαμική ιεροδικαϊκή σχολή του χαμπαλισμού, που χαρακτηρίζεται από έντονο ηθικό πουριτανισμό, είναι η επίσημη ιεροδικαϊκή σχολή του κράτους. Μάζης, *Γεωγραφία του Ισλαμιστικού Κινήματος*, 84-85.

¹⁴³ Σε πρόσφατο δημοσίευμα αναφέρεται ότι ο Trump και το επιτελείο Ασφάλειας των ΗΠΑ εξετάζουν το ενδεχόμενο να αναγνωρίσουν τους Αδελφούς Μουσουλμάνους ως ξένη «τρομοκρατική» οργάνωση, στοιχείο που θα επιφέρει κυρώσεις εναντίον τους. “Trump working to designate Muslim Brotherhood as ‘terror’ group” *Al Jazeera*, 30 Απριλίου, 2109. <https://www.aljazeera.com/news/2019/04/trump-seeks-designate-muslim-brotherhood-terror-group-nyt-190430084630495.html>. Πρόσβαση 17 Ιουνίου, 2019.

¹⁴⁴ Μάζης, *Εφαρμογή Απλών & Σύνθετων Δεικτών*, 18.

¹⁴⁵ Σύμφωνα με τον ορισμό της ΣΓΑ, η Γεωπολιτική μελετά τέσσερις πτυχές ασκήσεως της επιρροής της ισχύος εθνικοκρατικών οντοτήτων ή άλλης μορφής διεθνών δρώντων (ΝΕ.ΠΙΟ.ΔΙ): την αμυντική, την οικονομική, την πολιτική και την πολιτισμική. Συνεπώς οι τέσσερις πυλώνες ισχύος είναι Άμυνας/Ασφάλειας, Οικονομίας, Πολιτικής και Πολιτισμού/Πληροφορίας. Οι πυλώνες αναλύονται σε απλούς και σύνθετους γεωπολιτικούς δείκτες. «Ψηφιακή Ορολογία Γεωπολιτικής και Γεωστρατηγικής» Τ.Τ.Σ.Σ.Α.Σ. / ΕΚΠΑ. <https://geoterm.turkmas.uoa.gr/> & Μάζης, *Γεωπολιτική*, 144.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

επιλεγμένου συμπλόκου πρώτα σε επίπεδο υποσυστημάτων και κατόπιν συστήματος, έτσι ώστε μετά την ανάλυση των επιρροών στο πρώτο επίπεδο, να διαθέτει ο ερευνητής τις «ποσοτικές προϋποθέσεις» για να ολοκληρωθεί η ανάλυση και στο δεύτερο επίπεδο¹⁴⁶.

Στην παρούσα εργασία αναλύεται η δράση του γεωπολιτικού παράγοντα στους πυλώνες της Πολιτικής και του Πολιτισμού/Πληροφορίας λόγω των αλληλεπιδράσεων εθνοτικο-κρατικών και εθνικοκρατικών δρώντων¹⁴⁷.

Για τον πυλώνα Πολιτικής θα αναλυθούν οι κάτωθι γεωπολιτικοί δείκτες:

ΓΔ1. Μέθοδοι και αριθμός στρατολόγησης μελλοντικών τρομοκρατών εντός σωφρονιστικών καταστημάτων.

ΓΔ2. Μέθοδοι και αριθμός στρατολόγησης μελλοντικών τρομοκρατών, στους χώρους των τεμενών και των πολιτιστικών κέντρων.

ΓΔ3. Αριθμοί τρομοκρατικών πληγμάτων μικρής, μεσαίας ή μεγάλης ισχύος.

Για τον πυλώνα Πολιτισμού/Πληροφορίας:

ΓΔ1. Αριθμός οργανώσεων οι οποίες σχετίζονται ή συνδέονται με τους Αδελφούς Μουσουλμάνους.

ΓΔ2. Αριθμός εντύπων και ψηφιακών μέσων, τα οποία ελέγχονται από οργανώσεις οι οποίες σχετίζονται ή συνδέονται με τους Αδελφούς Μουσουλμάνους¹⁴⁸.

2.4. Περιγραφή της Έρευνας

Ο Γεωγραφικός Χώρος και οι αιτιώδεις σχέσεις που τον διέπουν, είναι ένα σύνολο υπο-χώρων με ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά που τον επεξηγούν και κάνουν κατανοητές τις αλληλεπιδράσεις που εμφανίζονται, αποτελούν δηλαδή τα «διαλεκτικά αίτια» ή «διαλεκτικά αιτιατά»¹⁴⁹. Ο διαχωρισμός γίνεται σύμφωνα με τη

¹⁴⁶ Μάζης, *Εφαρμογή Απλών & Σύνθετων Δεικτών*, 18.

¹⁴⁷ Μάζης, *Γεωπολιτική*, 143-144. Ο όρος *εθνοτικότητα* είναι κοινωνικού περιεχομένου και αναφέρεται στα κοινά πολιτισμικά χαρακτηριστικά μίας ομάδας, όπως η γλώσσα, θρησκευτική αντίληψη, ήθη και έθιμα, κλπ. Ο όρος *εθνικότητα* είναι πολιτικού περιεχομένου και αναφέρεται στο σύνολο της κοινωνίας που νομιμοποιεί τη διοίκηση ενός κράτους με κοινώς αποδεκτές και επίσημες «πολιτικές διαδικασίες», τις οποίες οι πολίτες αβίαστα αναγνωρίζουν και αποδέχονται. Μάζης, *Γεωπολιτική*, 143.

¹⁴⁸ Τα στοιχεία για την ανάλυση των γεωπολιτικών δεικτών θα αντληθούν από τις προαναφερθείσες ανοικτές πηγές και από σχετική βιβλιογραφία.

¹⁴⁹ Μάζης, *Μεταθεωρητική Κριτική*, 347.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλιμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

θέση που κατέχουν στη διαλεκτική διαδικασία παραγωγής τους¹⁵⁰. Τα «χωρικά διαλεκτικά αιτιατά» περιγραφούν τους μαθηματικούς και άρα αφηρημένους υποχώρους σε έναν προσδιορισμένο χαρτογραφικός χώρο, που αποτελούνται από ομάδες «ομοιογενών χαρακτηριστικών»¹⁵¹, των οποίων η δράση και οι μεταξύ τους αλληλεπιδράσεις εντέλει συγκροτούν το σύνολο του υπό μελέτη γεωγραφικού χώρου¹⁵².

Ο αιτιοκρατικός προσδιορισμός του Χώρου¹⁵³ σε Πρωτογενείς, Δευτερογενείς, Τριτογενείς και Συνθετικούς Χώρους¹⁵⁴ σε κοινό ιστορικό Χρόνο¹⁵⁵, αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της ΣΓΑ γιατί πετυχαίνει την πλήρη και επιστημονική απεικόνιση των ποιοτικών και ποσοτικών χαρακτηριστικών που συνθέτουν το διεθνές περιβάλλον και επεξηγεί τις αιτιώδεις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ διαφορετικών παραγόντων και συνθηκών με επιστημονικό τρόπο. Έτσι απεικονίζει ικανοποιητικά τα αποτελέσματα των δράσεων των διεθνών δρώντων στα πεδία ισχύος, με στόχο την ενίσχυση της γεωπολιτικής θέσης τους και την αύξηση της γεωστρατηγικής δυναμικής και ισχύος τους. Αυτά αποδίδουν οντολογικώς την «ταυτότητα ισχύος (identité de force)», ήτοι το γεωπολιτικό σύμπλοκο¹⁵⁶.

Ο εξεταζόμενος γεωπολιτικός παράγοντας επηρεάστηκε από τις προαναφερθείσες κοινωνικό-οικονομικές και πολιτικές μεταβολές στον ανθρωπογενή πρωτογενή γεωγραφικό χώρο, στον πολιτισμικό τριτογενή γεωγραφικό χώρο και στον εθνοτικο-κρατικό τριτογενή γεωγραφικό χώρο. Οι εθνοτικο-κρατικοί δρώντες μετακινήθηκαν στο σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης με κοινά πολιτισμικά χαρακτηριστικά και κοινή αντίληψη για το συλλογικό συμφέρον και τους κινδύνους που θα αντιμετώπιζαν εντασσόμενοι στο κοινωνικοπολιτικό περιβάλλον του Συμπλόκου και σε πλήρη αλληλεπίδραση με τους εθνοτικο-κρατικούς δρώντες¹⁵⁷.

¹⁵⁰ Μάζης κ.ά., «Εφαρμογή Απλών και Σύνθετων Δεικτών» 15.

¹⁵¹ Όπως για παράδειγμα, οι πολιτικές ιδεολογίες, οι πολιτισμικές διαφορές εθνοτήτων στον ίδιο προσδιορισθέντα χώρο, οι τρόποι επικοινωνίας και διάδοσης πληροφοριών ή ιδεών. Μάζης κ.ά., «Εφαρμογή Απλών και Σύνθετων Δεικτών», 15.

¹⁵² Μάζης, *Μεταθεωρητική Κριτική*, 347.

¹⁵³ Μάζης, *Γεωπολιτική*, 101-113.

¹⁵⁴ Για μία σύντομη και περιεκτική επισκόπηση για την αιτιακή συσχέτιση των Γεωγραφικών Χώρων βλέπε στο «Γεωγραφίες και Χώροι» <https://eclass.uoa.gr/modules/document/?course=TURKMAS289>. Πρόσβαση 5 Ιουλίου, 2018.

¹⁵⁵ Ο Ι.Θ. Μάζης στη *Μεταθεωρητική Κριτική* αναλύει το ζήτημα του Ιστορικού Χρόνου εντός των Πρωτογενών Χώρων. Μάζης, *Μεταθεωρητική Κριτική*, 348.

¹⁵⁶ Μάζης, «Εφαρμογή Απλών και Σύνθετων Δεικτών», 15.

¹⁵⁷ Μάζης, *Γεωπολιτική*, 143.

Επιπλέον, η Παγκοσμιοποίηση και οι νεοφιλελεύθερες οικονομικές πολιτικές, έθεσαν ζητήματα εθνικής και πολιτισμικής ταυτότητας.

Στο εξεταζόμενο σύμπλοκο συνυπάρχουν δύο διαφορετικών ειδών «πολιτισμικές δομές», των οποίων τα προσδιορισθέντα μεταξύ τους σύνορα καθορίζονται από το «ποσοστό ανοχής»¹⁵⁸ και από το «μέγεθος και την ποιότητα» της κοινωνικής πολιτικής συμμετοχής στους «ανομοιογενείς πολυεθνικούς»¹⁵⁹ πληθυσμούς του συμπλόκου¹⁶⁰. Οι πολιτισμικές διαφορές κουλτούρας¹⁶¹ και «η κουλτουραλική διάσταση των γεωπολιτικών φαινομένων»¹⁶², καθιστούν τον Πυλώνα Πολιτισμού/Πληροφορίας τον τέταρτο κατά σειρά ισχυρότερο παράγοντα γεωπολιτικών επεμβάσεων για την δημιουργία σφαιρών επιρροής των ΝΕ.ΠΟ.Δ.Ι.¹⁶³. Επομένως, φαινόμενα πολιτισμικής διάστασης όπως η γλώσσα, η θρησκεία, η κοινωνική καταγωγή και η ανθρωπολογική φύση πρέπει να εξετάζονται με σοβαρότητα¹⁶⁴. Επίσης, η πληροφορία είναι ένας «ποσοτικός μετρήσιμος πολλαπλασιαστής ισχύος» που δοκιμάζει τις αντοχές των εθνικοκρατικών δρώντων προκειμένου να καταλάβει «μεγαλύτερα φυσικοχωρικά συμπλέγματα με κοινά κουλτουραλικά χαρακτηριστικά» ανώτερα των υπαρχόντων εθνικοκρατικών προτύπων¹⁶⁵. Συνεπώς, στην παρούσα έρευνα, η ανάλυση συγκεκριμένων ΓΔ μπορεί να αναδείξει τη δυναμική που αποκτά η ριζοσπαστικοποιημένη δράση όταν

¹⁵⁸ Μάζης, *Γεωπολιτική*, 144.

¹⁵⁹ Μάζης, *Γεωπολιτική*, 144.

¹⁶⁰ Ο Μάζης προτείνει το διαχωρισμό των πολιτισμικών δομών ή πολιτισμών οριοθετώντας τους κοινωνικούς σχηματισμούς βάσει πολιτικής φιλοσοφίας. Ήτοι αφενός οι «αριστοτελικό-ρωμαϊκό-ιουδαϊκής πολιτικής φιλοσοφίας» και αφετέρου οι «μανιχαϊστικοί, ανατολικοδεσποτικοί» που χαρακτηρίζονται από θρησκευτικό ολοκληρωτισμό και μιλιταριστική δράση. Μάζης, *Γεωπολιτική*, 144.

¹⁶¹ Huntington, *Η Σύγκρουση των Πολιτισμών*, 34.

Ο Huntington (1927-2008) έγραψε το έργο του προκειμένου να απαντήσει μέσα από το πρίσμα του πολιτισμού και της κουλτούρας σε ζητήματα εξουσίας, ισορροπίας δυνάμεων και συγκρούσεων μετά το κενό που άφησε η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης και του υπαρκτού σοσιαλισμού και η διπολική θεώρηση της παγκόσμιας διεθνούς κατάστασης. Αν και θεωρήθηκε ακραίο από πολλούς, είναι μία «συναρπαστική ανάλυση των τεκτονικών αλλαγών στη σχέση μεταξύ θρησκείας, κουλτούρας και πολιτικής». Στην σελίδα 355 ο Huntington αναφέρεται στα πολιτισμικά εγκλήματα που συντελέστηκαν στους πολέμους «κατά μήκος των πολιτισμικών συνόρων» την τελευταία 20ετία για να καταλήξει ότι «Στους πολέμους μεταξύ πολιτισμών, χάνει ο πολιτισμός». Huntington, *Η Σύγκρουση των Πολιτισμών*, 15 & 355.

¹⁶² Ιωάννης Θ. Μάζης, «IV. Γεωπολιτική και Διεθνές Δίκαιο: Ανάλυση μιας συγκρουσιακής σχέσεως» στο *Γεωπολιτικά Ζητήματα στην Ευρύτερα Μέση Ανατολή και την Μεσόγειο*, επιμέλεια Νικολάου-Πατραγάς, Κ. Τόμος Ι. (Αθήνα: Εκδόσεις Λεμών, 2018), 81. Στο ίδιο ο Μάζης αναλύει την χρηστική έννοια και νομιμότητα του όρου «κουλτουραλικός» του Γ. Κεντρωτή., προκειμένου να κάνει διάκριση από την άκριτη χρήση και σύγχυση των επιθέτων πολιτισμικός και πολιτιστικός.

¹⁶³ Μάζης, *Γεωπολιτική*, 144.

¹⁶⁴ Ιωάννης Θ. Μάζης, «IV. Γεωπολιτική και Διεθνές Δίκαιο», 81.

¹⁶⁵ Μάζης, *Γεωπολιτική*, 144-145.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

προσλαμβάνει θεολογική επικάλυψη – και κατά συνέπεια γίνεται σκοπός – και πως αυτή η δυναμική πολλαπλασιάζεται μέσα από πολιτιστικές συγκροτήσεις.

Για αυτό και στην παρούσα έρευνα επιλέχθηκε η ανάλυση των γεωπολιτικών Πυλώνων της Πολιτικής και του Πολιτισμού/Πληροφορίας για τα τρία υποσυστήματα του συστήματος.

Σύμφωνα με τη ΣΓΑ, οι φάσεις διεξαγωγής αυτής της έρευνας είναι:

1. Κριτική επισκόπηση της βιβλιογραφίας.
2. Συλλογή και επεξεργασία των στοιχείων των προαναφερθέντων ΓΔ.
3. Κατασκευή του γεωπολιτικού υποδείγματος τάσεων ανακατανομής της ισχύος.

Σύμφωνα με τα προαναφερθέντα ερευνητικά ερωτήματα, στην γεωπολιτική ανάλυση θα ερευνηθούν τα εξής:

1. Κατά πόσο είναι σύννομο με το Ισλαμικό Δίκαιο το είδος της διδασκαλίας ριζοσπαστικοποίησης για τη στρατολόγηση ισλαμιστών τρομοκρατών σε σωφρονιστικά καταστήματα, πολιτιστικά κέντρα και τεμένη και η συμβολή της ιδεολογίας των Αδελφών Μουσουλμάνων στο σύγχρονο ισλαμιστικό κίνημα.

2. Το βαθμό που η ιδεολογία των Αδελφών Μουσουλμάνων έχει καθορίσει τις δομές και τη ρητορική των ευρωπαϊκών μουσουλμανικών οργανώσεων και τους λόγους που αρκετές αρνούνται κάθε σχέση με την οργάνωση των Αδελφών Μουσουλμάνων. Επίσης η διδασκαλία, η ρητορική και το διακινούμενο υλικό.

3. Η δυνατότητα ελέγχου της ιδεολογίας των ψηφιακών μέσων και εντύπων ευρωπαϊκών μουσουλμανικών οργανώσεων από τους Αδελφούς Μουσουλμάνους του Κάταρ και της Σαουδικής Αραβίας και τα άμεσα και έμμεσα αποτελέσματα αυτού του ελέγχου σε σχέση με την ατομική ριζοσπαστικοποιημένη δράση.

2.5. Ερευνητικοί Περιορισμοί

1. Με βάση τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του γεωπολιτικού παράγοντα, τα γεωγραφικά όρια του συμπλόκου εκτείνονται από τον Βόρειο Ατλαντικό ως τη Μεσόγειο Θάλασσα, περιλαμβάνοντας κράτη της Κεντρικής και Δυτικής Ευρώπης. Η ΕΕ ανήκει στο Δρων Υπερσύστημα, αλλά δεν αποτελεί Πόλο Ισχύος λόγω των θεμελιωδών ευρωπαϊκών αρχών και της ΕΣΔΑ που περιορίζουν τη δράση της έναντι των μουσουλμάνων και την οπτική της στα φαινόμενα ισλαμιστικής τρομοκρατίας.

2. Η χρονική περίοδος έρευνας ορίστηκε με βάση τα ισλαμιστικά τρομοκρατικά χτυπήματα στο Σύμπλοκο από το Μάρτιο του 2004 ως τον Δεκέμβριο του 2017 με μοναδικό κριτήριο την ισλαμιστική ιδεολογία και ρητορική των δραστών, χωρίς διάκριση των οργανώσεων που ανέλαβαν την ευθύνη αυτών των χτυπημάτων.

3. Η ιδεολογία των Αδελφών Μουσουλμάνων και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησής τους είναι τα μοναδικά κριτήρια που θα ληφθούν υπόψη στη μελέτη της ανακατανομής της ισχύος στο σύμπλοκο. Θα αναλυθούν βάσει των ΓΔ των γεωπολιτικών πυλώνων Πολιτικής και Πολιτισμού/Πληροφορίας. Αυτό δεν απομειώνει τη σημασία των έτερων πυλώνων Άμυνας/Ασφάλειας και Οικονομίας.

4. Οι γεωγραφικοί χώροι που εξετάζονται είναι α. ο στοιχειώδης ανθρωπογενής πρωτογενής αιτιακός χώρος, β. ο πολιτικός δευτερογενής αιτιακός χώρος, γ. ο πολιτισμικός τριτογενής αιτιακός χώρος, δ. ο εθνοτικο-κρατικός και εθνικο-κρατικός τριτογενής αιτιακός χώρος.

5. Το δίκτυο των οργανώσεων των Αδελφών Μουσουλμάνων στο Σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης είναι δαιδαλώδες και πολυπρόσωπο για αυτό ελήφθησαν αυστηρά υπόψη και θα αναφερθούν οργανώσεις και πρόσωπα που πληρούν το κριτήριο των επιλεγθέντων ΓΔ. Το ίδιο ισχύει και για τις ΗΠΑ και την Τουρκία ως υπερσυστημικούς δρώντες. Τυχόν οργανώσεις και πρόσωπα που απομειώνουν τη δράση του γεωπολιτικού παράγοντα θα ληφθούν υπόψη στην ανάλυση της συνισταμένης ισχύος ώστε η παρουσίαση της έρευνας να πληροί το κριτήριο της αμεροληψίας και καταγραφικής μεθόδου.

6. Η ανάλυση του Ισλαμικού Δικαίου σε αντιδιαστολή με την ισλαμιστική ιεροπολεμική αντίληψη του γκεχάντ θα γίνει από βιβλιογραφία σχετική με το Ισλαμικό Δίκαιο και με πρόσβαση σε πρωτογενείς πηγές Ισλαμικού Δικαίου στην αραβική γλώσσα.

7. Η σύνθεση του γεωπολιτικού υποδείγματος για κάθε ένα από τα τρία υποσυστήματα έχει σκοπό την εμφάνιση της τελικής συνισταμένης γεωπολιτικής ισχύος που καθορίζει το είδος της ισορροπίας ή ανισορροπίας ισχύος στο εξεταζόμενο γεωπολιτικό σύμπλοκο.

3. Ανάλυση

3.1. Η ισλαμιστική ιδεολογία των Αδελφών Μουσουλμάνων

Το σημαντικότερο *επίτευγμα* των Αδελφών Μουσουλμάνων είναι η σύνδεση της πολιτικής με τη θρησκεία με σκοπό την εγκαθίδρυση ισλαμικής διακυβέρνησης.

Ο Χάσαν αλ-Μπάνα έθεσε τους πυλώνες της ριζοσπαστικής ιδεολογίας της οργάνωσης. Πρώτον, όρισε το ισλάμ ως ένα πλήρες πολιτικό και νομικό πρόγραμμα¹⁶⁶ και κατέστησε την ισλαμική διακυβέρνηση πυλώνα των πεποιθήσεων των Αδελφών Μουσουλμάνων. Το ίδιο έπραξε και ο έτερος ιδεολόγος της οργάνωσης και του ισλαμιστικού κινήματος, Κοτμπ, που τόνισε την ηθική αξία του ισλαμικού συστήματος για τον άνθρωπο¹⁶⁷ και κήρυξε ιδεολογικό πόλεμο ενάντια στον υλισμό και την ανηθικότητα του δυτικού πολιτισμού. Επινόησε την παράδοση της πρώτης κορανικής γενεάς¹⁶⁸, στην οποία πρέπει να επιστρέψει ο μουσουλμάνος πιστός που κινδυνεύει να χάσει την ταυτότητά του από την καταστροφική δυτική επιρροή, γιατί το ισλάμ παρέχει κοινωνική δικαιοσύνη και ικανοποιεί τις πνευματικές και πολιτικές ανάγκες του. Έτσι, κατασκεύασε μία θρησκεία που η πολιτική ιδεολογία της τονίζει τη διαφορά, την ανομοιότητα και κάνει διάκριση μεταξύ του ηθικού πιστού και της ανηθικότητας όλων των άλλων¹⁶⁹.

Δεύτερον, ο Χάσαν αλ- Μπάνα έθεσε το γκεχάντ ως τον έτερο πυλώνα των Αδελφών Μουσουλμάνων¹⁷⁰. Ο Μωχάμαντ Άμπντ Φαράη, μέλος της ομάδας των Αδελφών που δολοφόνησαν τον Σαντάτ, επίσης έγραψε δοκίμιο αναφερόμενος στους δύο πυλώνες¹⁷¹ και τόνισε ότι το γκεχάντ είναι η «εντολή» με κύριους στόχους τους «Σταυροφοριστές», τους Κομμουνιστές και τους Σιωνιστές και τελικό σκοπό την

¹⁶⁶ Αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 207.

¹⁶⁷ Adiel Suarez-Murias, “Jihad is the way and death for the sake of Allah is our highest aspiration. A narrative analysis of Sayyid Qutb’s Milestones” (MA, Πανεπιστήμιο Wake Forest, 2013), 4. Ο Κοτμπ στο βιβλίο του *Milestones* συχνά κάνει αναφορά στο ισλάμ ως «σύστημα» σε αντιδιαστολή με τη δυτική δημοκρατία, τον Μαρξισμό και τον καπιταλισμό. Κοτμπ, *Milestones*, 134.

¹⁶⁸ Murias, “Jihad is the way”, 47 & Κοτμπ, *Milestones*, 15, 21.

¹⁶⁹ Murias, “Jihad is the way”, 38-40.

¹⁷⁰ Αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 207.

¹⁷¹ *Αλ-Φαρίντα αλ-Τσαϊμπάχ* (Το παραμελημένο καθήκον)». Επίσης ανέλυσε τη θεωρία περί αποστασίας των ηγεμόνων που ξεκίνησε κατά τη διάρκεια των διωγμών των Αδελφών Μουσουλμάνων. Ηλίας Δ. Νικολακάκης, *Τζιχάντ. Ο ιερός πόλεμος του ισλάμ*, (Θεσσαλονίκη: Κυρομάνος, 2003), 140-141

ισλαμική διακυβέρνηση¹⁷². Η Χαμάς είναι η ακραία ριζοσπαστικοποιημένη πτέρυγα της οργάνωσης στην Παλαιστίνη εδώ και τρεις δεκαετίες.

Ο σαλαφισμός είναι η υπερ-ορθόδοξη σονιτική ιδεολογία του ISIS. Οι σαλαφιστές δεν διαθέτουν πολιτικό πρόγραμμα και κατηγορούν τις πολιτικές ομάδες ότι απομακρύνονται από την καθαρότητα της πίστης και την ορθότητα και πρώτης γενεάς¹⁷³, για αυτό καταδικάζουν και τους Αδελφούς Μουσουλμάνους¹⁷⁴. Οι διαφοροποιήσεις μεταξύ των ισλαμιστικών ομάδων δεν πρέπει να προκαλούν σύγχυση. Το ISIS διαφωνεί με τους Αδελφούς μόνο στην πρακτική της επιβολής του πολιτικού ισλάμ. Και οι δύο την επιδιώκουν με ακραίες μεθόδους¹⁷⁵.

Η εκπαίδευση και προετοιμασία του γκεχάντ των τζιχαντιστικές κυψελών των Αδελφών στην Αίγυπτο ακολουθήθηκαν από όλες τις μεταγενέστερες εξτρεμιστικές οργανώσεις¹⁷⁶. Παρά τις όποιες αποκλίσεις των νεότερων οργανώσεων, πάγιος στόχος των Αδελφών Μουσουλμάνων είναι η ισλαμική διακυβέρνηση και με αυτόν έχουν τροφοδοτήσει ιδεολογικά όλες τις τζιχαντιστικές ομάδες διά μέσου των δεκαετιών¹⁷⁷, για αυτό και ευθύνονται για τη ριζοσπαστικοποίηση των ισλαμιστών εξτρεμιστών.

Συνεπώς, η εξάπλωση των Αδελφών Μουσουλμάνων στο σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης, δεν αποτελεί ένα μονοσήμαντο ή μονοδιάστατο γεγονός, μεταβάλλεται ανάλογα με τις συνθήκες για να εξυπηρετήσει τη δημιουργία μίας παγκόσμιας ισλαμικής πολιτείας στα όρια του υπερ-ορθόδοξου ισλαμισμού με ιεροπολεμική αντίληψη¹⁷⁸ και κυοφόρησε ως «μήτρα» το σύγχρονο ισλαμιστικό κίνημα, αποτελώντας πηγή θρησκευολογικής έμπνευσης και στρατολόγησης.

¹⁷² Ο Μωχάμαντ Αμπντ Φαράχ θεωρεί ότι αυτή η εντολή έχει παραβλεφθεί από τους ουλεμάδες. Νικολακάκης, *Τζιχάντ*, 141-142.

¹⁷³ Στηριζόμενοι σε χαντήθ του Μωάμεθ. Jacob Olidort, «Τι είναι ο Σαλαφισμός; Πως μια μη πολιτική ιδεολογία έγινε πολιτική δύναμη». *Foreign Affairs The Hellenic Edition*. 27 Νοεμβρίου, 2015, <https://www.foreignaffairs.gr/articles/70599/jacob-olidort/ti-einai-o-salafismos.1>.

¹⁷⁴ Εντούτοις, πολλά σαλαφιστικά κόμματα της Αιγύπτου συμμετείχαν στις πολιτικές εξελίξεις μετά την Αραβική Άνοιξη και την κυβέρνηση Μόρσι, διαμορφώνοντας ανάλογο νομικό-πολιτικό πρόγραμμα, όπως το κόμμα αλ-Νουρ που δημιουργήθηκε το 2011. Olidort, «Τι είναι ο Σαλαφισμός», 2.

¹⁷⁵ Tibi, *Islamism and Islam*, 2.

¹⁷⁶ Ο ηγέτης της Αλ-Κάιντα Αϊμάν αλ-Ζαουαζίρη συχνά μνημονεύει τον Κοτμπ στα γραπτά του. Raymond Ibrahim, «The Muslim Brotherhood. Origins, Efficacy and Reach», *Middle East Forum*. 4 Ιουλίου, 2013, <https://www.meforum.org/3596/muslim-brotherhood-origins>, 4. Το ίδιο ίσχυε και για τον μπιν Λάντεν. Tibi, *Islamism and Islam*, 44.

¹⁷⁷ Tibi, *Islamism and Islam*, 17.

¹⁷⁸ Ο Ακεφ τόνισε τη δυνατότητα ευελιξίας και προσαρμοστικότητας της οργάνωσης το 2004. Jeffrey Azarva and Samuel Tadros, «The Problem of the Egyptian Muslim Brotherhood», 2.

3.2. Ανάλυση Γεωπολιτικών Δεικτών (ΓΔ)

3.2.1. Ψυλόνια Πολιτικής

3.2.1.1. ΓΔ 1. Μέθοδοι στρατολόγησης στα σωφρονιστικά καταστήματα

Οι φυλακές της Μέσης Ανατολής είναι χώροι συγκέντρωσης κυρίως βίαιων ατόμων, με προβλήματα κοινωνικής ένταξης και αποκλεισμού, που τα καθιστά ευάλωτα στην ισλαμιστική ιδεολογία¹⁷⁹. Αντίστοιχοι «χώροι ευπάθειας»¹⁸⁰ είναι οι φυλακές της Δύσης, όπου οι πιθανότητες στρατολόγησης ατόμων με προβλήματα κοινωνικής ένταξης αυξάνονται λόγω των συνθηκών εγκλεισμού¹⁸¹. Στο παρελθόν της ισλαμιστικής τρομοκρατίας, επικεφαλής και ιδεολόγοι έχουν στρατολογηθεί σε σωφρονιστικά καταστήματα από υποκινητές που θεωρούν την ριζοσπαστικοποίηση των εγκλείστων μία θεϊκή επίκληση πολέμου (ντάουα)¹⁸².

Η μέθοδος της ριζοσπαστικοποίησης και στρατολόγησης στα σωφρονιστικά καταστήματα μεταφέρθηκε στο Σύμπλοκο μετά την 9/11 και την διεθνοποίηση του ισλαμιστικού κινήματος. Ενεργοποιήθηκε από μαχητές εγκατεστημένους στις δυτικές εκκοσμικευμένες κοινωνίες με κύριο στόχο τους πρώτης γενιάς μετανάστες. Παράλληλα σημειώνεται μία ακόμη πιο ακραία ιδεολογική μετατόπιση: ολόκληρη η Δύση και το Ισραήλ είναι «εχθροί του Ισλάμ»¹⁸³. Αυτό είναι το 5^ο στάδιο της ισλαμιστικής τρομοκρατικής απειλής, κατά το οποίο δίνεται η δυνατότητα στρατολόγησης και σε δεύτερης γενιάς μετανάστες¹⁸⁴. Η ριζοσπαστικοποίηση που οδηγεί στον εξτρεμισμό είναι η διαδικασία αλλαγής πεποιθήσεων και συμπεριφοράς

¹⁷⁹ Ο ΓΓ του Λαϊκού Μετώπου για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης, Αχμάντ Σααντάτ σε συνέντευξη το 2004 επεσήμανε τη σημασία των φυλακών – που αποκάλεσε εκπαιδευτικά στρατόπεδα νεολαίας – για τη στρατολόγηση ατόμων. Anne Speckhard and Ardian Shajković, “Prison: Militant Jihadist Recruiting Grounds or Refuge for Rehabilitation? *Homeland Security Today*. US. 11 Δεκεμβρίου, 2018, <https://www.hstoday.us/subject-matter-areas/terrorism-study/prison-militant-jihadist-recruiting-grounds-or-refuge-for-rehabilitation/>.

¹⁸⁰ Σύμφωνα με την Τυπολογία των «Χώρων Στρατολόγησης». European Commission Study. “Recruitment and Mobilisation Methods”. Directorate General Justice, Freedom and Security, London: Kings College London. 46. Πρόσβαση 5 Μαΐου, 2019. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/doc_centre/terrorism/docs/ec_radicalisation_study_on_mobilisation_tactics_en.pdf.

¹⁸¹ Peter R. Neumann, “Prisons and Terrorism Radicalization and De-radicalization in 15 countries”. Policy Report, *ICSR*, (Λονδίνο: 2010): 7. <https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/Prisons-and-terrorism-15-countries.pdf>.

¹⁸² Όπως ο Αϊμάν αλ-Ζαουαχίρη και ο Αμπού Μουσάμπ αλ-Ζαρκάουη. Brandon, “The Danger” 3.

¹⁸³ AIVD. “Recruitment for the jihad in the Netherlands”.. Έκδοση 9 Δεκεμβρίου, 2002, <https://english.aivd.nl/publications/publications/2002/12/09/recruitment-for-the-jihad-in-the-netherlands>, 26.

¹⁸⁴ AIVD, “Recruitment”, 27.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

και η υιοθέτηση ακραίας οπτικής που δικαιολογεί τη χρήση βίας για την επίτευξη του στόχου. Πρόκειται για μία ατομική και πολιτική σταδιακή μεταστροφή με άγνωστο χρόνο εκδήλωσης¹⁸⁵.

Οι περισσότεροι έγκλειστοι κατά την εισαγωγή τους δεν ανήκουν σε κάποιο δόγμα και από αυτούς που ασπάζονται το Ισλάμ, το ποσοστό που ριζοσπαστικοποιείται είναι μικρό και το ποσοστό των εξτρεμιστών ακόμη μικρότερο¹⁸⁶. Τέτοια στατιστικά δεδομένα στην Ευρώπη δεν υπάρχουν μετά το 2007 λόγω των νομοθετικών ρυθμίσεων με βάση τις οδηγίες της ΕΕ για μη τήρηση δεδομένων που ευνοούν τις διακρίσεις¹⁸⁷. Αντιπαραβολικά, σε αντίστοιχη έρευνα στις ΗΠΑ προέκυψε ότι το 80% των εγκλειστών σε αμερικάνικες φυλακές ασπάζεται το Ισλάμ, ήτοι 30.000 άτομα ετησίως¹⁸⁸. Ο ασπασμός του Ισλάμ αποδίδεται στο ότι είναι μία απλή και εύκολη διαδικασία. Ενίοτε ταυτίζεται με την περιφρόνηση προς το σύστημα¹⁸⁹.

➤ *Η Περίπτωση του Ην. Βασιλείου*

Την περίοδο 1995-2005 υπήρχαν περίπου 35.000 μουσουλμάνοι κρατούμενοι. Έκτοτε αυξήθηκαν σε 76.190 το 2005 και 81.189 το 2007¹⁹⁰. Ο διπλασιασμός των μουσουλμάνων εγκλειστών στο ένα έκαστο του 3^{ου} Υποσυστήματος του Συμπλόκου, με δεδομένη την αύξηση μουσουλμάνων επί συνόλου πληθυσμού¹⁹¹, μας επιτρέπει να συνάγουμε το διπλασιασμό ή την αύξηση του ποσοστού των εγκλειστών και στα τρία Υποσυστήματα.

Από τη μελέτη των εγκλειστών προέκυψε ότι: α) μόνο 20% των ανδρών συμμετείχαν σε θρησκευτικές δραστηριότητες πριν τον εγκλεισμό τους και η πλειονότητα αυτών έμαθε για το Ισλάμ εντός των φυλακών, β) πολλοί έγκλειστοι επισκέπτονταν συχνά τεμένη στο παρελθόν, αλλά είχαν απομακρυνθεί κατά την εφηβεία από τα θρησκευτικά τους καθήκοντα., γ) πολύ μικρό ποσοστό των εγκλειστών κατανοούσαν τις θρησκευτικές αρχές, δ)

¹⁸⁵ Shane Bryans, "Handbook on the Management of Violent Extremist Prisoners and the Prevention of Radicalization to Violence in Prisons". *Criminal Justice Handbook Series*. (UNODC. New York: 2016), 70. https://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/Handbook_on_VEPs.pdf. Πρόσβαση 24 Μαΐου, 2019.

¹⁸⁶ Elizabeth Mulcahy, Shannon Merrington, Peter Bell, "Radicalisation of prison inmates", *Journal of Human Security*. Vol. 9, Τεύχος 1, (Μάρτιος 2013):5. <https://doi.org/10.12924/johs2013.09010004>.

¹⁸⁷ European Commission. "European handbook on equality data" 2016. Πρόσβαση 14 Μαΐου, 2019. <https://ec.europa.eu/newsroom/just/document.cfm>. 16, 24

¹⁸⁸ Mulcahy, Merrington, Bell, "Radicalisation of prison inmates", 3.

¹⁸⁹ Αυτό παρατηρείται στη Γαλλία. EC Study "Recruitment and Mobilisation Methods", 40-41.

¹⁹⁰ Greg Hannah, Lindsay Clutterbuck, Jennifer Rubin, "Radicalization or Rehabilitation", RAND EUROPE, Technical Report. www.rand.org, (Rand Corp.:2008):12.

¹⁹¹ Λόγω εντατικής γεννητικότητας και μεταναστευτικών ροών.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

παρατηρήθηκε ισχυρή τάση συνεργασίας και υποστήριξης μεταξύ των εγκλειστών παρά την διαφορετική προέλευση του καθενός¹⁹².

Συνεπώς, η πλειονότητα των εγκλειστών μουσουλμάνων δεν γνωρίζουν τις ορθές ισλαμικές ιεροδικαϊκές αρχές και καθίστανται ιδιαίτερα ευάλωτοι στη σκοπίμως λανθασμένη ισλαμιστική διδασκαλία, που στοχεύει στον εντυπωσιασμό των προσήλυτων¹⁹³. Επίσης, οι μουσουλμανικές συμμορίες φυλακής παρέχουν στα άτομα την αίσθηση του «ανήκειν» και της πίστης στην ομάδα. Σε αυτές παίζουν ρόλο οι τρομοκράτες που δοξάζονται σαν ήρωες¹⁹⁴.

Τα στατιστικά δεδομένα που αφορούν τα σωφρονιστικά καταστήματα των υποσυστημάτων του Συμπλόκου παρουσιάζονται στο Παράρτημα Πινάκων¹⁹⁵.

Υποσύστημα 1:

Γερμανία

- Οι τζιχαντιστές Σερήφ Τσεκάτη και Ανής Αμρή εικάζεται ότι ριζοσπαστικοποιήθηκαν κατά τον εγκλεισμό τους στη φυλακή¹⁹⁶.

Αυστρία

- Δεν έχουν καταγραφεί περιστατικά, διότι έχει τεθεί σε εφαρμογή ένα πρόγραμμα αποτροπής της στρατολόγησης με τη συνεργασία και στήριξη του οικογενειακού περιβάλλοντος των κρατουμένων για τον εντοπισμό και εξουδετέρωση των αρνητικών επιρροών¹⁹⁷.

Ελβετία

- Εντοπίστηκε συμμορία μουσουλμάνων κακοποιών που παράλληλα εξέφραζαν συμπάθεια για την εξτρεμιστική ισλαμιστική ιδεολογία και εξωθούσαν άτομα σε αναγκαστικό προσηλυτισμό¹⁹⁸.

¹⁹² Hannah, Clutterbuck, Rubin, “*Radicalization*”, 13.

¹⁹³ Bryans, “Handbook”, 113.

¹⁹⁴ Βασιζόμενοι στη θρησκεία και ενίοτε την εθνικότητα. Συχνά αυτές οι συμμορίες δεν έχουν γνώση της ισλαμικής διδασκαλίας. Οι Neumann, “Prisons and Terrorism”, 28.

¹⁹⁵ World Prison Brief. <http://www.prisonstudies.org/>. Πρόσβαση 1^η Ιουνίου, 2019.

¹⁹⁶ Πρόκειται για τους δράστες της επίθεσης στη χριστουγεννιάτικη αγορά του Βερολίνου το 2016 – Ralf Bosen, “German jails ill-equipped to handle inmate radicalization”, *DW*, 13 Δεκεμβρίου, 2018. <https://www.dw.com/en/german-jails-ill-equipped-to-handle-inmate-radicalization/a-46730800>.

¹⁹⁷ RAND, “Approaches to violent extremist offenders and countering radicalization in prisons and probation”. 2^η Έκδοση – 2016. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/about-ran/ran-p-and-p/docs/ran_pp_approaches_to_violent_extremist_en.pdf, 22.

¹⁹⁸ Η συμμορία αποτελούνταν από Αφγανούς, Βόσνιους και Τσετσένους και έκανε κλοπές, εκβιασμούς και διακίνηση ναρκωτικών. Lorenzo Vidino, “Jihadist Radicalization in Switzerland”, *Center for Security Studies*. http://www.css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-security-studies/pdfs/CH_radicalization_report.pdf,

Υποσύστημα 2:

Γαλλία

- Ο Αλγερινός κατάδικος για βομβιστική επίθεση το 1995¹⁹⁹, Σάφη Μπουράντα, καταδικάστηκε εκ νέου το 2008 για το σχεδιασμό νέων τρομοκρατικών επιθέσεων, μαζί με άτομα που ο ίδιος στρατολόγησε²⁰⁰.
- Το 2008 ο Αμεντή Κουλμπαλή, τρόφιμος για κλοπές και διακίνηση ναρκωτικών, σε συνέντευξή του ανέφερε το ρόλο της φυλακής στην τρομοκρατία. Η επαφή του με το οργανωμένο έγκλημα σε συνδυασμό με τη στρατολόγησή του από τον ισλαμιστή Τζαμέλ Μπεγκάλ, και η γνωριμία του με τον Σερήφ Κουασή, οδήγησε στις τρομοκρατικές επιθέσεις του 2015 στο Charlie Hebdo και το εβραϊκό παντοπωλείο στο Παρίσι²⁰¹.
- Το ποσοστό εγκλείστων μουσουλμάνων φτάνει το 70% και η απουσία νομομαθών ιμάμηδων αφήνει το πεδίο ελεύθερο στους ισλαμιστές υποκινητές που ακολουθούν εξαναγκαστικές μεθόδους, ακολουθώντας την πρακτική του αναγκαστικού προσηλυτισμού²⁰².

Ισπανία

- Τον Οκτώβριο του 2018, εξαρθρώθηκε μεγάλο δίκτυο στρατολόγησης και ριζοσπαστικοποίησης τζιχαντιστών μαχητών, που αναπτύχθηκε σε 17 σωφρονιστικά καταστήματα²⁰³.
- Το 2007 ο Μωχάμεντ Ακράφ, στρατολόγησε άλλους συγκρατούμενους που κρατούνταν για πταίσματα²⁰⁴.

(Ζυρίχη: Νοέμβριος 2013): 40.

¹⁹⁹ Στις 25 Ιουλίου, 1995, εξερράγη βόμβα στο σταθμό Saint Michelle του προαστιακού σιδηροδρόμου στο Παρίσι με 8 νεκρούς και 119 τραυματίες. Η επίθεση αποδόθηκε σε Αλγερινούς εξτρεμιστές που διέπραξαν σειρά βομβιστικών επιθέσεων το ίδιο έτος. Newsbeast, “Οι αιματηρότερες τρομοκρατικές επιθέσεις στη Γαλλία». 7 Ιανουαρίου, 2015. <https://www.newsbeast.gr/world/arthro/775057/oi-aimatirotetes-tromokratikes-epitheseis-sti-gallia>.

²⁰⁰ Brandon, “The Danger of Prison Radicalization in the West”, 2.

²⁰¹ Rajan Basra, Peter R. Neumann, Claudia Brunner, “Criminal Pasts, Terrorist Futures: European Jihadists and the New Crime-Terror Nexus”. Policy Report ICSR. (London:2016): 44. <https://icsr.info/our-work/the-crime-terror-nexus/>

²⁰² Η πρακτική ξεκίνησε τη δεκαετία του 1990 στις ιορδανικές φυλακές από τον Αμπού Μουχάμαντ αλ-Μαγκτίση και τον αλ-Ζαρκάουη Brandon, “The Danger”, 3.

²⁰³ Με υποκινητές δύο άτομα που συμμετείχαν στις επιθέσεις του 2004 στη Μαδρίτη. Newsroom, CNN Greece, «Εξαρθρώθηκε μεγάλο δίκτυο τζιχαντιστών σε φυλακές της Ισπανίας». 2 Οκτωβρίου, 2018. <https://www.cnn.gr/news/kosmos/story/149212/exarthrothike-megalo-diktyo-tzixantiston-se-fylakes-tis-ispantias>.

Ο συλληφθείς Μαροκινός Τζαμάλ Ζουγκάμ και άλλα μέλη της βομβιστικής ενέργειας του 2004 είχαν στρατολογηθεί στις μαροκινές φυλακές. Brandon, “The Danger”, 2.

²⁰⁴ Γνωστός και ως Αμπντουραχμάν Ταχίρη κατάδικος για συμμετοχή σε τρομοκρατική οργάνωση. Brandon, “The Danger”, 2. Ο Vidino στην έρευνά του για την Ελβετία εντόπισε τη διασύνδεση του

Βέλγιο

- Ο κατάδικος για ληστεία Benjamin Herman προσηλυτίστηκε και στρατολογήθηκε στη φυλακή²⁰⁵.
- Έχει παρατηρηθεί η άσκηση βίας από συμμορίες μουσουλμάνων κρατουμένων κατά συγκρατούμενών τους για προσβολές κατά του Ισλάμ²⁰⁶.

Υποσύστημα 3:

Ην. Βασίλειο

- Οι Richard Reid και Μουχτάρ Ιμπραήμ – κατάδικοι του ΚΠΚ – στρατολογήθηκαν και προσηλυτίστηκαν ως έγκλειστοι τη δεκαετία του 1990²⁰⁷.
- Ο Reid και ο Ζακάριας Μουσσαουή ριζοσπαστικοποιήθηκαν από τον ισλαμιστή μάμη Αμπού Χαμζά αλ-Μασρή του Τεμένους του Βόρειου Λονδίνου²⁰⁸.
- Οι μάμηδες Αμπού Χαμζά και Αμπντουλάχ αλ-Φαϊζάλ πρωτοστάτησαν σε ένθερμες διαδηλώσεις στήριξης και αντίστασης των έγκλειστων μουσουλμάνων, αφενός για να τονώσουν το αίσθημα του «ανήκειν» σε συλλογικότητα και αφετέρου για να ενισχύσουν την κοινωνική θέση τους ως διδάσκαλοι²⁰⁹.

Ολλανδία

- Έχει εφαρμοστεί η αρχή της πλήρους συγκέντρωσης λόγω του μικρού αριθμού κρατουμένων²¹⁰, με εγκλεισμό των μελών του δικτύου «Hofstad Group»²¹¹ στην πτέρυγα κρατουμένων τρομοκρατικής δράσης στην Vught. Άμεσα

κοινού εγκλήματος με τους τζιχαντιστές υποκινητές, απόρροια των ευάλωτων και κοινωνικά ευπαθών νεαρών που γοητεύονται από μεταφυσικού περιεχομένου θεωρίες και ιδεολογήματα ενός υπέρτατου και απόλυτα δίκαιου πολιτικού συστήματος. Vidino, “Jihadist Radicalization”, 40.

²⁰⁵ Souad Mekhennet & Joby Warrick, “Isis behind bars” *The Washington Post*. 26 Ιουλίου, 2018. https://www.washingtonpost.com/graphics/2018/world/europe-isis-prisons/?utm_term=.c417f873f058.

²⁰⁶ Το ίδιο έχει παρατηρηθεί σε ιταλικές φυλακές. Brandon, “The Danger”, 3.

²⁰⁷ Brandon, “The Danger”, 1.

²⁰⁸ Βομβιστής και συνωμότης της επίθεσης 9/11 αντιστοίχως. Adam Lusher, “Finsbury Park Mosque: How religious centre went from ‘al-Qaeda guesthouse’ to model of moderation”. *The Independent*. 19 Ιουνίου, 2017. <https://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/finsbury-park-mosque-terror-attack-latest-abu-hamza-changed-since-won-awards-for-community-relations-a7798171.html>.

²⁰⁹ Brandon, “The Danger”, 3.

²¹⁰ Policy report, “Prisons and Terrorism”, 20

²¹¹ Ισλαμιστική ριζοσπαστικοποιημένη ομάδα με μέλη άτομα βορειοαφρικανικής καταγωγής. Επηρέαστηκαν από την ιδεολογία Τακφίρ, παρακλάδι των Αδελφών Μουσουλμάνων. Ηγέτης τους ήταν ο Ραντουάν αλ-Ισάρ ή αλλιώς γνωστός ως «Σύριος». https://en.wikipedia.org/wiki/Hofstad_Network Πρόσβαση 19 Απριλίου, 2019.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

παρατηρήθηκε δράση στρατολόγησης, οπότε και οι Αρχές έθεσαν το ζήτημα σε προτεραιότητα για τους κινδύνους του εγχειρήματος²¹².

Η διαδικασία ριζοσπαστικοποίησης υπόκειται σε διάφορες θεωρίες με περισσότερο διαδεδομένη αυτή των *τεσσάρων βημάτων*: α) προ-ριζοσπαστικοποίηση, β) εντοπισμός, γ) κατήχηση, δ) δράση. Πρόκειται για μία ρευστή και απρόβλεπτη διαδικασία που δεν εξασφαλίζει την πλήρη εξτρεμιστική ριζοσπαστικοποίηση των ατόμων, ούτε και το χρόνο ριζοσπαστικοποίησης²¹³.

Τα μοντέλα στρατολόγησης είναι τέσσερα: *net* (δίχτυ), *funnel* (χοάνη), *infection* (μετάδοση) και *seed crystal* (σταδιακό πάγωμα)²¹⁴. Η διαδικασία διενεργείται σε δύο στάδια:

1. Αναζήτηση πληροφοριών και διερεύνηση προοπτικών.

➤ Επιλογή στόχου.

2. Απόπειρα στρατολόγησης.

Οι μέθοδοι στρατολόγησης είναι οι ακόλουθες:

- **Η μέθοδος της ισλαμιστικής κατήχησης (μοντέλο *net*).** Μεταφέρθηκε από τις φυλακές της Μέσης Ανατολής²¹⁵. Τα εμπλεκόμενα άτομα εντάσσονται στο ίδιο καθεστώς και σχηματίζουν ομάδες.
- **Η μέθοδος της προσωπικής ανταμοιβής και ηθικής ανάτασης (μοντέλο *funnel*).** Οι τζιχαντιστές υποκινητές χρησιμοποιούν την άγνοια της ισλαμικής θρησκείας και υπόσχονται στους έγκλειστους του ΚΠΚ μία καινούρια ηθική αρχή. Εφαρμόζεται σταδιακή προσέγγιση των στόχων και τα στρατολογούμενα άτομα μεταμορφώνονται και αλλάζουν ταυτότητα.
- **Η μέθοδος της συλλογικής αντίστασης κατά των σωφρονιστικών αρχών (μοντέλο *infection*).** Οι υποψήφιοι προς στρατολόγηση δεν είναι απαραίτητα εξτρεμιστές, αλλά η δυσαρέσκεια για τις συνθήκες εγκλεισμού, τους καθιστά ευάλωτους στον προσηλυτισμό.
- **Η μέθοδος εξάσκησης βίας και αναγκαστικού προσηλυτισμού.** Πρόκειται για μη συντεταγμένη μορφή στρατολόγησης.

²¹² Tinka M. Veldhuis & others, “*Terrorists in Prison. Evaluation of the Dutch terrorism wing*”. University of Groningen. https://www.wodc.nl/binaries/summary_tcm28-71209.pdf, 101. 2.

Πρόσβαση 23 Απριλίου, 2019.

²¹³ Bryans, “Handbook”, 109.

²¹⁴ Mulcahy, Merrington, Bell, “Radicalization of Prison Inmates”, 8.

²¹⁵ Brandon, “The Danger”, 3.

Το μοντέλο *seed crystal* εφαρμόζεται σε περιπτώσεις δυσκολίας προσέγγισης του στόχου και χρησιμοποιήθηκε από την Αλ Κάιντα στις φυλακές της Μέσης Ανατολής. Θα χρησιμοποιηθεί από στρατολογητές στο Σύμπλοκο στην περίπτωση ισχυροποίησης του πλαισίου ασφάλειας και παρακολούθησης των εγκλείστων.

3.2.1.2. ΓΔ 2. Μέθοδοι στρατολόγησης σε πολιτιστικά κέντρα και τεμένη

Τα τεμένη και πολιτιστικά κέντρα αποτελούν χώρους στρατολόγησης και ο ρόλος των εξτρεμιστών μιάμηδων είναι κομβικός, διότι γνωρίζουν τις συνθήκες διαβίωσης των μουσουλμάνων δεύτερης και τρίτης γενιάς και δικαιολογούν το γκεχάντ με μη νομιμοποιημένες φάτουα. Έτσι κινητοποιούν δίκτυα επί δικτύων, αποτελώντας τη συγκολλητική ουσία του ισλαμιστικού κινήματος στο Σύμπλοκο²¹⁶. Ενδεικτικά αναφέρονται ο Αμπού Χαμζά στο Λονδίνο, ο Μωχάμεντ ελ-Μαγκρεμπί στο Παρίσι, ο Abdul Jabbar van de Ven στην Ολλανδία²¹⁷.

Ο όρος «μαγνήτες στρατολόγησης», αφορά τεμένη και πρόσωπα από τα οποία έχουν διαπιστωθεί δραστηριότητες υποκίνησης και ριζοσπαστικοποίησης. Καθοριστικό χαρακτηριστικό της στρατολόγησης, αποτελεί το είδος της σχέσης που αναπτύσσεται μεταξύ του υποκινητή και του στρατολογούμενου²¹⁸.

Τα μουσουλμανικά τεμένη συγκροτούν κοινοτικές θρησκευτικές, πολιτιστικές και εκπαιδευτικές δομές εντασσόμενες στην καθημερινότητα του μουσουλμάνου²¹⁹. Αποτελούν συμβουλευτικά κέντρα ενσωμάτωσης της θρησκευτικής πρακτικής για αυτό και κάθε τέμενος διαθέτει και πολιτιστικό κέντρο που ανήκει ή χρησιμοποιείται από κάποια μουσουλμανική οργάνωση. Διοικούνται από Συμβούλια και οι θρησκευτικοί λειτουργοί είναι υπάλληλοι²²⁰.

Οι υποκινητές εκμεταλλεύονται τη δυνατότητα χρήσης των τεμενών από άλλες οργανώσεις ή παράγοντες για να ενισχύουν την παρουσία τους εντός των

²¹⁶ European Commission Study. "Recruitment and Mobilisation Methods". Directorate General Justice, Freedom and Security, London: Kings College London. Πρόσβαση 5 Μαΐου, 2019. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/doc_centre/terrorism/docs/ec_radicalisation_study_on_mobilisation_tactics_en.pdf, 55-56.

²¹⁷ European Commission Study. "Recruitment", 55-56.

²¹⁸ European Commission Study. "Recruitment", 33.

²¹⁹ European Commission Study. "Recruitment", 34.

²²⁰ European Commission Study. "Recruitment", 34.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

μουσουλμανικών κοινοτήτων των Υποσυστημάτων του Συμπλόκου και διεισδύουν σε αυτά με σκοπό:

α) τον εντοπισμό των ιδανικών ατόμων προς στρατολόγηση και την προσεκτική παρακολούθησή τους,

β) τη χρήση τους ως «ασφαλή καταφύγια/safe havens» για την οργάνωση, υλικοτεχνική υποστήριξη και χρηματοδότηση τρομοκρατικών δραστηριοτήτων²²¹.

Η στρατολόγηση σε πολιτιστικές δομές εντάσσεται στο πλαίσιο της θεωρίας SMT και περιλαμβάνει την ανταλλαγή κοινών ιδεών και αντιλήψεων για δομικές κοινωνικές αλλαγές και ανταποδοτικές ανταμοιβές²²².

Στα υποσυστήματα εντοπίστηκαν τα κάτωθι:

Υποσύστημα 1:

Γερμανία

Το τέμενος Al Quds στο Αμβούργο: οργάνωση και εκτέλεση της 9/11²²³.

Υποσύστημα 2:

Γαλλία

Το τέμενος Iqra: χώρος στρατολόγησης και προώθησης νεαρών μαχητών στο Ιράκ. Μετά τον εντοπισμό των δραστηριοτήτων και το κλείσιμο του τεμένους, το δίκτυο μετακινήθηκε στο τέμενος Adda'wa του 19^{ου} arrondissement, εν αγνοία της διοίκησης²²⁴.

Ισπανία

Το τέμενος M30 της Μαδρίτης: κέντρο στρατολόγησης και αρχηγείο οργάνωσης των επιθέσεων του 2004²²⁵.

Βέλγιο

Το ICB και το παλαιότερο τέμενος της πόλης συστεγάζονται στις Βρυξέλλες. Η αρμόδια Βελγική Κοινοβουλευτική Επιτροπή ανακοίνωσε πρόσφατα τον τερματισμό

²²¹ European Commission Study. "Recruitment", 34 & Besson, *Η κατάκτηση της Δύσης*, 141.

²²² Social Movement Theory. Η εφαρμογή της θεωρίας SMT για τη στρατολόγηση είναι σε πρώιμο στάδιο και έγινε από την Della Porta σε ιταλικές και γερμανικές φυλακές. Εκεί αποδείχθηκε ότι οι προσωπικοί δεσμοί, οι κοινές δραστηριότητες και η συμμετοχή λειτουργούν σαν μηχανισμοί από-ενίσχυσης, ώστε τα ριζοσπαστικοποιημένα άτομα να ριζοσπαστικοποιούνται περισσότερο. Mulcahy, Merrington, Bell, "The radicalization of Prison Inmates", 8.

²²³ European Commission Study. "Recruitment", 34.

²²⁴ Επισημαίνεται ότι στην προσευχή της Παρασκευής προσέρχονταν 3.000 πιστοί. European Commission Study. "Recruitment", 37.

²²⁵ European Commission Study. "Recruitment", 38.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

της εκατονταετούς μίσθωσής του με την κατηγορία της διασποράς ιδεών ριζοσπαστικοποίησης²²⁶.

Υποσύστημα 3:

Ην. Βασίλειο

Το τέμενος Βόρειου Λονδίνου: στρατολόγηση ισλαμιστών εξτρεμιστών από τον Αμπού Χαμζά²²⁷.

Το τέμενος και πολιτιστικό κέντρο νέων της οδού Stratford: χώρος συνάντησης εξτρεμιστών τρομοκρατών και στρατολόγησης²²⁸.

Ολλανδία

Τα τεμένη Αλ-Ταουχίντ στο Άμστερνταμ και Ας-Σοενάχ στη Χάγη: χώροι εγνωσμένης ισλαμιστικής κατήχησης και ριζοσπαστικοποίησης²²⁹.

Οι μέθοδοι στρατολόγησης στα τεμένη και πολιτιστικά κέντρα είναι:

- **Η μέθοδος της αυτό-στρατολόγησης στα τεμένη «μαγνήτες»**²³⁰.
- **Η μέθοδος της θρησκευτικής κατήχησης.**
- **Η μέθοδος των «κλειστών ομάδων»/cliques**²³¹.
- **Η μέθοδος της διαλεκτικής προσέγγισης**²³².
- **Η μέθοδος της διανομής φυλλαδίων μετά το πέρας της προσευχής**²³³.

²²⁶ Βάσει των ερευνών για τις τρομοκρατικές επιθέσεις του 2016. “L’exercice du culte á la Grande Mosquée de Bruxelles sera assure après le depart du CICB”. *Le Vif*. 1^η Φεβρουαρίου, 2019, <https://www.levif.be/actualite/belgique/l-exercice-du-culte-a-la-grande-mosquee-de-bruxelles-sera-assure-apres-le-depart-du-cicb/article-normal-1087073.html>.

²²⁷ Brandon, “The Danger”, 1.

²²⁸ Οι βομβιστές της 7/7 σύχναζαν στο πολιτιστικό κέντρο που χρησιμοποιούσε για στρατολόγηση ο Μοχάμεντ Σιντήκ Καν. Η παγίωση της ισλαμιστικής κατήχησης συντελέστηκε μόλις οι βομβιστές έγιναν ομάδα. European Commission Study. “Recruitment”, 45-46.

²²⁹ Ο Μωχάμεντ Μπουγιέρη και μέλη της ομάδας Hofstad ριζοσπαστικοποιήθηκαν εκεί. AIVD Reports “The radical dawa in transition. The rise of Islamic neoradicalism in the Netherlands”. 11 Οκτωβρίου, 2007, 67, <https://english.aivd.nl/publications/publications/2007/10/11/the-aivd-observes-a-new-phase-in-the-development-of-islamic-radicalism>.

²³⁰ Όπως το Al Quds στο Αμβούργο. Τα άτομα που επιθυμούν να στρατολογηθούν αρχίζουν να συχάζουν σε αυτά με απώτερο σκοπό να εντοπιστούν ή να εντοπίσουν υποκινητές. Η διοχέτευσή τους στα δίκτυα στρατιωτικής δράσης θεωρείται άμεση. European Commission Study. “Recruitment”, 34.

²³¹ Σύσταση επιμορφωτικών ομάδων για τη διασπορά του ισλαμιστικού μηνύματος μέχρι να επιτευχθούν προσωπικές σχέσεις μεταξύ των μελών. European Commission Study. “Recruitment”, 34-35.

²³² Εφαρμόζεται σε ιδανικούς υποψήφιους εφόσον η κλίκα διαπιστώσει ότι οι προηγούμενες μέθοδοι δεν μπορούν να εφαρμοστούν. Οι υποκινητές περιμένουν το πέρας της προσευχής για να προσεγγίσουν τους υποψήφιους με συζήτηση και προσωπική επαφή. European Commission Study. “Recruitment”, 35.

²³³ European Commission Study. “Recruitment”, 35.

3.2.1.3. ΓΔ 3. Πλήγματα Μικρής, Μεσαίας και Μεγάλης Ισχύος

Τα στοιχεία (Πίνακας 4) ελήφθησαν από την τράπεζα δεδομένων GTD²³⁴ και τις ετήσιες αναφορές της Europol TESAT για τα έτη **2004 – 2017**. Τα πλήγματα πρέπει: α) να είναι προσχεδιασμένα, β) να είναι βίαια με στόχο ανθρώπους και υποδομές, γ) να είναι οι δράστες υπο-εθνικοί δράστες (NSA)²³⁵. Επιπλέον να πληρούν τουλάχιστον δύο από τα κάτωθι κριτήρια: α) ο στόχος να είναι πολιτικός, οικονομικό-θρησκευτικός ή κοινωνικός, β) να έχουν σκοπό την πρόκληση φόβου ή την αποστολή μηνύματος, γ) το συμβάν να βρίσκεται έξω από την αντίληψη του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου²³⁶.

Για τη βαθμονόμηση ισχύος, ελήφθη υπόψη και ο αντίκτυπος στον Τύπο και τον Τουρισμό.²³⁷ Στη λίστα συμπεριλαμβάνονται και επιθέσεις που εξουδετερώθηκαν ή δεν πέτυχαν, γιατί πληρούσαν τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις και κριτήρια.

Βάσει των ανωτέρων σημειώθηκαν στο Σύμπλοκο (Πίνακας 5):

- **86** πλήγματα με συνολικό αριθμό **πληγέντων 4.758** από **114** δράστες.
- **30** πλήγματα **μεγάλης ισχύος**.
- **22** πλήγματα **μεσαίας ισχύος**.
- **34** πλήγματα **μικρής ισχύος**.

3.2.2. Πυλώνας Πολιτισμού/Πληροφορίας

3.2.2.1. Ιδεολογία και Οργανωτική Δομή

Το σύγχρονο δίκτυο των Αδελφών Μουσουλμάνων διαμορφώθηκε βάσει σουφικών επιρροών²³⁸. Τα σουφικά τάγματα, διατηρούσαν γενικά τα χαρακτηριστικά

²³⁴ START. “Global Terrorism Database”. <https://www.start.umd.edu/gtd/about/>. Πρόσβαση 11 Μαΐου, 2019.

²³⁵ “Global Terrorism Index 2016”, *Institute for Economics & Peace*. <http://economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2016/11/Global-Terrorism-Index-2016.2.pdf>, 6.

²³⁶ Όλα τα πλήγματα του πίνακα που αφορούν το Σύμπλοκο, ανταποκρίνονται στους περιορισμούς της GTD και πληρούν τουλάχιστον δύο από τα κριτήρια.

²³⁷ Η πλήξη τουριστικών υποδομών έχει σοβαρές πολιτικές και οικονομικές συνέπειες. Οι τουρίστες ως «πρεσβευτές» των χωρών τους προσωποποιούν τις αξίες που οι τρομοκράτες στοχεύουν και οι μακροοικονομικές και μικροοικονομικές συνέπειες εξυπηρετούν την προβολή των στοχεύσεων στον Τύπο. Claudia Seabra, Elisabeth Kastenzholz, Jose Luis Abrantes, “TerrorScale: A Scale to Measure the Contact of International Tourists with Terrorism”. *Journal of Tourism Research & Hospitality*, (Ιανουάριος 2012): 1, <http://dx.doi.org/10.4172/2324-8807.1000108>.

²³⁸ Ο Χάσαν αλ-Μπάνι σε νεαρή ηλικία είχε εισέλθει στην σουφική οργάνωση «αχουάν αλ-χασαφέ'ια». Ρεφαάτ αλ-Σαήντ, *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού*, 194.

των σύγχρονων συμβολικών συντεχνιακών Ταγμάτων (π.χ. των Τεκτονικών) με πυραμιδοειδή δομή και αυστηρή ιεραρχία. Ο Διδάσκαλος ήταν εξέχον κοινωνικό μέλος με σκοπό τη μυστικιστική διατήρηση, μεταβίβαση και διάδοση της διδασκαλίας και του μηνύματος του ιδρυτή²³⁹. Αυτά τα χαρακτηριστικά εντοπίζονται τόσο στο Αιγυπτιακό όσο και στο διεθνές δίκτυο των Αδελφών Μουσουλμάνων²⁴⁰.

Τα χαρακτηριστικά που εγγυώνται τη διαχρονική και υπερσυστημική παρουσία των Αδελφών Μουσουλμάνων είναι τα κάτωθι:

1. Πυραμιδοειδής δομή, με παράλληλο δίκτυο εκπαιδευτικών και πολιτισμικών δομών.
2. Αποκέντρωση. Η πνευματική ηγεσία των Αδελφών Μουσουλμάνων βρίσκεται εγκατεστημένη σε Τουρκία, Κατάρ και Λονδίνο²⁴¹. Στα Υποσυστήματα δεν υφίσταται μία κεντρική αρχή.
3. Οριζόντιο δίκτυο επικοινωνίας²⁴² και εν υπνώσει επαφών²⁴³. Το δίκτυο ενισχύεται με τη χρήση κρυπτογραφημένων δικτύων τηλεφωνίας, μέσω κοινωνικής δικτύωσης, ιστοσελίδων και δορυφορικών καναλιών, όπως το Rabea TV και το al-Watan στην Τουρκία²⁴⁴.

²³⁹ Τα τάγματα διαιρέθηκαν σε περαιτέρω κλάδους και μετά τον 18^ο αιώνα το κίνημα ανανεώθηκε και είναι σήμερα παρών στην ευρύτερη Μέση Ανατολή, πλην της Σαουδικής Αραβίας και Υεμένης. Μάζης, *Μυστικιστικά Ισλαμικά Τάγματα*, 24-27.

²⁴⁰ Οι προσπάθειες του καθεστώτος Σίσι να διακόψει τη λειτουργία της οργάνωσης αποδείχθηκε αναποτελεσματική και έδωσε την ευκαιρία να εισέλθουν νεότερα μέλη στην οργάνωση με ριζοσπαστική ιδεολογία εμπνευσμένη από τις διαδηλώσεις του 2011. Barbara Zollner, “Surviving repression: How Egypt’s Muslim Brotherhood has carried On”, *Carnegie Middle East Centre*, 11 Μαρτίου, 2019. <https://carnegie-mec.org/2019/03/11/surviving-repression-how-egypt-s-muslim-brotherhood-has-carried-on-pub-78552>.

²⁴¹ Οι δικαστικές διώξεις της αιγυπτιακής οργάνωσης, ενισχύουν το λαϊκό προφίλ των ηγετών χωρίς να διαταράσσεται η ιεραρχία. Zollner, “Surviving repression”.

²⁴² Οι συνθήκες καταπίεσης των αιγυπτιακών καθεστώτων οδήγησαν στην κατασκευή ενός οριζόντιου δικτύου επαφών που βασίζεται στην προσωπική επαφή ανεξάρτητα από την κάθετη ιεραρχική δόμηση. Zollner, “Surviving repression”.

²⁴³ Οι επαφές μπορεί να είναι ανενεργές και να ενεργοποιούνται ανάλογα με τις ανάγκες. Οι Αδελφοί δεν κινούνται με τους κλασικούς τρόπους. Είναι μυστικοπαθείς. Ο Ναντά λέει «Δεν πρόκειται για απλή ιδιότητα μέλους. Είναι τρόπος σκέψης. Είμαστε μία εταιρεία που πολλές δυνάμεις του κόσμου θα προτιμούσαν να μην υπήρχαμε [...] Για την επίτευξη του στόχου οι επαφές πρέπει να είναι έμπιστες [...] Αλλά δεν πρέπει να είναι γνωστό ότι είναι από τους Αδελφούς γιατί δεν θα γίνουν αποδεκτές στα μέρη που θέλουν να παρέμβουν». Nada & Thompson, *Inside the Muslim Brotherhood*, 95.

²⁴⁴ Η Τουρκία αρνείται ότι εκπέμπουν τέτοια κανάλια από το έδαφός της. Όμως το Rabea TV εκπέμπει από την Κων/πολη με το σλόγκαν «Ο παλμός της Ελευθερίας». Από αυτό το δίκτυο ο κληρικός Σαλάμα Αμπντ αλ-Κουάη εξέδωσε φάτομα καλώντας όποιον θέλει να κάνει μία καλή πράξη να δολοφονήσει τον Αιγύπτιο Πρόεδρο Σίσι. WIKIPEDIA, *Rabea TV*. https://en.wikipedia.org/wiki/Rabea_TV. Πρόσβαση 5 Μαΐου, 2019.

4. Βασικές ιδεολογικές αρχές εν είδει ντάουα. Έτσι εξασφαλίζεται η πίστη και δέσμευση των ατόμων στις αρχές της οργάνωσης²⁴⁵.

Ο Vidino ορίζει την παρουσία των οργανώσεων των Αδελφών Μουσουλμάνων στο Σύμπλοκο ως εξής:

- α) οι **Πρωτοπόρες (Pioneers)**²⁴⁶.
- β) Οι **Απότοκες (Spawns)**²⁴⁷.
- γ) Οι **Προσκειμένες (Influenced)**²⁴⁸.

3.2.2.2. ΓΔ 1. Πολιτιστικές Οργανώσεις & Τεμένη

Τα πληθυσμιακά στατιστικά δεδομένα ελήφθησαν από την World Bank²⁴⁹. Τα δεδομένα που αφορούν τους μουσουλμάνους ελήφθησαν από το PRC σε ποσοστό επί συνόλου πληθυσμού, λόγω της απαγόρευσης τήρησης δεδομένων που ευνοούν τις διακρίσεις²⁵⁰. Το ποσοστό Μουσουλμάνων στην Ευρώπη το 2016 ανερχόταν στο 4,9%²⁵¹. Ακριβή επίσημα δεδομένα για το δίκτυο των Αδελφών Μουσουλμάνων στο Σύμπλοκο δεν υπάρχουν πλην εξαιρέσεων.

Από την έρευνα προέκυψαν τα εξής:

Υποσύστημα 1

Γερμανία

Συνολικός πληθυσμός 82.685.830 (Πληθυσμός Μουσουλμάνων 4.950.000)

²⁴⁵ Τα άτομα επίσης διαθέτουν ανωτέρα μόρφωση και διοικητικές ικανότητες. Zollner, “Surviving repression”. Όλα τα παραπάνω συνόψισε το 2008 ο Αντιπρόεδρος των Αδελφών Μουσουλμάνων της Αιγύπτου, Μοχάμεντ Χαμίμπ. “Global Muslim Brotherhood”, *TGMBDW*, <https://www.globalmbwatch.com/global-muslim-brotherhood/>. Πρόσβαση 5 Μαΐου, 2019.

²⁴⁶ Οργανώσεις που έστησαν ή είχαν σχέση με τους Σαήντ Ραμαντάν, Γιούσεφ Ναντά και Χαλίμπ Χιμάτ τη δεκαετία του 1960. Lorenzo Vidino, “The Muslim Brotherhood in Austria”. *Program on Extremism*. (Universität Wien: Αύγουστος 2017), <https://extremism.gwu.edu/sites/g/files/zaxdzs2191/f/MB%20in%20Austria-%20Print.pdf>, 15-18.

²⁴⁷ Οργανώσεις που δημιουργήθηκαν μεταγενέστερα. Vidino “The Muslim Brotherhood in Austria”, 19-29.

²⁴⁸ Οργανώσεις που ιδρύθηκαν από άτομα που δραστηριοποιήθηκαν με τους Αδελφούς, αλλά δεν ανέπτυξαν βαθύτερες διασυνδέσεις. Η ιδεολογική επιρροή του Χάσαν αλ-Μπάνα υφίσταται μεν, αλλά η ατζέντα της εκάστοτε οργάνωσης διαφοροποιείται σε κάποιο βαθμό. Vidino “The Muslim Brotherhood in Austria”, 30-34. Ο μόρσσεντ Άκεφ έχει μιλήσει για την ιδεολογική συνάφεια αυτών των ευρωπαϊκών οργανώσεων με τους Αδελφούς Μουσουλμάνους. Besson, *Η κατάκτηση της Δύσης*, 119.

²⁴⁹ The World Bank. *Population Total*. <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL>.

Αφορούν ως το έτος 2017. Πρόσβαση 11 Μαΐου, 2019.

²⁵⁰ David Masci, “Q&A: The challenges of estimating the size of Europe’s Muslim population” *Pew Research Center*. 30 Νοεμβρίου, 2017. <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2017/11/30/qa-the-challenges-of-estimating-the-size-of-europes-muslim-population/>.

²⁵¹ Γώγος, *Τουρκικό Πολιτικό Ισλάμ*, 235. Masci, “Q&A: The challenges” & PRC “Muslims make up 4,9%”.

Ποσοστό μουσουλμάνων 6,1%

Η **DIK**²⁵² περιλαμβάνει τις μεγαλύτερες μουσουλμανικές ενώσεις: **DITIB, IRD, VIKZ, ZMD, AABF.**

- **VIKZ**²⁵³: προπομπός της Milli Görüs (IGMG) με μέλη περίπου 300 κοινότητες.
- **IGMG**: αριθμεί 514 ευρωπαϊκές και 323 γερμανικές κοινότητες με 87.000 μέλη²⁵⁴.
- **DITIB**: υπάγεται στην τουρκική διεύθυνση θρησκευτικών υποθέσεων Diyanet και απαριθμεί 870 ενώσεις-μέλη. Είναι η μεγαλύτερη τουρκική ισλαμική οργάνωση-ομπρέλα²⁵⁵.
- **IZM και Ισλαμικό Τέμενος Μονάχου**: Το πρώτο πολιτιστικό κέντρο και τέμενος των Αδελφών Μουσουλμάνων στο Σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης με σαουδαραβική χρηματοδότηση και σκοπό τη διασπορά της ισλαμιστικής ιδεολογίας²⁵⁶. Από το πλέγμα δραστηριοτήτων τους προήλθε η IGD. Σημαντικά στελέχη των Αδελφών Μουσουλμάνων έχουν συμμετάσχει στη διοίκηση²⁵⁷.

²⁵² Η Deutsche Islam Konferenz είναι επίσημο όργανο της ισλαμικής κοινότητας για τη συνεργασία με το κράτος σε θέματα που αφορούν τους Μουσουλμάνους. Συστήθηκε το 2006 από τον τότε Υπουργό Εσωτερικών, Wolfgang Schäuble. http://www.deutsche-islam-konferenz.de/DIK/EN/Startseite/startseite-node.html;jsessionid=09029E04DF06B713CB2BAEF0A8900B69.1_cid286. Τα στοιχεία που παρατίθενται είναι όλα από την επίσημη ιστοσελίδα της.

²⁵³ Γώγος, *Τουρκικό Πολιτικό Ισλάμ*, 223.

²⁵⁴ Γώγος, *Τουρκικό Πολιτικό Ισλάμ*, 348.

²⁵⁵ Γώγος, *Τουρκικό Πολιτικό Ισλάμ*, 223.

²⁵⁶ Ο Γιούσεφ Ναντά «πάντρεψε» τα σαουδαραβικά χρήματα με την ιδεολογία των Αδελφών Μουσουλμάνων Περισσότερα για τις σχέσεις και συνεργασίες που αναπτύχθηκαν και την επιτροπή Moscheebau-Kommission eV για την κατασκευή του τεμένους, βλέπε στο Ian Johnson, *A Mosque in Munich*, (New York: Houghton Mifflin Harcourt, 2010), 191. Στις σελίδες 104-124 αναφέρεται η δράση του Ραμαντάν και οι σχέσεις του με τη CIA και τη Σαουδική Αραβία..

²⁵⁷ Ο Άκεφ – μόρσσεντ των Αιγυπτίων Αδελφών ως και το 2017, διετέλεσε πρόεδρος τη δεκαετία του 1980. Lawrence Joffe, “Muslim Brotherhood ‘Mohammed Mahdi Akef obituary’”. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/world/2017/sep/28/mohammed-mahdi-akef-obituary>. Δημοσίευση 28 Σεπτεμβρίου, 2017 & Γώγος, *Τουρκικό Πολιτικό Ισλάμ*, 256. Ο Χιμάτ ήταν πρόεδρος του IZM ως το 2002, ενώ παράλληλα δραστηριοποιούνταν στην τράπεζα Αλ Τάκουα ως συνέταρος του Ναντά, μέχρι το 2001, που κατηγορήθηκαν από τη CIA για χρηματοδότηση της Χαμάς και άλλων τρομοκρατικών δραστηριοτήτων μέσω του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος Αλ Τάκουα με έδρα την Ελβετία. Περισσότερα για αυτούς βλέπε στο Besson, *Η κατάκτηση της Δύσης* και στο Nada & Thompson, *Inside the Muslim Brotherhood*.

- **IGD:** Πρωτοπόρος οργάνωση με 50 τεμένη υπό τον έλεγχό της και επιρροή σε τεμένη της Σαξονίας. Ιδρυτικό μέλος της FIOE. Εκφράζει ριζοσπαστικό και αντισημιτικό λόγο²⁵⁸.

- **ZMD:** απαριθμεί λιγότερα μέλη, αλλά διαθέτει 300 τεμένη λόγω του ισχυρού επικοινωνιακού προφίλ της. Προήλθε από ένωση μελών της IGD²⁵⁹ και της IGMG²⁶⁰. Μέλη τους έχουν και δεσμούς συγγένειας²⁶¹.

- **PGD, PGB, PalMed:** Παλαιστινιακές φιλανθρωπικές οργανώσεις που συνδέονται με τη Χαμάς²⁶².

Αυστρία

Συνολικός πληθυσμός 8.797.570

Ποσοστό μουσουλμάνων 6.9 %

- **IGGiÖ:** Πρωτοπόρος οργάνωση με μέλη 250 ενώσεις. Υπάγεται στο Αυστριακό Υπουργείο Παιδείας ως φορέας ισλαμικής εκπαίδευσης και επίσημης εκπροσώπησης των μουσουλμάνων μέσω της IRPA, Απότοκης οργάνωσης²⁶³. Από τη δεκαετία του 2000 αποτελεί συνομιλητή της ΕΕ για την ισλαμική πίστη²⁶⁴. Ο τουρκικής καταγωγής Φουάτ Σανάκ είναι πρόεδρος από το 2011²⁶⁵.

²⁵⁸ Ehud Rosen, “The Spider Web. The Roots of BDS and the Campaign to Delegitimize Israel”, *Jerusalem Center for Public Affairs*. 2018.

http://jcpa.org/pdf/ehud_rozen_spiders_web_22oct2018_online.pdf. Πρόσβαση 12 Μαΐου, 2019, 29.

²⁵⁹ Γώγος, *Τουρκικό Πολιτικό Ισλάμ*, 223 & Steinberg, *Germany and the Muslim Brotherhood*, 87.

²⁶⁰ Γώγος, *Τουρκικό Πολιτικό Ισλάμ*, 261-262 & Lorenzo Vidino, *Aims and Methods of Europe’s Muslim Brotherhood*, Hudson Institute. 1^η Νοεμβρίου, 2006. <https://www.hudson.org/research/9776-aims-and-methods-of-europe-s-muslim-brotherhood>.

²⁶¹ Ο πρόεδρος της IGD ελ-Ζαγιάτ έχει νυμφευθεί την αδερφή του Ερμπακάν, προέδρου της Εθνικής Θέασης. Ο Ερμπακάν σφράγισε την περίοδο της ισλαμικής αφύπνισης στην Τουρκία. Ίδρυσε ισλαμιστικά κόμματα και συμμετείχε σε κυβερνητικούς συνασπισμούς την περίοδο 1974-1977. Το AKP, το κόμμα του Ερντογάν που διοικεί κατά τον 21^ο αιώνα την Τουρκία, είναι η νέα ισχυρή μορφή του πολιτικού ισλάμ. Κωνσταντίνος Χ. Γώγος, «Από την Εθνική Θέαση στη Συντηρητική Δημοκρατία: Οι Ιδεολογικές Αναφορές του Ισλαμικού Κινήματος στην Τουρκία». *Γεωστρατηγική*, τεύχος 12, Σεπτέμβριος – Δεκέμβριος 2007, 72-84 & Γώγος, *Τουρκικό Πολιτικό Ισλάμ*, 262.

²⁶² Rosen, “The Spider Web”, 29-34.

²⁶³ Vidino, “The Muslim Brotherhood in Austria”, 23.

²⁶⁴ Οι εκπρόσωποι της οργάνωσης IGGiÖ κατάφεραν να της προσδώσουν πολιτική υπόσταση και να αποτελέσουν συνομιλητές της ΕΕ για θέματα που αφορούν τη μουσουλμανική μειονότητα στην Αυστρία, καθώς και να αναλάβουν συμβουλευτικό ρόλο στη νέα μεταναστευτική νομοθεσία. Astrid Mattes & Sieglinde Rosenberger, “Islam and Muslims in Austria”. *ResearchGate*. Ιανουάριος, 2015. https://www.researchgate.net/profile/Sieglinde_Rosenberger/publication/283878287_Islam_and_Muslims_in_Austria/links/56c0809e08ae2f498ef9828d/Islam-and-Muslims-in-Austria.pdf, 135-136.

²⁶⁵ Anna Lindh Foundation. *IGGiÖ*. <https://www.annalindhfoundation.org/members/islamic-religious-authority-austria-islamische-glaubensgemeinschaft-osterreich-iggio>. Πρόσβαση 11 Μαΐου, 2019.

- **MJÖ**: Απότοκη οργάνωση νεολαίας και πρώην μέλος της **FEMYSO**²⁶⁶.

Προστατεύει το προφίλ του μετριοπαθούς κυβερνητικού συνομιλητή, αρνούμενη την ιδεολογική συγγένεια²⁶⁷.

- **IGGiÖ** από την **TİfKZÖ**²⁶⁸: Εκπροσωπούν τις τούρκικες ενώσεις. Η TİfKZÖ εκπροσωπεί και την τουρκική διεύθυνση Diyanet με 65 υποκαταστήματα. Ο εκάστοτε Τούρκος Ακόλουθος Θρησκευτικών Θεμάτων της Πρεσβείας τίθεται πρόεδρος. Η κυβέρνηση του AKP ενίσχυσε το συνεργατικό προφίλ της και ευνόησε την εκλογή Τούρκου προέδρου στην IGGiÖ²⁶⁹.

- **IF**: ανήκει στην Milli Görüs. Διαθέτει 36 οργανώσεις και 72 συνεργαζόμενες υποδομές²⁷⁰.

- **LKV**: Απότοκη οργάνωση και συνιδρυτής της FIOE. Διαθέτει υποκαταστήματα σε Βιέννη και Γκκρατς²⁷¹. Το 2004 ήταν εκπρόσωπος του γερμανικού εκδοτικού οίκου SKD Verlag που εξέδιδε έντυπα ισλαμιστικού και αντισημιτικού περιεχομένου²⁷².

Ελβετία

Συνολικός πληθυσμός 8.450.850

Ποσοστό μουσουλμάνων 6.1%

- **UOMG**: μέλη 5 μεγάλες ενώσεις²⁷³.

²⁶⁶ Επίσημη οργάνωση νεολαίας Αδελφών Μουσουλμάνων. Ιδρύθηκε στη Σουηδία με τη συνεργασία του Υπουργείου Εξωτερικών και της σουηδικής οργάνωσης νέων Sveriges Unga Muslimer. Στην επίσημη ιστοσελίδα της FEMYSO στο παράρτημα των συνεργαζόμενων οργανώσεων, εμφανίζεται προς το τέλος και η FIOE, η οργάνωση-ομπρέλα του δικτύου των Αδελφών Μουσουλμάνων. FEMYSO, Member Organisations, <https://femyso.org/member-organisations/>. Πρόσβαση 1^η Μαΐου, 2019.

²⁶⁷ Vidino, *The Muslim Brotherhood in Austria*, 31-32.

²⁶⁸ ATİB στην τουρκική γλώσσα. Mattes and Rosenberger, “Islam and Muslims in Austria”, 138.

²⁶⁹ Mattes and Rosenberger, *Islam and Muslims in Austria*, 138.

²⁷⁰ Ο εκλεγμένος το 2011 πρόεδρος της IGGiÖ Φουάτ Σανάκ έχει σχέση με την ένωση. Mattes and Rosenberger, *Islam and Muslims in Austria*, 139.

²⁷¹ Σύμφωνα με την αυστριακή υπηρεσία ασφάλειας Verfassungsschutz. Vidino, *The Muslim Brotherhood in Austria*, 2017, 20.

²⁷² Steve Merley, “The Federation of Islamic Organizations in Europe”. *NEFA Foundation 2008* 1^η Οκτωβρίου, 2008. <https://www.globalmbwatch.com/wp-content/uploads/2015/06/The-Federation-of-Islamic-Organizations-in-Europe.pdf>, 4-5.

²⁷³ Ligue des musulmans de Geneve. <http://www.uomg.ch/>. Πρόσβαση 5 Μαΐου, 2019.

- **FIOE** (1989): Απότοκη οργάνωση-ομπρέλα²⁷⁴, με ασαφή και σκιώδη παρουσία²⁷⁵, με μέλη 28 μουσουλμανικές ενώσεις και 1.000 μικρότερες ομάδες²⁷⁶. Το γνωμοδοτικό συμβούλιο **ECFR**²⁷⁷ ιδρύθηκε με δική της πρωτοβουλία. Διατηρεί δεσμούς με τη Σαουδική Αραβία και χρηματοδοτείται από χώρες του Κόλπου και βασιλικές οικογένειες των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων. Έχει στενές σχέσεις με τη Χαμάς και το δίκτυο χρηματοδότησής της. Πρόσφατα άνοιξε γραφεία στις Βρυξέλλες και έχει πετύχει να αναφέρεται ως συνομιλητής της ΕΕ και άλλων σημαντικών θεσμών²⁷⁸. Το 2014 συμπεριελήφθη σε λίστα τρομοκρατίας από τα ΗΑΕ²⁷⁹.

Υποσύστημα 2

Γαλλία

Συνολικός πληθυσμός 67.105.510 (Πληθυσμός μουσουλμάνων 5.720.000)

Ποσοστό μουσουλμάνων 8,8%

Το 2015 υπήρχαν περίπου 2.600 τεμένη στη Γαλλία²⁸⁰.

- **UIOF** (1983). Απότοκη οργάνωση-ομπρέλα, με 250 μουσουλμανικές ενώσεις και 65 τεμένη²⁸¹. Θεωρείται η γαλλική συντηρητική συνιστώσα του ισλαμιστικού κινήματος και των Αδελφών Μουσουλμάνων²⁸². Διατηρεί σχέσεις με τον αλ-

²⁷⁴ Besson, *Η κατάκτηση της Δύσης*, 119. Ο Γώγος την αναφέρει «ως το δίκτυο οργανωτικής και ιδεολογικής επιρροής των Αδελφών Μουσουλμάνων σε επίπεδο υπερεθνικό, ευρωπαϊκό». Γώγος, *Τουρκικό Πολιτικό Ισλάμ*, 261.

²⁷⁵ Εδρεύει στη Ζυρίχη υπό την ηγεσία του Αιγύπτιου Ισμαήλ Αμίν. “Islam in Switzerland”, *Micheloud & Cie*, <http://switzerland.isyours.com/e/guide/religion/islam.html>, Πρόσβαση 29 Μαρτίου, 2019. Στο ίδιο υπάρχει ενδεικτικός οδηγός των ενώσεων με διευθύνσεις και στοιχεία επικοινωνίας.

²⁷⁶ Merley, “The Federation of Islamic Organizations”, 2-3.

²⁷⁷ Συνεδριάζει για θέματα που αφορούν τους μουσουλμάνους που ζουν στη Δύση. Στο συμβούλιο συμμετέχουν ο Καραντάουη και ο Μαουλαουί. Alexandra Caeiro & Bettina Gräf, “The European Council for Fatwa and Research and Yusuf al-Qaradawi”, στο *Islamic Movements of Europe*, επιμέλεια Peter Frank & Rafael Ortega (London: I.B. Tauris, 2014), 119.

²⁷⁸ “British Government Funds go to Muslim Brotherhood Organisation”, *TGMBDW*, <https://www.globalmbwatch.com/2009/09/24/british-government-funds-go-to-muslim-brotherhood-organization/> 23 Φεβρουαρίου, 2019.

²⁷⁹ “The FIOE deplors the damaging Emirati Decision”. *FIOE*. 16 Νοεμβρίου, 2014. <http://euomuslims.org/en/the-federation-of-islamic-organisations-in-europe-fioe-deplors-the-damaging-emirati-decision/>. Πρόσβαση 11 Μαΐου, 2019 & “List of terror groups published by UAE”, *Gulf News Government*, 16 Νοεμβρίου, 2014. <https://gulfnews.com/uae/government/list-of-terror-groups-published-by-uae-1.1413219>. Πρόσβαση 6 Μαΐου, 2019.

²⁸⁰ Σε αυτά δεν συμπεριλαμβάνονται οι ανεπίσημοι χώροι προσευχής. Anaella Safdar, “France likely to close more than a 100 mosques”, *Al Jazeera*, 3 Δεκεμβρίου, 2015. <https://www.aljazeera.com/news/2015/12/france-100-mosques-close-151202142023319.html>.

²⁸¹ Frank Peter, “The Union of Islamic Organisations of France” στο *Islamic Movements of Europe*, επιμέλεια Peter Frank & Rafael Ortega (London: I.B. Tauris, 2014), 108.

²⁸² Besson, *Η κατάκτηση της Δύσης*, 114 & Jean-Francois Daguzan, “France and Islamist Movements” στο *The West and the Muslim Brotherhood after the Arab Spring*, Lorenzo Vidino (Al Mesbar Studies & Research Centre, 2013), 105. Ο ιδρυτής και πρώτος πρόεδρος Αχμάντ Νάσα ήταν γαμπρός του Μουσταφά Μασούρ, Αιγύπτιου Αδελφού Μουσουλμάνου και από τους πρωτεργάτες του διεθνούς

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

Καραντάουη²⁸³ και έχει κατηγορηθεί για ισλαμιστικές μετατοπίσεις²⁸⁴ από ηγετικά μέλη της **JMF**. Είναι καταχωρημένη στη λίστα των ΗΑΕ.

- **JMF**²⁸⁵: μέλος της FEMYSO.
- **CFCM**²⁸⁶: εκλεγμένο σώμα και επίσημος συνομιλητής του κράτους για θέματα

που αφορούν τους μουσουλμάνους. Ο πρόεδρος Αχμέντ Ογκράς, είναι, επιχειρηματίας και ακτιβιστής του τουρκικού Ισλάμ και διατηρεί σχέσεις με τον Ερντογάν και την DITIB. Σκοπός του είναι η ανάπτυξη της ισλαμικής παιδείας²⁸⁷.

Ισπανία

Συνολικός πληθυσμός 46.593.170 (Πληθυσμός μουσουλμάνων 1.180.000)

Ποσοστό μουσουλμάνων 2,6%

Η παρουσία του δικτύου των Αδελφών Μουσουλμάνων χρονολογείται από το 1960 σε Ανδαλουσία, Βαλένθια και Μαδρίτη²⁸⁸. Ο Σύριος Νίζαρ Αχμάντ αλ-Σαμπά, χαρισματικός Αδελφός Μουσουλμάνος ηγέτης, συνέβαλε στη μετάδοση της ιδεολογίας²⁸⁹.

- **CIG**²⁹⁰: Πρωτοπόρος οργάνωση στη Γρανάδα – έτος ίδρυσης 1966 – από Σύριους, Ιορδανούς και Παλαιστίνιους φοιτητές Αδελφούς Μουσουλμάνους. Από τις εσωτερικές διαμάχες του συριακού κλάδου προέκυψε η **UCIDE** στη Μαδρίτη το 1971.

δικτύου των Αδελφών. Hossam Tamam, “The International Organization of the Muslim Brotherhood” στο *Islamic Movements in Europe*, επιμέλεια Peter Frank & Rafael Ortega (London: I.B.Tauris, 2014), 90.

²⁸³ Peter, “The Union”, 110.

²⁸⁴ Ειδικά στις εκδηλώσεις στο Μπουρζέ χρησιμοποιούνταν σημαϊάκια με συνθήματα για την αυθεντικότητα του Ισλάμ και την πρακτική εφαρμογή και εξέχοντα στελέχη όπως ο Αμπνταλάχ μπεν Μανσούρ έδινε συμβουλές προσωπικής ευλάβειας, εμβριθείς σε πολιτικές αναφορές, που ενίσχυαν τη θρησκευτική προσήλωση των μουσουλμάνων και το αίσθημα του «ανήκειν» στη μουσουλμανική όμα, είτε σονιτική είτε σηιτική. Besson, *Η κατάκτηση της Δύσης*, 115-116. Η UOIF ανήκει στην FIOE. Γώγος, *Τουρκικό Πολιτικό Ισλάμ*, 261.

²⁸⁵ FEMYSO, Member Organisations, <https://femyso.org/member-organisations/>. Πρόσβαση 1^η Μαΐου, 2019.

²⁸⁶ Το CFCM ιδρύθηκε από τον Nicolas Sarkozy.

https://en.wikipedia.org/wiki/French_Council_of_the_Muslim_Faith. Πρόσβαση 1^η Μαΐου, 2019.

²⁸⁷ Anne-Bénédicete Hoffner, “Ahmet Ogras, un militant franco-turc á la tête du CFCM, La Croix. 28 Ιουνίου, 2017. <https://www.la-croix.com/Religion/Islam/Ahmet-Ogras-militant-franco-turc-tete-CFCM-2017-06-28-1200858856>.

²⁸⁸ The AFPC World Almanac of Islamism. *Spain*. Τροποποίηση 4 Μαΐου, 2018. <http://almanac.afpc.org/Spain>.

²⁸⁹ Elena Arigita and Rafael Ortega, “The Muslim Brotherhood in Spain” στο *Islamic Movements in Europe*, επιμέλεια Peter Frank & Rafael Ortega (London: I.B.Tauris, 2014), 96-97.

²⁹⁰ Λόγω εγγύτητας στις υποσαχάριες χώρες, έχει έντονο μουσουλμανικό στοιχείο. Arigita & Ortega, “The Muslim Brotherhood”, 95.

Ο ριζοσπαστικοποιημένος ακτιβιστής Μουσταφά Νάσαρ ξεκίνησε τη δράση του εκεί²⁹¹.

- **CIE**: προήλθε από την ένωση της **UCIDE** και της **FEERI**²⁹².
- **UCIDE**: μέλη της διατηρούν στενές σχέσεις με το συριακό κλάδο των Αδελφών Μουσουλμάνων. Ο μάρης του τεμένους του Ripoll, μέλος της UCIDE, θεωρείται υπεύθυνος για τη στρατολόγηση των δραστών των πληγμάτων του 2017²⁹³.
- **CCIC** και τέμενος **EI Clot**: διοικούνται από Αδελφούς Μουσουλμάνους²⁹⁴.

Βέλγιο

Συνολικός πληθυσμός 11.382.390

Ποσοστό μουσουλμάνων 7,6%

Ποσοστό μουσουλμάνων στις Βρυξέλλες 17% (2007 – Πίνακας 6)²⁹⁵

Οι Αδελφοί Μουσουλμάνοι εντοπίζονται από το 1982, αλλά η ταυτότητα των μελών είναι άγνωστη γιατί κινούνται με απόλυτη μυστικότητα και συνωμοτικότητα. Δραστηριοποιούνται σε μουσουλμανικά πολιτιστικά ζητήματα και διατηρούν σχέσεις με την UOIF και άλλα ινστιτούτα και ενώσεις²⁹⁶.

- **LIPB**: Απότοκη οργάνωση. Ιδρύθηκε από τον Καρήμ Αζούζη και τον Μονσήφ Τσατά. Ανήκει στην FIOE και στηρίζει τη Χαμάς²⁹⁷. Το 1998 τα περιουσιακά στοιχεία της μεταβιβάστηκαν στο Europe Trust, που εδρεύει στο Ην. Βασίλειο και συνδέεται με

²⁹¹ Γνωστός και σαν Άμπου Μουσάμπ αλ-Σούρη, που συνελήφθη το 2005. Arigita & Ortega, “The Muslim Brotherhood”, 96.

²⁹² Η ένωση ήταν προϋπόθεση ώστε σύμφωνα με το νόμο 26/1992 να αποκτήσουν το καθεστώς notorio arraigo και να εγγραφούν στις θρησκευτικές οντότητες. José María Contreras Mazarío, Muslims in Spain: *The Legal Framework and Status. Observing Islam in Spain: Contemporary Politics and Social Dynamics*, επιμέλεια Ana I. Planet Contreras, (Brill, Leiden-Boston: 2018), 26, <https://tinyurl.com/yyqk2ypu>.

²⁹³ “Barcelona Terrorist Imam Belonged to Mosque with Ties to Syrian Muslim Brotherhood”, *GMBDW*, 20 Αυγούστου, 2017. <https://www.globalmbwatch.com/2017/08/20/mosque-associated-with-barcelona-terrorist-imam-belongs-to-federation-with-close-ties-to-syrian-muslim-brotherhood/>.

²⁹⁴ “Centro Cultural Islamico Catalá. Ahmed Abou Douh, Catalonia the next target of the Muslim Brotherhood”. *The Arab Weekly*. <https://theArabweekly.com/catalonia-next-target-muslim-brotherhood>. 8 Οκτωβρίου, 2017.

²⁹⁵ Corinne Torrekens, “Concentrations of Muslim populations and structure of Muslim associations in Brussels”, *Brussels Studies*. Μετάφραση Marian Reed. Τεύχος 4, 5 Μαρτίου, 2007. Διαθέσιμο στο <https://journals.openedition.org/brussels/382?lang=en>, §7-8.

²⁹⁶ Comité permanent de contrôle des services de renseignements du Parlement belge. “La presence et la stratégie des Frères Musulmans en Belgique”. *Rapport d’activité 2001*. <http://www.comiteri.be/images/pdf/Jaarverslagen/2001%20fr.pdf?phpMyAdmin=97d9ae9d92818b6f252c014a4a05bdfb>. 101-103. Πρόσβαση 1^η Μαΐου, 2019.

²⁹⁷ Comité permanent de contrôle des services de renseignements du Parlement Belge. “La presence et la stratégie des Frères Musulmans en Belgique”. *Rapport d’activité 2001*, 101-102. & Rosen, “The Spider Web”, 85-86.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

ανώτερα στελέχη των Αδελφών στην Ευρώπη²⁹⁸. Η LIIB έχει σχέσεις με τη FEMYSO και έχει ιδρύσει την οργάνωση νεολαίας **SCMY**²⁹⁹. Ο Frank Hensch, που διετέλεσε αντιπρόεδρος και γραμματέας μίας ακόμη ισλαμικής πολιτιστικής ένωσης στο Verviers, ανέλαβε χρέη γραμματέα του τεμένους αλ-Άκσα το 2005, μέχρι την αντικατάστασή του από τον Καρήμ Αζούζη. Το 2008, η LIIB εμφανίζεται να συνυπογράφει, μαζί με άλλες 100 Προσκειμένες ΜΚΟ, έγγραφο με αίτημα την παύση του αποκλεισμού της Γάζας και της συστηματικής και βίαιης πολιτικής του Ισραήλ³⁰⁰.

- Η ένωση του τεμένους **αλ Άκσα** Βελγίου (νυν Ακσαλούμ) ανήκε στη ΜΚΟ UoG του αλ-Καραντάουη, που κατηγορήθηκε για υποστηρικτική δραστηριότητα προς τη Χαμάς³⁰¹.

- **LMB**: Προσκειμένη οργάνωση και διάδοχος της LIIB εφόσον συνιδρυτές της εμφανίζονται ο Αζούζη και άλλοι Αδελφοί. Είναι δραστήρια σε θέματα πολιτικού ισλάμ με ριζοσπαστικό και αντισημιτικό λόγο³⁰².

- Το **Grande Mosque de Bruxelles** είναι έδρα της CICB, που ιδρύθηκε με σαουδαβική χρηματοδότηση από την MWL³⁰³ το 1968. Έπειτα από τις τρομοκρατικές επιθέσεις στις Βρυξέλλες το 2017, ο μάμης του τεμένους Αμπντούλ Χαντή Σεουήφ κατηγορήθηκε για σαλαφιστική διδασκαλία³⁰⁴.

Υποσύστημα 3

Ην. Βασίλειο

Συνολικός πληθυσμός 66.023.290. (Πληθυσμός μουσουλμάνων 4.130.000)

Ποσοστό μουσουλμάνων 6,3%.

²⁹⁸ Rosen, “The Spider Web”, 85-86.

²⁹⁹ Rosen, “The Spider Web”, 85.

³⁰⁰ Rosen, “The Spider Web”, 85-86.

³⁰¹ Steve Merly, “The Muslim Brotherhood in Belgium”, *NEFA Foundation*. 14 Απριλίου 2008. <https://www.globalmbwatch.com/wp-content/uploads/2013/05/The-Muslim-Brotherhood-in-Belgium.pdf>, 5. Το ίδιο συνέβη και με το σωματείο Ausländerverein Al-Aqsa e.V. με έδρα το Άαχεν Γερμανίας, το 2002. Η απόφαση επικυρώθηκε το 2004 και έκτοτε είναι σε ισχύ. Γώγος, *Τουρκικό, Πολιτικό Ισλάμ*, 260.

³⁰² Έχει συμμετοχή σε αρκετά διαδικτυακά υπομνήματα με ισλαμικά ζητήματα, όπως την κρίση με το Δανό σχεδιαστή καρτούν. Το 2007 ηγήθηκε της συνάντησης 400 οργανώσεων στις Βρυξέλλες για την υπογραφή του κώδικα δεοντολογίας που είχε αναπτύξει η FIOE για τους Μουσουλμάνους που διαβιούν στην Ευρώπη Rosen, “The Spider Web”, 86-87.

³⁰³ Διεθνής ΜΚΟ με έδρα τη Μέκκα. About MWL. <https://themwl.org/en/mwl-membership-in-international-orgs>. Πρόσβαση 25 Μαΐου, 2019.

³⁰⁴ Επισημαίνεται ότι ο Χαντή Σεουήφ μετά από 13 χρόνια παραμονής δεν μιλά γαλλικά ή φλαμανδικά. Centre Islamique et Culturel de Belgique. “Islamic Center in Brussels faces uncertain future”. *Kuwait News Agency*. 1^η Ιανουαρίου, 2019. <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2768085>.

Ο κύριος όγκος των Αδελφών Μουσουλμάνων της δεκαετίας του 1960 εγκαταστάθηκε στο Ην. Βασίλειο. Πρόκειται για ευκατάστατα άτομα που ανέπτυξαν κλάδους υπαγόμενους στη χώρα καταγωγής τους, διατηρώντας στενές σχέσεις με τις κλαδικές μητρικές οργανώσεις³⁰⁵. Δραστηριοποιήθηκαν σε κάθε πολιτιστικό και φιλανθρωπικό τομέα, προφυλάσσοντας την ταυτότητα και ιδιότητα των μελών, ειδικά σε ό,τι αφορούσε τη στήριξη της Χαμάς³⁰⁶. Η οργάνωση στο Λονδίνο είναι πολύ σημαντική και ανταγωνιστική των οργανώσεων σε Κωνσταντινούπολη και Ντόχα³⁰⁷. Συνδέεται με μεγάλο δίκτυο νομικών υπηρεσιών και ειδικών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων³⁰⁸

- **MAB**: Προσκείμενη οργάνωση³⁰⁹. Διαθέτει 12 υποκαταστήματα και θυγατρικές οργανώσεις. Ο Γκαμάλ Χελμπάουη, συνιδρυτής και πρώτος πρόεδρος (1995-1997) και οι έτεροι συνιδρυτές Αζάμ Ταμιμή και Ανάς αλ-Τικρίτη³¹⁰ είχαν στενούς δεσμούς με τους Αδελφούς Μουσουλμάνους³¹¹. Ανέπτυξε think tanks, τηλεοπτικά δίκτυα και πρωτοβουλίες όπως το BIM και το CF με μεγάλη επιτυχία³¹². Στη δεκαετία του 2000, προώθησε το έργο του αλ-Καραντάουη και κατηγορήθηκε για αντισημιτισμό και τρομοκρατικές διασυνδέσεις³¹³. Για να αντικρούσει τις κατηγορίες, μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις το 2001 και 2005, η MAB εκκαθάρισε το Τέμενος

³⁰⁵ Αιγύπτου, Συρίας, Αλγερίας, Τυνησίας, Λιβύης, Παλαιστίνης. Γώγος, *Τουρκικό Πολιτικό Ισλάμ*, 254-270.

³⁰⁶ Lorenzo Vidino, "The Muslim Brotherhood in the UK". *Program on Extremism*. (G. Washington University: 2010): 7.

<https://extremism.gwu.edu/sites/g/files/zaxdzs2191/f/downloads/MB%20in%20the%20UK.pdf>.

³⁰⁷ Τη δεκαετία του 1970, μέλη της οργάνωσης του Λονδίνου έκαναν απόπειρες συντονισμού και κοινής γραμμής με άλλους ισλαμιστές σε όλη την Ευρώπη: Ο Σάλεμ Αζζάμ ίδρυσε την ICE στην Μπελγκράβια του Λονδίνου και ο Λίβυος Ασούρ Σαμής ίδρυσε την MWH. Ο Γκαμάλ Χελμπάουη, εξέχων Αιγύπτιος Αδελφός Μουσουλμάνος ανέλαβε την οργάνωση το 1994, πετυχαίνοντας να την αναβαθμίσει σε επίσημο εκπρόσωπο της οργάνωσης στη Δύση. Vidino, "The Muslim Brotherhood in the UK", 8, 10.

³⁰⁸ Vidino, "The Muslim Brotherhood in the UK", 9-10.

³⁰⁹ Στα θεσμικά της όργανα παρουσιάζει υψηλό ποσοστό Αδελφών Μουσουλμάνων. Besson, *Η κατάκτηση της Δύσης*, 138 & Γώγος, *Τουρκικό Πολιτικό Ισλάμ*, 261.

³¹⁰ Sadek Hamid, "Muslim Association of Britain" στο *Islamic Movements in Europe*, επιμέλεια Peter Frank & Rafael Ortega (London: I.B. Tauris, 2014), 112.

³¹¹ Ο Καμάλ Χελμπαουή με της Αιγύπτου, ο Ανάς αλ-Τικρίτη με του Ιράκ και ο Αζάμ Ταμιμή με της Παλαιστίνης. Vidino, "The Muslim Brotherhood in the UK", 10.

³¹² Vidino, "The Muslim Brotherhood in the UK", 10-11.

³¹³ Hamid, "Muslim Association", 113.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

του Βόρειου Λονδίνου από τα εξτρεμιστικά στοιχεία³¹⁴. Το 2011 αποδυναμώθηκε σε επίπεδο στελεχών³¹⁵. Το 2014 τα ΗΑΕ τη συμπεριέλαβαν στην τρομοκρατική λίστα³¹⁶.

- **Τέμενος του Βόρειου Λονδίνου:** χώρος συγχρωτισμού ισλαμιστών και ακραίας ριζοσπαστικής διδασκαλίας³¹⁷.

- **Leicester Islamic Institute:** Ιδρύθηκε το 1973 από τον Κουρσήντ Αχμάντ, στέλεχος του πακιστανικού Τζαμαάτ-ι-ισλαμί³¹⁸. Διέθετε εκδοτικό οίκο και την πιο ενημερωμένη ευρωπαϊκή βιβλιοθήκη ισλαμικών βιβλίων³¹⁹. Το 2000 ίδρυσε το Markfield Institute of Higher Education, προμετωπίδα των Ισλαμικών Σπουδών στην Ευρώπη³²⁰.

- **FOSIS:** Προσκείμενη ένωση φοιτητών, όπως και η ΜΚΟ IR. Το ίδιο ισχύει για πλήθος οργανώσεων³²¹.

Ολλανδία

Συνολικός πληθυσμός 17.131.300. (Πληθυσμός μουσουλμάνων 1.210.000)

Ποσοστό μουσουλμάνων 7,1%.

³¹⁴ Lusher, “Finsbury Park Mosque”.

³¹⁵ Λόγω επιστροφής μελών της MAB στην Αίγυπτο μετά την ανατροπή του καθεστώτος Μουμπάρακ. Vidino, “The Muslim Brotherhood in the UK”, 11.

³¹⁶ Μαζί με την Swedish Islmaiska Forbundet. Και οι δύο οργανώσεις εμφανίζονται ως συνιδρύτριες της FIOE. ³¹⁶ Vidino, “The Muslim Brotherhood in Austria”, 24.

³¹⁷ Επιβεβαιωμένο προπόργιο της Αλ Κάιντα στο Λονδίνο και έδρα του ακραίου ισλαμιστή Αμπού Χαμζά. Besson, *Η κατάκτηση της Δύσης*, 140.

³¹⁸ Ο Καζί Αχμέντ Χουσεΐν, ηγέτης της Τζαμαάτ-ι-ισλαμί, το 1993 επιβεβαίωσε τη διασύνδεση του κόμματος και μεγαλύτερης ισλαμικής οργάνωσης στον κόσμο με τους Αδελφούς Μουσουλμάνους και δήλωσε ότι είναι αναπόσπαστο κομμάτι του ισλαμικού κινήματος και της αδελφότητας στην Αίγυπτο, το Σουδάν και τη Μαλαισία. Η ιδεολογία τους βασίζεται στο κοράνι, τη μουσουλμανική ορθοδοξία, τα διδάγματα του Χάσαν αλ-Μπάνα και του Μαουντούνη. Besson, *Η κατάκτηση της Δύσης*, 135.

³¹⁹ Ο Ταρήκ Ραμαντάν εκεί εξέδωσε το βιβλίο του *Being a European Muslim*. Επίσης το Ίδρυμα επιμελήθηκε τη μετάφραση του έργου του Κοτμπ *Στη σκιά του Κορανίου*, διαφημίζοντας τον Κοτμπ «ως τον αρχιτέκτονα του ριζοσπαστικού Ισλάμ». Το έργο προλογίζεται από τον αδερφό του Κοτμπ, Μοχάμεντ, που υπήρξε καθηγητής του Οσάμα Μπιν Λάντεν σε ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα της Σαουδικής Αραβίας. Besson, *Η κατάκτηση της Δύσης*, 137.

³²⁰ Από το ενημερωτικό δελτίο του Markfield Institute. <https://www.mihe.ac.uk/about-us>. Πρόσβαση 1^η Μαρτίου, 2019. Επισημαίνεται ότι, αφενός οι διαδικτυακές αναφορές για τον Αχμάντ εστιάζουν μόνο στο επιστημονικό έργο του και αφετέρου δεν εμφανίζεται πλέον η παλαιότερη ιστοσελίδα του Ιδρύματος.

³²¹ Vidino, “The Muslim Brotherhood in the UK”, 12”.

Οι δύο κρατικά αναγνωρισμένες οργανώσεις είναι σονιτικές³²². Στη CGI ανέλαβε πρόεδρος ο Γιαχιά Μπουγιάφα, Αδελφός Μουσουλμάνος ακτιβιστής που αποτέλεσε και κυβερνητικό συνομιλητή³²³.

- **CMO**: Ελέγχει 45 τεμένη και επηρεάζεται από την τουρκική IGMG³²⁴. Η ΔΘΥ ελέγχει 146 τεμένη μέσω του παραρτήματος **IAN**, 46 τεμένη μέσω της μυστικιστικής ισλαμικής κοινότητας **CAN** και 90 τεμένη μέσω της **UMON**³²⁵.

- **Τέμενος ες-Σαλαάμ** στο Ρότερνταμ: Στελέχη της επιτροπής κατασκευής του συνδέονται με τους Αδελφούς Μουσουλμάνους³²⁶.

- **Τέμενος της Χάγης**: Κατασκευάστηκε με άγνωστης προέλευσης κονδύλια από το Europe Trust Netherlands, παράρτημα του Europe Trust των Αδελφών Μουσουλμάνων³²⁷.

3.2.2.3. ΓΛ 2. Έντυπα & Ψηφιακά Μέσα

Το δίκτυο οργανώσεων των Αδελφών Μουσουλμάνων κατασκευάζει αντίστοιχο δίκτυο εντύπων και ιστοσελίδων³²⁸, όπως η ιστοσελίδα της οργάνωσης IGD και το κανάλι YouTube του τεμένους El Clot³²⁹. Τα online ισλαμιστικά έντυπα είναι μέσα προώθησης ιδεολογίας, εξτρεμιστικής δράσης και στρατολόγησης, τόνωσης ηθικού και επιχειρησιακής καθοδήγησης³³⁰.

³²² Πρόκειται για την Contactorgaan Moslems en de Overheid (CMO - 2004) και την Contact Groep Islam (CGI - 2005). Islam in Netherlands, Euro-Islam.info, <http://www.euro-islam.info/country-profiles/the-netherlands/>, Πρόσβαση 29 Μαρτίου, 2019.

³²³ Lorenzo Vidino, *The New Muslim Brotherhood in the West* (New York: Columbia University Press, 2010), 105.

³²⁴ The AFPC “*World Almanac of Islamism.2017 Edition*”. (New York: Rowan & Littlefield, 2017), 610, <https://tinyurl.com/yys3kht7>, & Semiha Sözeri, Hülya Kosar Altinyelken & Monique Volman. “Training imams in the Netherlands: the failure of post-secular endeavor”, *British Journal of Religious Education*. 18 Ιουνίου, 2018. <https://doi.org/10.1080/01416200.2018.1484697>

³²⁵ Islamic Association Netherlands. Centre Association Netherlands. Union of Moroccan Organisations in the Netherlands. Sözeri κ.ά. “Trainining imams”.

³²⁶ AIVD Reports “The radical dawa”. 52.

³²⁷ The AFPC “*World Almanac of Islamism*”, 610.

³²⁸ Γώγος, *Τουρκικό Πολιτικό Ισλάμ*, 264.

³²⁹ “IGD”, πρόσβαση 2 Μαΐου, 2019. <http://www.verreint-im-islam.de/islamische-gemeinschaft-in-deutschland/>:. “El Clot”, You Tube, πρόσβαση 2 Μαΐου, 2019. <https://www.youtube.com/channel/UCB51Py6WVX2PziF52bVFoaA>.

³³⁰ Όπως το χτύπημα στη Βοστώνη, που είναι αποτέλεσμα του *Inspire* της AQAP, που δημιουργήθηκε μετά την 9/11, γιατί η Αλ Κάιντα δεν μπορούσε πλέον να διατηρεί στρατόπεδα εκπαίδευσης μαχητών λόγω της εντατικής παρακολούθησης των ΗΠΑ. Το έντυπο *Rumiyah* του ISIS κάλυψε την ανάγκη άμεσης τόνωσης του ηθικού των τζιχαντιστών και προσηλυτισμού νέων από όλο τον κόσμο. Σκοπός ήταν η όξυνση των βάρβαρων ενστίκτων των μελλοντικών τζιχαντιστών με βίαιες εικόνες και βίντεο από ομαδικές εκτελέσεις. Οι επιθέσεις στο σύμπλοκο με μαχαίρια και οχήματα είναι αποτέλεσμα της συστηματικής καθοδήγησης του εντύπου, που το όνομα του σημαίνει Ρώμη και υπαινίσσεται τις

Ωστόσο, το περιεχόμενό τους δεν θα είχε αντίκτυπο αν προηγουμένως τα άτομα δεν είχαν υιοθετήσει «ένα κοινό νοηματικό σύστημα» και ένα σκοπό³³¹. Η ρητορική των εντύπων εστιάζει στην κοινή ταυτότητα και στο δόγμα «εμείς και αυτοί», ώστε να καλλιεργηθεί η κοινή συλλογική συνείδηση, ψυχολογία και αντίληψη για την κρίση που αντιμετωπίζουν τα άτομα, προκειμένου να βρουν τη λύση στην ένταξη σε ισλαμιστικούς πυρήνες³³². Αυτός ο σκοπός επιτελείται και επιβεβαιώνεται μέσα από τις οργανωτικών δομές των Αδελφών Μουσουλμάνων και τα δημόσια fora των ιστοσελίδων τους, που αποτελούν το πρώτο επίπεδο επικοινωνίας³³³ και προπαγάνδας, γιατί μαζί με τα θρησκευτικά έντυπα, προωθούν έργα των Χάσαν αλ-Μπάνα, Σάϋεντ Κοτμπ, Μαουντούντη και του Ταρήκ Ραμαντάν, που σαν ακαδημαϊκός, στέκεται κριτικά απέναντι στο δυτικό πολιτισμό και το «Ευρώ-Ισλάμ»³³⁴.

- *Ρησάλετ αλ Εχουάν*: Εκδίδεται στο Λονδίνο από τον Ιμπραχίμ Μουνήρ³³⁵.
- *Al Islam* (πρώτος εκδότης IGD). Παρέχει πρόσβαση σε τουλάχιστον 3.000 τίτλους εντύπων και σε διαλέξεις με θρησκευτικό περιεχόμενο³³⁶. Ιδρυτής και ιδιοκτήτης του site εμφανίζεται πλέον η ΜΚΟ Ahlul Bayt DILP³³⁷.
- *Ikwanweb*. Επίσημη ιστοσελίδα με τελευταία επικαιροποίηση στις 26 Σεπτεμβρίου, 2018 και δυναμική έκκληση για την απελευθέρωση του Χαλέντ Χαμζά, ιδρυτή και συμβούλου της ιστοσελίδας³³⁸. Περιέχονται επίσης πληροφορίες, ομιλίες και άρθρα που έχουν σχέση με τον Γιούσεφ αλ-Καραντάουη³³⁹.

απανωτές επιθέσεις σε δυτικούς στόχους. Dr Alastair Reed, Dr Haroro J. Ingram, “Exploring the Role of Instructional Material in AQAP’s *Inspire* and ISIS’ Rumiya”, *Europol Public Information*, (Μάιος, 2017): 4-8, https://icct.nl/wp-content/uploads/2017/06/reeda_ingramh_instructionalmaterial.pdf.

³³¹ Reed, Ingram, “Exploring the Role of Instructional Material, 2, (Πίνακας 7).

³³² Reed, Ingram, “Exploring the Role of Instructional Material, 9-10.

³³³ Europol TESAT 2008, 21, <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/te-sat-2008-eu-terrorism-situation-trend-report>.

³³⁴ Besson, *Η κατάκτηση της Δύσης*, 130, 132 & Το θεωρεί «αντί-κουλτούρα» για τις ισλαμικές κοινότητες. Κωτούλας, *Η Κυρίαρχη Εθνική και Ευρωπαϊκή Κουλτούρα*, 283 -285.

³³⁵ Υψηλόβαθμο στέλεχος του διεθνούς δικτύου Αδελφών Μουσουλμάνων. Vidino, “The Muslim Brotherhood in the UK”, 8.

³³⁶ “Ahlul Bayt Digital Islamic Library Project”. Al-Islam.org. Πρόσβαση 13 Μαΐου, 2019.

<https://www.al-islam.org/>

& Γώγος, *Τουρκικό Πολιτικό Ισλάμ*, 264.

³³⁷ Σε κάθε ανάγνωσμα ζητείται εθελοντική συνδρομή για την ενίσχυση της βιβλιοθήκης. “Ahlul Bayt Digital Islamic Library Project”. Al-Islam.org. Donate. <https://blog.al-islam.org/support-al-islam-c/>.

³³⁸ “Ikwanweb”, πρόσβαση 2 Μαΐου, 2019. Τελευταία επικαιροποίηση 26 Σεπτεμβρίου, 2018.

<http://www.ikhwanweb.com/index.php>.

³³⁹ “Ikwanweb”, *Qaradawi*. Πρόσβαση 2 Μαΐου, 2019.

<http://www.ikhwanweb.com/tagBView.php?id=Yusuf%20Al-Qaradawi>.

3.2.2.4. ΓΔ 2. Διαδίκτυο

Το Διαδίκτυο είναι ένας μηχανισμός προπαγάνδας, χρηματοδότησης του διεθνούς γκεχάντ και στρατολόγησης με χαμηλό κόστος και παγκόσμια εμβέλεια. Δεν μπορεί εύκολα να υποβληθεί σε κανονισμούς και προστατεύει την ανωνυμία των χρηστών. Το 2007, η μεγάλη τρομοκρατική προπαγάνδα του Οσάμα μπιν Λάντεν από το δίκτυο *Ας-Σαχάμπ*, ενισχύθηκε από το διεθνές διαδικτυακό πλέγμα GIMF, που χρησιμοποιούνταν για υποκίνηση σε δολοφονίες, πρόσκληση σε γκεχάντ ή διευκόλυνση τρομοκρατικών ενεργειών³⁴⁰.

Αυτά τα δίκτυα εντοπίζονται από το 1997. Γνωστότερο είναι το δίκτυο «Εκδόσεις Αζάμ» του Βρετανού Μπάμπαρ Αχμάντ,³⁴¹ το οποίο προστάτευε με εξειδικευμένες τεχνικές αντί-παρακολούθησης³⁴².

Η διαδικτυακή στρατολόγηση λειτουργεί με τρεις τρόπους: α) αποτύπωση και ενίσχυση της ιδεολογικής κατήχησης³⁴³, β) σύνδεση των στρατολογούμενων με ομοϊδέατες άλλων πυρήνων³⁴⁴, γ) διαμόρφωση ανταγωνιστικού πλαισίου³⁴⁵. Η χρήση του Διαδικτύου κάλυψε το κενό που δημιουργήθηκε με το κλείσιμο των εξτρεμιστικών τεμενών και οδήγησε στην εικονική αυτό-στρατολόγηση. Στο Ην. Βασίλειο ο 22χρονος Γιούνης Τσούλη αυτό-στρατολογήθηκε και έγινε σταρ του διαδικτυακού «τζιχαντισμού» μέσα σε ένα χρόνο³⁴⁶. Ο 19χρονος Ιρφάν Ράτζα, δημιούργησε έναν πενταμελή εξτρεμιστικό πυρήνα στην Αγγλία, μέσω των επαφών που του παρέσχε ένας εξτρεμιστής από τις ΗΠΑ³⁴⁷.

³⁴⁰ Global Islamic Media Front. Europol TESAT 2008, 22.

³⁴¹ Ο Μπάμπαρ Αχμάντ ριζοσπαστικοποιήθηκε μέσω τηλεόρασης παρακολουθώντας τις σφαγές στη Βοσνία. Dominic Casciani, “Babar Ahmad: The godfather of internet jihad?” *BBC NEWS*, 17 Ιουλίου, 2014. <https://www.bbc.com/news/magazine-28324222>.

³⁴² Βίντεο των «Εκδόσεων Αζάμ» βρέθηκαν στην κατοχή των δραστών της επίθεσης του 2005 στο Λονδίνο. Ο Μπάμπαρ δεν αποδέχεται τις κατηγορίες. Casciani, “Babar Ahmad”. Εντούτοις σε αναζήτηση των εκδόσεων στο Διαδίκτυο υπάρχει η σελίδα από την *ilaljibal.com* με τίτλο “Farwell Message from Azzam Publications” και υπογραφή «Τα αδέρφια σας από την Azzam Publications. “Farwell Message from Azzam Publications” ». *ilaljibal.com*, Νοέμβριος 2001 (Παράρτημα Κειμένων). <https://ilaljibal.wordpress.com/2009/04/14/farewell-message/>. Πρόσβαση 6 Μαΐου, 2019.

³⁴³ European Commission Study. “Recruitment”, 84.

³⁴⁴ European Commission Study. “Recruitment”, 85.

³⁴⁵ European Commission Study. “Recruitment”, 86.

³⁴⁶ Γνωστός και σαν ‘irhabi007’. European Commission Study. “Recruitment”, 87-88.

³⁴⁷ European Commission Study. “Recruitment”, 89.

3.3. Διδασκαλίες ριζοσπαστικοποίησης

Η ισλαμική διακυβέρνηση και το γκεχάντ χρησιμοποιούνται στη διδασκαλία που οδηγεί στη ριζοσπαστικοποίηση τόσο στα σωφρονιστικά καταστήματα όσο και στις μουσουλμανικές οργανώσεις και τα τεμένη και πρέπει να εξεταστεί η νομιμότητα τους σε σχέση με το Ισλαμικό Δίκαιο.

3.3.1. Η Ισλαμική Διακυβέρνηση

Η Χαλιφεία είναι το πολιτειακό πρότυπο που καθόρισε την ισλαμική ιστορία από τον Μωάμεθ μέχρι τον Ατατούρκ και αμφισβητήθηκε μόνο από τους Σηίτες που πρόκριναν τον άκαμπτο θεσμό του Ιμαμάτου³⁴⁸. Η παράνομη πρόσκτηση της χαλιφιαίας ιδιότητας από τον Οθωμανό Σουλτάνο Σελήμ το 1517³⁴⁹, επιδιώχθη για λόγους πνευματικής ηγεμονίας και της αναγκαίας αίσθησης ενότητας και ελέγχου της αυτοκρατορίας³⁵⁰.

Η οριστική κατάργηση της Χαλιφείας το 1924 από τον Ατατούρκ, οδήγησε τους μονάρχες των ισλαμικών κρατών στην εργώδη προσπάθεια πρόσκτησης του τίτλου με την προσδοκία η πνευματική ηγεμονία να καταστεί και υλική³⁵¹. Το ιερό πανεπιστήμιο Άζχαρ, συνεδρίασε και κήρυξε την κατάργηση άκυρη, προκηρύσσοντας συνέδριο για την εκλογή του νέου Χαλίφη, που απέτυχε³⁵². Ο Ρασήντ Ρέντα υπεραμύνθηκε του θεσμού³⁵³. Ο Άμπντελ Ράζεκ³⁵⁴ ασχολήθηκε με τα θεμελιώδη ζητήματα της χαλιφείας και της καταλληλότητας του Ισλάμ ως σύγχρονου τρόπου διακυβέρνησης³⁵⁵

³⁴⁸ Κυριάκος Θ. Νικολάου-Πατραγιάς, *Χαλιφεία και Ισλαμική Διακυβέρνηση*. Πρόλογοι Ιωάννη Θ. Μάζη και Γρηγορίου Δ. Ζιάκα. (Αθήνα: Εκδόσεις Ηρόδοτος, 2011), 15.

³⁴⁹ Παράνομη, διότι δεν διέθετε την αναγκαία προϋπόθεση της κοραϊσσιαίας καταγωγής. Πατραγιάς, *Προλεγόμενα Αραβοϊσλαμικού Πολιτισμού*, 170.

³⁵⁰ Οι δύο σκοποί επιτυγχάνονταν με την έκδοση φετβάδων και την προσφώνηση του ονόματος του Σουλτάνου στην προσευχή της Παρασκευής. Έτσι κατέστη δυνατός ο έλεγχος των αποσχιστικών τάσεων και εξεγέρσεων στο όνομα της θρησκείας. Πατραγιάς, *Προλεγόμενα Αραβοϊσλαμικού Πολιτισμού*, 171.

³⁵¹ Πατραγιάς, *Χαλιφεία*, 60.

³⁵² Πατραγιάς, *Χαλιφεία*, 43, 62-64. Το έντυπο του συνεδρίου συνέταξε ο Ρασήντ Ρέντα.

³⁵³ Με το βιβλίο *Αλ-νακάρ αλά μουακάρη αλ-νέαμα* (1924). Ο Χάσαν αλ-Μπάνα ήταν μαθητής του Ρέντα. Πατραγιάς, *Χαλιφεία*, 64.

³⁵⁴ Ο Ράζεκ ήταν αζχαρίτης και δικαστής της Σαρία. Πατραγιάς, *Χαλιφεία*, 66. Το βιβλίο του *Αλ-ισλάμ ου ουσούλ αλ-χοκμ*, εκδόθηκε το 1925. Πατραγιάς, *Χαλιφεία*, 65.

³⁵⁵ Πατραγιάς, *Χαλιφεία*, 66 & Hourani, *Arabic thought*, 184.

Ο Ράζεκ αποφάνθηκε ότι ο Μωάμεθ ήταν μόνο απόστολος και πνευματικός ηγέτης των πιστών³⁵⁶. Υπήρξε απλώς κομιστής του Θεϊκού μηνύματος, που στην επικοινωνία του με το Θεό έπαιξε σημαντικό ρόλο η κοινωνική του θέση³⁵⁷. Η εξουσία του Μωάμεθ απέρρευε από τη γενική, απόλυτη και καθολική φύση του μηνύματος, ώστε να γίνει αποδεκτό από το σύνολο των πιστών³⁵⁸. Η διαδοχή του Μωάμεθ και οι θρησκευτικές ανάγκες των πιστών εν όψει νέων συνθηκών και καταστάσεων, προσέδωσαν στον Άμπου Μπακρ θρησκευτικό «αποτύπωμα» και αξίωμα. Του προσδόθηκε δηλαδή ο τίτλος του χαλίφη του προφήτη και έτσι δημιουργήθηκε η σύγχυση³⁵⁹. Οι πόλεμοι του Άμπου Μπακρ για να διατηρήσει την ηγεσία θεωρήθηκαν και θρησκευτικοί, γιατί κάθε διαφωνία προς την εξουσία του σήμαινε έξοδο από την ορθή πίστη³⁶⁰.

Οι ηγεσίες των ισλαμικών κρατών συντήρησαν αυτή την «πλάνη» και θρησκευτική καπηλεία, για να εξυπηρετήσουν τους σκοπούς τους³⁶¹ και πάνω στην ίδια πλάνη έχτισε ο Χάσαν αλ-Μπάνα τη χαλιφική ισλαμιστική διακυβέρνηση της ιδεολογίας των Αδελφών Μουσουλμάνων. Στη συνέχεια, ο Σάϋεντ Κοτμπ έφερε σε ευθεία αντιπαράθεση το δυτικό πολιτισμό με επινοημένες ισλαμιστικές αξίες, αποδίδοντας στη σαρία την ιδιότητα της κρατικής διακυβέρνησης³⁶². Έτσι προσδόθηκε ιερότητα στη νέα πολιτική μορφή και θεολογικό επικάλυμμα σε όλες τις δραστηριότητες που εξυπηρετούν αυτό το σκοπό.

Ο Άμπντελ Ράζεκ τεκμηρίωσε τον εκσυγχρονισμό της ισλαμικής θρησκείας σε σχέση με τις επιστήμες και την κρατική λειτουργία³⁶³. Το Ισλάμ αδιαφορεί για την κρατική διακυβέρνηση, γιατί κατέστησε τους ανθρώπους κυρίαρχους των καταστάσεων και του περιβάλλοντός τους, ελεύθερους να χρησιμοποιήσουν τη λογική και την ανθρώπινη πείρα για την επίλυση επίγειων θεμάτων³⁶⁴. Αυτό συνεπάγεται ότι

³⁵⁶ Πατραγάς, *Χαλιφεία*, 135.

³⁵⁷ Πατραγάς, *Χαλιφεία*, 136 & Hourani, *Arabic thought*, 186.

³⁵⁸ Πατραγάς, *Χαλιφεία*, 138 & Hourani, *Arabic thought*, 186.

³⁵⁹ Πατραγάς, *Χαλιφεία*, 159-160.

³⁶⁰ Πατραγάς, *Χαλιφεία*, 165. Η ομάδα των μουσουλμάνων που μετά το θάνατο του προφήτη το 632 συσπειρώθηκε στο πλευρό του Άλη, αποτέλεσε την αρχή του σιητικού σχίσματος. Μάζης, *Γεωγραφία του Ισλαμιστικού Κινήματος*, 79.

³⁶¹ Πατραγάς, *Χαλιφεία*, 166.

³⁶² Tibi, *Islamism and Islam*, 163. Το αποκαλεί «the shari'atization of politics».

³⁶³ Πατραγάς, *Χαλιφεία*, 166-167.

³⁶⁴ Ο Άμπντελ Ράζεκ λέει ότι «ήταν αδιάφορο έναντί τους». Πατραγάς, *Χαλιφεία και Ισλαμική Διακυβέρνηση*, 167.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

κανένα δυτικό κοινοβουλευτικό πολίτευμα δεν αντιτίθεται στην ισλαμική θρησκεία που είναι πανανθρώπινη αλλά όχι πολιτική³⁶⁵.

Βεβαίως η κριτική του Ράζεκ δεν συνιστά θρησκευτικό θέσφατο και μάλιστα αναιρείται από τη δομική συγκρότηση του Ισλάμ, η οποία δεν επιτρέπει την αναθεώρηση των δομών του μετά το 14^ο αιώνα. Έτσι, η όλη προσπάθεια του Άμπντελ Ράζεκ αντιστρατεύεται την ουσία του Ισλάμ η οποία δεν επιδέχεται αλλοιώσεις³⁶⁶.

Συνεπώς, το ισλαμιστικό κίνημα καθιστά τον άνθρωπο δέσμιος ανυπόστατων μεταφυσικών ψευδαισθήσεων και επιταγών. Όσοι επικαλούνται το Ισλάμ για την προώθηση του πυλώνα της ισλαμιστικής διακυβέρνησης του Χάσαν αλ-Μπάνα, δεν αναφέρονται στην πανανθρώπινη Ισλαμική θρησκεία, αλλά χρησιμοποιούν τα επινοήματα ακραίων ισλαμιστών. Αυτοί τροφοδότησαν το σύγχρονο ισλαμιστικό κίνημα με το ιδεοκατασκεύασμα της χαλιφικής ισλαμιστικής διακυβέρνησης και την αποκατάσταση της όμας, που για να διαθέτει την καθαρότητα της πρώτης γενεάς, πρέπει να καταρρίψει όλα τα ακατάλληλα δυτικά πρότυπα και τρόπους διακυβέρνησης.

3.3.2. Το γκεχάντ

Ο Μωάμεθ δεν παρέλαβε τον άχτιστο Λόγο του Θεού διαμιάς. Η καταβίβαση σε αυτόν ακολούθησε τις ιδιαιτερότητες των κοινωνικών συνθηκών, για αυτό και διακρίνεται σε δύο περιόδους: τη μεκαϊά και τη μεδινική³⁶⁷.

Ο όρος γκεχάντ διαφέρει από τον πόλεμο και τη γάζου και έχει δύο μορφές: το μικρό και το μέγα³⁶⁸. Το μέγα είναι η επίπονη προσπάθεια κάθε μουσουλμάνου να υπερνικήσει τα πάθη του και να παραμείνει πιστός³⁶⁹. Το μικρό γκεχάντ είναι ο γνωστός – αλλά όχι ορθός όρος – «ιερός πόλεμος» που έχει επικρατήσει³⁷⁰.

³⁶⁵ Πατραγάς, *Χαλιφεία*, 167. Εντούτοις, το ζήτημα του διαχωρισμού πολιτικής και θρησκευτικής εξουσίας δεν ευδοκίμησε τόσο από τους μονάρχες όσο και τους αποικιοκράτες, διότι δεν εξυπηρετούσε τα συμφέροντά τους, διατηρώντας το λαό υποτελή. Επιπλέον η βρετανική κατοχή προσέδωσε στον αντιαποικιοκρατικό αγώνα και θρησκευτική χροιά έναντι των αλλοθρήσκων. Πατραγάς, *Χαλιφεία*, 47.

³⁶⁶ *Χαλιφεία και Ισλαμική Διακυβέρνηση*, 223.

³⁶⁷ Ιωάννης Θ. Μάζης & Κυριάκος Θ. Νικολάου-Πατραγάς, «Αι δικαϊκά προϋποθέσεις κηρύξεως του γκεχάντ. Η απόλυτος εξουσία του χαλίφου», στο *Γεωπολιτικά Ζητήματα στην Ευρυτέρα Μ. Ανατολή και Μεσόγειο*, τόμος Ι, Επιμέλεια – Εισαγωγή Κυριάκου Θ. Νικολάου-Πατραγά. (Αθήνα: Λειμών, 2017): 753.

³⁶⁸ Ο πόλεμος αφορά κάθε πολεμική σύρραξη. Η γάζου είναι μία μεμπτή επιθετική μορφή πολέμου με σκοπό τη λαφυραγωγία. Κυριάκος Θ. Νικολάου-Πατραγάς, *Το νομικόν καθεστώς του «ιερού» πολέμου κατά το ισλάμ*, (Παπαζήσης: Αθήνα, 2015), 22.

³⁶⁹ Σύμφωνα με τις επιταγές της θρησκείας Πατραγάς, *Το νομικόν καθεστώς*, 21-22.

³⁷⁰ Πατραγάς, *Το νομικόν καθεστώς*, 22.

Οι νομοκανονολόγοι ορίζουν ως γκεχάντ «τον υπέρ θεού πόλεμο» με οποιοδήποτε τρόπο³⁷¹. Το γκεχάντ οφείλει να διεξάγεται υπό όρους και κανόνες και σύμφωνα με τις υποχρεώσεις των πιστών, που είναι δύο μορφών: οι φαρντ άυν, απευθύνονται προς όλους τους πιστούς και οι φαρντ καφάϋα είναι αυτές που αναλαμβάνουν κάποια άτομα εκ μέρους των πιστών, όπως για παράδειγμα το δικαστικό λειτουργήμα³⁷². Το γκεχάντ αποτελεί υποχρέωση καφάϋα και γίνεται άυν μόνο όταν ο εχθρός επιτίθεται στον οίκο του Ισλάμ³⁷³, ώστε να μην μετατρέπονται όλοι οι μουσουλμάνοι σε πολεμιστές³⁷⁴. Συνεπώς οι κλήσεις για διαρκή πόλεμο που κάνουν οι ισλαμιστικές οργανώσεις θεμελιωδώς δεν συμβαδίζουν με τις κορανικές επιταγές.

Ο χαλίφης είναι ο μόνος που μπορεί να κηρύξει τον αμυντικό πόλεμο γκεχάντ και ο μόνος που μπορεί να προβεί σε εγγντεχάντ (δικανικό συλλογισμό). Η απουσία του γεννά κενό εξουσίας διότι το γκεχάντ δεν μπορεί να κηρυχθεί από αναρμόδια όργανα³⁷⁵. Σε αυτό το συγκεκριμένο σημείο, με τη συμβολή των ισλαμιστικών ταγμάτων και την ισλαμική αναβίωση του 19^{ου} αιώνα, σημειώνεται η ιδεολογική μετατόπιση που οδήγησε στο σύγχρονο ισλαμιστικό κίνημα³⁷⁶. Κάποιοι, όπως ο Γιούσεφ αλ-Καραντάουη ή ο διάδοχός του Αχμάντ αλ-Ραϊσσούνη, θεώρησαν ότι οι πύλες του εγγντεχάντ δεν έκλεισαν και άρα μπορούν να προβαίνουν σε δικανικούς συλλογισμούς κατά το δοκούν, αγνοώντας ή παρερμηνεύοντας το κοράνιο³⁷⁷.

Όλες οι ισλαμιστικές οργανώσεις προβαίνουν σε ιεροδικανικό συλλογισμό και εξωθούν σε επιθετικό γκεχάντ όλους τους πιστούς αδιακρίτως, εκμεταλλευόμενες την

³⁷¹ Η συμμετοχή στο γκεχάντ και η χρηματοδότησή του, οι νουθεσίες, η περίθαλψη, η παροχή τροφής και η προφύλαξη της εδαφικής επικράτειας του ισλάμ, όλα είναι πράξεις που εντάσσονται στο γκεχάντ Πατραγάς, *Το νομικόν καθεστώς*, 22.

³⁷² Η υποχρέωση καφάϋα γίνεται άυν, αν και εφόσον δεν υπάρχει άλλος να αναλάβει την υποχρέωση, οπότε αυτή εκλαμβάνεται ως ατομική. Πατραγάς, *Το νομικόν καθεστώς*, 23.

³⁷³ Πατραγάς, *Το νομικόν καθεστώς*, 24-25. Στις σελίδες 23-26 αναφέρονται αναλυτικώς οι κανόνες διεξαγωγής του γκεχάντ και πότε αποτελεί υποχρέωση άυν και πότε καφάϋα.

³⁷⁴ Πατραγάς, *Το νομικόν καθεστώς*, 26.

³⁷⁵ Μάζης & Πατραγάς, “Αι δικαϊκαί προϋποθέσεις”, 757.

³⁷⁶ Μάζης & Πατραγάς “Αι δικαϊκαί προϋποθέσεις”, 759.

³⁷⁷ Μάζης & Πατραγάς, “Αι δικαϊκαί προϋποθέσεις”, 759. Ο Καραντάουη το 2004 εξέδωσε φάτουα όπου αναφέρει ότι ο αγώνας κατά των αμερικανικών στρατευμάτων κατοχής είναι καθήκον κάθε ικανού μουσουλμάνου εντός και εκτός Ιράκ. Αυτού του είδους το γκεχάντ δεν χρειάζεται να κηρυχθεί με κεντρική εντολή αλλά μπορεί να οργανωθεί από μουσουλμάνους που είναι πρόθυμοι να αναλάβουν το έργο από μόνοι τους. “International Union of Muslim Scholars”, The *GMBDW*, πρόσβαση 3 Μαΐου, 2019. <https://www.globalmbwatch.com/international-union-of-muslim-scholars/>. Ο αλ-Ραϊσσούνη, την επομένη της επίθεσης στη Νέα Ζηλανδία κατηγορήσε τη Δύση ότι προβαίνει σε νέα Σταυροφορία κατά των Μουσουλμάνων και ευθύνεται για τέτοιου είδους επιθέσεις. “IUMS, which for Years Has Encouraged Jihad, Calls On the West To Prohibit The Discourse Of Hate”. *MEMRI*, ειδικό τεύχος No. 8000, 15 Απριλίου, 2019, <https://www.memri.org/reports/international-union-muslim-scholars-which-years-has-encouraged-jihad-calls-west-prohibit>.

άγνοια της ορθής πίστης. Για αυτό ευθύνεται μεταξύ άλλων και ο Σάϋεντ Κοτμπ που έσπασε την παράδοση προκειμένου να νομιμοποιήσει τη νέα μορφή πολέμου με μία διαστρεβλωμένη άποψη που στήριξε σε στρεβλές αντιλήψεις³⁷⁸. Έτσι, νομιμοποιήθηκε το επιθετικό γκεχάντ, ακυρώνοντας τη θρησκευτική παράδοση αιώνων και ενάντια στην ορθή ιεροδικαϊκή διδασκαλία.

Καταρχήν η συμμετοχή γυναικών και παιδιών είναι πάντα υπό προϋποθέσεις: οι γυναίκες συμμετέχουν στη μάχη μόνο ως βοηθητικό προσωπικό³⁷⁹ και τα αγόρια εφόσον φτάσουν στην ενήβωση³⁸⁰.

Το γκεχάντ είναι πράξη λατρείας του πιστού που ο Θεός προτιμά³⁸¹. Οι ισλαμιστικές οργανώσεις κάνουν κατάχρηση αυτής της αγάπης και προτρέπουν τους μαχητές να προβούν σε γκεχάντ χωρίς να τηρούνται οι κανόνες αιτιολόγησής του:

1. Η προστασία της θρησκευτικής ελευθερίας. Η δολοφονία των απίστων δεν είναι «αυτοσκοπός» γιατί το Ισλάμ είναι ειρηνικό και ο πόλεμος αποτελεί το «έσχατο μέσο»³⁸².

2. Η άμυνα κατά επιθέσεως, αποτελεί νόμιμη πράξη και είναι ο μοναδικός λόγος που αιτιολογείται το γκεχάντ³⁸³. Όμως οι ομαδικές επιθέσεις κατά αθώων ως αντίποινα ή απάντηση σε προσωπική προσβολή απαγορεύονται³⁸⁴.

3. Η καταστολή της αδικίας γιατί το Ισλάμ σέβεται και προστατεύει τους πιστούς των μονοθεϊστικών θρησκειών³⁸⁵.

Καμία τρομοκρατική οργάνωση δεν ακολουθεί αυτές τις αιτιολογήσεις και παραβλέπει ότι «απαγορεύεται ο επιθετικός πόλεμος»³⁸⁶. Για αυτό ευθύνονται οι Αδελφοί Μουσουλμάνοι και οι εξ αυτών προελθόντες, οι οποίοι κατασκεύασαν μία νέα θρησκεία ενάντια στις ορθές ισλαμικές παραδόσεις, που βάλει αδιάκριτα κατά πιστών

³⁷⁸ Κυριάκος Θ. Νικολάου-Πατραγός, «Από τους Χαριζίτας εις το Ισλαμικόν Κράτος Ιράκ και Συρίας» *Civitas Gentium* – Τόμος 6, Αρ. 1 (2018): 81-88, <https://cg.turkmas.uoa.gr/index.php/cg/article/view/100/113>.

³⁷⁹ Όταν μάλιστα η σύζυγός του προφήτη, Άεσα, του είπε ότι προτιμά το γκεχάντ, αυτός απάντησε ότι η καλύτερη αγαθοεργία στα μάτια του Θεού είναι η ιερή αποδημία. Πατραγός, *Το νομικόν καθεστώς*, 36.

³⁸⁰ Πατραγός, *Το νομικόν καθεστώς*, 37.

³⁸¹ Πατραγός, *Το νομικόν καθεστώς*, 44-46.

³⁸² Το Ισλάμ είναι θρησκεία παγκόσμιας εμβέλειας και όλοι οι πιστοί πρέπει να μπορούν να έχουν πρόσβαση στη διδασκαλία και νομοθεσία του, ώστε ελεύθερα να το ασπασθούν αν το επιθυμούν. Για αυτό απαιτείται ισχυρή ντάουα. Πατραγός, *Το νομικόν καθεστώς*, 49-51.

³⁸³ Πατραγός, *Το νομικόν καθεστώς*, 53.

³⁸⁴ Πατραγός, *Το νομικόν καθεστώς*, 54-55.

³⁸⁵ Πατραγός, *Το νομικόν καθεστώς*, 55.

³⁸⁶ Πατραγός, *Το νομικόν καθεστώς*, 57 & 72.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

– δολοφονία του Νοκκράση Πασά, απόπειρα κατά Νάσερ³⁸⁷, δολοφονία του Σαντάτ – και απίστων, με μοναδικό σκοπό την ισλαμική διακυβέρνηση.

Το γκεχάντ απαγορεύεται χωρίς προηγούμενη προειδοποίηση και δίδεται τριήμερη προθεσμία στον επιτιθέμενο ώστε είτε να ασπαστεί το Ισλάμ είτε να κηρύξει τον πόλεμο, ο οποίος συνεχίζεται μέχρι της οριστικής συντριβής του εχθρού³⁸⁸.

Τα όπλα που προκαλούν μαζική καταστροφή απαγορεύονται³⁸⁹ και άρα οι ενέργειες των ισλαμιστών τρομοκρατών δεν είναι ισλαμικώς νόμιμες. Εξίσου απαγορεύεται η επίδειξη νεκρού³⁹⁰ και οι βομβιστικές επιθέσεις με εκρηκτικούς μηχανισμούς από άτομα αδιακρίτως φύλου και ηλικίας³⁹¹. Η χρήση γυναικών, παιδιών ή διανοητικά καθυστερημένων ατόμων απαγορεύεται και οι βομβιστικές αυτοκτονίες δεν αποτελούν τρόπο συγχώρησης, ούτε παρέχουν ανταμοιβή γιατί δεν πληρούν καμία δικαϊκή προϋπόθεση του γκεχάντ³⁹². Συνεπώς, καμία επίθεση στο Σύμπλοκο δεν νομιμοποιείται³⁹³. Οι στρατολογητές βασίζονται στην εκ προθέσεως διαστρέβλωση της πίστης και υπόσχονται τον παράδεισο· εντούτοις όταν καταστρατηγείται το Ισλαμικό Δίκαιο αίρεται η νομιμότητα, αφαιρείται η θεία προστασία και το γκεχάντ θεωρείται έκνομο, ανυπόστατο και ανύπαρκτο³⁹⁴.

3.4. Υπολογισμός Τάσεως Ανακατανομής Ισχύος

Για τον υπολογισμό της Επίδοσης Ισχύος για κάθε Πυλώνα, απαιτείται η συνόψιση σε μία «τελική τιμή ενός σύνθετου δείκτη» ώστε να ενσωματώνονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, να αναδεικνύονται οι σχέσεις των επιμέρους δεικτών και να αποφεύγεται η επικάλυψη της πληροφορίας³⁹⁵.

³⁸⁷ Πατραγιάς, *Νάσερ*, 149.

³⁸⁸ Πατραγιάς, *Το νομικόν καθεστώς*, 78-79.

³⁸⁹ Αναφερόμενοι στα όπλα της εποχής: δηλητηριασμένα βέλη, η καύση, ο λιθοβολισμός. Πατραγιάς, *Το νομικόν καθεστώς*, 81-82.

³⁹⁰ Πατραγιάς, *Το νομικόν καθεστώς*, 84.

³⁹¹ Είναι μία τακτική που χρησιμοποιήθηκε από εθνικιστές, αλλά έχει υιοθετηθεί ευρέως από το ισλαμιστικό κίνημα γιατί δημιουργεί μεγάλο αντίκτυπο. Iain Overton & Henry Dodd, “A short history of suicide bombing”, *AOAV*. 23 Αυγούστου, 2013, τελευταία επικαιροποίηση Νοέμβριος 2016.

<https://aoav.org.uk/2013/a-short-history-of-suicide-bombings/>.

³⁹² Πατραγιάς, *Το νομικόν καθεστώς*, 77-80.

³⁹³ Όπως οι εκρηκτικοί μηχανισμοί (τοποθετημένοι ή από βομβιστές αυτοκτονίας), αυτόματα όπλα, μαχαιρία ή αιχμηρά εργαλεία και φορτηγά και Ι.Χ. οχήματα.

³⁹⁴ Για την ανταμοιβή του γκεχάντ βλέπε στο Πατραγιάς, *Το νομικόν καθεστώς*, 119-132.

³⁹⁵ Μάζης, *Εφαρμογή Απλών και Σύνθετων Δεικτών*, 42.

Η μέθοδος με την οποία τα δεδομένα τοποθετούνται σε μία κοινή βάση καλείται «Κανονικοποίηση»³⁹⁶. Οι δείκτες της παρούσας ανάλυσης περιγράφονται λεκτικά, για αυτό και ο μετασχηματισμός των «λεκτικών μεταβλητών» σε αριθμητικές τιμές θα συνδεθεί με το πλήθος των «λεκτικών εναλλακτικών» που περιγράφουν το δείκτη και με το εύρος τιμών για το μετασχηματισμό των δεδομένων³⁹⁷.

Σύμφωνα με την ανάλυση των γεωπολιτικών δεικτών στους Πυλώνες Πολιτικής και Πολιτισμού/Πληροφορίας, ο γεωπολιτικός παράγοντας κατασκευάζει «γεωπολιτικές δυναμικές» κλιμακούμενης έντασης. Για αυτό και η μετατροπή των λεκτικών μεταβλητών σε αριθμητικών θα πραγματοποιηθεί με **κλίμακα επιρροής: μηδαμινή/ελάχιστη – μικρή – μέτρια – μεγάλη – μέγιστη**:

Πίνακας 1: Συγκεντρωτικός πίνακας των λεκτικών μεταβλητών των γεωπολιτικών δεικτών Πυλώνα Πολιτικής ανά Υποσύστημα

	Υποσύστημα 1		
Δείκτης/Χώρα	Γερμανία	Αυστρία	Ελβετία
ΓΔ1	Μέγιστη	Μικρή	Μέτρια
ΓΔ2	Μέγιστη	Μέτρια	Μέτρια
ΓΔ3	Μεγάλη	Μικρή	Μικρή
	Υποσύστημα 2		
Δείκτης/Χώρα	Γαλλία	Ισπανία	Βέλγιο
ΓΔ1	Μέγιστη	Μέγιστη	Μέγιστη
ΓΔ2	Μέγιστη	Μέγιστη	Μέγιστη
ΓΔ3	Μέγιστη	Μέγιστη	Μέγιστη
	Υποσύστημα 3		
Δείκτης/Χώρα		Ην. Βασίλειο	Ολλανδία
ΓΔ1		Μέγιστη	Μέτρια
ΓΔ2		Μέγιστη	Μέτρια
ΓΔ3		Μέγιστη	Μέτρια

³⁹⁶ Μάζης, *Εφαρμογή Απλών και Σύνθετων Δεικτών*, 42.

³⁹⁷ Μάζης, *Εφαρμογή Απλών και Σύνθετων Δεικτών*, 43.

Πίνακας 2: Συγκεντρωτικός πίνακας των γεωπολιτικών δεικτών Πυλώνα

Πολιτισμού/Πληροφορίας ανά Υποσύστημα

	Υποσύστημα 1		
Δείκτης/Χώρα	Γερμανία	Αυστρία	Ελβετία
ΓΔ1	Μέγιστη	Μεγάλη	Μεγάλη
ΓΔ2	Μέγιστη	Μέγιστη	Μέγιστη
	Υποσύστημα 2		
Δείκτης/Χώρα	Γαλλία	Ισπανία	Βέλγιο
ΓΔ1	Μέγιστη	Μεγάλη	Μέγιστη
ΓΔ2	Μέγιστη	Μέγιστη	Μέγιστη
	Υποσύστημα 3		
Δείκτης/Χώρα		Ην. Βασίλειο	Ολλανδία
ΓΔ1		Μέγιστη	Μεγάλη
ΓΔ2		Μέγιστη	Μέγιστη

Το εύρος τιμών μετατροπής είναι το διάστημα **0,1**. Η ασθενέστερη τιμή θα λάβει την τιμή **0** και η ισχυρότερη την τιμή **1**³⁹⁸. Έτσι οι λεκτικές μεταβολές μετατρέπονται σε αριθμητικές ακολούθως³⁹⁹:

Πίνακας 3: Συγκεντρωτικός πίνακας μετατροπής των γεωπολιτικών δεικτών Πυλώνα Πολιτικής ανά Υποσύστημα

	Υποσύστημα 1		
Δείκτης/Χώρα	Γερμανία	Αυστρία	Ελβετία
ΓΔ1	1	0,25	0,5
ΓΔ2	1	0,5	0,5
ΓΔ3	0,75	0,25	0,25
	Υποσύστημα 2		
Δείκτης/Χώρα	Γαλλία	Ισπανία	Βέλγιο
ΓΔ1	1	1	1
ΓΔ2	1	1	1
ΓΔ3	1	1	1
	Υποσύστημα 3		
Δείκτης/Χώρα		Ην. Βασίλειο	Ολλανδία
ΓΔ1		1	0,5
ΓΔ2		1	0,5
ΓΔ3		1	0,5

³⁹⁸ Μάζης, *Εφαρμογή Απλών και Σύνθετων Δεικτών*, 43-44.

³⁹⁹ Μάζης, *Εφαρμογή Απλών και Σύνθετων Δεικτών*, 44.

Πίνακας 4: Συγκεντρωτικός πίνακας μετατροπής των γεωπολιτικών Δεικτών Πυλώνα

Πολιτισμού/Πληροφορίας ανά Υποσύστημα

	Υποσύστημα 1		
Δείκτης/Χώρα	Γερμανία	Αυστρία	Ελβετία
ΓΔ1	1	0,75	0,75
ΓΔ2	1	1	1
	Υποσύστημα 2		
Δείκτης/Χώρα	Γαλλία	Ισπανία	Βέλγιο
ΓΔ1	1	0,75	1
ΓΔ2	1	1	1
	Υποσύστημα 3		
Δείκτης/Χώρα		Ην. Βασίλειο	Ολλανδία
ΓΔ1		1	0,75
ΓΔ2		1	1

«Καθώς το ζητούμενο είναι να εξάγουμε συμπεράσματα για το Σύστημα στο σύνολό του, η μέγιστη και η ελάχιστη τιμή για κάθε έναν δείκτη θα ληφθεί από το σύνολο των δεδομένων του Συστήματος, το οποίο συμπεριλαμβάνει όλα τα Υποσυστήματα. Με αυτό τον τρόπο εξετάζουμε το Σύστημα σφαιρικά, καθιστώντας όλα τα δεδομένα των Υποσυστημάτων συγκρίσιμα μεταξύ τους⁴⁰⁰».

Εν προκειμένω έχει επιλεγθεί η μέθοδος Μέγιστου-Ελάχιστου:

$$x = \frac{x - \min_A}{\max_A - \min_A} (\text{new_max}_A - \text{new_min}_A) + \text{new_min}_A$$

και για το σύνολο των δεδομένων του Συστήματος έχουμε ως μέγιστη τιμή το ποσοστό Μουσουλμάνων στην Ευρώπη το 2016, που είναι 4,9%⁴⁰¹, μετατρέπόμενο σε δεκαδική μορφή. Συνεπώς η μέγιστη τιμή καθορίζεται στο 0,049 και η ελάχιστη στο 0. Έτσι προκύπτουν οι εξής κανονικοποιημένες τιμές για τη συνολική επίδοση της επιρροής του Γεωπολιτικού Παράγοντα στους Πυλώνες Πολιτικής και Πολιτισμού/Πληροφορίας:

⁴⁰⁰ Μάζης, *Εφαρμογή Απλών και Σύνθετων Δεικτών*, 45.

⁴⁰¹ Masci, “Q&A: The challenges” & PRC “Muslims make up 4,9%”. Εικόνα 5.

Πίνακας 5: Σύνολο Επίδοσης και Μετασχηματισμός Δεδομένων Πυλώνα Πολιτικής

	Σύνολο Επίδοσης Πυλώνα Πολιτικής	
Δείκτης	Επίδοση	
ΓΔ1	6,25	
ΓΔ2	6,5	
ΓΔ3	5,75	

	Μετασχηματισμός Δεδομένων Πυλώνα Πολιτικής	
Δείκτης	Επίδοση	Κανον/νη τιμή
ΓΔ1	6,25	0,30625
ΓΔ2	6,5	0,3185
ΓΔ3	5,75	0,28175

Πίνακας 6: Σύνολο Επίδοσης και Μετασχηματισμός Δεδομένων Πυλώνα Πολιτισμού/Πληροφορίας

	Σύνολο Επίδοσης Πυλώνα Πολιτισμού/Πληροφορίας	
Δείκτης	Επίδοση	
ΓΔ1	7	
ΓΔ2	8	
	Μετασχηματισμός Δεδομένων Πυλώνα Πολιτισμού/Πληροφορίας	
Δείκτης	Επίδοση	Κανον/νη τιμή
ΓΔ1	7	0,343
ΓΔ2	8	0,392

Για τον υπολογισμό της *Επίδοσης Ισχύος* ενός Πυλώνα προστίθενται οι μετασχηματισμένες τιμές των δεικτών με συντελεστή βαρύτητας, εφόσον ο κάθε δείκτης συνεισφέρει διαφορετικά στην περιγραφή του Πυλώνα⁴⁰². Επισημαίνεται ότι το άθροισμα όλων των συντελεστών θα πρέπει να είναι η μονάδα:

⁴⁰² Μάζης, *Εφαρμογή Απλών και Σύνθετων Δεικτών*, 50.

Πίνακας 7: Συντελεστές Βαρύτητας Δεικτών

Συντελεστής Βαρύτητας Δεικτών Ψυλώνα Πολιτικής	
ΓΔ1	0,4
ΓΔ2	0,4
ΓΔ3	0,2
Συντελεστής Βαρύτητας Δεικτών Ψυλώνα Πολιτισμού/Πληροφορίας	
ΓΔ1	0,6
ΓΔ2	0,4

Επομένως η σταθμισμένη τιμή Δεικτών των Ψυλώνων Πολιτικής και Πολιτισμού/Πληροφορίας διαμορφώνεται ως εξής:

$$\text{Σταθμισμένη τιμή Δείκτη} = \text{Κανονικοποιημένη τιμή} * \text{βαρύτητα}$$

Συνεπώς, η *Επίδοση Ισχύος* του Ψυλώνα Πολιτικής είναι:

$$0,4 \times 0,1225_{\gamma\delta 1} + 0,4 \times 0,1274_{\gamma\delta 2} + 0,2 \times 0,05635_{\gamma\delta 3} = \mathbf{0,30625}$$

Πίνακας 8: Σταθμισμένη Ισχύς Δεικτών Ψυλώνα Πολιτικής (Γραφήματα 1,2)

Σταθμισμένη Ισχύς Δεικτών Ψυλώνα Πολιτικής	
ΓΔ1	0,1225
ΓΔ2	0,1274
ΓΔ3	0,05635

Αντιστοίχως η *Επίδοση Ισχύος* του Ψυλώνα Πολιτισμού/Πληροφορίας είναι:

$$0,6 \times 0,343_{\gamma\delta 1} + 0,4 \times 0,392_{\gamma\delta 2} = \mathbf{0,3626}$$

Πίνακας 9: Σταθμισμένη Ισχύς Δεικτών Ψυλώνα Πολιτικής (Γραφήματα 3,4)

Σταθμισμένη Ισχύς Δεικτών Ψυλώνα Πολιτισμού/Πληροφορίας	
ΓΔ1	0,2058
ΓΔ2	0,1568

Πίνακας 9: Τελική Επίδοση Ισχύος Ψυλώνων Πολιτικής & Πολιτισμού/Πληροφορίας

(Γραφήματα 5 & 6)

Επιδόσεις Ισχύος Ψυλώνων Πολιτικής & Πολιτισμού/Πληροφορίας	
Ψυλώνας Πολιτικής	0,30625
Ψυλώνας Πολιτισμού/Πληροφορίας	0,3626

4. Γεωπολιτικό Υπόδειγμα

Ο ΓΔ1/Πυλώνας Πολιτικής επηρεάζει εντατικά της δράση του γεωπολιτικού παράγοντα και στα τρία υποσυστήματα. Αν και σε πρώιμο στάδιο, η θεωρία SMT προκρίνει ότι το Ισλαμιστικό Κίνημα κινητοποιεί το διαθέσιμο ανθρώπινο δυναμικό με λογική μεθόδευση και εκμεταλλεύεται τις επίσημες δομές και τα ανεπίσημα δίκτυα επικοινωνίας προκειμένου να προσαρμόζεται ανάλογα με τις συνθήκες και παρά τους περιορισμούς⁴⁰³.

Επίσης συνεπικουρείται από τις κοινωνικό-πολιτικές και οικονομικές συνθήκες, οι οποίες καθιστούν τους υποψήφιους στρατολογούμενους ακόμη πιο ευάλωτους στην ριζοσπαστική διδασκαλία⁴⁰⁴. Ο συγχρωτισμός καταδίκων του ΚΠΚ και ισλαμιστών εξτρεμιστών, η ανταλλαγή τεχνογνωσίας, εξοπλισμού, μεθόδων χρηματοδότησης και άλλων ενεργειών διευκόλυνσης της εγκληματικής δραστηριότητας⁴⁰⁵ και η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού παρακολούθησης της στρατολόγησης με τα απαιτούμενα κοινωνιολογικά εργαλεία για την ανάλυση και αποτροπή του, επιτείνουν τη δράση της ισλαμιστικής ιδεολογίας και ενισχύουν τον γεωπολιτικό παράγοντα. Αυτό έχει ήδη διαπιστωθεί στη Γερμανία, που σημειώνεται κατακόρυφη αύξηση των εγκλείστων στρατολογούμενων⁴⁰⁶. Στην Ολλανδία οι μελέτες με βάση το δίκτυο «Hofstad», δεν έχουν ολοκληρωθεί⁴⁰⁷.

Σε Γαλλία, Ισπανία και Ην. Βασίλειο, οι καταδικασθέντες ισλαμιστές τρομοκράτες φυλάσσονται και διανέμονται σε διάφορα σωφρονιστικά καταστήματα ύψιστης ασφάλειας⁴⁰⁸. Αυτό συνεπάγεται διασπορά της ισλαμιστικής ιδεολογίας και επιπλέον ενίσχυση του γεωπολιτικού παράγοντα, που επιβεβαιώνεται από το εκτιμώμενο υψηλό ποσοστό εγκλείστων, τον εντοπισμό δικτύων στρατολόγησης και

⁴⁰³ EC Study “Recruitment and Mobilisation Methods”, 15.

⁴⁰⁴ Το παρόν συμπέρασμα επιβεβαιώνει και ο Vidino στην έρευνα του για την ισλαμιστική ριζοσπαστικοποίηση στην Ελβετία. Lorenzo Vidino, *Jihadist Radicalization in Switzerland*. (Ζυρίχη, Center for Security Studies, 2013), 40.

⁴⁰⁵ Basra, Neumann, Brunner, “Criminal Pasts, Terrorist Futures”, 35-37.

⁴⁰⁶ Bossen, “German jails”.

⁴⁰⁷ Ο Μοχάμεντ Μπουγιέρη μέλος του δικτύου Hofstad και δράστης της δολοφονίας του Ολλανδού κινηματογραφιστή van Gogh, ετέθη στη σωφρονιστική μονάδα υψηλής ασφάλειας EBI, λόγω του υψηλού ρίσκου που αντιπροσώπευε για τη μονάδα κράτησης τρομοκρατών. Τα αποτελέσματα αυτής της πρακτικής δεν έχουν κριθεί ακόμη όσον αφορά την από-ριζοσπαστικοποίηση. Veldhuis, “*Terrorists in Prison*”.

⁴⁰⁸ Neumann, “Prisons and Terrorism”, 18.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

τα πλήγματα, γιατί στους προαναφερθέντες υποσυστημικούς δρώντες έχουν σημειωθεί οι περισσότερες τρομοκρατικές επιθέσεις μεγάλης και μεσαίας ισχύος⁴⁰⁹.

Η ισλαμιστική κατήχηση και αμφίβολης ποιότητας διδασκαλία και διανομή θρησκευτικού υλικού, ενισχύουν τη δράση του γεωπολιτικού παράγοντα, γιατί οι υποψήφιοι στρατολογούμενοι δεν γνωρίζουν τις αποκλίσεις, ούτε δύνανται να ελέγξουν την ορθότητα της διδασκαλίας και αυτό εκμεταλλεύονται οι ισλαμιστές μιάμηδες. Η ανάγκη μεγάλου αριθμού θρησκευτικών λειτουργών είναι έντονη στη Γαλλία και η απουσία επαρκούς ελέγχου επιτρέπει σε ακραίους ισλαμιστές λειτουργούς την πρόσβαση στα σωφρονιστικά καταστήματα⁴¹⁰.

Η συνεργασία των αρχών με τις οικογένειες των κρατουμένων, όπως συνέβη στην Αυστρία, ακόμη και αν εφαρμοστεί σε όλα τα υποσυστήματα – πράγμα ιδιαίτερα δύσκολο λόγω της έλλειψης προσωπικού και του μεγάλου αριθμού εγκλείστων – δύναται μόνο προσωρινά να ανακαταλείπει την ισχύ, εξαιτίας του ρυθμού αύξησης του ποσοστού μουσουλμάνων μεταναστών – παράνομων και μη – που ενδεχομένως θα αυξήσουν και τα ποσοστά μουσουλμάνων εγκλείστων. Ο γεωπολιτικός παράγοντας θα ενισχυθεί περαιτέρω με την επιστροφή των ευρωπαϊών μαχητών του ISIS⁴¹¹, που πρέπει να θεωρείται βέβαιο μετά την επιμονή Trump για τον επαναπατρισμό τους⁴¹². Εν γένει στα υποσυστήματα διενεργούνται μελέτες για την από-ριζοσπαστικοποίηση και όχι για τον εντοπισμό και το *modus operandi* των υποκινητών για την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης.

Οι ΗΠΑ, προς το παρόν δεν απομειώνουν τη γεωπολιτική δυναμική της ιδεολογίας των Αδελφών, λόγω της εργαλειακής χρήσης του ισλαμιστικού κινήματος στη Μέση Ανατολή και της αντισημιτικής ρητορικής των Αδελφών Μουσουλμάνων. Η στρατολόγηση ισλαμιστών στις αμερικάνικες φυλακές καθυστέρησε σε σχέση με το

⁴⁰⁹ Βλέπε Παράρτημα Πινάκων.

⁴¹⁰ “300 Algerian and Moroccan imams expected in France during Ramadan”, *Middle East Monitor*, 26 Απριλίου, 2018, <https://www.middleeastmonitor.com/20180426-300-algerian-and-moroccan-imams-expected-in-france-during-ramadan/>.

⁴¹¹ Αυτοί θα πρέπει να επαναπατριθούν και να προωθηθούν στα σωφρονιστικά καταστήματα του Συμπλόκου, μαζί με τις οικογένειες και τα τέκνα τους. Mekhennet & Warrick, “Isis behind bars”.

⁴¹² “Απειλές Τραμπ κατά των Ευρωπαίων: Θα αφήσω ελεύθερους τους τζιχαντιστές στα σύνορά σας” *Η Καθημερινή*, 23 Σεπτεμβρίου, 2019. <https://www.kathimerini.gr/1043600/article/epikairothta/kosmos/apeiles-tramp-kata-twn-eyrwpaiwn-8a-afhsw-eleytherous-toys-tzixantistes-sta-synora-sas>

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

Σύμπλοκο⁴¹³ και εμφανίστηκε μετά την 9/11. Εμφανίζει τα ίδια χαρακτηριστικά με αυτά του Συμπλόκου⁴¹⁴, γεγονός που ενισχύει σημαντικά τη δράση του γεωπολιτικού παράγοντα και σε υπερσυστημική κλίμακα. Προβλέπεται ότι η αναγνώριση των Αδελφών Μουσουλμάνων από τις ΗΠΑ ως τρομοκρατικής οργάνωσης θα απομειώσει την ισχύ τους επιφέροντας περαιτέρω πλήγμα στο Κάταρ και στο τουρκικό πολιτικό ισλάμ.

Ο ΓΔ2/Πυλώνα Πολιτικής ανακαταλείπει την ισχύ υπέρ του γεωπολιτικού παράγοντα και στα τρία υποσυστήματα και αυτό επιβεβαιώνεται από τη στρατολόγηση ατόμων που διέπραξαν την 9/11 και όλες τις μεγάλες επιθέσεις στο Σύμπλοκο. Η υπερσυστημική δραστηριότητα της Τουρκίας με τη ΔΘΥ και την Milli Görüs ενισχύει τη δράση της ιδεολογίας των Αδελφών.

Τα δίκτυα υποκίνησης δεν εντοπίζονται έγκαιρα από τις τεμενικές διοικήσεις και τις κρατικές αρχές⁴¹⁵. Ενίοτε οι δραστηριότητες κατήχησης μεταφέρονται σε άλλους χώρους⁴¹⁶. Η γενική και προσεκτική μελέτη των δραστηριοτήτων ριζοσπαστικοποίησης και η τοποθέτηση μετριοπαθών θρησκευτικών λειτουργών θα απομειώσει τη γεωπολιτική δυναμική του γεωπολιτικού παράγοντα, αλλά μόνο πρόσκαιρα γιατί οι υποκίνητες τροποποιούν και καλύπτουν τις δραστηριότητές τους⁴¹⁷.

Το Μαρόκο και η Τουρκία⁴¹⁸ τροφοδοτούν το Σύμπλοκο με μιάμηδες, στοιχείο ενίσχυσης του γεωπολιτικού παράγοντα. Το 2002 ξεκίνησε στην Ολλανδία το κρατικό πανεπιστημιακό πρόγραμμα επιμόρφωσης μιάμηδων, όμως η ισλαμική κοινότητα στήριξε μόνο το πρόγραμμα ενός εκ των τριών πανεπιστημίων, που και πάλι δεν ευδοκίμησε λόγω έλλειψης ενδιαφερομένων⁴¹⁹, γιατί το Ισλάμ εκλαμβάνεται από τους μουσουλμάνους φοιτητές μόνο σαν μήνυμα προς μετάδοσης και όχι προς εκσυγχρονισμό⁴²⁰. Το πρόβλημα με τους λειτουργούς θα παραμείνει έντονο.

⁴¹³ Ο Kevin James, ιδρυτής της τρομοκρατικής οργάνωσης Τζαμαά αλ-Ισλάμ αλ-Σαχίχ, παραδέχθηκε ότι κατά τον εγκλεισμό του σε φυλακή της Καλιφόρνια σχεδίαζε την ανατίναξη ισραηλινών στόχων και εβραϊκών συναγωγών στο Λος Άντζελες. Η οργάνωσή του πρωτοστάτησε και σε κινήματα «συλλογικής αντίστασης» κατά των σωφρονιστικών αρχών. Brandon, “The Danger”, 2,3 & Mark S. Hamm, “Prisoner radicalization: Assessing the Threat in U.S. Correctional Institutions” *NIJ Journal*, Issue No. 261. Πρόσβαση 31 Μαΐου, 2019. <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/224085.pdf>, 14.

⁴¹⁴ Hamm, “Prisoner radicalization”, 16,17

⁴¹⁵ EC Study “Recruitment and Mobilisation Methods”, 37-38.

⁴¹⁶ EC Study “Recruitment and Mobilisation Methods”, 38.

⁴¹⁷ EC Study “Recruitment and Mobilisation Methods”, 39.

⁴¹⁸ Sözeri κ.ά. “Training imams”.

⁴¹⁹ Υποστηρίχθηκε από πέντε σουνιτικές οργανώσεις ομπρέλα. Sözeri κ.ά. “Training imams”.

⁴²⁰ Sözeri κ.ά. “Training imams”.

Η Σαουδική Αραβία με τη ΜΚΟ WML⁴²¹ δραστηριοποιείται έντονα στο Σύμπλοκο, και είναι αποτέλεσμα της συνεργασίας ουαχαβιτών και μη-Σαουδαραβών ισλαμιστών⁴²². Η γεωπολιτική δυναμική της MWL και στα τρία υποσυστήματα είναι πολύ ισχυρή. Διαθέτει 30 γραφεία και ένα μεγάλο δίκτυο οργανώσεων, τεμενών, ιδρυμάτων και ατόμων και αποτελεί το ισχυρότερο στοιχείο ενίσχυσης του γεωπολιτικού παράγοντα μαζί με την Τουρκία. Η συγκεκριμένη διαπλοκή επιβεβαιώνεται με την υπόθεση Κασσόγκη⁴²³. Οι διαπιστωμένες σχέσεις Αδελφών – Σαουδαραβικού καθεστώτος⁴²⁴ διαταράχτηκαν από την ενίσχυση του τουρκικού πολιτικού ισλάμ και την ανάδυση μεσανατολικών καθεστώτων προσκείμενων στους Αδελφούς, τα οποία έθεσαν υπό αμφισβήτηση το αυταρχικό σαουδαραβικό μοντέλο διακυβέρνησης, για αυτό και το 2014 η Σαουδική Αραβία αναγνώρισε τους Αδελφούς Μουσουλμάνους ως τρομοκρατική οργάνωση⁴²⁵. Η Τουρκία και το Κάταρ ενισχύουν τους Αδελφούς και η Σαουδική Αραβία απομειώνει την ισχύ τους στη Μέση Ανατολή προκαλώντας αναταράξεις στην ευρύτερη Μέση Ανατολή που επηρεάζουν και το Σύμπλοκο.

Οι Αδελφοί Μουσουλμάνοι Αιγύπτου εκλαμβάνονται ως πολιτική οντότητα⁴²⁶, με σκοπό τον εκδημοκρατισμό των αυταρχικών καθεστώτων σε Μάγρεμπ και Μάσσεκ⁴²⁷. Η Κυβέρνηση Obama στήριξε την πολιτική ενίσχυση – μέσω Κάταρ και Τουρκίας – των ανά τη Μέση Ανατολή πολιτικών εκπροσώπων των Αδελφών, για την

⁴²¹ Χρηματοδοτεί τεμένη, τη διανομή έντυπου θρησκευτικού υλικού και συνέδρια με σκοπό τη δημιουργία δικτύων και συμμαχιών υπέρ της βασιλικής οικογένειας για τη διαφύλαξη των συμφερόντων του θρόνου από τους κινδύνους που προκαλεί η εξάπλωση του ισλαμιστικού κινήματος και ο αντί-καθεστωτικός ισλαμισμός. Σαμίρ Αμγκάρ, *The MWL in Europe: An Islamic organization to serve the Saudi Strategic Interests?*

https://www.researchgate.net/publication/274996273_The_Muslim_World_League_in_Europe_An_Islamic_Organization_to_serve_the_Saudi_Strategic_Interests, πρόσβαση 4 Μαρτίου, 2019.

⁴²² Κατά κύριο λόγο Αδελφών Μουσουλμάνων και Σαλαφιτών λογίων. Guido Steinberg, “The Wahhabiya, Saudi Arabia and the Salafist Movement” στο *Islamic Movements of Europe*, 37-43. (London: I.B. Tauris, 2014): 39.

⁴²³ Ben Hubbard & David D. Kirkpatrick, “For Khashoggi, a Tangled Mix of Royal Service and Islamist Sympathies” *The New York Times*, 14 Οκτωβρίου, 2018.

<https://www.nytimes.com/2018/10/14/world/middleeast/jamal-khashoggi-saudi-arabia.html>.

⁴²⁴ Tamara Cofman Wittes, “On Jamal Khashoggi, the Muslim Brotherhood and Saudi Arabia” *Brookings*, 19 Οκτωβρίου, 2018. <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2018/10/19/on-jamal-khashoggi-the-muslim-brotherhood-and-saudi-arabia/>.

⁴²⁵ Coffman Wittes, “On Jamal Khashoggi”.

⁴²⁶ Περισσότερα βλέπε στο: Vidino, *The Muslim Brotherhood in the West*.

⁴²⁷ Ιωάννης Θ. Μάζης, «XLVI. Η κρίσις μεταξύ του κράτους του Κάταρ και G.C.C./Αιγύπτου και Υεμένης. Ζητήματα τρομοκρατίας και ενεργειακής ασφάλειας της Δύσεως» στο *Γεωπολιτικά Ζητήματα στην Ευρετέρα Μέση Ανατολή και τη Μεσόγειο II*. (Αθήνα: Λειμών, 2018), 1331.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου
εξυπηρέτηση των αμερικανικών συμφερόντων⁴²⁸. Αυτό ενόχλησε Ισραήλ και Σαουδική Αραβία, γιατί ενίσχυσε τη Χαμάς, την Τουρκία και το Ιράν. Η παράλληλη ανάδυση του ISIS και η Συριακή Κρίση, προκάλεσαν στο Σύμπλοκο σειρά τρομοκρατικών πληγμάτων μεγάλης ισχύος και τις ανεξέλεγκτες μεταναστευτικές ροές του 2015, ανακατανέμοντας πλήρως την ισχύ υπέρ του γεωπολιτικού παράγοντα.

Η Κωνσταντινούπολη αποτελεί έδρα της UoG του Γιούσεφ αλ-Καραντάουη⁴²⁹, που επιτείνει την ενίσχυση με τις ακραίες ιερονομικές ρήτρες του⁴³⁰. Η παρουσία του Αντιπροέδρου της ΔΘΥ, Σελίμ Αργκούν στην 5^η σύνοδο του IUMS το 2017⁴³¹, αποδεικνύει τις πάγιες και σταθερές σχέσεις Αδελφών Μουσουλμάνων – Τουρκίας - Κάταρ⁴³². Εντούτοις, ο Γιούσεφ αλ-Καραντάουη δεν παρακολουθείται από τις αρχές ασφάλειας του Συμπλόκου⁴³³, γιατί μετά την 9/11, οι γνωμοδοτήσεις του κατά της τρομοκρατίας τον κατέστησαν άτυπο σύμμαχο των δυτικών κυβερνήσεων, μέχρι τη στιγμή που υποστήριξε τις επιχειρήσεις βομβιστικών αυτοκτονιών στο Ισραήλ⁴³⁴. Αυτές οι αμφισημίες ενισχύουν τη συστημική και υπερσυστημική κατίσχυση του γεωπολιτικού παράγοντα.

Η εξτρεμιστική ρητορική ενισχύεται από τον κληρικό Χάνη Ραμαντάν, που έχει κατηγορηθεί για τις ισλαμιστικές θέσεις του⁴³⁵ και το 2017 εκδιώχθηκε από τη Γαλλία εξαιτίας αυτών. Το 2018 του επιβλήθηκε δέσμευση περιουσιακών στοιχείων για επαφές με τρομοκρατικές οργανώσεις και προπαγάνδα υπέρ τους⁴³⁶. Ο Ταρής

⁴²⁸ Μάζης, «XLVI. Η κρίσις», 1332.

⁴²⁹ Ο Καραντάουη, πρώην πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Φάτουα και του International Union of Muslim Scholars είχε εκδώσει το 2004 φάτουα (ιερονομική ρήτρα) που επικροτούσε την τρομοκρατική δράση των Τσετσένων. Γώγος, *Τουρκικό Πολιτικό Ισλάμ*, 265.

⁴³⁰ Ειδικά μετά την έκδοση του βιβλίου του *Priorities of the Islamic Movement in the Coming Phase*, (Swansea, UK: Awakening Publications, 2000). Vidino, *The Muslim Brotherhood in Austria*, 11.

⁴³¹ «Είναι καθήκον μας να αποκαταστήσουμε τη δόξα του έθνους του Ισλάμ (όμα) στη δόξα εκείνων των ημερών, πίσω στις μέρες που οι Μουσουλμάνοι ήταν κυβερνήτες του κόσμου. Αυτή είναι η υπόσχεσή μας στην Όμα». Al-Qaradawi calls for Islamic awakening, *Al Jazeera New Turkey*. 7 Νοεμβρίου, 2017. <https://www.aljazeera.com/news/2017/11/al-qaradawi-calls-islamic-awakening-171107094013049.html>.

⁴³² Republic of Turkey, Ministry of Foreign Affairs “Bilateral Political Relations between Turkey and Qatar”. Πρόσβαση 31 Μαΐου, 2019. <http://www.mfa.gov.tr/turkey-qatar-relations.en.mfa>.

⁴³³ Vidino, “The Muslim Brotherhood in the UK”, 13-14.

⁴³⁴ Υποστήριξε ότι το Ισραήλ είναι μία μιλιταριστική κοινωνία και αυτές οι πράξεις δικαιολογούνται. Caeiro & Gräf, “The European Council”, 121.

⁴³⁵ Κωτούλας, *Η Κυρίαρχη Εθνική και Ευρωπαϊκή Κουλτούρα*, 283 -285.

⁴³⁶ Η ριζοσπαστική κατήχησή του εντοπίζεται από το 2002, με περιεχόμενο υπερ-ορθόδοξο, αντισημιτικό και αντι-δυτικό. French Government freezes assets of Hani Ramadan, *swissinfo.ch*, 19 Ιουνίου, 2018. Στην ιστοσελίδα του στο Facebook εμφανίζει πάνω από το όνομά του το χαιρετισμό των Αδελφών Μουσουλμάνων. <https://www.facebook.com/Hani-Ramadan-481319165287823/>. Πρόσβαση 2 Μαΐου, 2019.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

Ραμαντάν δρα σε ακαδημαϊκό επίπεδο και προσδίδει επιστημονικότητα στις ισλαμιστικές θέσεις του.

Η δράση του γεωπολιτικού παράγοντα, ενισχύεται από διάφορες Καταριανές και Σαουδαραβικές ΜΚΟ⁴³⁷ που επιτρέπουν τη διακίνηση μεγάλων κονδυλίων προς τα υποσυστήματα μέσω του δικτύου οργανώσεων των Αδελφών Μουσουλμάνων, με πρόσχημα ανθρωπιστικούς ή εκπαιδευτικούς σκοπούς, χωρίς εξακρίβωση της προέλευσής και του τελικού προορισμού τους.

Οι οργανώσεις των Αδελφών διατηρούν τις βασικές ιδεολογικές αρχές, ακολουθούν το νομικό πλαίσιο των κρατών των υποσυστημάτων, αλλά αρνούνται την ιδεολογική συγγένεια, για να εξυπηρετείται το μυστικό προφίλ και η απρόσκοπτη διασπορά της ισλαμιστικής ιδεολογίας. Το ίδιο ισχύει και για τις δομές της Millî Görüş και της ΔΘΥ. Αυτά τα παράλληλα δίκτυα, αποτελούν ισχυρό στοιχείο ενίσχυσης του γεωπολιτικού παράγοντα. Παράλληλα εξυπηρετούν τα ισλαμιστικά σχέδια του Ερντογάν που θέλει να αυξήσει το ποσοστό μουσουλμάνων επί ευρωπαϊκού εδάφους⁴³⁸. Αυτό συμβαίνει λόγω των χρόνιων προβλημάτων που αντιμετωπίζει για ένταξη στην ΕΕ. Εάν η Τουρκία καταφέρει να δημιουργήσει και νέα ευρωπαϊκά ισλαμιστικά κόμματα ή να παρεισφρήσει στα ήδη υπάρχοντα, όπως συμβαίνει στη Δυτική Θράκη, είναι βέβαιο πως με τα σενάρια πληθυσμιακής αύξησης των μουσουλμάνων θα ενισχυθεί πολιτικά⁴³⁹. Έτσι μακροπρόθεσμα θα εξυπηρετηθεί ο πυλώνας του τουρκικού πολιτικού ισλάμ, μέσα από τις υποσυστημικές πολιτειακές δομές και την ευρωπαϊκή νομοθεσία.

Η Γερμανία προσπάθησε να αντισταθμίσει την ισχυροποίηση του ΓΔ1/Πυλώνα Πολιτισμού/Πληροφορίας⁴⁴⁰, αναγνωρίζοντας την αλεβιτική κοινότητα AABF με 120

⁴³⁷ Laurent Gillieron, “Qatar said to be leading funder of mosques in Europe” *Swissinfo.ch*, 5 Απριλίου, 2019. https://www.swissinfo.ch/eng/investments-in-switzerland_qatar-said-to-be-leading-funder-of-mosques-in-europe/44877734.

⁴³⁸ Είναι ο κύριος διακινητής των παράνομων μεταναστευτικών ροών προς την Ευρώπη.

⁴³⁹ Πληθυσμιακά ποσοστά μουσουλμάνων το 2050. Πηγή:

https://www.pewforum.org/2017/11/29/europes-growing-muslim-population/pf_11-29-17_muslims-update-23/. (Εικόνα 6)

⁴⁴⁰ Οι μουσουλμανικές οργανώσεις στη Γερμανία λειτουργούν σε ομοσπονδιακό επίπεδο. Τα συμβούλια των ισλαμικών οργανώσεων είναι ανώτερη βαθμίδα και επιθυμούν να εκφράζουν τα συμφέροντα όλων των μουσουλμάνων με καθολική εκπροσώπησή τους στη Γερμανία προκειμένου να αυξάνουν την ισχύ και επιρροή τους. Γώγος, «*Τουρκικό Πολιτικό Ισλάμ*» 221. Στρατηγικός στόχος των οργανώσεων είναι να αναγνωρίζονται σαν θρησκευτικές κοινότητες, προκειμένου να αποκομίζουν δικαιώματα θρησκευτικής πρακτικής και εφαρμογής ισλαμικού εκπαιδευτικού προγράμματος στα δημόσια σχολεία, σύμφωνα με το ισχύον νομικό καθεστώς. Γώγος, «*Τουρκικό Πολιτικό Ισλάμ*» 217.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

ενώσεις και 20.000 εγγεγραμμένα μέλη⁴⁴¹, χωρίς να αναγνωρίσει άλλη μουσουλμανική κοινότητα. Όμως η δράση του δικτύου στο Σύμπλοκο ενισχύεται από την υπερσυστημική παρουσία της οργάνωσης CAIR και Χαμάς στις ΗΠΑ.

Το Κάταρ χρηματοδοτεί τους Αδελφούς Μουσουλμάνους και την Τουρκία⁴⁴². Το State Department, αποδίδει τις χρηματοδοτικές ροές σε οντότητες που εκμεταλλεύονται το Καταριανό οικονομικό σύστημα και όχι στο εμιράτο που τηρεί όλες τις δεσμεύσεις για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας⁴⁴³. Οι διαρραγείσες σχέσεις Κάταρ – Αιγύπτου – Σαουδικής Αραβίας – Εμιράτων⁴⁴⁴, δεν επηρεάζουν τη συστημική και υπερσυστημική δράση του γεωπολιτικού παράγοντα.

Οι αμφίσημες σχέσεις ΗΠΑ – Τουρκίας, ενδυναμώνουν τον Ερντογάν στο εσωτερικό, ενισχύουν τις ρωσοτουρκικές σχέσεις, απειλούν την ευρύτερη Μέση Ανατολή και τη Νοτιοανατολική Μεσόγειο και τα ενεργειακά συμφέροντα ΕΕ – ΗΠΑ. Οι απειλές προς Κύπρο και Ελλάδα εξυπηρετούν τα τουρκικά συμφέροντα και παράλληλα διαφυλάττουν τα ρωσικά, εφόσον η όποια ενεργειακή ανεξάρτηση της ΕΕ θα σημάνει αυτομάτως συρρίκνωση των εξαγωγών ρωσικού φυσικού αερίου. Οι Αδελφοί Μουσουλμάνοι ενισχύουν την επιθετική τούρκικη εξωτερική πολιτική και το τουρκικό πολιτικό ισλάμ και ενισχύονται από αυτό.

Ο ΓΔ2/Πυλώνα Πολιτισμού/Πληροφορίας αποτελεί ισχυρό παράγοντα ανακατανομής της ισχύος. Το προπαγανδιστικό καταριανό δίκτυο *Al Tzazhira* δίνει βήμα στον Γιούσεφ αλ-Καραντάουη⁴⁴⁵. Η διαδικτυακή στρατολόγηση συμβάλλει στην τρομοκρατική δράση από μεμονωμένα άτομα στο Σύμπλοκο, που δεν ανήκουν σε κάποια οργάνωση και προβαίνουν σε εξτρεμιστικές πράξεις χωρίς συντεταγμένη μορφή. Τέτοια χτυπήματα είναι βέβαιο ότι θα συνεχιστούν, γιατί στο παιχνίδι μπαίνουν

⁴⁴¹ DIK. http://www.deutsche-islam-konferenz.de/DIK/EN/Startseite/startseite-node.html;jsessionid=09029E04DF06B713CB2BAEF0A8900B69.1_cid286.

⁴⁴² Σε υπό έκδοση βιβλίο, βάσει εγγράφων που βρέθηκαν στην οικία του Ναντά, αναλύεται η συνεχής χρηματοδότηση οργάνώσεων στη Γαλλία και άλλα έξι ευρωπαϊκά κράτη, και του Ταρήκ Ραμαντάν, με ενδιάμεσο έναν υπάλληλο της Καταριανής πρεσβείας στο Παρίσι και προστατευόμενο του Καραντάουη. Damien McElroy, “Qatar spent huge sums on Muslim Brotherhood groups in Europe” *The National*, 5 Απριλίου, 2019, <https://www.thenational.ae/world/qatar-spent-huge-sums-on-muslim-brotherhood-groups-in-europe-1.845510>.

⁴⁴³ United States Department of State, *Country Reports on Terrorism 2017 - Qatar*, 19 September 2018, <https://www.refworld.org/docid/5bcf1f87a.html>.

⁴⁴⁴ United States Department of State, *Country Reports*.

⁴⁴⁵ Ο Γιούσεφ Καραντάουη και ο πρώην ηγέτης της Χαμάς, Χαλίντ Μεσάαλ, διαμένουν στη Ντόχα. “Muslim Brotherhood in Qatar” *Counter Extremism Project* <https://www.counterextremism.com/content/muslim-brotherhood-qatar>. Πρόσβαση 31 Μαΐου, 2019. Στο ίδιο παρατίθενται απόψεις του Καραντάουη με έντονο αντισημιτικό λόγο και πρόσκληση σε γκεχάντ.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

και άτομα εθνικιστικών τάσεων, που απαντούν σε αυτές τις τρομοκρατικές πράξεις – όπως συνέβη στο Ην. Βασίλειο⁴⁴⁶ – επεκτείνοντας το φάυλο κύκλο της διεθνούς τρομοκρατίας.

Συνεπώς, λαμβάνοντας υπόψη και τα τρία σενάρια ποσοστιαίας πληθυσμιακής αύξησης των μουσουλμάνων ως το 2050, την πολυμορφική δράση του γεωπολιτικού παράγοντα στους εξεταζόμενους Πυλώνες και τα συγκρουόμενα συμφέροντα των υπερσυστημικών δρώντων, η ισχύς του γεωπολιτικού παράγοντα θα βαίνει αυξανόμενη και στα τρία υποσυστήματα και οι συνέπειες για το Σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης την προσεχή τριακονταετία προβλέπονται πολύ σοβαρές με τάση επέκτασης και στους Πυλώνες Οικονομίας και Άμυνας/Ασφάλειας.

⁴⁴⁶ Stephen Castle, “Van Driver Convicted of Murder in London Mosque Attack” *The New York Times*, 1^η Φεβρουαρίου, 2018. <https://www.nytimes.com/2018/02/01/world/europe/guilty-london-mosque-murder.html?action=click&module=RelatedCoverage&pgtype=Article®ion=Footer> & Palko Karasz, “U.K. Police Investigating Attacks on 5 Mosques in Birmingham” *The New York Times*, 21 Μαρτίου, 2019. <https://www.nytimes.com/2019/03/21/world/europe/uk-birmingham-mosque-attack.html>

5. Γεωστρατηγική Σύνθεση

Οι επιστημονικές αναλύσεις της στρατολόγησης σε σωφρονιστικά καταστήματα και τεμένη με κοινωνιολογικά εργαλεία βρίσκονται ακόμη σε πρώιμο ερευνητικό στάδιο από ακαδημαϊκούς φορείς ή τις υπηρεσίες ασφάλειας των Υποσυστημάτων και στερούνται αυστηρών επιστημονικών κριτηρίων και συγκεκριμένης στόχευσης.

Η μη χρήση κοινών όρων για όλα τα ζητήματα και η απουσία σαφών ορισμών, δεν επιτρέπει τη δομημένη και συγκροτημένη διερεύνηση τους⁴⁴⁷. Στην αναφορά του 2016 άρχισε η χρήση του όρου «τρομοκρατία τζιχάντ- jihadist» που χρησιμοποιείται έκτοτε, με εκτενή αναφορά σε ιστορικά στοιχεία του Ισλαμιστικού Κινήματος. Εντούτοις, παρατηρείται μία στείρα αξιολόγηση: αν και δύο από τους δράστες στις τρομοκρατικές επιθέσεις στο Παρίσι το 2015 αποδείχθηκε ότι πέρασαν στην Ευρώπη με τις μεταναστευτικές ροές διαμέσου Ελλάδας, αναφέρεται ότι δεν υπάρχουν αδιάσειστα στοιχεία για τη συστηματική χρήση των προσφυγικών ροών από τους τρομοκράτες και επισημαίνεται μόνο το ενδεχόμενο οι Σονίτες Σύριοι πρόσφυγες να ριζοσπαστικοποιηθούν⁴⁴⁸. Οι αρχές ασφάλειας θα πρέπει να εστιάσουν στις μεταναστευτικές ροές και να τηρούν δεδομένα της κινητικότητας κυρίως των ατόμων 15-45 που εντάσσονται στο ηλικιακό φάσμα των τρομοκρατών του Συμπλόκου.

Στην αναφορά του 2017 εντοπίζονται οι επαναπατρισθέντες και η επάνοδό τους με τον ίδιο τρόπο που διέφυγαν για τις εμπόλεμες ζώνες, καθώς και οι ΓΔ1 των Πυλώνων Πολιτικής και Πολιτισμού/Πληροφορίας⁴⁴⁹. Η επιστροφή ατόμων που έχουν εκτεθεί για παρατεταμένο διάστημα σε ακραίες ιδεολογίες και έχουν δεχθεί στρατιωτική εκπαίδευση εξτρεμιστικού τύπου εντοπίζεται ως σοβαρή απειλή⁴⁵⁰, λόγω των μιλιταριστικών γνώσεων, της ακραίας ιδεολογίας και του αυξημένου βαθμού ετοιμότητάς τους σε ζητήματα ασφάλειας. Επίσης, η αναφορά προέβλεπε την εμπλοκή τους σε δίκτυα στρατολόγησης, τρομοκρατικής χρηματοδότησης και δραστηριοτήτων διευκόλυνσης.

⁴⁴⁷ Στις αναφορές της Europol η τρομοκρατική δράση από ακραίους ισλαμιστές μουσουλμάνους έχει αλλάξει ορισμό τρεις φορές προκειμένου να εναρμονίζεται με τις αξίες της ΕΕ και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Το 2007 έγινε χρήση του όρου «ισλαμιστική τρομοκρατία». Το 2012 άλλαξε και έγινε «θρησκευτικώς υποκινούμενη τρομοκρατία».

⁴⁴⁸ Europol TESAT Report 2016, 7.

⁴⁴⁹ Europol TESAT Report 2017, 14.

⁴⁵⁰ Europol TESAT Report 2017, 14.

Αν και ο ευρωπαϊκός βαθμός ετοιμότητας ασφάλειας εμφανίζεται αρκετά υψηλός, σε κανένα κράτος μέλος δεν ποινικοποιείται η ριζοσπαστικοποίηση και μόνο στη Γαλλία αποτελεί ποινικό αδίκημα η πρόθεση για συμμετοχή σε τρομοκρατική δράση⁴⁵¹. Σε κάποιες χώρες υπάρχουν βάσεις δεδομένων παρακολούθησης ύποπτων ατόμων σε διάφορα επίπεδα – τοπικό, περιφερειακό, εθνικό – και μάλιστα με συχνότητα εβδομάδας. Η παρακολούθηση είναι σημαντική, εντούτοις, δεν λειτουργεί ως παράγοντας αποτροπής ή πρόληψης γιατί ο εντοπισμός των ριζοσπαστικοποιημένων ατόμων, δεν εξασφαλίζει ότι είναι γνωστός και ο χρόνος που θα προβούν σε ακραία δραστηριότητα. Τα κράτη μέλη θα πρέπει από κοινού να καταγράφουν τις δραστηριότητες των υπόπτων και διά νόμου να τιμωρείται η πρόθεση συμμετοχής σε τρομοκρατικές δραστηριότητες.

Η ποινικοποίηση της ελευθερίας σκέψης, βάζει την ουσία της Ευρώπης και τις πανανθρώπινες αξίες του Διαφωτισμού πάνω στις οποίες κατασκευάστηκε το ευρωπαϊκό οικοδόμημα. Εντούτοις, κρίνεται αναγκαίο. Η ΕΕ θα πρέπει να αποκτήσει βαθύτερη γνώση των ζητημάτων και η ανθρωπιστική οπτική της να μην επηρεάζει την ασφάλειά της. Η γνώση του Ισλάμ ως πανανθρώπινης θρησκείας και η επίγνωση του τι συνεπάγεται η λανθασμένη πρόσληψη και μετάλλαξή της σε -ισμό, μπορεί να καθορίσει με σαφήνεια τους κινδύνους από τη σύγχυση του Ισλάμ με τον ισλαμισμό και συνεπώς να βοηθήσει στην πρόληψη και αντιμετώπιση της ισλαμιστικής τρομοκρατίας.

Αυτό κρίνεται ως απολύτως απαραίτητο δεδομένης της διαφαινόμενης μετάλλαξης του φαινομένου από μεθοδικό και οργανωμένο μέσα από ισλαμιστικούς πυρήνες προσκείμενους σε τρομοκρατικές οργανώσεις, σε μη συντεταγμένη μορφή με απρόβλεπτες και επικίνδυνες συνέπειες. Σε αυτή την κατηγορία εντάσσονται «οι μοναχικοί λύκοι», άτομα που δεν ανήκουν σε μία οργάνωση και δεν υπακούν σε συγκεκριμένες εντολές, αλλά σε ανύποπτο χρόνο και τόπο και με πρωτότυπους τρόπους προβαίνουν σε τρομοκρατικές πράξεις στο όνομα της θρησκείας. Σε αυτό συμβάλλει το Διαδίκτυο και η προπαγάνδα των ισλαμιστών τρομοκρατών. Οι στρατολογούμενοι δύνανται πλέον να αυτό-στρατολογούνται και να λαμβάνουν την ενημέρωση που θέλουν: θρησκευολογική για να δικαιολογήσουν την πράξη, και πρακτική για να την εφαρμόσουν. Ο χρόνος δράσης τους είναι απρόβλεπτος. Οι

⁴⁵¹ CODEXTER “Profiles on Counter-Terrorist Capacity. France.” Council of Europe. September 2013, 1. <https://rm.coe.int/1680641029>.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

υπηρεσίες ασφάλειας θα πρέπει να εξετάσουν τη δυναμική του Διαδικτύου και αφού αναγνωρίσουν τα ισχυρά και τα αδύνατα σημεία της προπαγάνδας των εξτρεμιστών, να αρχίσουν δικές τους εκστρατείες αποδυνάμωσης των μηνυμάτων που περνά το ισλαμιστικό κίνημα με εκστρατείες μετάδοσης αντι-μηνυμάτων για την αποτροπή του φαινομένου.

Η παρείσφρηση δικτύων του οργανωμένου εγκλήματος σε άτομα και δομές της ισλαμιστικής τρομοκρατίας, εξέλιξε το φαινόμενο και το εμπλούτισε με πλούσια γκάμα εγκληματικών δραστηριοτήτων: εμπόριο όπλων, κατασκευή εκρηκτικών μηχανισμών, χρηματοδότηση. Αποτέλεσμα αυτής της συνεργασίας υπήρξε το δίκτυο «Παρίσι-Βρυξέλλες» που ευθύνεται για τις πολλαπλές τρομοκρατικές επιθέσεις το Δεκέμβριο του 2015 στο Παρίσι⁴⁵². Επίσης, τα αποτελέσματα της πειραματικής πρακτικής στο κατάστημα της Vught στην Ολλανδία δεν έχουν ακόμη εκτιμηθεί, ούτε είναι γνωστοί οι περιορισμοί που επιβάλλονται ή η προέλευση των λοιπών συγκρατουμένων⁴⁵³. Συνεπώς ο Μωχάμεντ Μπουγιέρη μπορεί να μη στρατολογήσει καταδίκους του ΚΠΚ, ενδεχομένως όμως να στρατολογηθεί ο ίδιος. Το οργανωμένο έγκλημα ενδιαφέρεται για πελατεία και νέες αγορές και οι ευρωπαίοι ισλαμιστές είναι μία αγορά, γιατί υπάρχουν κοινά στοιχεία ανάμεσα σε ένα διακινητή ναρκωτικών και ένα ακραίο ισλαμιστή μαχητή: αδιαφορία για τη ζωή των άλλων, πίστη και αφοσίωση στο σκοπό. Για αυτό, όλα τα ισλαμιστικά δίκτυα συνεργάζονται με δίκτυα του οργανωμένου εγκλήματος για ανταλλαγή τεχνογνωσίας, εξοπλισμού, διευκολύνσεων κλπ.

Το γαλλο-βρετανικό μοντέλο διασποράς των ισλαμιστών και ριζοσπαστικοποιημένων ατόμων σε διάφορα καταστήματα των χωρών, ανακαταλείπει την ισχύ υπέρ του γεωπολιτικού παράγοντα και θα πρέπει να αντιμετωπιστεί προσεκτικά και επιστημονικά από τις αρχές ως προς την αποτελεσματικότητά του. Η παρακολούθηση και θεωρητική ανάλυση της ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης, κυρίως στα σωφρονιστικά καταστήματα, είναι η μόνη ενδεδειγμένη λύση. Παρατηρείται όμως η τάση να διενεργούνται έρευνες για την από-ριζοσπαστικοποίηση και όχι για το πώς τα άτομα αναπτύσσουν εξτρεμιστική ιδεολογία, αλλάζουν ταυτότητα και οπτική και αποφασίζουν να στραφούν εναντίον των διπλανών τους βλάπτοντας και τον εαυτό τους. Αυτή η αλλαγή προσωπικότητας, που ενίοτε

⁴⁵² Basra, Neumann, Brunner, “Criminal Pasts”, 37.

⁴⁵³ Υπενθυμίζεται ότι ο δράστης της δολοφονίας van Gogh, Μωχάμεντ Μπουγιέρη φυλάσσεται στην πτέρυγα υψηλής ασφάλειας.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

συντελείται σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα πρέπει να μελετηθεί, ώστε τα ορθά επιστημονικά συμπεράσματα να οδηγήσουν στην αποτροπή.

Το σημαντικό ζήτημα του επαναπατρισμού των Ευρωπαίων μαχητών του ISIS, επιδεινώνει τα προαναφερθέντα ζητήματα και όχι μόνο. Η περίπτωση του Jack Letts, Βρετανού μαχητή στη Συρία με το Ισλαμικό Κράτος αποδεικνύει ότι η αντιμετώπιση τους συνιστά ένα σύνθετο νομικό ζήτημα και απαιτείται συνδυασμός πρακτικών αντιμετώπισης, γιατί κινδυνεύουν βασικές ευρωπαϊκές αξίες να μετατραπούν σε μοχλούς πίεσης εκ μέρους των ισλαμιστών⁴⁵⁴. Οι πιέσεις που ασκεί ο Trump για την επιστροφή τους στις χώρες προέλευσής θα έχει πολύ σοβαρές συνέπειες για την ΕΕ σε κάθε επίπεδο και κυρίως στο ΓΔ1.

Η συστηματική καταγραφή των επίσημων και ανεπίσημων χώρων προσευχής είναι απαραίτητη για να ελέγχονται οι διοικήσεις, οι θρησκευτικοί λειτουργοί και το είδος της διδασκαλίας που παρέχεται στις πολιτιστικές δομές και οργανώσεις των Αδελφών Μουσουλμάνων και της τουρκικής ΔΘΥ στα υποσυστήματα, αλλά και σε επίπεδο ΕΕ. Αυτό δεν συνεπάγεται στοχοποίηση της ισλαμικής θρησκείας, αλλά εκείνων των στοιχείων που με όχημα τη θρησκεία προάγουν εξτρεμιστικές ιδεολογίες που είναι επικίνδυνες για την ασφάλεια πολιτών και κρατών. Το ίδιο ισχύει και για τα άτομα με ακραία ρητορική⁴⁵⁵.

Ο Ταρήκ Ραμαντάν, είναι μία πιο επικίνδυνη περίπτωση γιατί περνάει επιστημονικώς τα μηνύματα που επιθυμεί για την ανάπτυξη στρατηγικών αντίστασης «στην ιδεολογική κυριαρχία των δυτικών αξιών»⁴⁵⁶. Έτσι βάλει κατά των ευρωπαϊκών παραδόσεων και υπονοεί ότι μόνο όταν αυτές υπαχθούν στην ισλαμική κυριαρχία θα διευθετηθεί η κατάσταση που δημιουργήθηκε με τη μαζική μετανάστευση μουσουλμάνων στην Ευρώπη. Τέτοιες εξτρεμιστικές θέσεις είναι επικίνδυνες και προάγουν τη λανθασμένη πρόσληψη του γκεχάντ ως πάγια και διαρκής στρατιωτική-επιθετική μουσουλμανική τακτική κατά των απίστων⁴⁵⁷. Εάν η Ευρώπη δεν αντιληφθεί το ειδικό πολιτιστικό βάρος της ώστε να «επιβεβαιώσει» ότι διαθέτει «το μονοπώλιο της ηθικής τάξης», κινδυνεύει να μετατραπεί σε «Ευρω-Αραβία»⁴⁵⁸.

⁴⁵⁴ “I was enemy of Britain”, *BBC NEWS*. 21 Ιουνίου, 2019. <https://www.bbc.com/news/av/uk-48725942/jihadi-jack-tells-bbc-i-was-enemy-of-britain>.

⁴⁵⁵ Όπως ο Γιούσεφ Καραντάουη και ο Χάνι Ραμαντάν.

⁴⁵⁶ Κωτούλας, *Η Κυρίαρχη Εθνική και Ευρωπαϊκή Κουλτούρα*, 283.

⁴⁵⁷ Κωτούλας, *Η Κυρίαρχη Εθνική και Ευρωπαϊκή Κουλτούρα*, 285.

⁴⁵⁸ Κωτούλας, *Η Κυρίαρχη Εθνική και Ευρωπαϊκή Κουλτούρα*, 291.

Η ακαδημαϊκή ιδιότητα έχει χρησιμοποιηθεί ως όχημα διασποράς πολιτικών μηνυμάτων και από το τουρκικό πολιτικό ισλάμ. Ο Νταβούτογλου με το βιβλίο του *Το στρατηγικό βάθος*, θέτει σε νέες βάσεις τις σχέσεις της Τουρκίας με τα κράτη της Μέσης Ανατολής, Αφρικής και Ν/Α Ασίας χωρίς να διαταράσσει τους δεσμούς της με τη Δύση, και προσδίδει στο νέο δόγμα «γεωγραφικό και ιστορικό βάθος»⁴⁵⁹. Μπορεί οι σχέσεις Ερντογάν-Νταβούτογλου να υπέστησαν βαρύ πλήγμα, εντούτοις το δόγμα της τουρκικής υπεροχής και οι πυλώνες της εξωτερικής πολιτικής που εξυπηρετούν το τουρκικό πολιτικό ισλάμ, παραμένουν αδιασάλετοι. Και σε διεθνές επίπεδο – ΕΕ – και σε εθνικό – Ελλάδα – ο κίνδυνος κατίσχυσης του ενισχύεται σημαντικά από τους Αδελφούς Μουσουλμάνους και τις πολιτισμικές δομές τους. Ο Ερντογάν διεκδικεί την απόλυτη κυριαρχία και ηγεσία του ισλάμ με την οικοδόμηση ενός «νέο-οθωμανικού και χαλιφατικού τύπου» εθνικο-κρατικού δρώντα που θα έχει ηγετική θέση στο μουσουλμανικό κόσμο και στην παγκόσμια σκακιέρα⁴⁶⁰ και οι Αδελφοί Μουσουλμάνοι αποτελούν το υπερσυστημικό όχημα του στην ΕΕ.

Το μουσουλμανικό κόμμα στη Δ. Θράκη που κέρδισε σημαντική νίκη στις ελληνικές αυτοδιοικητικές εκλογές, είναι κατά δήλωση τουρκικό⁴⁶¹. Στο Σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης υπάρχουν πολλά μουσουλμανικά κόμματα τα οποία εκτιμάται ότι λειτουργούν υπερεθνικά παρά τις όποιες εθνοτικές και δογματικές διαφορές και λειτουργούν προσδιοριστικά σε ζητήματα ταυτότητας, κουλτούρας και ιδεολογίας προς τους μουσουλμάνους δεύτερης και τρίτης γενιάς⁴⁶². Ορισμένα από αυτά έχουν τη στήριξη του Ερντογάν, αποδίδοντας έτσι στην Τουρκία το ρόλο του συντονιστή της πολιτικής έκφρασης των ισλαμικών πληθυσμών της Ευρώπης⁴⁶³. Συνεπώς, η ισλαμιστική ρητορική αν και βάλλει κατά των δημοκρατικών θεσμών, ως αντιμουσουλμανικών και θεμελιωδώς αντίθετων προς την ισλαμική θρησκεία,

⁴⁵⁹ Ιωάννης Θ. Μάζης, «Χ. Η Γεωπολιτική της Τουρκίας: ο ‘Νέο-Οθωμανισμός’ και ο ρόλος του Νταβούτογλου» στο *Γεωπολιτικά Ζητήματα στην Ευρύτερα Μ. Ανατολή και Μεσόγειο*, τόμος Ι, Επιμέλεια – Εισαγωγή Κυριάκου Θ. Νικολάου-Πατραγά. (Αθήνα: Λειμών, 2017): 459.

⁴⁶⁰ Μάζης, «Χ. Η Γεωπολιτική της Τουρκίας», 459

⁴⁶¹. «Προκλητική δήλωση της προέδρου του ΚΙΕΦ που κέρδισε τις εκλογές σε Ροδόπη και Ξάνθη», *Newsbeast*. 29 Μαΐου, 2019. <https://www.newsbeast.gr/politiki/arthro/4964013/proklitiki-dilosi-tis-proedroy-toy-kief-poy-kerdise-tis-ekloges-se-rodopi-kai-xanthi>.

⁴⁶² Χαράλαμπος Μερακλής, «Ισλαμικά κόμματα στην Ευρώπη», *e Kypros news*. 12 Νοεμβρίου, 2017. <https://preview.tinyurl.com/yxqtumzc>

⁴⁶³ Ιωάννης Ε. Κωτούλας, «Κόμματα ισλαμικών αρχών στην Ευρώπη. Οι κίνδυνοι από το πολιτικό Ισλάμ για τη Δύση», *Foreign Affairs Hellenic Edition*. Τεύχος 48 (10/2017-11/2017), 94-108. <https://foreignaffairs.gr/articles/71582/ioannis-kotoulas/kommata-islamikon-arxon-stin-eyropi>.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

εντούτοις εγκρίνει και επικροτεί τη χρήση αυτών προκειμένου να εξυπηρετηθεί η κατίσχυση του πολιτικού ισλάμ.

Η ερντογανική διείσδυση μέσω των Βαλκανίων και η τακτική του στη Ν/Α Μεσόγειο και το Αιγαίο, έχουν τη στήριξη της Ρωσίας. Η Τουρκία και το τουρκικό πολιτικό ισλάμ φαίνεται να χρησιμοποιούνται εργαλειακά από τη Ρωσία, προκειμένου να εξυπηρετηθούν ρωσικές πολιτικές σκοπιμότητες: αποτροπή της ενεργειακής ασφάλειας τη ΕΕ διαμέσου του αγωγού East Med, διεκδίκηση της θρησκευτικής πρωτοκαθεδρίας στην Ορθόδοξη Χριστιανική Εκκλησία, ενίσχυση της έκρυθμης κατάστασης στη Μέση Ανατολή και παγίωση της ρωσικής πρωτοβουλίας με αφορμή το Συριακό Ζήτημα. Υπενθυμίζεται ωστόσο το «Γκόλεμ» του ισλαμιστικού κινήματος που εκκολάφθηκε από ΗΠΑ – Ην. Βασίλειο και απειλεί την παγκόσμια ειρήνη. Ο απρόσεκτος χειρισμός μίας ισχυρής και απρόβλεπτης προσωπικότητας όπως είναι ο Ερντογάν ενδέχεται να εκκολάπτουν μία νέα τερατογέννεση με πολύ ισχυρότερο αντίκτυπο, που θα βλάπτει καίρια τα συμφέροντα και της Δύσης και της Ρωσίας.

Ο πολυάριθμος κουρδικός πληθυσμός που βρίσκεται στα ανατολικά σύνορα της Τουρκίας και σε εδάφη Συρίας, Ιράκ και Ιράν φαίνεται να αποτελεί ένα αντίβαρο. Η Συριακή κρίση έφερε ξανά στο προσκήνιο το Κουρδικό Ζήτημα και Ρωσία και ΗΠΑ εξετάζουν το ενδεχόμενο αυτονομίας, η καθεμία για τους δικούς της λόγους. Η Τουρκία το γνωρίζει και εισέβαλε στο Αφρίν⁴⁶⁴. Όποιος πίστευε ότι ο Ερντογάν δεν θα προχωρούσε σε στρατιωτική παρέμβαση, δεν κατανοεί ούτε την προσωπικότητα ούτε τις αντιλήψεις του Τούρκου Προέδρου. Οι Κούρδοι δεν αποτελούν απλώς μία αποσχιστική τάση, αλλά ένα καίριο συνθετικό συστατικό της άλλοτε κραταιάς Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, πριν την γέννηση του τουρκικού εθνικισμού, και άρα είναι η συγκολλητική ουσία που μπορεί να ενώσει ξανά υπό τη σκέπη ενός νέου ισλαμικού κράτους όλες τις μουσουλμανικές εθνότητες που συνυπήρχαν κάποτε⁴⁶⁵. Ακόμη κι αν αυτό δεν εκφραστεί χαρτογραφικά θα εκφραστεί γεωπολιτικά με όρους πολιτικής ισχύος. Για αυτό και ο Ερντογάν δεν μπορεί να διανοηθεί αυτονομία των Κούρδων σε μία νέα κρατική οντότητα.

⁴⁶⁴ Ο Ερντογάν δεν μπορούσε να επιτρέψει τη δημιουργία σώματος συνοριοφυλακής αποτελούμενου από μέλη του Ελεύθερου Συριακού Στρατού και του YPG. Κατερίνα Πρίφτη, «5 λόγοι που η τουρκική εισβολή στο Αφρίν της Β. Συρίας είναι πιο σημαντική από όσο φαίνεται». *Huffingtonpost*. 22 Ιανουαρίου, 2018. <https://preview.tinyurl.com/y6pwqgxx>.

⁴⁶⁵ M. Hakan Yavuz. “Five stages of the construction of Kurdish nationalism in Turkey”, *Nationalism and Ethnic Politics*, 2001, 7:3, 1-24, DOI: 10.1080/13537110108428635. <https://doi.org/10.1080/13537110108428635>, 3.

Η απόφαση των ΗΠΑ να αποσύρει τα στρατεύματά της από τη Συρία, αφήνοντας έκθετους τους Κούρδους της Ροτζάβα στη Β/Α Συρία⁴⁶⁶, έχει δημιουργήσει μεγάλη αναταραχή και φαίνεται να δίνει ένα προβάδισμα στην Τουρκία, επιβεβαιώνοντας την άποψη ότι οι ΗΠΑ δεν θα επιτρέψουν να περάσει στη Ρωσική σφαίρα επιρροής, λόγω της γεωπολιτικής δυναμικής της. Αν και πολλά μέλη του αμερικάνικου κογκρέσου ασκούν πιέσεις στο ζήτημα των S-400, οι αμερικάνικες γεωστρατηγικές επιδιώξεις δεν θα επιτρέψουν το ενδεχόμενο σοβαρής διπλωματικής ρήξης. Αυτό ο Ερντογάν το γνωρίζει και προκαλεί⁴⁶⁷. Ελλάδα και Κύπρος θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικές και συγκρατημένες στα ζητήματα ΑΟΖ, εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων και East Med, διαφυλάττοντας με κάθε τρόπο τις συμφωνίες με Ισραήλ και Αίγυπτο και τηρώντας στιβαρή και σταθερή στάση στο πλαίσιο του ΔΔ και της ΕΕ.

Στα Δυτικά Βαλκάνια, το ζήτημα της ενδεχόμενης ανταλλαγής εδαφών μεταξύ Κοσόβου και Σερβίας⁴⁶⁸, ελλοχεύει κινδύνους για εθνικιστικές συγκρούσεις στην ευρύτερη περιοχή. Παράλληλα, εξυπηρετεί το πάγιο ερντογανικό αίτημα για αναθεώρηση της Συνθήκης της Λοζάνης και θέτει παρακαταθήκη για μελλοντική αυτονομία της Δυτικής Θράκης, με δεδομένη την πληθυσμιακή αύξηση των μουσουλμάνων επί ελληνικού εδάφους. Αυτό θα έπληττε και τα εθνικά και ευρωπαϊκά συμφέροντα: η Δυτική Θράκη δεν είναι μόνο το ανατολικό σύνορο της Ελλάδας, αλλά και της ΕΕ.

⁴⁶⁶ Οι Κούρδοι της Συρίας που βρίσκονται σε ιδιότυπο καθεστώς αυτονομίας έχουν προσεγγίσει το καθεστώς της Δαμασκού, αλλά και τη Ρωσία για να αντιμετωπίσουν τη διαφαινόμενη επέλαση των τουρκικών στρατευμάτων στην περιοχή τους, στην περίπτωση που οι αμερικανικές δυνάμεις αποσυρθούν.

⁴⁶⁷ Ο γερουσιαστής Lindsey Graham εν όψει της σύγκλησης της ολομέλειας του Συμβουλίου των Ηνωμένων Εθνών, συναντήθηκε με τον Ερντογάν στη Νέα Υόρκη και συζήτησαν τη δυνατότητα σύναψης νέας εμπορικής συμφωνίας, τονίζοντας ότι η Τουρκία είναι ένας σημαντικός σύμμαχος. Επιπλέον, ο Ερντογάν σε συνέντευξή του στο Reuters στις αρχές του Σεπτεμβρίου, δήλωσε ότι θα συζητούσε με τον Trump το ενδεχόμενο να αγοράσει η Τουρκία οπτικά αμυντικά συστήματα US Patriot και ότι οι προσωπικοί δεσμοί του με τον αμερικανό ηγέτη θα μπορούσαν να ξεπεράσουν την κρίση που δημιουργήθηκε μεταξύ Άγκυρας και Ουάσιγκτον με την αγορά των S-400. “US Senator Graham says he is trying to get Turkey back in F-35 fold”, *New York – Reuters*. 23 Σεπτεμβρίου, 2019, <http://www.hurriyetdailynews.com/us-senator-graham-says-he-is-trying-to-get-turkey-back-in-f-35-fold-146802>.

⁴⁶⁸ Η ΕΕ στηρίζει το εγχείρημα προκειμένου να αρθούν τα εμπόδια για ομαλή διεύθετηση των χρόνιων ζητημάτων της καθολικής αναγνώρισης του κοσοβαρικού κράτους και της πλήρους ένταξης της Σερβίας το 2025 στην Ένωση. Μποζανίνου Τάνια, “Επικίνδυνο παιχνίδι η «διόρθωση των συνόρων» Σερβίας-Κοσόβου”. *Το Βήμα*. 11 Αυγούστου 2018, <https://www.tovima.gr/2018/08/11/world/epikindyno-paixnidi-i-diorthwsi-twn-synorwn-serbias-kosoboy/>.

Η ΕΕ πρέπει να εξετάσει τα ζητήματα της πολιτιστικής πρωτοκαθεδρίας της, να αναλάβει πολιτικές πρωτοβουλίες προστασίας του ευρωπαϊκού οικοδομήματος, να δρομολογήσει νέες συμμαχίες με ισχυρά μεσανατολικά κράτη, όπως η Σαουδική Αραβία, ως αντίβαρο στη τουρκική ισλαμιστική επεκτατική πολιτική, να ανανεώσει και να ενισχύσει το νατοϊκό σύμφωνο. Εντούτοις κανένας Ευρωπαίος ηγέτης δεν φαίνεται ικανός να σηκώσει το βάρος τέτοιων πολιτικών αποφάσεων. Η ΕΕ μαστιζείται από εθνικιστικές εξάρσεις, στενόμυαλη οπτική ή υπερφίαλη πίστη στις πανανθρώπινες αξίες που πρεσβεύει, χωρίς συνοχή και κυρίως χωρίς σκοπό. Οι διακηρύξεις και οι αναφορές της Κομισιόν φαίνονται κενές περιεχόμενου για τους Ευρωπαίους που υφίστανται τις συνέπειες των οικονομικο-κοινωνικών αποφάσεων που λαμβάνονται από μία πολιτική ηγεσία που δεν έχει ερείσματα ούτε στους Ευρωπαίους πολίτες ούτε στους μουσουλμάνους μετανάστες. Εντούτοις, οι ευρωπαϊκοί Θεσμοί, οι ευρωπαϊκές αξίες, το νομικό πλαίσιο εντός του οποίου στηρίχθηκε η μεταπολεμική Ευρώπη και οι υπηρεσίες ασφάλειας που δρουν από κοινού και συνεργατικά, αποτελούν ένα συνεκτικό πολιτικό-οικονομικό οικοδόμημα που παρέχει ασφάλεια στους πολίτες. Μία ενδεχόμενη αποδυνάμωσή τους – εξαιτίας της ισχυροποίησης εθνικιστών κομμάτων – ή ακόμη και αποσύνθεσή των θεσμών, θα δυσχεράνει ή διαφοροποιήσει προς το αρνητικότερο τα κρίσιμα ζητήματα της διαχείρισης της ισλαμιστικής τρομοκρατίας ή της διαφύλαξης των ανατολικών συνόρων.

Η επανεξέταση του νομικού καθεστώτος των μουσουλμανικών πολιτιστικών κέντρων και τεμενών και ο έλεγχος της διδασκαλίας για τον περιορισμό των δραστηριοτήτων ισλαμιστικών οργανώσεων, όπως οι Αδελφοί Μουσουλμάνοι, η επιβολή αυστηρών κανόνων στα ζητήματα μετανάστευσης και καθεστώτος πρόσφυγα και ασύλου, είναι ζητήματα που πρέπει να προσεγγιστούν με περισσότερη προσοχή, χωρίς τον παγιωμένο διαχωρισμό Βορρά – Νότου που δημιουργεί στο εσωτερικό της Ένωσης διακρίσεις και αντιπαλότητες. Κυρίως απαιτείται γνώση και αναγνώριση των κινδύνων που ελλοχεύουν σε πολιτικά και πολιτιστικά θέματα που προκαλούν ζητήματα ασφάλειας και ειρήνης για την Ευρώπη.

Επίλογος

Η γεωπολιτική ανάλυση της ιδεολογίας των Αδελφών Μουσουλμάνων και των δραστηριοτήτων ριζοσπαστικοποίησης ως γεωπολιτικού παράγοντα ανακατανομής της ισχύος στο Σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης, ανέδειξε καίρια ζητήματα ασφάλειας για το Σύμπλοκο και την ΕΕ. Σαν γεγονότα ελήφθησαν υπόψη αυτά που παρουσιάζονται ως επαναλαμβανόμενα μοτίβα εξηγώντας τις συνθήκες και το περιβάλλον που συνέβησαν, αποδεικνύοντας ότι αυτό είναι το είδος των γεγονότων που θα ανέμενε κανείς υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες και βάσει γνωστών νόμων⁴⁶⁹. Η ΣΓΑ και τα ερευνητικά εργαλεία που προτείνει, ήτοι την αφηρημένη θεωρητική έρευνα και την ιστορική ανάλυση, κατέστησαν δυνατή την ανάλυση των Αδελφών Μουσουλμάνων, των οργανώσεών τους, των δραστηριοτήτων ριζοσπαστικοποίησης και τη διάδραση των δομών τους με τα Υποσυστήματα, όπως αυτά ορίστηκαν στη Μεθοδολογία της παρούσας γεωπολιτικής ανάλυσης⁴⁷⁰.

Από τη μελέτη και ανάλυση των κανονικοτήτων και των αιτιωδών σχέσεων της οργάνωσης στο Σύμπλοκο, προέκυψε ότι η εξτρεμιστική ιδεολογία των Αδελφών Μουσουλμάνων και οι πολιτιστικές δομές τους ενισχύουν τη ριζοσπαστικοποίηση εντός σωφρονιστικών καταστημάτων και τεμενών και εξυπηρετούν το σκοπό των ακραίων ισλαμιστών ιδεολόγων για επιβολή ισλαμικής διακυβέρνησης με ένοπλο γκεχάντ.

Το ίδιο ισχύει για την πολιτιστική και θρησκευτική δράση και το κοινωφελές έργο, που χρησιμοποιούνται ως προπέτασμα από τις οργανώσεις των Αδελφών Μουσουλμάνων. Κατά συνέπεια, οι διαχρονική και ισχυρή ισλαμιστική ιδεολογία τους μεταλαμπαδεύεται μέσω των οργανώσεών τους και ευθύνεται για την ανατροφοδότηση του σύγχρονου ισλαμιστικού κινήματος, που πραγματοποιεί τρομοκρατικά πλήγματα μεγάλης, μεσαίας και μικρής ισχύος στο Σύμπλοκο, διασαλεύοντας την ειρήνη και το αίσθημα ασφάλειας.

Από την έρευνα, προέκυψε επανειλημμένα το ζήτημα της ισλαμοφοβίας, του ρατσισμού και της εκμετάλλευσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των ευρωπαϊκών αξιών από τους ισλαμιστές ιδεολόγους, που τα χρησιμοποιούν προκειμένου να

⁴⁶⁹ Μάζης, «Μεταθεωρητική Κριτική», 374.

⁴⁷⁰ Αυτός ο συνδυασμός είναι πολύ χρήσιμος στη Γεωπολιτική Ανάλυση. Μάζης, «Μεταθεωρητική Κριτική», 374-375.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

εξυπηρετήσουν τους σκοπούς τους. Η ισλαμοφοβία αποτελεί το όχημα με το οποίο επιβάλλονται διάφορα μουσουλμανικά αιτήματα που διακυβεύουν την ευρωπαϊκή εκκοσμίκευση, τις αξίες του Διαφωτισμού και τα συλλογικά δικαιώματα. Η ενσωμάτωση των μουσουλμανικών πληθυσμών που διαβιούν στην Ευρώπη και η πληθυσμιακή αύξησή τους, επιβάλλει την πρόληψη των κινδύνων που ελλοχεύουν από επικίνδυνες και άστοχες πολιτικές, για αυτό και προτείνεται η γεωπολιτική ανάλυση της ισλαμοφοβίας ως γεωπολιτικού παράγοντα ανακατανομής της ισχύος με τη ΣΓΑ.

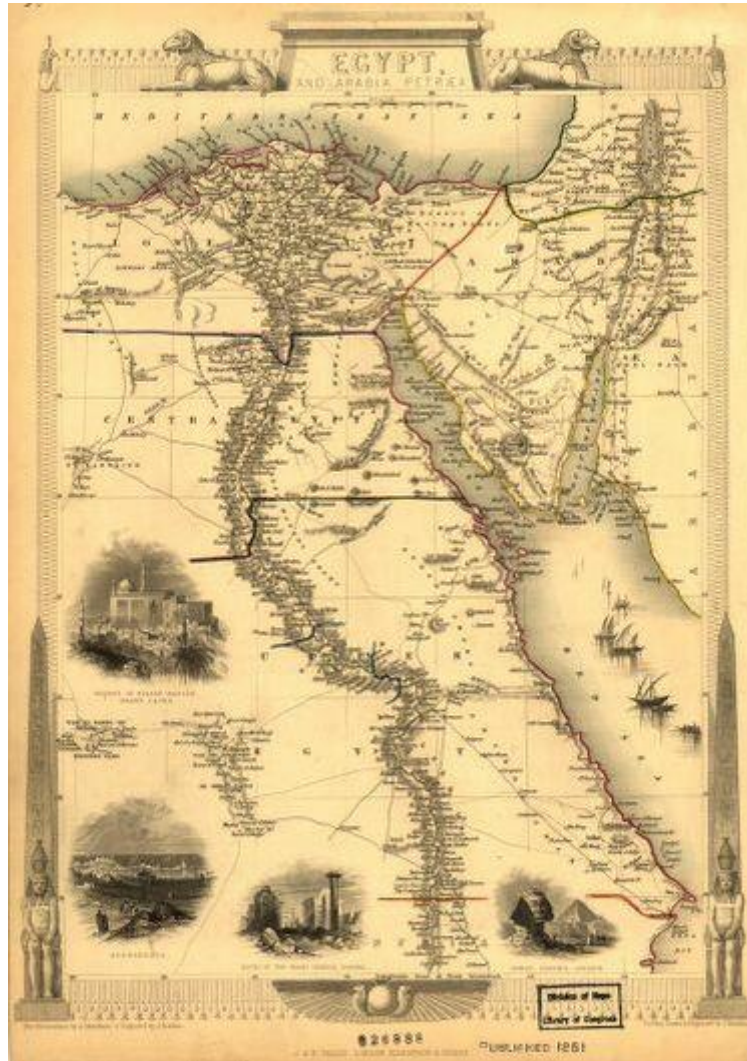
Παράρτημα Χαρτών

Χάρτης 1. Η επαρχία της Ισμαηλία. Πηγή: <https://www.revolvy.com/page/Ismailia-Governorate>.

Χάρτης 2. Το εγιαλέτι της Αιγύπτου υπό Οθωμανική κατοχή το 1571. Πηγή: <https://tinyurl.com/y6mr3xzt>

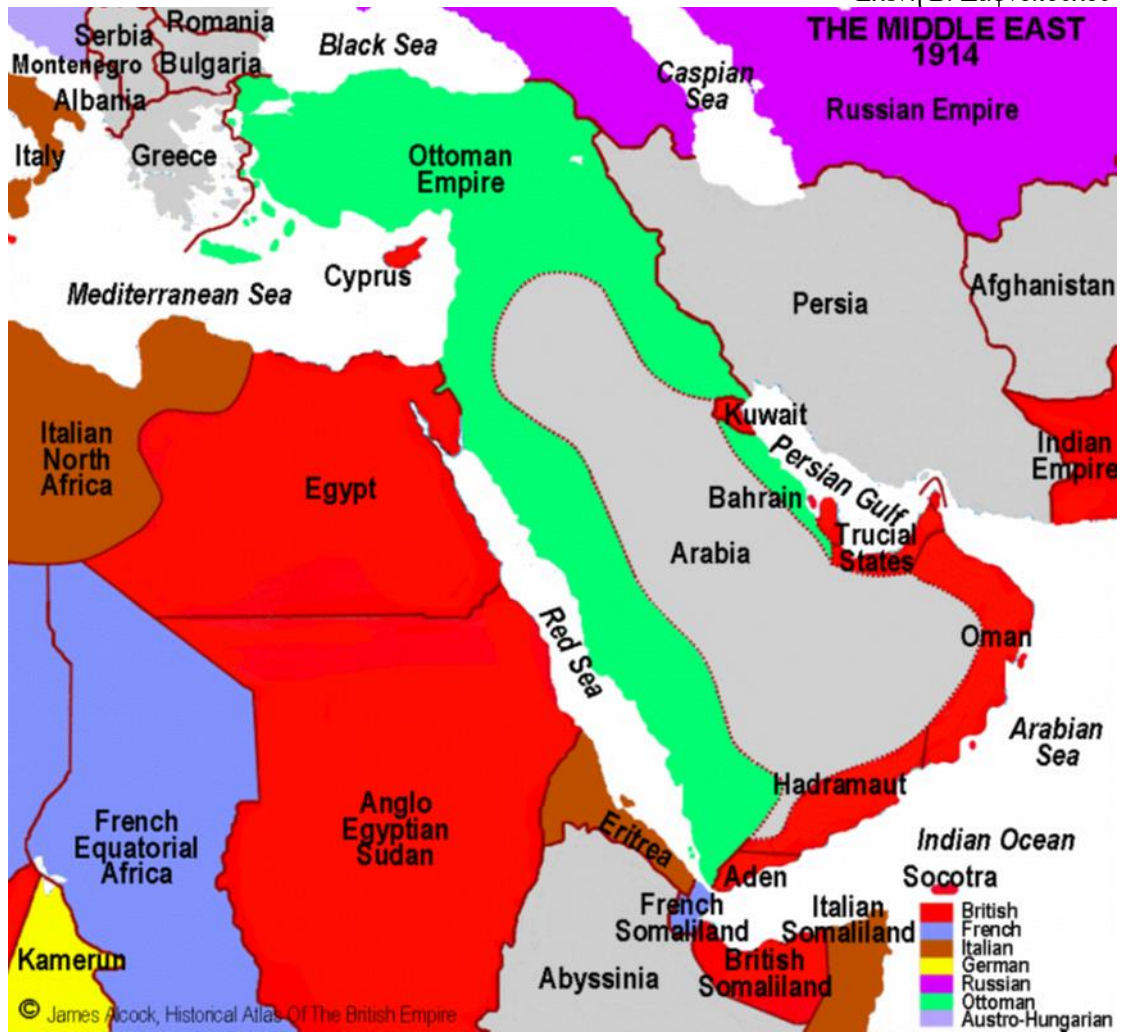
Χάρτης 3. Η Αίγυπτος κατά τη Βρετανική κατοχή. Πηγή:
<https://www.loc.gov/item/99446218/>.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

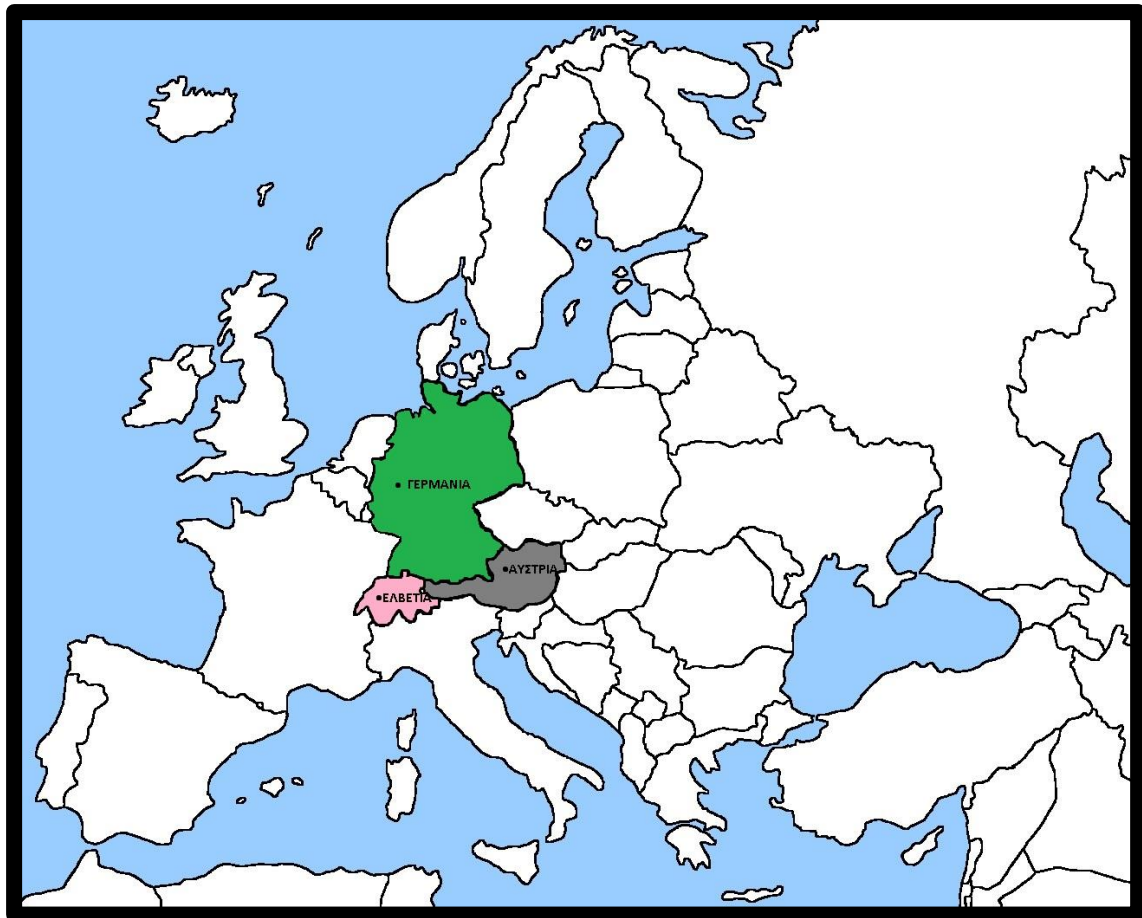
Ελένη Β. Δαφνοπούλου

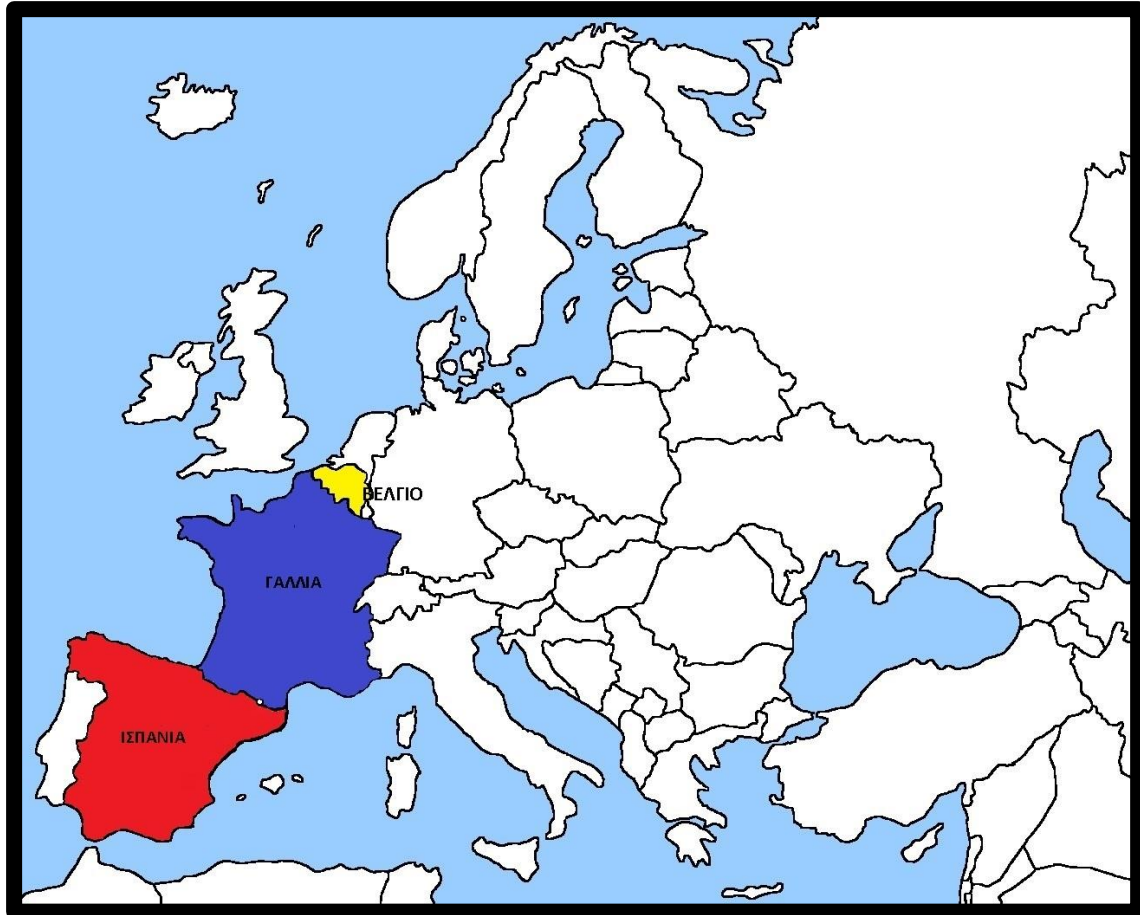
Χάρτης 4. Πολιτικός χάρτης της Μέσης Ανατολής το 1914. Πηγή:
<http://www.dodlive.mil/2017/08/11/how-world-war-i-made-the-middle-east-what-it-is-today/>.

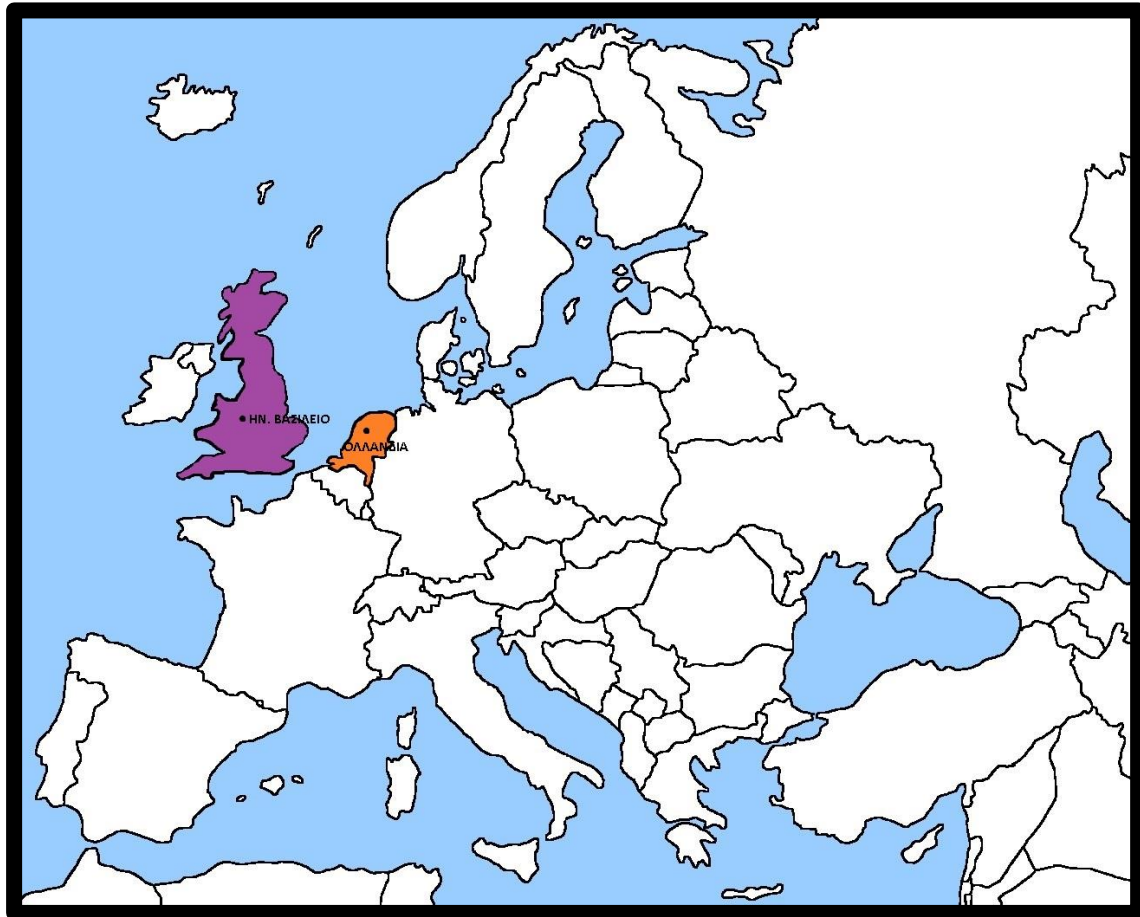
Χάρτης 5. Αποτύπωση της κυριαρχίας των Ευρωπαϊκών Δυνάμεων στη Μέση Ανατολή το 1914. Πηγή: <http://hellenicus.lib.aegean.gr/handle/11610/17649>

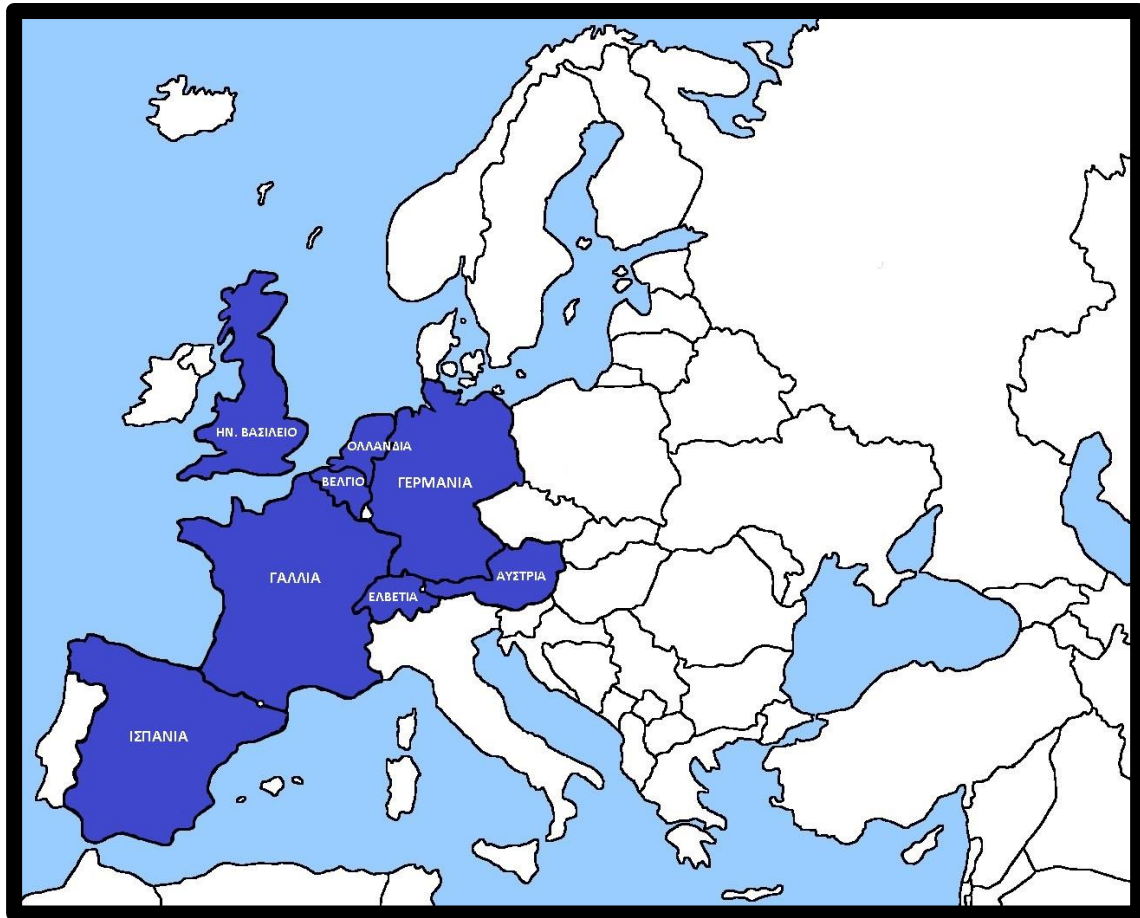
Χάρτης 6. Υποσύστημα 1. Γερμανία - Αυστρία – Ελβετία. Πηγή: google maps

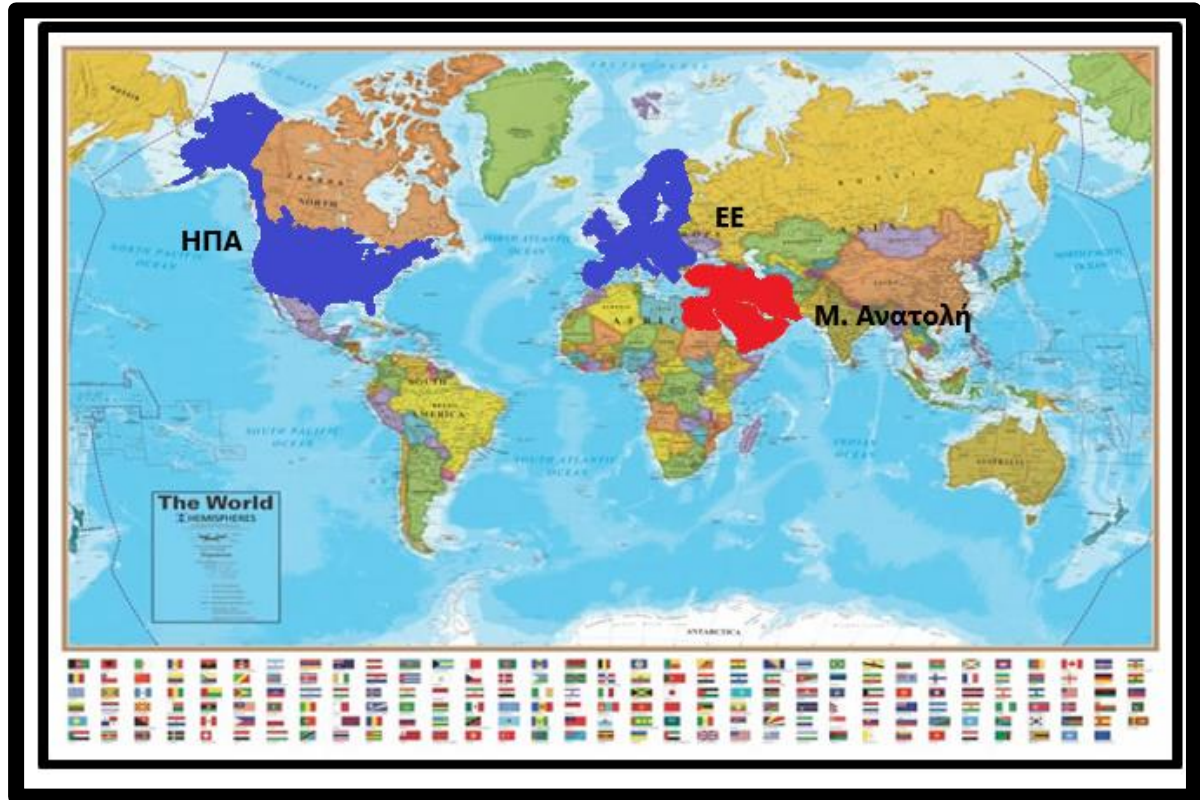
Χάρτης 7. Υποσύστημα 2. Γαλλία - Ισπανία - Βέλγιο. Πηγή: google maps

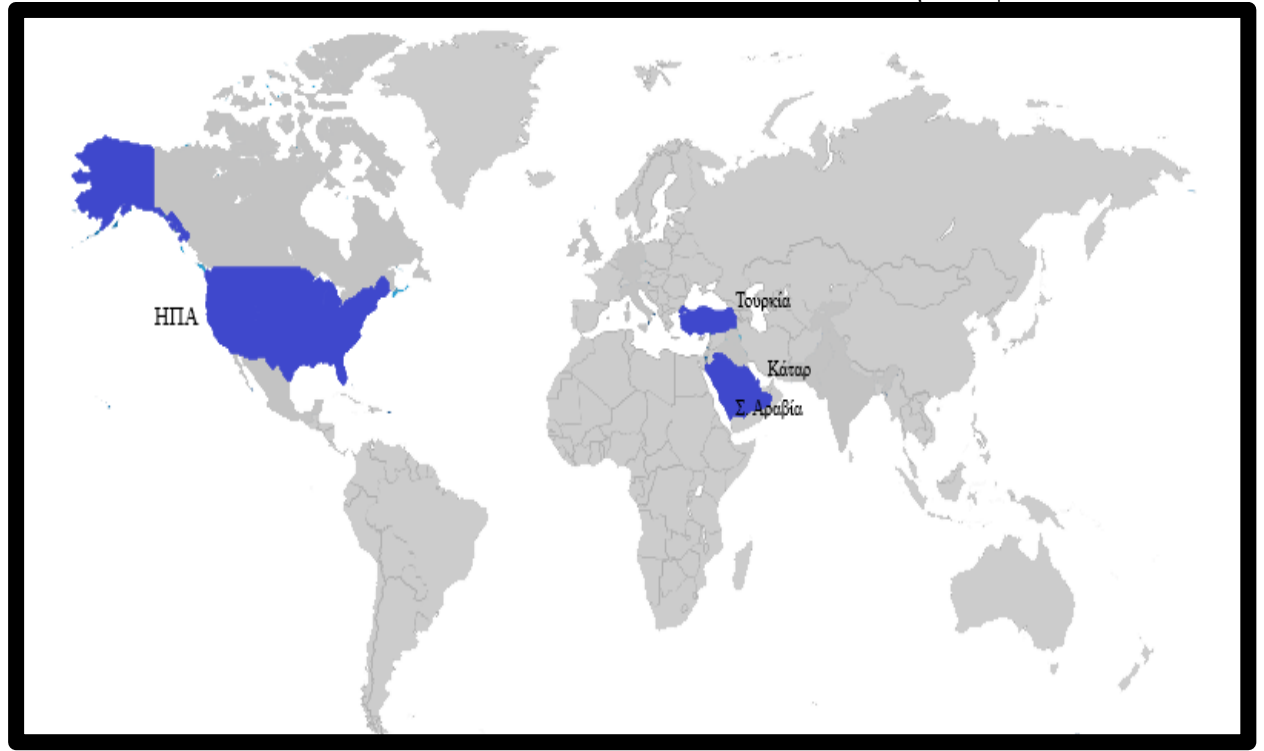
Χάρτης 8. Υποσύστημα 3. Ην. Βασίλειο – Ολλανδία. Πηγή: google maps

Χάρτης 9. Γεωπολιτικό Σύμπλοκο Δυτικής Ευρώπης. Πηγή: google maps

Χάρτης 10. Υπερσύστημα. ΕΕ – ΗΠΑ & Μέσης Ανατολής. Γαίες Νταρ αλ-Σουλ (Οίκος της Συννπαρξέως) και Νταρ αλ-Ισλάμ (Οίκος του Ισλάμ). Πηγή: google maps

Χάρτης 11. Υπερσυστημικοί Δρώντες: Τουρκία, Σαουδική Αραβία, Κατάρ, ΗΠΑ. Πηγή: Google maps

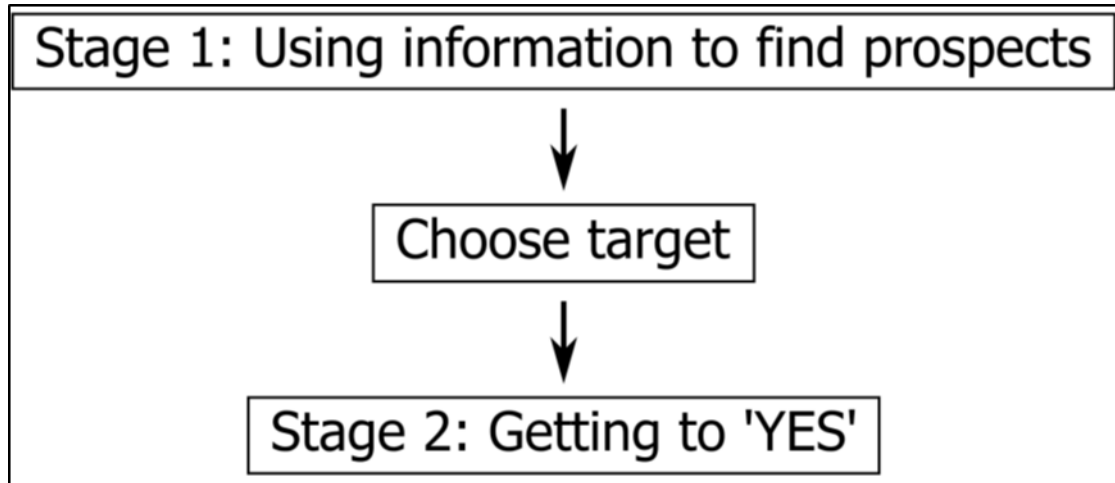
Παράρτημα Πινάκων

Πίνακας 1. Στατιστικά Δεδομένα Σωφρονιστικών Καταστημάτων των Υποσυστημάτων του Συμπλόκου Δ. Ευρώπης

Υποσύστημα 1			
Χώρα	Αρ. Κρατουμένων	Ρυθμός/100.000 εθ. πλ. 2016	Ρυθμός/100.000 εθ.πλ. 2018
Γερμανία	63.643 (30/11/18)	76	77
Αυστρία	8.692 (1/9/18)	97	98
Ελβετία	6.943 (31/1/19)	82	81
Υποσύστημα 2			
Γαλλία	70.059 (1/1/19)	114	104
Ισπανία	59.218 (1/3/19)	128	127
Βέλγιο	10.073 (18/9/18)	98	88
Υποσύστημα 3			
Ην. Βασίλειο*	92189 (26/4/19)	140	139
Ολλανδία	10.464 (30/9/17)	59	61
*Συνολικός αρ. Αγγλίας, Ουαλίας, Σκωτίας, Β. Ιρλανδίας.			

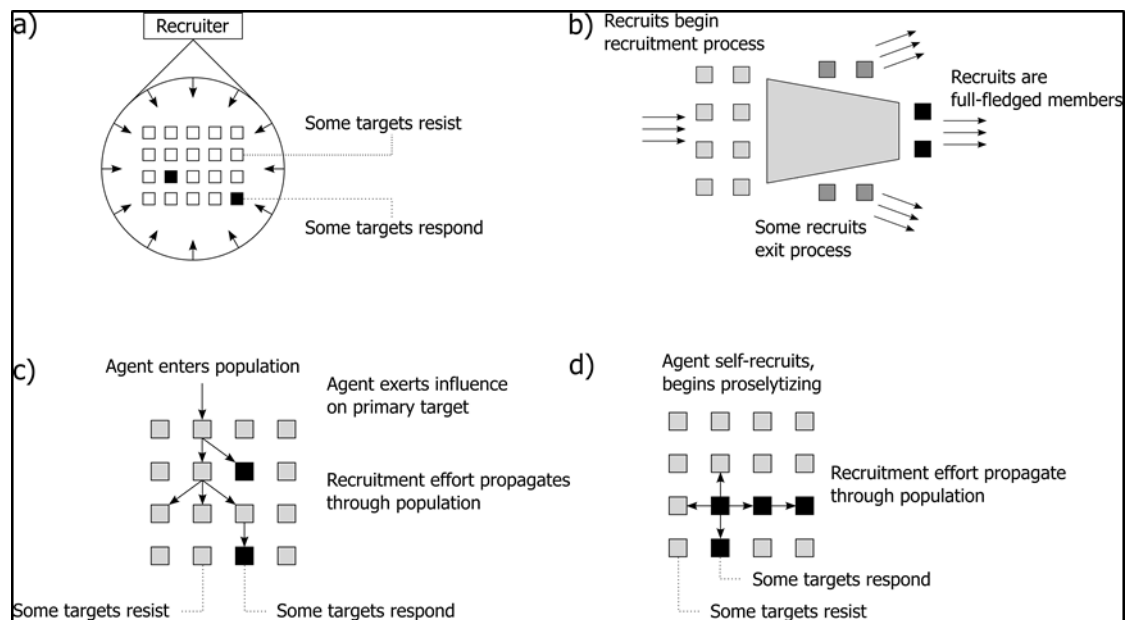
Πηγή: World Prison Brief/Europe. <http://www.prisonstudies.org/map/europe>

Πίνακας 2. Τα δύο στάδια της διαδικασίας στρατολόγησης σε σωφρονιστικά καταστήματα

Πηγή: Mulcahy, Merrington, Bell, “Radicalization of Prison Inmates”, 8.

Πίνακας 3. Τα 4 μοντέλα στρατολόγησης (Gerwehr and Daley): a) The Net, b) The Funnel, c) The Infection, d) The Seed Crystal

Πηγή: Mulcahy, Merrington, Bell, “Radicalization of Prison Inmates”, 8.

Πίνακας 4. Πλήγματα μικρής, μεσαίας και μεγάλης ισχύος στο Σύμπλοκο

Ημ/νία	Χώρα	Πόλη	Ανάληψη Ευθύνης	Θύματα	Τραυματίες	Τύπος Στόχου	Είδος επίθεσης	Κλίμακα Επίθεσης	Δράστες
			Υποσύστημα Α						
28/7/2017	Γερμανία	Αμβούργο	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	1	7	Πολίτες & Ιδ. Εγκαταστάσεις	Μαχαίρι	Μεσαίας	1
19/12/2016	Γερμανία	Βερολίνο	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	12	48	Πολίτες & Ιδ. Εγκατ.	Με φορτηγό	Μεγάλης	1
24/7/2016	Γερμανία	Ansbach-Bavaria	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	1	15	Πολίτες & Ιδ. Εγκατ.	Βομβ/κή Αυτό/νία	Μεγάλης	1
18/7/2016	Γερμανία	Wurzburg-Bavaria	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	5	Πολίτες & Ιδ. Εγκατ.	Μαχαίρι-Τσεκούρι	Μεσαίας	1
16/4/2016	Γερμανία	North Rhine-Westphalia	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	3	Πολίτες & Θρησκ. Εγκατ.	Βομβιστική	Μεσαίας	2
26/2/2016	Γερμανία	Ανόβερο	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	1	Αστυνομία	Μαχαίρι	Μικρής	1
17/9/2015	Γερμανία	Βερολίνο	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	1	1	Αστυνομία	Μαχαίρι	Μικρής	1
Μάρτης 2011	Γερμανία		Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	2	0	Αμερικανοί Στρατιώτες	Μαχαίρι	Μικρής	1
4/9/2007	Γερμανία		Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	0	Πολιτικοί & Γάλλοι Στρατιωτικοί	Βομβιστική	Μικρής	3
31/7/2006	Γερμανία	Κολωνία	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	0	Πολίτες ΜΜΜ	Βομβιστική	Μεσαίας	2
3/6/2017	Αυστρία	Linz	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	2	0	Πολίτες & Ιδ. Εγκατ.	Ένοπλη	Μεσαίας	1
12/11/2007	Ελβετία	Crissier	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	1	Πολίτες & Θρησκ. Εγκατ.	Ένοπλη	Μικρής	1
			Υποσύστημα Β						
10/1/2017	Γαλλία	Μασσαλία	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	3	0	Πολίτες & Δημ. Εγκατ.	Μαχαίρι	Μικρής	1
19/6/2017	Γαλλία	Champs Elysees	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	1	4	Αστυνομία	Βομβ/κή αυτο/νία.	Μικρής	1
20/4/2017	Γαλλία	Champs Elysees	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	1	3	Αστυνομία	Ένοπλη	Μικρής	1
6/6/2017	Γαλλία	Notre-Dame	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	1	Γάλλος Στρατιώτης	Σφυρί	Μικρής	1
9/8/2017	Γαλλία	Παρίσι	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	6	Γάλλοι Στρατιώτες	Ι.Χ.	Μικρής	1
1/10/2017	Γαλλία	Μασσαλία	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	2	0	Πολίτες	Μαχαίρι	Μικρής	1
26/7/2016	Γαλλία	St-Etienne-du-Roungay	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	1	1	Πολίτες & Ιδ. Εγκατ.	Ένοπλη/όμηροι	Μεσαίας	2
14/7/2016	Γαλλία	Νίκαια	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	86	433	Πολίτες & Ιδ. Εγκατ.	Φορτηγό	Μεγάλης	1
13/6/2016	Γαλλία	Magnanville	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	2	0	Πολίτες & Ιδ. Εγκατ.	Μαχαίρι	Μικρής	1
26/5/2016	Γαλλία	St-Julien-du-Poy	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	1	Γάλλος Στρατιώτης	Μαχαίρι	Μικρής	2
1/11/2016	Γαλλία	Μασσαλία	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	1	Εβραίος Διδάσκαλος	Ματσέτα	Μεσαίας	1
7/1/2016	Γαλλία	Παρίσι	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	0	Αστυνομία	Εκρηκτικά & Μαχ.	Μικρής	1
13/11/2015	Γαλλία	St Dennis	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	1	53	Δημ. Εγκατ.	Βομβ/κή αυτο/νία	Μεγάλης	1
13/11/2015	Γαλλία	Παρίσι	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	93	217	Πολίτες & Ιδ. Εγκατ. Δημ. Χρ.	Ένοπλη βομβιστική	Μεγάλης	3
13/11/2015	Γαλλία	Παρίσι	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	1	18	Πολίτες & Επιχειρ. Εγκατ.	Βομβιστική Αυτοκ.	Μεγάλης	1
13/11/2015	Γαλλία	Παρίσι	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	19	26	Πολίτες & Επιχειρ. Εγκατ.	Ένοπλη	Μεγάλης	?

13/11/2015	Γαλλία	Παρίσι	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	5	24	Πολίτες & Επιχειρ. Εγκατ.	Ένοπλη	Μεγάλης	?
13/11/2015	Γαλλία	St Dennis	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	1	34	Δημ. Εγκατ.	Βομβ/κή αυτο/νία	Μεγάλης	1
13/11/2015	Γαλλία	Παρίσι	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	15	26	Πολίτες & Επιχειρ. Εγκατ.	Ένοπλη	Μεγάλης	?
13/11/2015	Γαλλία	St Dennis	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	2	34	Δημ. Εγκατ.	Βομβ/κή αυτο/νία	Μεγάλης	1
21/8/2015	Γαλλία	Arras	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	3	Πολίτες MMM	Ένοπλη	Μεσαίας	1
26/6/2015	Γαλλία	St-Quentin Fallavier	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	1	2	Επιχειρ. Εγκατ.	Μαχαίρι & Ι.Χ.	Μεσαίας	1
19/4/2015	Γαλλία	Παρίσι	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	1	0	Πολίτες & Θρησκ. Εγκατ.	Ένοπλη	Μικρής	1
2/3/2015	Γαλλία	Νίκαια	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	2	Πολίτες - Γάλλοι Στρατιώτες	Μαχαίρι	Μικρής	1
9/1/2015	Γαλλία	Παρίσι	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	5	3	Επιχειρ. Εγκατ.	Ένοπλη ομηρεία	Μεγάλης	1
9/1/2015	Γαλλία	Danmartin en Goele	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	2	2	Επιχειρ. Εγκατ.	Ένοπλη ομηρεία	Μεγάλης	2
8/1/2015	Γαλλία	Παρίσι	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	1	1	Αστυνομία - Κυβερνητικός υπάλληλος	Ένοπλη	Μικρής	1
7/1/2015	Γαλλία	Παρίσι	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	1	0	Πολίτες	Ένοπλη	Μικρής	1
7/1/2015	Γαλλία	Παρίσι	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	12	12	Πολίτες & Εγκατ. Τύπου	Ένοπλη	Μεγάλης	2
20/12/2014	Γαλλία	Joue-les-Tours	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	1	3	Αστυνομία	Μαχαίρι	Μικρής	1
21/12/2014	Γαλλία	Dijon	Σχιζοφρενής ισλαμιστής	0	11	Πολίτες & Ιδ. Εγκατ.	Φορτηγό	Μεσαίας	1
22/12/2014	Γαλλία	Nantes	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	1	9	Πολίτες & Ιδ. Εγκατ.	Φορτηγό	Μεγάλης	1
25/5/2013	Γαλλία	La Défense	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	1	0	Στρατιώτης	Μαχαίρι	Μικρής	1
19/6/2012	Γαλλία	Montauban	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	1	Πολίτες	Ένοπλη ομηρεία	Μικρής	1
19/3/2012	Γαλλία	Toulouse	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	4	0	Πολίτες	Ένοπλη	Μεσαίας	1
15/3/2012	Γαλλία	Montauban	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	3	0	Στρατιώτες	Ένοπλη	Μεσαίας	1
11/3/2012	Γαλλία	Toulouse	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	1	0	Στρατιώτης	Ένοπλη	Μεσαίας	1
18/8/2017	Ισπανία	Cambrils	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	6	6	Πολίτες & Εγκατ. Τύπου	Φορτηγό	Μεγάλης	1
18/8/2017	Ισπανία	Βαρκελώνη	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	1	3	Πολίτες-Εγκατ. & Αστυνομία	Φορτηγό	Μεγάλης	1
11/3/2004	Ισπανία	Μαδρίτη	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	191	1800	Πολίτες & MMM	Βομβιστική	Μεγάλης	12
20/6/2017	Βέλγιο	Βρυξέλλες	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	1	0	Πολίτες & MMM	Βομβ/κή αυτο/νία	Μεσαίας	1
5/10/2016	Βέλγιο	Schaerbeek Βρυξέλλες	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	4	Αστυνομία	Ένοπλη	Μικρής	1
6/8/2016	Βέλγιο	Charleroi	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	1	2	Αστυνομία	Ματσέτα	Μικρής	1
22/3/2016	Βέλγιο	Maalbeek Βρυξέλλες	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	17	135	Πολίτες-MMM	Βομβ/κή αυτο/νία	Μεγάλης	1
22/3/2016	Βέλγιο	Zaventem Brabant	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	18	135	Πολίτες-Εγκατ. Αεροδρομίου	Βομβ/κή αυτο/νία	Μεγάλης	2
16/1/2015	Βέλγιο	Verniers	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	2	0	Πολίτες & Ιδ. Εγκατ.	Βομβ/κή απόπειρα	Μεγάλης	3
24/5/2014	Βέλγιο	Βρυξέλλες	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	4	0	Πολίτες & Ιδ. Εγκατ.	Ένοπλη	Μεσαίας	1
12/3/2012	Βέλγιο	Rida Isl. Cntr Βρυξέλλες	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	1	1	Θρησκευτικές Εγκατ.	Βομβιστική	Μικρής	1
5/1/2009	Βέλγιο	Beth Hillel Syn. Βρυξέλλες	Άγνωστο	0	0	Θρησκευτικές Εγκατ.	Βομβιστική	Μικρής	?

			Υποσύστημα Γ						
15/9/2017	Ην. Βασίλειο	Λονδίνο	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	29	Πολίτες & ΜΜΜ	Βομβιστική	Μεγάλης	1
3/6/2017	Ην. Βασίλειο	London Bridge	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	8	48	Πολίτες & Εγκατ. Δημ. Χρήσης	Φορητό & Μαχ.	Μεγάλης	3
22/5/2017	Ην. Βασίλειο	Mantchester Arena	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	22	119	Πολίτες & Εγκατ. Δημ. Χρήσης	Βομβ/κή Αυτο/νία	Μεγάλης	1
22/3/2017	Ην. Βασίλειο	Westminster Bridge	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	6	50	Αστυνομία-Πολίτες-Εγκατ.	Ι.Χ. & Μαχαίρι	Μεγάλης	1
24/3/2016	Ην. Βασίλειο	Γλασκώβη	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	1	1	Πολίτες	Μαχαίρι	Μικρής	1
18/2/2016	Ην. Βασίλειο	Rochdale	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	1	0	Θρησκ. Λειτουργοί & Εγκατ.	Μαχαίρι	Μικρής	1
6/12/2015	Ην. Βασίλειο	Λονδίνο	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	3	Πολίτες	Μαχαίρι	Μικρής	1
17/11/2015	Ην. Βασίλειο	Bradford	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	1	0	Πολίτης	Ένοπλη	Μικρής	?
22/5/2013	Ην. Βασίλειο	Λονδίνο	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	1	0	Βρετανός Στρατιωτικός	Ι.Χ. & Μαχαίρι	Μικρής	2
29/10/2010	Ην. Βασίλειο	Lockington	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	0	Θρησκ/κής εγκατ. ΗΠΑ	Εκρηκτικά	Μικρής	4
14/5/2010	Ην. Βασίλειο	Becton Globe	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	1	Πολιτικοί	Μαχαίρι	Μικρής	1
1/5/2008	Ην. Βασίλειο	Exeter	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	1	Επιχειρ. Εγκατ.	Εκρηκτικά	Μικρής	1
29/6/2007	Ην. Βασίλειο	Λονδίνο	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	0	Επιχειρ. Εγκατ.	Εκρηκτικά σε Ι.Χ.	Μεσαίας	3
30/6/2007	Ην. Βασίλειο	Γλασκώβη	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	0	Εγκατ. Αεροδρομίου	Εκρηκτικά σε Ι.Χ.	Μεσαίας	2
10/8/2006	Ην. Βασίλειο	Υπερατλαντικές πτήσεις	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	0	ΜΜΜ	Εκρηκτικά	Μεγάλης	11
21/7/2005	Ην. Βασίλειο	Λονδίνο	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	0	ΜΜΜ	Εκρηκτικά	Μεσαίας	?
21/7/2005	Ην. Βασίλειο	Λονδίνο	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	0	ΜΜΜ	Εκρηκτικά	Μεσαίας	?
21/7/2005	Ην. Βασίλειο	Λονδίνο	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	0	ΜΜΜ	Εκρηκτικά	Μεσαίας	?
21/7/2005	Ην. Βασίλειο	Λονδίνο	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	0	ΜΜΜ	Εκρηκτικά	Μεσαίας	?
7/7/2005	Ην. Βασίλειο	Λονδίνο	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	14	110	ΜΜΜ	Βομβ/κή Αυτο/νία	Μεγάλης	1
7/7/2005	Ην. Βασίλειο	Λονδίνο	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	7	163	ΜΜΜ	Βομβ/κή Αυτο/νία	Μεγάλης	1
7/7/2005	Ην. Βασίλειο	Λονδίνο	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	27	340	ΜΜΜ	Βομβ/κή Αυτο/νία	Μεγάλης	1
7/7/2005	Ην. Βασίλειο	Λονδίνο	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	8	171	ΜΜΜ	Βομβ/κή Αυτο/νία	Μεγάλης	1
25/12/2009	Ολλανδία	Άμστερνταμ-Ντηρότ	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	0	0	ΜΜΜ	Εκρηκτικά	Μεσαίας	1
2/11/2004	Ολλανδία	Άμστερνταμ	Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές	1	1	Πολίτης	Δολοφονία	Μεσαίας	1

Πίνακας 5. Πλήγματα μικρής, μεσαίας και μεγάλης ισχύος ανά Υποσύστημα

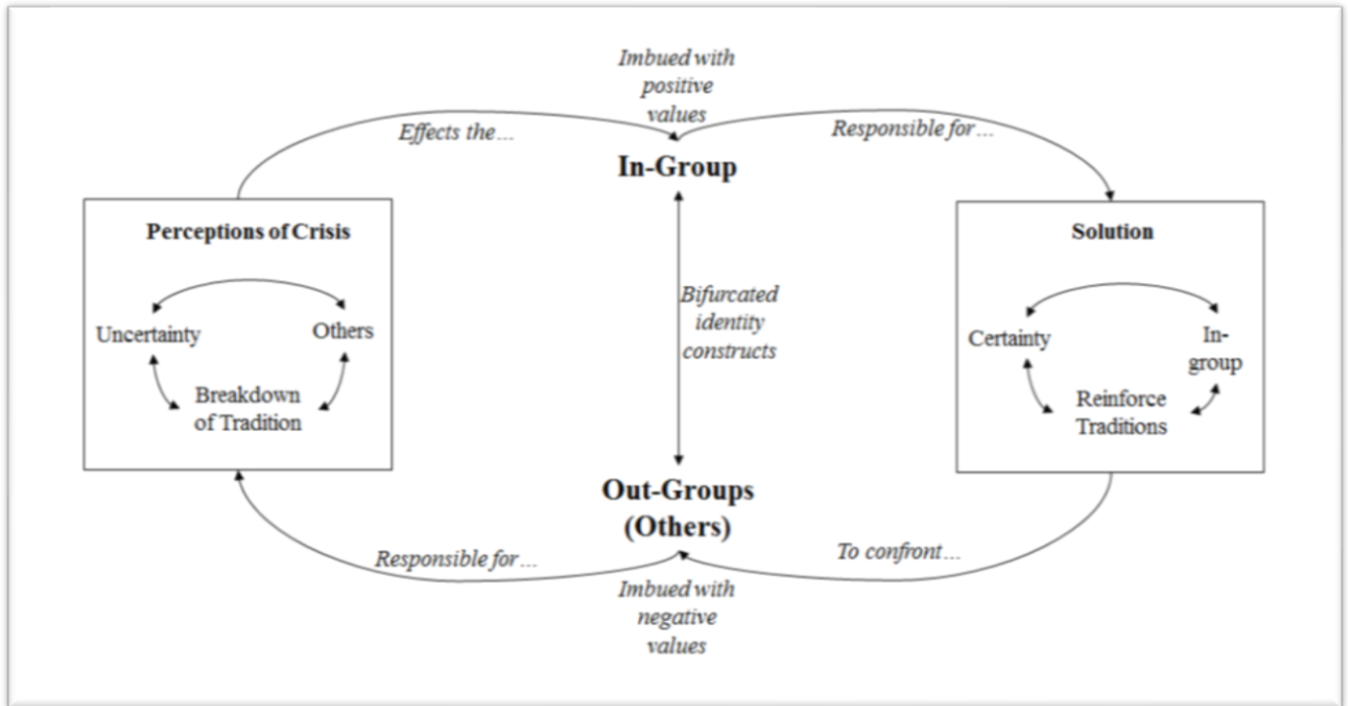
Υποσύστημα 1			
Πλήγματα/Κράτος	Γερμανία	Αυστρία	Ελβετία
Μεγάλης ισχύος	2	-	-
Μεσαίας ισχύος	4	1	-
Μικρής ισχύος	4	-	1
Υποσύστημα 2			
Πλήγματα/Κράτος	Γαλλία	Ισπανία	Βέλγιο
Μεγάλης ισχύος	13	3	3
Μεσαίας ισχύος	8	-	2
Μικρής ισχύος	16	-	4
Υποσύστημα 3			
Πλήγματα/Κράτος	Ην. Βασίλειο	Ολλανδία	
Μεγάλης ισχύος	9	-	
Μεσαίας ισχύος	6	2	
Μικρής ισχύος	8	-	

Εικόνα 6. Πληθυσμιακές συγκεντρώσεις μουσουλμάνων ανά γειτονιά στις Βρυξέλλες (2007)

Districts	Population (Pop.)	Pop. from a Muslim country ³	% of the pop. in the district	% of the Muslim population in BCR
Anderlecht	91 759	6 915	7,5 %	11,6 %
City of Brussels	139 501	11 519	8,2 %	19,3 %
Molenbeek	76 177	9 706	12,7 %	16,2 %
Saint-Josse	23 070	4 085	17,7 %	20,7 %
Schaerbeek	109 138	12 340	11,3 %	6,8 %
Total	439 645	44 565	10,1%	74,5%
BCR	992 041	59 805	6 %	100 %

Οι συγκεντρώσεις αυτές διαμορφώθηκαν από τις οικονομικό-κοινωνικές συνθήκες τις δεκαετίες 1960-1970. Οι μεγαλύτερες τιμές εμφανίζονται στις φτωχότερες περιοχές, δυτικά στο «κατώτερο - lower» μέρος. Οι συνθήκες και πολιτικές αποφάσεις έπαιξαν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση αυτών των πυκνώσεων. Πηγή: <https://journals.openedition.org/brussels/382?lang=en>.

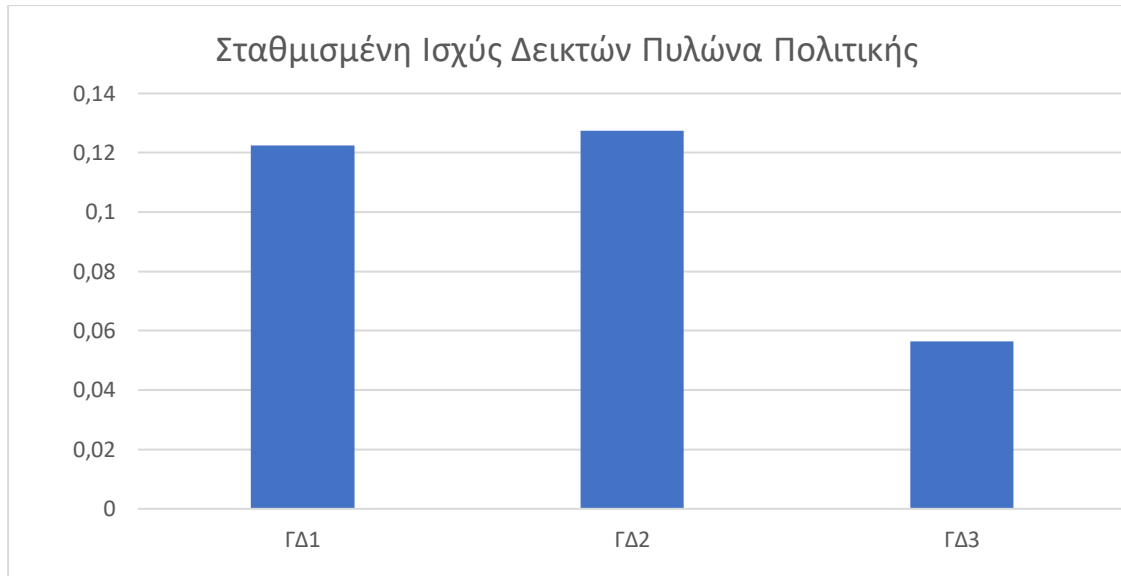
Πίνακας 7. Το Νοηματικό Σύστημα (System of Meaning).

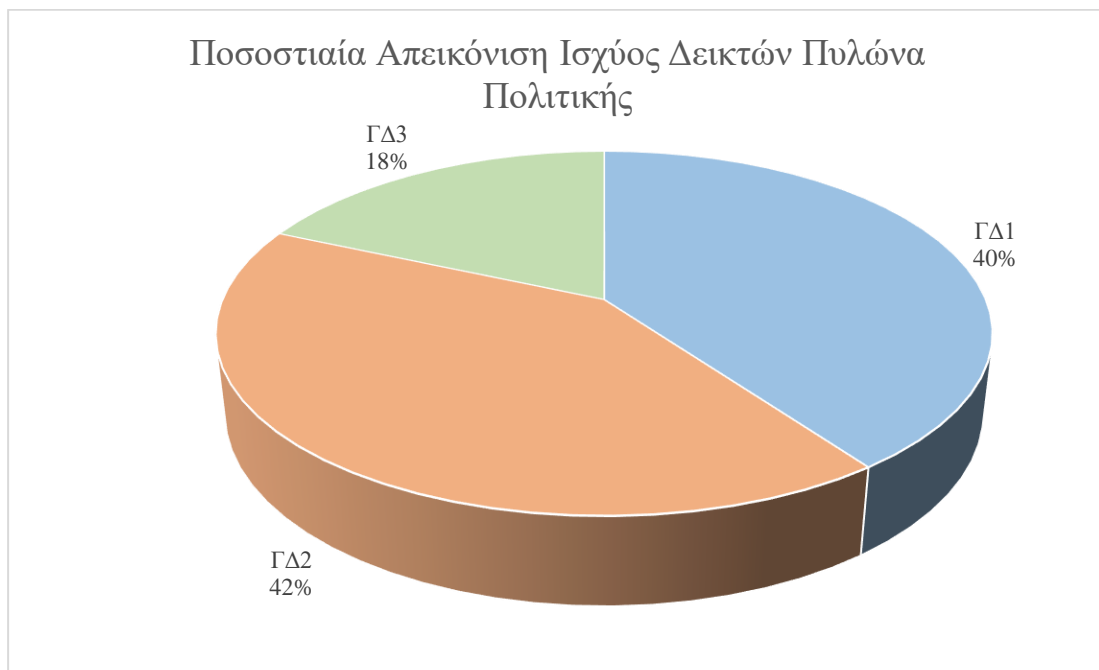
Πηγή: Europol

Παράρτημα Γραφημάτων

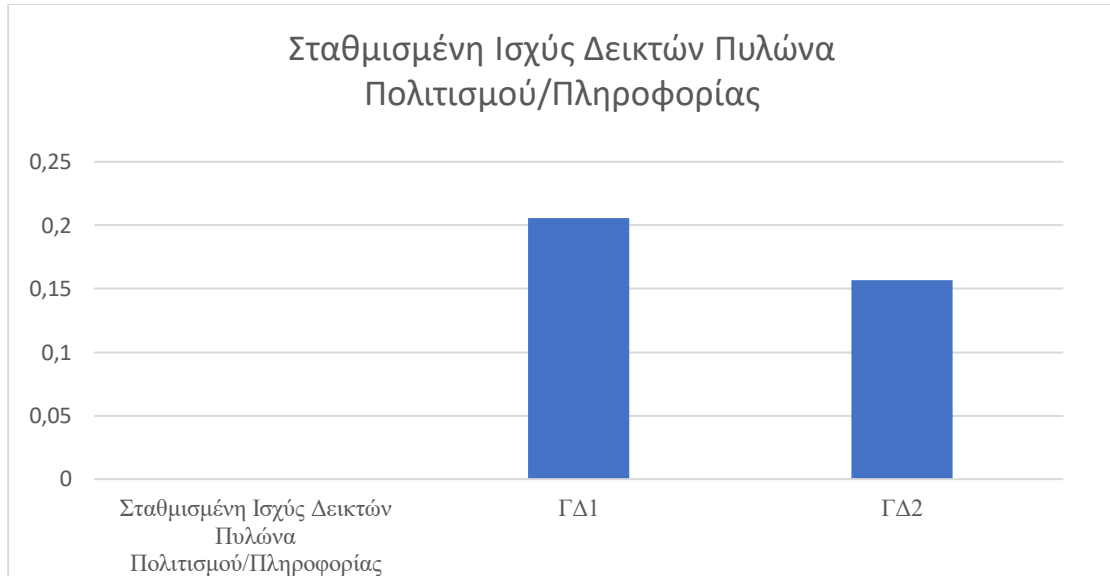
Γράφημα 1. Σταθμισμένη Ισχύς Δεικτών Πυλώνα Πολιτικής

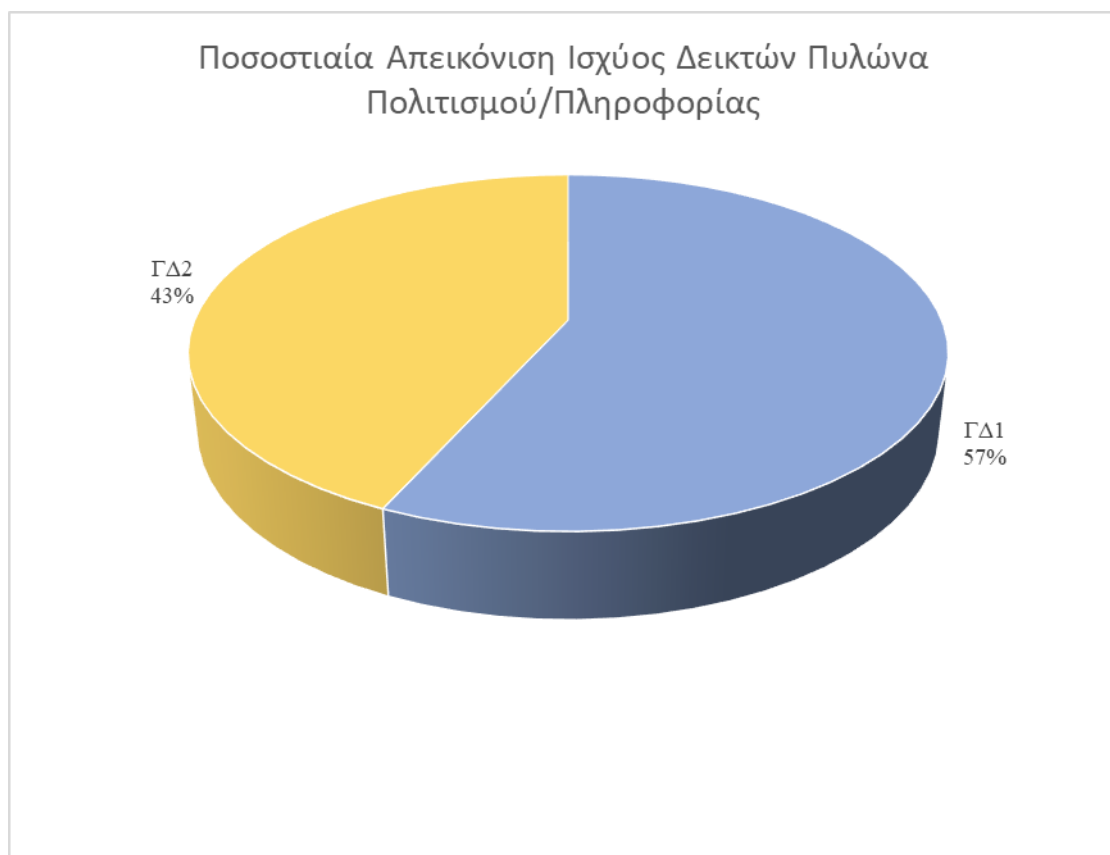
Γράφημα 2. Ποσοστιαία Απεικόνιση Ισχύος Δεικτών Πυλώνα Πολιτικής

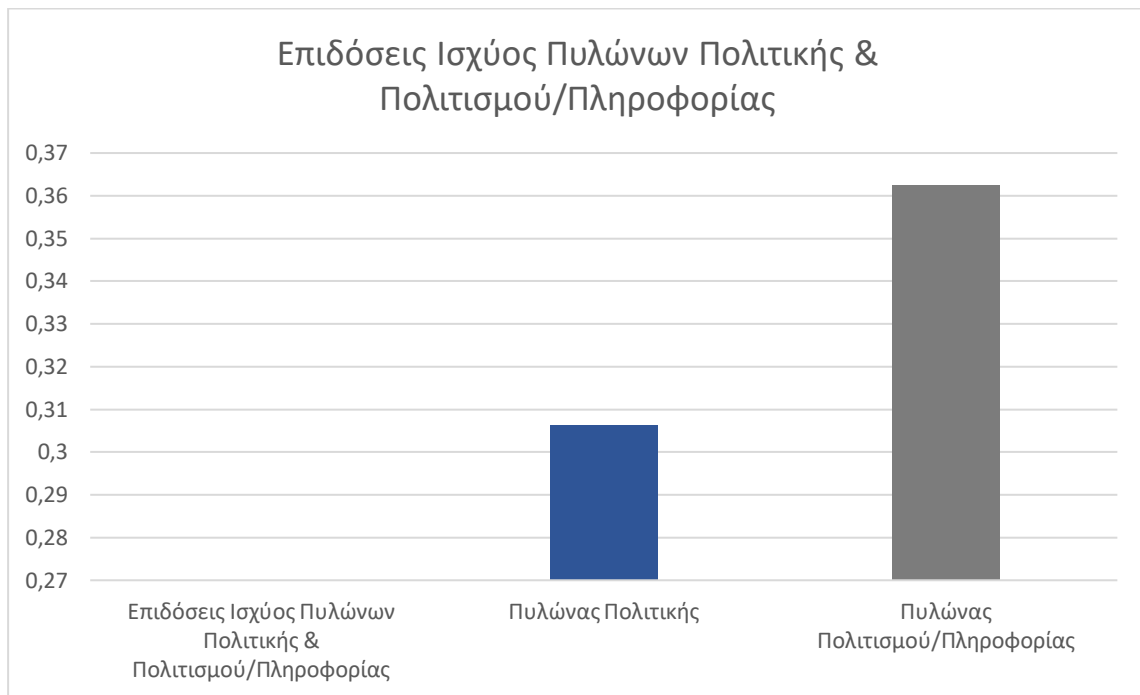
Γράφημα 3. Σταθμισμένη Ισχύς Δεικτών Πυλώνα Πολιτισμού/Πληροφορίας

Γράφημα 4. Ποσοστιαία Απεικόνιση Ισχύος Δεικτών Πυλώνα Πολιτισμού/Πληροφορίας

Γράφημα 5. Επιδόσεις Ισχύος Πυλώνων Πολιτικής & Πολιτισμού/Πληροφορίας

Γράφημα 6. Ποσοστιαία Επίδοση Ισχύος Πυλώνων Πολιτικής & Πολιτισμού/Πληροφορίας

Παράρτημα Εικόνων

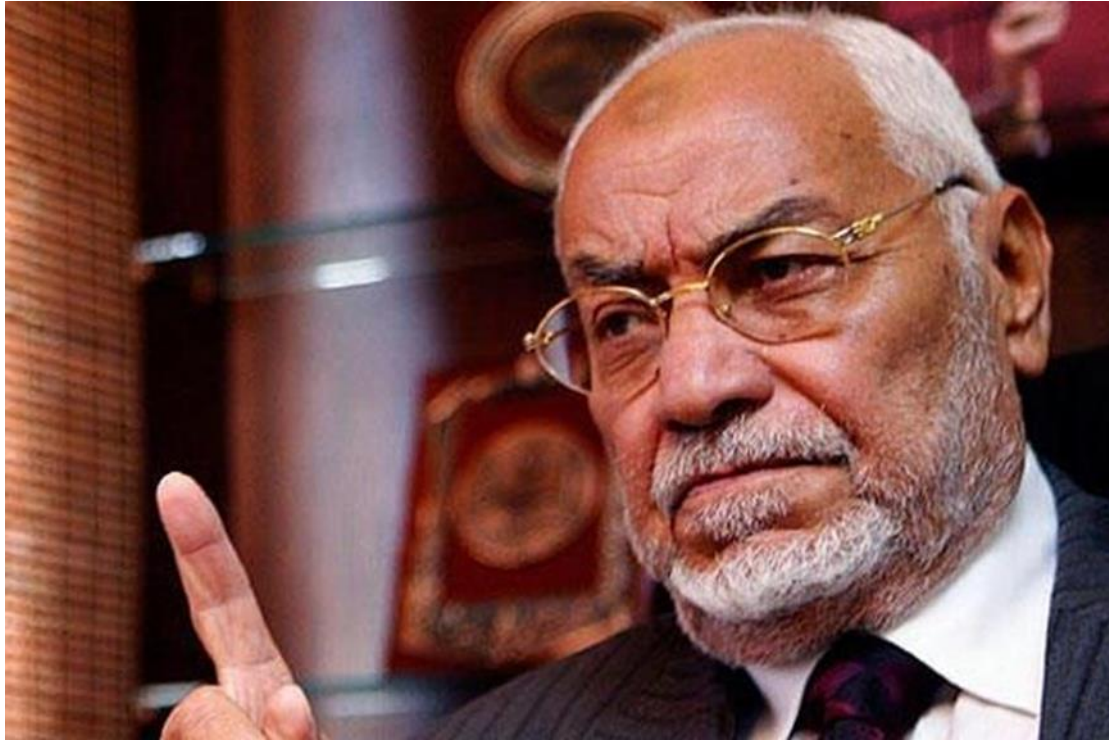
Εικόνα 1. Χάσαν αλ-Μπάνα. Ιδρυτής των Αδελφών Μουσουλμάνων. Πηγή: Βικιπαίδεια.

Εικόνα 2. Ο Τούρκος πρόεδρος Ερντογάν μαζί με τη σύζυγό του και τον Πρωθυπουργό Μπιναλή Γιλντιρήμ, χαιρετίζει τους υποστηρικτές του με τη ραμπία κατά τη διάρκεια της συνόδου για την διακυβέρνηση του ΑΚΠ στην Άγκυρα, το Μάιο του 2017. Πηγή: <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2018/01/turkey-muslim-brotherhood-last-bastion-crumbling.html>

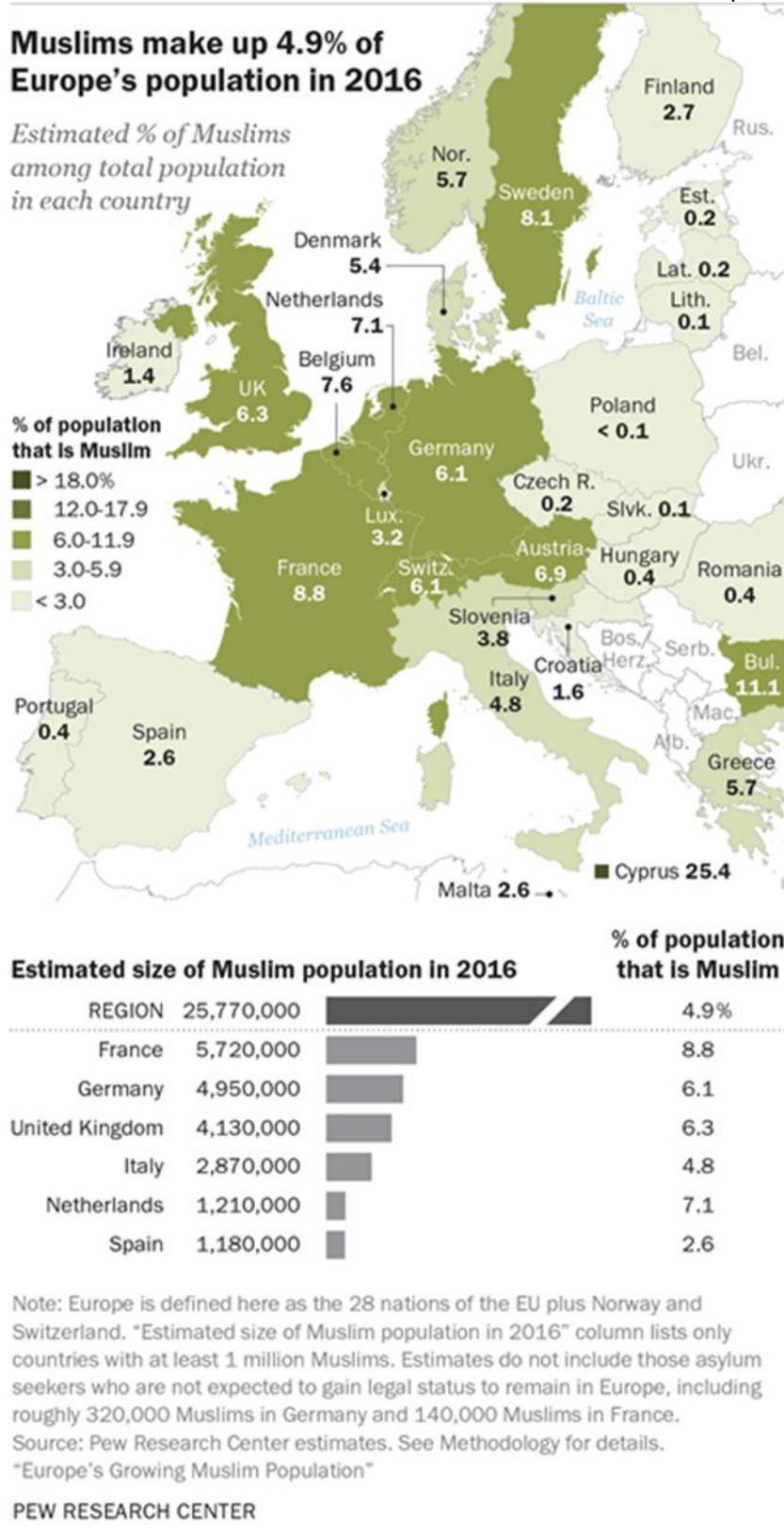

Εικόνα 3. Ο Σαΐντ Ραμαντάν το 1961. Πηγή: https://en.wikipedia.org/wiki/Said_Ramadan.

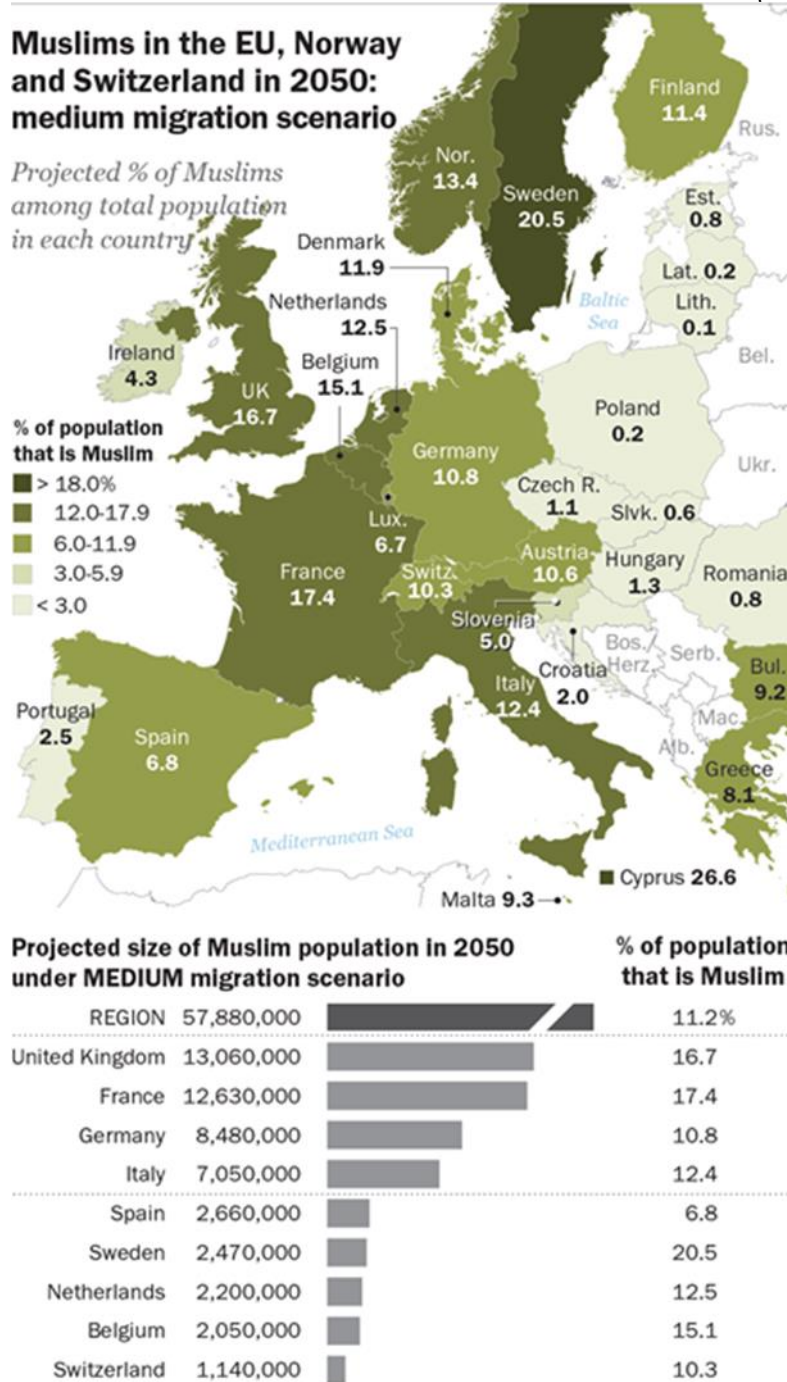

Εικόνα 4. Ο Μοχάμεντ Μάχντη Άκεφ. Πηγή:

<https://www.google.com/search?q=Akef+muhammad&oq=Akef+muhammad&aqs=cchrome..69i57j0.7935j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8>.

Εικόνα 5. Ποσοστό Μουσουλμάνων στην Ευρώπη το 2016. Πηγή Pew Research Center

Note: In the medium migration scenario, regular migration continues and refugee flows cease. "Size of Muslim population in 2050 ..." column lists only countries with at least 1 million Muslims.

Source: Pew Research Center projections. See Methodology for details. "Europe's Growing Muslim Population"

PEW RESEARCH CENTER

Εικόνα 6. Πληθυσμιακά ποσοστά μουσουλμάνων το 2050. Πηγή: https://www.pewforum.org/2017/11/29/europes-growing-muslim-population/pf_11-29-17_muslims-update-23/.

Παράρτημα Κειμένων

Halbmond über dem Münchner Norden

Die Moslem-Gemeinde baut in Freimann eine Moschee / Spenden arabischer Länder

Nach vielen Jahren der Planung und des Geldsammelns, der Proteste und des Wartens werden die in München lebenden Mohammedaner in absehbarer Zeit eine Moschee erhalten. Die Bauarbeiten wurden dieser Tage vergeben. Die Moschee, der ein Kulturzentrum und ein Studentenheim angegliedert werden, entsteht an der Wallnerstraße in Freimann, nahe Großlappen.

„Selbst wenn die Arbeiten langsamer voranschreiten, als wir hoffen und erwarten, werden wir in 18 Monaten schon in der eigenen Moschee beten können“, berichtet Osman Edip Gürel, ein türkischer Architekt, der die Pläne entwarf. Er hat sich vor 12 Jahren in München niedergelassen und sieht in dem Planauftrag die Erfüllung eines beruflichen Wunschtraums. „Mein Vater war nämlich Imam, Vorbeter.“ Sein Entwurf, der eine moderne Bauweise mit den traditionellen Formen und Vorstellungen des Islams vereinigt, sieht zwei Gebäude vor, die durch erdgeschossige Trakte verbunden und von einem knapp 35 Meter hohen Minarett überragt werden.

Der Muezzin hat Innendienst

Eine Wendeltreppe führt 20 Meter hoch zum Balkon des Muezzin. Der Korb hat allerdings nur eine symbolische Bedeutung. „Bei uns wird nicht zum Gebet gerufen; unser Muezzin hat Innendienst“, versichert Gürel. Er versucht damit eines der Argumente der Auensiedler zu entkräften, die sich vor knapp zwei Jahren über die zu erwartenden Belästigungen beschwert hatten. Ein Halbmond krönt den nadelspitzen Turm, der die Silhouette des Münchner Nordens dereinst um eine neue, fremdländische Erscheinung bereichern wird.

Ein weiterer Halbmond schimmert auf dem 14 Meter hohen Oval des eigentlichen Gebetsraums, der dem nicht weit entfernten Gardingener „Atomel“ ähnelt. Während das Erdgeschoss dieses 200 Quadratmeter großen Baukör-

pers die Bibliothek und einen Vortragsraum für kulturelle und folkloristische Veranstaltungen beherbergt, wird im Obergeschoß der Gebetsaal untergebracht. Die Kuppel, die an den Seitenwänden quadratisch abgeteilt ist, besteht aus einer nur acht Zentimeter dicken Schale aus Stahlbeton. Sie wird außen mit blauem Mosaik bedeckt, das vom dunklen Kobalt bis zum hellen Azur reicht. Das Innere der Halle soll mit bleigefärbten Farbgläsern und arabischen Schriftbildern ausgestaltet werden. Für die entsprechenden Entwürfe ist die Frau Gürels, Necla, eine Innenarchitektin, verantwortlich. Daß die Moschee nach Mekka orientiert ist, findet Gürel „so selbstverständlich, daß man das gar nicht erwähnen muß“. Die Gebetshalle wird durch ein Verbindungsgebäude an einen Block angeschlossen, in dem 20 minderbemittelte Studenten Platz haben. Die Wohnung des Imams liegt in dem Quertrakt.

Bittbriefe in dreißig Länder

Die Münchner Moschee ist die erste in Bayern und die siebte in Westdeutschland. Sie kostet rund eine Million Mark, deren Aufbringung Gürel noch arges Kopfzerbrechen bereitet. Bis jetzt ist davon nämlich nur ein Viertel vorhanden. Deshalb hat die Islamische Gemeinschaft in Süddeutschland, die 1961 aus der damaligen Moscheebau-Kommission hervorging, erst vor drei Wochen wieder Bittbriefe in 30 Länder verschickt. Insgesamt standen 375 000 Mark zur Verfügung. Davon mußten indessen 120 000 Mark für den Kauf des 2400 Quadratmeter großen Grundstücks an der Wallnerstraße abgezweigt werden. Am gefreudigsten erwies sich der frühere König von Saudi-Arabien, Ibn Saud. Er überwies 80 000 Mark. Scheich Abdullah von Kuwait schickte 70 000, Hussein von Jordanien 60 000 und der ehemalige König von Marokko, Mohammed V., 20 000 Mark aus der Privatschatulle. Dazu kamen 25 000 Mark aus Pakistan. 145 000 Mark liegen schließlich noch auf einem Spendenkonto in Kuwait. Sie werden flüssig, sobald der Bau läuft. Schließlich hat vor einigen Tagen Rashad Pharao, Finanzberater des neuen saudiarabischen Herrschers Feisal, weitere 5000 englische Pfund freigegeben. Dieses Geld ist allerdings nur dann greifbar, wenn unverzüglich mit den Arbeiten begonnen wird. Schon in 14 Tagen sollen Bagger und Raupen in der Auensiedlung mit dem Erdaushub beginnen.

Die ersten Pläne abgelehnt

Die ersten Moscheebaupläne tauchten schon vor einem Jahrzehnt auf. In einer Broschüre wurde damals beklagt, daß die große Gemeinde von Moslems, die in München als Studenten und Flüchtlinge, Gastarbeiter und Händler leben, in der Ausübung ihrer religiösen Pflicht sehr behindert sei. Sofort wurde ein Projekt ausgearbeitet und der Lokalbaukommission übermittelt. Diese vertrat allerdings die Meinung, daß ein derartiges Gebilde wohl als Illustration für Tausendundeine Nacht, nicht aber für München geeignet sei. Zwei weitere Entwürfe hatten das gleiche Schicksal. Erst Gürels Zeichnungen wurden akzeptiert. Walter Fürstweyer

DIE PLANSKIZZE DER MÜNCHNER MOSCHEE läßt deren moderne Form deutlich erkennen. Das aufleitspitze Minarett ist 25 Meter hoch.

ilaljibal.com

« The Rise and Fall of The Ummah
The Islamic Ruling Regarding Spying on Muslims »

Farewell Message from Azzam Publications

Farewell Message from Azzam Publications

“Do you really think that you will enter Paradise without such trials as came to those who passed away before you? They were afflicted with severe poverty and ailments and were so shaken that even the Messenger and those who believed along with him said, ‘When will come the Help of Allah?’ Yes, certainly the Help of Allah is near!”

[Quran 2:214]

In the Name of Allah, the Most Merciful, the Most Kind

Most of Afghanistan has been recaptured from the Taliban, thousands of Afghan Muslim civilians have been killed, cities have fallen and lives have been lost. Elsewhere, thousands of Muslims have been arrested and detained in America, where they are beaten (by both the prison guards and other prisoners), tortured, humiliated and denied access to lawyers and their families. Muslim homes are being raided and Muslims being detained across Europe. Muslim web-sites, businesses and banks are being closed. In the midst of all this, Western leaders are at pains to explain that this is not a war against Islam and that the West loves Muslims. Scenes of the bodies of both the Taliban and the Foreign Mujahideen lying on the streets have been broadcast around the World much to the delight of the disbelievers and their hypocrite allies from amongst the ‘Muslims’ (e.g. some ‘official’ American and British ‘Muslim’ Councils, etc.)

“If a good befalls you, it grieves them, but if some evil overtakes you, they rejoice at it. But if you remain patient and fear Allah, not the least harm will their plans do to you. Surely, Allah surrounds all that they do.”

[Quran 3:120]

Amidst all this, the Muslims are asking many questions. Is it really a war against Islam? Why did the Taliban withdraw from all these provinces? Is the Northern Alliance going to uphold Allah’s Word on the Earth? Were the Taliban moderates or extremists? Are the Taliban finished? Are the Mujahideen finished? Has the West triumphed over Islam? Is it all over?

These are not the questions that Muslims should be asking, but rather, they should be asking themselves: *Whose side am I on?* Am I a ‘moderate’ or an ‘extremist’? Was the Prophet Muhammad (SAWS) a ‘moderate’ or an ‘extremist’? What am I going to do about the situation? Am I going to sit at home and weep? Or go to the mosque and make dua? As for the Mujahideen whose bodies were shown on televisions across the World, they have nothing to worry about insha-Allah. They said they were going to fight to the last drop of their blood and they have remained true to their word, whilst others are waiting to follow in their footsteps:

“Among the believers are men who have been true to their covenant with Allah (i.e. they have gone out for Jihad whilst not showing their backs to the disbelievers), of them some have fulfilled their obligations (been martyred in Allah’s Way) and some of them are still waiting, but they have never changed in their determination in the least.”

[Quran 33:23]

We have written these few words in expectation of our site being closed yet again. Therefore, we advise all the Muslims to save a copy of this page and ponder about what it says lest our site is closed and we are not able to say it again. We also advise the Muslims to copy, translate into other languages

if necessary and distribute this message all over the Internet. For clarity of expression, we have listed the important points we wish to make.

1. This war is, in Bush's own words, a crusade. It is not a war against terrorism, but it is a war of Kufr (disbelief) against Islam. Any Muslim who disagrees with this has been defeated by the Western ideological warfare. The Muslims should not be naive and immature: they should know their enemies.
2. The history of this conflict does not go back to 11 September 2001. Nor does it go back to the bombing of a few embassies and ships. Rather, it goes back centuries from the time when the Jewish tribes gathered against the Prophet Muhammad (SAWS) and the Christians launched the Crusades against the Muslims in the 12th Century of the Christian Era. Therefore, it is not a case of 'let's all join hands: Muslims, Christians and Jews and wipe out terrorism', but it is part of a deeper plot to try and destroy Islam in the World. Why did the British invade Afghanistan in 1842, when there was neither an Usama bin Ladin nor the Taliban?
3. The American Government is an enemy to Islam and the Muslims, despite all the sympathetic statements given by Bush when he meets Muslim leaders and organisations in America. The American Foreign Policy regarding Iraq, Palestine, Bosnia, Kashmir, etc. is proof of this. The illegal imprisonment, torture and humiliation of thousands of Muslims in America at this very moment is also proof of this. Those Muslims who think otherwise are kidding themselves.
4. We condemn those apologetic and defeatist Muslims in the West who are making apologetic statements siding with the West and not believing or supporting their own brothers. By these Muslims, we specifically mean the likes of the American Muslim Council and 'Sheikh' Hamza Yusuf, who have openly taken sides with the American Government, without shame; as well as the Muslim Council of Britain to a lesser degree. These 'official' organisations do not represent the Muslim Ummah as they are manned by individuals completely out of touch with the reality of the affairs of the Muslims. These, who have never expended a drop of sweat or blood in Jihad for the sake of Allah like the Prophet (SAWS), his Companions and the early generations of pious Muslims, preferring instead to attend 'official' dinners and gatherings standing by the sides of Presidents and Prime Ministers whose hands are still dripping with the blood of Muslims, nodding their heads when these leaders speak. Like Bush said himself, you are either with the disbelievers (us) or the terrorists (Muslims). Therefore, those Muslims who are condemning the Taliban etc. have already taken sides and that is the side of Zionist-controlled America.
5. We believe the word of Usama bin Ladin and the Taliban, as Muslims, when they say that they had nothing to do with this terrorist act, over and above the word of a lying disbeliever like Bush. If they did it, they would proudly say so because they are not afraid of the reprisals from anyone.
6. America was going to attack Afghanistan by mid-October anyway, according to the recent Berlin Anti-Terrorism summit. 11 September was an excuse to speed up the process and give a 'cause' for the crusade. The intentions behind this 'war against terrorism' is doubted even by non-Muslims, who do have good people within their ranks.
7. The Taliban Government have proved their Islamic legitimacy to the whole Muslim Ummah. Now, there are two sides: whoever is not on the side of the Taliban is a hypocrite. The Muslims all over the World must render as much financial, physical, medical, media and moral support to the Taliban as they can. If this means taking a year out from one's university or work, then this must be done as the situation demands it. In addition, the Muslims must continue to make dua for them because it seems like the Muslims have forgotten their brothers in Afghanistan. The Taliban have appealed for help from the Muslims but these appeals have fallen on deaf ears. Did not the Prophet (SAWS) say that "***A Muslim is the brother of a Muslim, he does not forsake him and nor does he betray him.***" If you do not help your brothers in their time of need, do you really think that Allah will help in you in your time of need on the Day of Judgement?
8. According to the Four Schools of Thought as detailed in the article on our web-site on defending Muslim land under attack, once the first hostile disbeliever has entered Afghanistan and if the

inhabitants of that country are not enough to defend themselves, defensive Jihad becomes Fard Ain upon every Muslim in the World without anyone's permission, whether parents, scholars or teachers. In this case, we also believe that any Muslims who are able to go there and do not go there without a valid excuse are liable to be punished by Allah in the Hereafter. Examples of valid excuses are disabling injuries or lack of travel papers. Fear of interrogation or arrest by the authorities upon one's return is not a valid excuse, since this is not certain to happen, whereas the Jihad is a certainty. The texts are clear in this regard. Those who prevent Muslims from going for Jihad are similar to those who stop a Muslim from making his Salah or fasting during Ramadan without valid excuse.

9. Regarding calls by Western leaders for 'moderate' Muslims tackling 'extremist' elements within their ranks, these are merely appeals to divide the Muslims. What is the 'moderate' Muslim that these leaders refer to? One that does not pray or fast or wear hijab; one that agrees with the Israeli occupation of Palestine, one that thinks cutting off a thief's hand is barbaric and one that thinks Islam is primitive and backward? There is no such thing as a 'moderate' or 'liberal' Muslim. If there was, in what category would we place the Prophet Muhammad (SAWS)? Would we say he is a moderate, a liberal, an extremist, a fanatic, a terrorist, a fundamentalist? He certainly would not be a moderate or liberal since he ordered 600-700 Jewish males to be beheaded in Madinah after the Jewish tribe of Banu Qurayzah betrayed the Muslims and stabbed them in the back. He also fought in 27 battles for the sake of Allah. Are we now going to call him a terrorist as well?

9. Any assistance that any Muslim gives to a disbeliever against the believers, whether financial, physical, language translation, clerical work, military, intelligence, or other, makes that Muslim an apostate, whose inheritance is forbidden for his children and upon whom the Janaza (Funeral) Prayer becomes forbidden. Therefore, if any Muslim lends any assistance to the disbelievers by spying on other Muslims or testifying against them, even for money, he does so at the expense of his religion. By refusing to assist the disbelievers against the Muslims does not mean that one automatically supports terrorist attacks against innocent civilians. One can agree or disagree with any action that takes place in the World but one cannot go against one's religion and one's people without him losing his religion. One of the ten things that make a Muslim into a disbeliever are to "assist disbelievers against Muslims". It is not permissible for a Muslim to betray another Muslim in order to save himself. The Muslims should contact Muslim lawyers and attorneys within their countries and ask for their rights concerning the law in speaking to law enforcement authorities. In most Western countries, e.g. Britain, one is under NO obligation to speak to either the intelligence authorities or the police, either willingly or unwillingly. One does not have to speak to them if they come to one's house. One can politely refuse to speak to them and ask them to leave. Most people speak to them or cooperate with them because they intimidate and threaten, e.g. by knocking on people's doors at 5am. Muslims should find out their legal rights and not be intimidated by this harassment. Those 'Muslim' organisations that are telling the Muslims to assist the FBI, etc. with translation and other efforts, are calling the Muslims to disbelieve in Allah and His Messenger and we ask Allah to raise these 'Muslims' up with the likes of the FBI on the Day of Judgement.

10. We expect our web-site to be opened and closed continuously. We also expect our Products ordering facility to close shortly but this is nothing to worry about because if that happens, we will put all of our books online through various sites, discussion boards and e-mail lists. Therefore, we urgently recommend any Muslims that are interested in our material to copy all the articles from our site and disseminate them through their own web-sites, discussion boards and e-mail lists. This is something that any Muslim can participate in, easily, including sisters. This way, even if our sites are closed down, the material will live on with the Grace of Allah. We cannot stress the importance of this: for the Muslims to copy and distribute all the material on our web-site, especially the stories in the Jihad Stories section. Furthermore, to frustrate the disbelievers in their war against Islam, we advise the Muslims to access our site via proxies or anonymous services, such as <http://www.safeweb.com> or <http://www.anonymizer.com> and the likes.

11. We advise practising Muslims to begin to plan to leave America and withdraw all their investments and cash from America. Recent events have shown the true bigoted nature of the American Government and some Americans. Thousands of Muslims are still imprisoned in America, they are being tortured, beaten, humiliated, their religion is being mocked at and they are denied basic rights. If anyone does not believe this, one only has to speak to a lawyer of some of the detainees. This shows

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

the hypocrisy of leaders such as President Bush, who, every other day, tries to stress that this war is not against Islam or the Muslims and that the Muslims are loved by the American Government. Unfortunately, this does fool some Muslims especially when Bush opens fast with them, or attends their mosque. People will disagree with us calling for the Muslims to leave America and think about settling in Muslim countries. Just don't blame us if you end up in prison with all your assets siezed, and no prospect of a lawyer or a trial. We have warned you: America is no longer a safe place for Muslims.

12. The path to victory is long, arduous, difficult and full of difficulties and obstacles. One who thinks that the Muslim Ummah will recover from its decline without sacrifices, without blood, without fatigue, without hunger, without imprisonment, without torture, does not attach any value to this Deen nor understand the method of all the Messengers, as Allah said in the Quran which we have quoted above:

“Do you really think that you will enter Paradise without such trials as came to those who passed away before you? They were afflicted with severe poverty and ailments and were so shaken that even the Messenger and those who believed along with him said, ‘When will come the Help of Allah?’ Yes, certainly the Help of Allah is near!”

[Quran 2:214]

13. The time has come for the Muslims all over the World to begin making sacrifices for the sake of Allah and render assistance to the Muslims in Afghanistan. This includes physical, financial, material and emotional sacrifices. If the Muslims do not wipe the blemish off their Ummah, WHO will? The Muslims must not be apathetic and think that the efforts of one of them will not make a difference. On the contrary, each and every single Muslim counts, whatever his race, age, ability, skills or residence. Allah gives victory to sincere, correct actions, not to material strength. We STRONGLY recommend the Muslims to read the article by Sheikh Abdullah Azzam in the Jihad in Afghanistan section of our web-site, titled: Martyrs: The Building Blocks of Nations.

14. The war in Afghanistan is the beginning of a long war that will last several years, perhaps decades and eventually end with victory for the believers and a good outcome for the Muslim Ummah. This is not just an optimistic opinion, but it is part of our religious belief to believe that Islam will eventually become victorious even though the disbelievers may detest it. Allah says in the Quran:

“It is He who has sent His Messenger with the Guidance and the Religion of Truth that He may proclaim it over all other religions, even though the polytheists may detest it.”

[Quran 61:9]

This time of tribulation and apparent ‘defeat’ for the Muslims is only a process whereby Allah purges the ranks of the believers of hypocrites and those with diseased hearts. In these times, the hypocrites within the ranks of the Muslims surface and begin to say things like “We told you so,” and “See, the Muslims are no match for the World’s Superpower“, etc. The Companions of the Prophet (SAWS) went through tougher times and experienced more difficulties, but eventually the victorious outcome was for the believers. Therefore, those Muslims with faith in Allah know that this period is a test, preparing the Muslims for victory, separating the believers from the hypocrites and taking martyrs from amongst the ranks of the Muslims.

“These days (successes of war) we alternate between the people so that Allah may distinguish those who believe and that He may take from your ranks martyrs. And Allah does not like the wrongdoers.”

[Quran 3:140]

15. The Muslims are lacking in media. Due to the advances of modern technology, it is easy to spread news, information, articles and other information over the Internet. We strongly urge Muslim internet professionals to spread and disseminate news and information about the Jihad through e-mail lists, discussion groups and their own web-sites. If you fail to do this, and our site closes down before you have done this, we may hold you to account before Allah on the Day of Judgement. As long as you

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

mention that the source of the article was Azzam Publications and do not change them, you do not need our express permission to take all the material from our site.

16. Since our Products section will be closing shortly, we would like to inform our visitors that we are making arrangements for our books, audio tapes, videos and CD's to be available from Maktabah Al-Ansar Bookshop, <http://www.maktabah.net>, who have secure, online ordering via credit card. Please check with them about stock availability before ordering. They will also be selling our new books such as the new edition of Join the Caravan. Bookstore owners and wholesalers interested in distributing some of our books through their stores should contact Maktabah Al-Ansar directly.

17. Due to financial restrictions being placed on Muslims donating to assist fellow Muslims, under the guise of financing terror, we urge the intelligent Muslim bankers, businessmen and others to take the initiative and find out new ways to collect money and send it directly to any Muslims who need it anywhere in the World, e.g. Pakistan. One of the easiest, safest and most convenient way to transfer money is by using the 'Hawala' transfer system. One just has to ask around Muslim businessmen, travel agents and shopowners for details on this system.

18. In case our site is shut down again, please make a written and bookmarked note of the central MSANEWS News service where you should check for details of our new sites or postings.

19. We would like to take this opportunity to thank all those Muslims and non-Muslims who have given us support throughout the years. If they wish to continue to support us, we only ask that they copy everything on our site and distribute as widely as they can, especially the stories from the Jihad Stories section, and the articles.

20. We ask Allah to give victory to those fighting for His Sake in the four corners of the Earth, to destroy their enemies and the hypocrites and to enable the Muslim Ummah to produce millions of martyrs as the price for victory in this Life and achieving Allah's Pleasure in the Next.

Your brothers at Azzam Publications
20 November 2001

Source: [Azzam Publications](#)

Το αποχαιρετιστήριο κείμενο που εμφανίζει η ιστοσελίδα ilaljibal.com για την Azzam Publications. Πηγή: <https://ilaljibal.wordpress.com/2009/04/14/farewell-message/>.

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

Αθανασόπουλος Σπυρίδων, «Θεωρία Παιγνίων στις Διεθνείς Σχέσεις» ΜΠΣ, Πανεπιστήμιο Πατρών, 2017, 1. <https://tinyurl.com/yxbx9bse>. Πρόσβαση 26 Φεβρουαρίου, 2019.

Αλ-Σαήντ, Ρεφαάτ. *Διαπάλη Ισλάμ και Ισλαμισμού, Ιστορία και Ιδεολογία της Ισλαμιστικής Τρομοκρατίας*. Μετάφραση Κυριάκου Θ. Νικολάου-Πατραγά. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 2015.

Γώγος, Κωνσταντίνος Χ. *Τουρκικό Πολιτικό Ισλάμ και Ισλαμιστικά Δίκτυα στη Γερμανία*. Αθήνα: Εκδόσεις Λιβάνη, 2011.

Γώγος, Κωνσταντίνος Χ. *Το ισλαμιστικό κίνημα στην Τουρκία. Συμβολή στη μελέτη της σύγχρονης τουρκικής ισλαμικής σκέψης*. Αθήνα: Εκδόσεις Λιβάνη, 2016.

Γώγος, Κωνσταντίνος Χ. «Το πολιτικό ισλάμ στην Μέση Ανατολή» στο *Αι Αραβικά Εξεγέρσεις και η αναδιαμόρφωση του Αραβοϊσλαμικού κόσμου*, επιμέλεια Ιωάννου Θ. Μάζη – Κυριάκου Θ. Νικολάου – Πατραγά. Αθήνα: Λειμών, 2013. 57-69.

Κωτούλας Ιωάννης Ε. *Μετανάστευση και Κυρίαρχη Εθνική Κουλτούρα. Θρησκεία, Πολιτική, Πολυπολιτισμικότητα*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 2011.

Μάζης, Ιωάννης Θ. *Γεωπολιτική. Η Θεωρία και η Πράξη*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 2002.

Μάζης, Ιωάννης Θ. *Γεωγραφία του Ισλαμιστικού Κινήματος στην Μέση Ανατολή*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 2012.

Μάζης, Ιωάννης Θ., *Μεταθεωρητική Κριτική Διεθνών Σχέσεων και Γεωπολιτικής. Το νεοθετικιστικό πλαίσιο*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 2012.

Μάζης, Ιωάννης Θ. *Μυστικιστικά Ισλαμικά Τάγματα. Ο Μικρασιατικός χώρος*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 2013.

Ιωάννης Θ. Μάζης, *Σκέψεις για τις 'Πρέσπες' 2018-2019. Η μελαγχολική saga της ελληνικής διπλωματίας*, (Αθήνα: Εκδόσεις Λειμών, 2019).

Μάζης, Ιωάννης Θ. «VIII. Τα αίτια της τρομοκρατίας και οι δυνατότητες αναιρέσεώς της». Στο *Γεωπολιτικά Ζητήματα στην Ευρύτερα Μέση Ανατολή και Μεσόγειο*, τόμος Ι, επιμέλεια Νικολάου-Πατραγάς, Κ. 136-151. Αθήνα: Εκδόσεις Λειμών 2017.

Μάζης, Ιωάννης Θ. «IV. Γεωπολιτική και Διεθνές Δίκαιο: Ανάλυση μιας συγκρουσιακής σχέσεως». Στο *Γεωπολιτικά Ζητήματα στην Ευρύτερα Μέση Ανατολή και την Μεσόγειο*. Τόμος Ι. επιμέλεια Νικολάου-Πατραγάς, Κ. 79-87 Αθήνα: Εκδόσεις Λειμών, 2018.

Μάξης, Ιωάννης Θ. «Γεωπολιτική Ανάλυσις του συστήματος της ευρύτερας μέσης ανατολής στην παρούσα συγκυρία» στο *Αι Αραβικαί Εξεγέρσεις και η αναδιαμόρφωσις του Αραβοϊσλαμικού κόσμου*, επιμέλεια Ιωάννου Θ. Μάξη – Κυριάκου Θ. Νικολάου – Πατραγά. Αθήνα: Λειμών, 2013, 29-46.

Μάξης, Ιωάννης. Θ. «VIII. Κάταρ και Κούρδοι, μοχλοί εξελίξεων στην Μέση Ανατολή: οι στρατηγικές των ΗΠΑ στην περιοχή μπορεί να φέρουν το αντίθετο του επιδιωκόμενου αποτέλεσμα», στο *Γεωπολιτικά Ζητήματα στην Ευρύτερα Μέση Ανατολή και την Μεσόγειο*, επιμέλεια Νικολάου – Πατραγάς. Κ. Τόμος Ι. Αθήνα: Εκδόσεις Λειμών, 2017, 693-704.

Μάξης, Ιωάννης Θ. «X. Η Γεωπολιτική της Τουρκίας: ο 'Νέο-Οθωμανισμός' και ο ρόλος του Νταβούτογλου» στο *Γεωπολιτικά Ζητήματα στην Ευρύτερα Μ. Ανατολή και Μεσόγειο*, τόμος Ι, Επιμέλεια – Εισαγωγή Κυριάκου Θ. Νικολάου-Πατραγά. Αθήνα: Λειμών, 2017, 441-468.

Μάξης, Ιωάννης Θ. «XLVI. Η κρίσις μεταξύ του κράτους του Κάταρ και G.C.C./Αιγύπτου και Υεμένης. Ζητήματα τρομοκρατίας και ενεργειακής ασφάλειας της Δύσεως» στο *Γεωπολιτικά Ζητήματα στην Ευρύτερα Μέση Ανατολή και τη Μεσόγειο II*. Αθήνα: Λειμών, 2018, 1331-1334.

Μάξης, Ιωάννης Θ & Νικολάου-Πατραγάς, Κυριάκος Θ.. «Αι δικαϊκαί προϋποθέσεις κηρύξεως του γκεχάντ. Η απόλυτος εξουσία του χαλίφου», στο *Γεωπολιτικά Ζητήματα στην Ευρύτερα Μέση Ανατολή και την Μεσόγειο*, επιμέλεια Νικολάου – Πατραγάς. Κ. Τόμος Ι. Αθήνα: Εκδόσεις Λειμών, 2017, 752-759.

Νικολακάκης, Ηλίας, Δ. *Τζιχάντ. Ο ιερός πόλεμος του ισλάμ*. Θεσσαλονίκη: Κυρομάνος, 2003.

Νικολάου-Πατραγάς, Κυριάκος Θ. *Προλεγόμενα Αραβοϊσλαμικού Πολιτισμού*. Αθήνα: Εκδόσεις Λειμών, 2016.

Νικολάου-Πατραγά, Κυριάκος Θ. *Αδελφοί Μουσουλμάνοι. Η μήτρα της ισλαμιστικής ενόπλου βίας. Η μαρτυρία του εξ απορρήτων του εθνάρχου Νάσερ Σάμη Σαράφ*. Αθήνα: Εκδόσεις Λειμών, 2017.

Νικολάου- Πατραγάς, Κυριάκος Θ. *Η «Αραβική Άνοιξις» από τον Μουμπάρακ εις τον Σίση. Απόρρητοι και μυστικά συνομιλίας και επαφά του ηγέτου της αιγυπτιακής αριστεράς καθηγητού Ρεφαάτ αλ-Σαήντ*. Αθήνα: Εκδόσεις Λειμών, 2017.

Νικολάου-Πατραγάς, Κυριάκος Θ. *Χαλιφεία και Ισλαμική Διακυβέρνησις*. Πρόλογος Ιωάννη Θ. Μάξη και Γρηγορίου Δ. Ζιάκα. Αθήνα: Εκδόσεις Ηρόδοτος, 2011.

Νικολάου-Πατραγάς, Κυριάκος Θ. *Το νομικόν καθεστώς του «ιερού» πολέμου κατά το ισλάμ*, Παπαζήσης: Αθήνα, 2015.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

Νικολάου-Πατραγάς, Κυριάκος Θ. *Νάσερ. Ο άνθρωπος. Η ιδεολογία. Η επανάσταση.* Πρόλογος Ρεφαάτ αλ-Σαήντ. Αθήνα: Εκδόσεις Λειμών, 2018.

Νικολάου-Πατραγάς, Κυριάκος Θ. «Ιστορική αναδρομή των σχέσεων κράτους και θρησκείας εν τοις αιγυπτιακοίς συντάγμασι», στο *Αι Αραβικαί Εξεγέρσεις και η Αναδιαμόρφωσις του Αραβοϊσλαμικού Κόσμου*, επιμέλεια Ιωάννου Θ. Μάζη & Κυριάκου Θ. Νικολάου-Πατραγά. Αθήνα: Εκδόσεις Λειμών, 2013, 331-338.

Πάτελος, Κωνσταντίνος Γ. «Θεμελιοκρατία. Ο πολιτικός και θρησκευτικός Φονταμενταλισμός». Αθήνα: Εκδόσεις Σιδέρη, 2007.

Χατζηβασιλείου, Ευάνθης. *Στα σύνορα των κόσμων. Η Ελλάδα και ο Ψυχρός Πόλεμος, 1952-1967.* Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, 2007.

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Arigita, Elena and Ortega Rafael, “The Muslim Brotherhood in Spain” στο *Islamic Movements in Europe*, επιμέλεια Peter Frank & Rafael Ortega, 95-98. London:I.B.Tauris, 2014.

Brzezinski, Zbigniew. *Η Μεγάλη Σκακιέρα.* Μτφρ. Αστερίου Ελένη. Αθήνα: Εκδόσεις Λιβάνη, 1998.

Caeiro, Alexandra & Gräf, Bettina. “The European Council for Fatwa and Research and Yusuf al-Qaradawi”, στο *Islamic Movements of Europe*, επιμέλεια Peter Frank & Rafael Ortega. 119-121. London:I.B.Tauris, 2014.

Contreras Mazarío, José María. “Muslims in Spain: The Legal Framework and Status Observing Islam in Spain: Contemporary Politics and Social Dynamics”, επιμέλεια Ana I. Planet Contreras. Brill, Leiden-Boston, 2018. <https://tinyurl.com/yyqk2yvu>.

Daguzan, Jean-Francois. “France and Islamist Movements” *The West and the Muslim Brotherhood after the Arab Spring*, επιμέλεια Lorenzo Vidino, 101-113. Al Mesbar Studies & Research Centre, 2013.

Demant, Peter R. *Islam VS Islamism. The Dilemma of the Muslim World.* London: PRAEGER, 2006. <https://www.scribd.com/document/50199437/Demant-Islam-vs-Islamism>. Πρόσβαση 22 Φεβρουαρίου, 2019.

Freedman, Illana. *Hamas, CAIR and the Muslim Brotherhood. The plot to destroy America.* Ουάσιγκτον: The Center for Security Policy press, 2017.

Hamid, Sadek. “Muslim Association of Britain” στο *Islamic Movements in Europe*, επιμέλεια Peter Frank & Rafael Ortega, 112-114. London:I.B.Tauris, 2014.

Hourani, Albert. *Arabic thought in the liberal ages 1798-1939*. London: Cambridge University Press, 1983.

Huntington, Samuel P. *Η Σύγκρουση των Πολιτισμών και ο ανασχηματισμός της παγκόσμιας τάξης*, μτφρ. Σήλια Ριζοθανάση. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, 1996.

Johnson, Ian. *A Mosque in Munich. Nazis, the CIA and The Muslim Brotherhood in the West*. Boston-New York: Houghton Mifflin Harcourt, 2010.

Nada, Youssef with Thompson, Douglas. *Inside the Muslim Brotherhood*. London, Metro Publications, 2012.

Peter, Frank. “The Union of Islamic Organisations of France” στο *Islamic Movements of Europe*, , επιμέλεια Peter Frank & Rafael Ortega. 108-111. London: I.B. Tauris, 2014.

Qutb, Sayyid. “*Milestones*”. New Delhi: Islamic Book Services (P) Ltd. Πρώτη έκδοση 2002.

Roy, Olivier. *The Failure of Political Islam*, Translation by Carol Volk. London: I.B. Tauris Publishers, 1994.

Roy, Olivier. *Globalized Islam. The search for a new Ummah*, New York: Columbia University Press, 2004.

Steinberg, Guido. “The Wahhabiya, Saudi Arabia and the Salafist Movement” στο *Islamic Movements of Europe*, 37-43. London: I.B. Tauris, 2014.

Suarez-Murias, Adiel. “Jihad is the way and death for the sake of Allah is our highest aspiration. A narrative analysis of Sayyid Qutb’s Milestones”. Master of Arts, Πανεπιστήμιο Wake Forest, 2013.

Tamam, Hossam. “The International Organisation of the Muslim Brotherhood” στο *Islamic Movements of Europe*, 89-94. London: I.B. Tauris, 2014.

Tibi, Bassam. *Islamism and Islam*. London: Yale University Press, 2012.

Vidino Lorenzo. *The New Muslim Brotherhood in the West*. New York: Columbia University Press, 2010

Άρθρα – Έρευνες

Azarva, Jeffrey and Tadros, Samuel. «The Problem of the Egyptian Muslim Brotherhood», *American Enterprise Institute for Public Policy Research*, τεύχος 4, Νοέμβριος 2000: 1-9.

http://www.aei.org/wp-content/uploads/2011/10/20071130_22490MEOno4g.pdf .

Bryans, Shane. “Handbook on the Management of Violent Extremist Prisoners and the Prevention of Radicalization to Violence in Prisons”. *Criminal Justice Handbook Series*. UNODC. New York: 2016.

https://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/Handbook_on_VEPs.pdf. Πρόσβαση 24 Μαΐου, 2019.

Bosen, Ralf. “German jails ill-equipped to handle inmate radicalization”. *DW*. 13 Δεκεμβρίου, 2018. <https://www.dw.com/en/german-jails-ill-equipped-to-handle-inmate-radicalization/a-46730800>.

Brandon, James “The Danger of Prison Radicalization in the West”. *Combating Terrorism Center*, Volume 2, Issue 12. Δεκέμβριος 2009. <https://ctc.usma.edu/the-danger-of-prison-radicalization-in-the-west/>.

«Γεωγραφίες και Χώροι». Πρόσβαση 5 Ιουλίου, 2018. <https://eclass.uoa.gr/modules/document/?course=TURKMAS289>.

Casciani, Dominic. “Babar Ahmad: The godfather of internet jihad?” *BBC NEWS*, 17 Ιουλίου, 2014. <https://www.bbc.com/news/magazine-28324222>.

Castle, Stephen. “Van Driver Convicted of Murder in London Mosque Attack” *The New York Times*, 1^η Φεβρουαρίου, 2018. <https://www.nytimes.com/2018/02/01/world/europe/guilty-london-mosque-murder.html?action=click&module=RelatedCoverage&pgtype=Article®ion=Footer>

Counter Extremism Project “Muslim Brotherhood in Qatar” <https://www.counterextremism.com/content/muslim-brotherhood-qatar>. Πρόσβαση 31 Μαΐου, 2019.

CODEXTER “Profiles on Counter-Terrorist Capacity. France.” Council of Europe. September 2013, 1. <https://rm.coe.int/1680641029>.

Cofman Wittes, Tamara. “On Jamal Khashoggi, the Muslim Brotherhood and Saudi Arabia” *Brookings*, 19 Οκτωβρίου, 2018. <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2018/10/19/on-jamal-khashoggi-the-muslim-brotherhood-and-saudi-arabia/>.

Γώγος, Κωνσταντίνος, Χ. «Από την Εθνική Θέαση στη Συντηρητική Δημοκρατία: Οι Ιδεολογικές Αναφορές του Ισλαμικού Κινήματος στην Τουρκία». *Γεωστρατηγική*, τεύχος 12, Σεπτέμβριος – Δεκέμβριος 2007, 72-84.

European Commission Study. “Recruitment and Mobilisation Methods”. Directorate General Justice, Freedom and Security, London: Kings College London. Πρόσβαση 5 Μαΐου, 2019. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/doc_centre/terrorism/docs/ec_radicalisation_study_on_mobilisation_tactics_en.pdf.

Hamm, Mark S. “Prisoner radicalization: Assessing the Threat in U.S. Correctional Institutions” *NIJ Journal*, Issue No. 261. Πρόσβαση 31 Μαΐου, 2019. <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/224085.pdf>, 14-19.

Hannah, Greg. Clutterbuck, Lindsay. Rubin, Jennifer. “*Radicalization or Rehabilitation*”, RAND EUROPE, Technical Report. Rand Corp.:2008.

www.rand.org.

Hoffner, Anne-Bénédicte. “Ahmet Ogras, un militant franco-turc á la tête du CFCM, La Croix. 28 Ιουνίου, 2017. <https://www.la-croix.com/Religion/Islam/Ahmet-Ogras-militant-franco-turc-tete-CFCM-2017-06-28-1200858856>.

Ibrahim, Raymond. “The Muslim Brotherhood. Origins, Efficacy and Reach”, *Middle East Forum*. (4 Ιουλίου, 2013). <https://www.meforum.org/3596/muslim-brotherhood-origins>.

Hubbard, Ben & Kirkpatrick, David D. “For Khashoggi, a Tangled Mix of Royal Service and Islamist Sympathies” *The New York Times*, 14 Οκτωβρίου, 2018.

<https://www.nytimes.com/2018/10/14/world/middleeast/jamal-khashoggi-saudi-arabia.html>.

“IUMS, which for Years Has Encouraged Jihad, Calls On the West To Prohibit The Discourse Of Hate”. *MEMRI*, ειδικό τεύχος No. 8000, 15 Απριλίου, 2019,

<https://www.memri.org/reports/international-union-muslim-scholars-which-years-has-encouraged-jihad-calls-west-prohibit>.

Joffe, Lawrence. “Muslim Brotherhood ‘Mohammed Mahdi Akef obituary’”. *The Guardian*.

<https://www.theguardian.com/world/2017/sep/28/mohammed-mahdi-akef-obituary>. Δημοσίευση 28 Σεπτεμβρίου, 2017.

Karasz, Palko. “U.K. Police Investigating Attacks on 5 Mosques in Birmingham” *The New York Times*. 21 Μαρτίου, 2019.

<https://www.nytimes.com/2019/03/21/world/europe/uk-birmingham-mosque-attack.html>

King’s College Study for EC. Directorate General Justice, Freedom and Security.

“Recruitment and Mobilisation Methods”, Λονδίνο: University of London.

https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/doc_centre/terrorism/docs/ec_radicalisation_study_on_mobilisation_tactics_en.pdf.

Κωτούλας, Ιωάννης Ε. «Η ταυτότητα της Μουσουλμανικής Αδελφότητας. Η ιστορία και οι θέσεις της σημαντικότερης ισλαμιστικής πολιτικής οργάνωσης,» *Foreign Affairs*, τεύχος 19 (Οκτ. 2013): 77-93.

Κωτούλας, Ιωάννης Ε. «Οι τρεις τάσεις του Ισλάμ στην Ευρώπη. Γιατί η ισλαμική τρομοκρατία μάλλον θα αυξηθεί στα επόμενα χρόνια», *Foreign Affairs*, (τεύχος Απριλίου-Μαΐου 2015): 143. Δημοσίευση στο Research Gate.

https://www.researchgate.net/publication/317175005_Oi_treis_taseis_tou_Islam_sten_Europe_Three_Currents_of_Islam_in_Europe.

Κωτούλας, Ιωάννης Ε. «Κόμματα ισλαμικών αρχών στην Ευρώπη. Οι κίνδυνοι από το πολιτικό Ισλάμ για τη Δύση», *Foreign Affairs Hellenic Edition*. Τεύχος 48

(10/2017-11/2017), 94-108. <https://foreignaffairs.gr/articles/71582/ioannis-kotoylas/kommata-islamikon-arxon-stin-eyropi>.

Lusher, Adam. “Finsbury Park Mosque: How religious centre went from ‘al-Qaeda guesthouse’ to model of moderation”. *The Independent*. 19 Ιουνίου, 2017.

<https://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/finsbury-park-mosque-terror-attack-latest-abu-hamza-changed-since-won-awards-for-community-relations-a7798171.html>.

Μάξης, Ιωάννης Θ & Συνεργάτες. «Εφαρμογή Απλών και Σύνθετων Δεικτών των Τεσσάρων Γεωπολιτικών Πυλώνων στη Μεθοδολογία της Συστημικής Γεωπολιτικής Αναλύσεως: Η Περίπτωση της Συρίας», *Civitas Gentium – Special Issue*. Volume 5, Αρ. 2 (Απρίλιος 2017): 11-78. <https://cg.turkmas.uoa.gr/index.php/cg/issue/view/7>.

Μάξης, Ιωάννης, Θ. «*Λακατιανή συγκρότηση γεωπολιτικής*», παρουσίαση στο πλαίσιο των ακαδημαϊκών διαλέξεων του ΠΜΣ «Γεωπολιτική Ανάλυση, Γεωστρατηγική Σύνθεση, Σπουδές Άμυνας και Ασφάλειας» του τμήματος Τουρκικών Σπουδών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών της Σχολής Οικονομικών και Πολιτικών Σπουδών του ΕΚΠΑ. Β΄ κύκλος – Α΄ εξάμηνο.

Masci, David. “Q&A: The challenges of estimating the size of Europe’s Muslim population” *Pew Research Center*. 30 Νοεμβρίου, 2017.

<https://www.pewresearch.org/fact-tank/2017/11/30/qa-the-challenges-of-estimating-the-size-of-europes-muslim-population/>.

Mattes, Astrid & Rosenberger, Sieglinde. “Islam and Muslims in Austria”.

ResearchGate. Ιανουάριος, 2015. <https://preview.tinyurl.com/y3gfnppu>

McElroy, Damien. “Qatar spent huge sums on Muslim Brotherhood groups in Europe” *The National*, 5 Απριλίου, 2019, <https://www.thenational.ae/world/qatar-spent-huge-sums-on-muslim-brotherhood-groups-in-europe-1.845510>.

Mekhennet, Souad & Warrick, Joby. “Isis behind bars” *The Washington Post*. 26 Ιουλίου, 2018. https://www.washingtonpost.com/graphics/2018/world/europe-isis-prisons/?utm_term=.c417f873f058.

Μερακλής, Χαράλαμπος. «Ισλαμικά κόμματα στην Ευρώπη», *e Kypros news*. 12 Νοεμβρίου, 2017. <https://preview.tinyurl.com/yxqtumzc>

Merley, Steve. “The Federation of Islamic Organizations in Europe”. *NEFA Foundation 2008* 1^η Οκτωβρίου, 2008. <https://www.globalmbwatch.com/wp-content/uploads/2015/06/The-Federation-of-Islamic-Organizations-in-Europe.pdf>.

Merley, Steve. “The Muslim Brotherhood in Belgium”, *NEFA Foundation*. 14 Απριλίου 2008. <https://www.globalmbwatch.com/wp-content/uploads/2013/05/The-Muslim-Brotherhood-in-Belgium.pdf>.

Μποζανίνου Τάνια, “Επικίνδυνο παιχνίδι η «διόρθωση των συνόρων» Σερβίας-Κοσόβου”. *Το Βήμα*. 11 Αυγούστου 2018,

<https://www.tovima.gr/2018/08/11/world/epikindyno-paixnidi-i-diorthwsi-twn-synorwn-serbias-kosoboy/>.

Mulcahy, Elizabeth. Merrington, Shannon. Bell, Peter “Radicalisation of prison inmates”, *Journal of Human Security*. Vol. 9, Τεύχος 1, (Μάρτιος 2013): 4-14.
<https://doi.org/10.12924/johs2013.09010004>.

Neumann, Peter R. “Prisons and Terrorism. Radicalization and De-radicalization in 15 countries”. Policy Report, *ICSR*, Λονδίνο: 2010.
<https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/Prisons-and-terrorism-15-countries.pdf>.

Olidort, Jacob. «Τι είναι ο Σαλαφισμός; Πως μια μη πολιτική ιδεολογία έγινε πολιτική δύναμη». *Foreign Affairs The Hellenic Edition*. (27 Νοεμβρίου, 2015).
<https://www.foreignaffairs.gr/articles/70599/jacob-olidort/ti-einai-o-salafismos>.

Overton, Iain & Dodd, Henry. “A short history of suicide bombing”, *AOAV*. 23 Αυγούστου, 2013, τελευταία επικαιροποίηση Νοέμβριος 2016.
<https://aoav.org.uk/2013/a-short-history-of-suicide-bombings/>.

Νικολάου-Πατραγάς, Κυριάκος Θ. «Από τους Χαριζίτας εις το Ισλαμικόν Κράτος Ιράκ και Συρίας» *Civitas Gentium – Τόμος 6*, Αρ. 1 (2018): 81-88,
<https://cg.turkmas.uoa.gr/index.php/cg/article/view/100/113>.

Pew Research Center. «Europe’s Growing Muslim Population» *Pew Research Center*. 19 Νοεμβρίου, 2017. <https://www.pewforum.org/2017/11/29/europes-growing-muslim-population/>.

Πρίφτη, Κατερίνα. «5 λόγοι που η τουρκική εισβολή στο Αφρίν της Β. Συρίας είναι πιο σημαντική από όσο φαίνεται». *Huffingtonpost*. 22 Ιανουαρίου, 2018.
<https://preview.tinyurl.com/y6pwqgxx>.

RAN Working Paper, “Approaches to violent extremist offenders and countering radicalization in prisons and probation”. 2η Έκδοση – 2016.
<https://preview.tinyurl.com/y2hbfsv>

Dr Reed, Alastair. Dr Ingram, Haroro J. “Exploring the Role of Instructional Material in AQAP’s *Inspire* and ISIS’ *Rumiyah*”, *Europol Public Information*, Μάιος, 2017.

Rosen, Ehud. “The Spider Web. The Roots of BDS and the Campaign to Delegitimize Israel”, *Jerusalem Center for Public Affairs*. 2018.
http://jcpa.org/pdf/ehud_rosen_spiders_web_22oct2018_online.pdf. Πρόσβαση 12 Μαΐου, 2019.

Safdar, Anaella “France likely to close more than a 100 mosques”, *Al Jazeera*. 3 Δεκεμβρίου, 2015. <https://www.aljazeera.com/news/2015/12/france-100-mosques-close-151202142023319.html>.

Seabra, Claudia, Kastenholz, Elisabeth, Abrantes, Jose Luis. “TerrorScale: A Scale to Measure the Contact of International Tourists with Terrorism”. *Journal of Tourism Research & Hospitality*, (Ιανουάριος 2012): 1:4. <http://dx.doi.org/10.4172/2324-8807.1000108>.

Shepp, Jonah. «While Condemning Iran, the U.S. Contributes to Terrorism in the Middle East, Too», *Intelligencer*. <http://nymag.com/intelligencer/2018/08/iran-us-contribute-terrorism-middle-east.html>. Δημοσίευση 7 Αυγούστου, 2018.

Sözeri, Semiha. Kosar Altinyelken, Hülya. & Volman, Monique. “Training imams in the Netherlands: the failure of post-secular endeavor”, *British Journal of Religious Education*. 18 Ιουνίου, 2018. <https://doi.org/10.1080/01416200.2018.1484697>

Speckhard, Anne and Shajkovic, Ardian. “Prison: Militant Jihadist Recruiting Grounds or Refuge for Rehabilitation? *Homeland Security Today*. US., (11 Δεκεμβρίου, 2018). <https://www.hstoday.us/subject-matter-areas/terrorism-study/prison-militant-jihadist-recruiting-grounds-or-refuge-for-rehabilitation/>.

The AFPC “*World Almanac of Islamism.2017 Edition*”, 2017. New York: Rowan & Littlefield, 2017. <https://tinyurl.com/yys3kht7>.

Tiezzzi, Shannon «Why is Turkey breaking its silence on China’s Uyghurs? » The Diplomat. <https://thediplomat.com/2019/02/why-is-turkey-breaking-its-silence-on-chinas-uyghurs/> Δημοσίευση 12 Φεβρουαρίου, 2019.

Torrekens, Corinne. “Concentrations of Muslim populations and structure of Muslim associations in Brussels”, *Brussels Studies*. Μετάφραση Marian Reed. Τεύχος 4, 5 Μαρτίου, 2007. <https://journals.openedition.org/brussels/382?lang=en>.

Veldhuis, M. Tinka & others. “*Terrorists in Prison. Evaluation of the Dutch terrorism wing*”. University of Groningen. https://www.wodc.nl/binaries/summary_tcm28-71209.pdf.. Πρόσβαση 23 Απριλίου, 2019.

Vidino, Lorenzo. “Jihadist Radicalization in Switzerland”, *Center for Security Studies*. (Ζυρίχη: Νοέμβριος 2013). http://www.css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/pdfs/CH_radicalization_report.pdf.

Vidino, Lorenzo. “Aims and Methods of Europe’s Muslim Brotherhood”. *Hudson Institute*. 1^η Νοεμβρίου, 2006. <https://www.hudson.org/research/9776-aims-and-methods-of-europe-s-muslim-brotherhood>.

Vidino, Lorenzo. “The Muslim Brotherhood in the UK”. *Program on Extremism*. G. Washington University:2010. <https://extremism.gwu.edu/sites/g/files/zaxdzs2191/f/downloads/MB%20in%20the%20OUK.pdf>.

Vidino, Lorenzo G. *The West and the Muslim Brotherhood after the Arab Spring*. Philadelphia:Al Mesbar Studies & Research Centre in collaboration with The Foreign Policy Research Institute, 2013.

Vidino, Lorenzo G. *The Muslim Brotherhood in Austria*. Ουάσινγκτον: Program on Extremism. The George Washington University in collaboration with the Universität Wien, 2017.

<https://extremism.gwu.edu/sites/g/files/zaxdzs2191/f/MB%20in%20Austria-%20Print.pdf>. Πρόσβαση 1 Μαρτίου, 2019.

Yavuz, M. Hakan. Five stages of the construction of Kurdish nationalism in Turkey, *Nationalism and Ethnic Politics*, 2001. 7:3, 1-24, DOI: 10.1080/13537110108428635. <https://doi.org/10.1080/13537110108428635>.

«Ψηφιακή Ορολογία Γεωπολιτικής και Γεωστρατηγικής» Τ.Τ.Σ.Σ.Α.Σ. / ΕΚΠΑ. <https://geoterm.turkmas.uoa.gr>.

Zollner, Barbara. “Surviving repression: How Egypt’s Muslim Brotherhood has carried On”, *Carnegie Middle East Centre*. 11 Μαρτίου, 2019. <https://carnegie-mec.org/2019/03/11/surviving-repression-how-egypt-s-muslim-brotherhood-has-carried-on-pub-78552>.

Αναφορές

AIVD Reports “The radical dawa in transition. The rise of Islamic neoradicalism in the Netherlands”. 11 Οκτωβρίου, 2007. <https://english.aivd.nl/publications/publications/2007/10/11/the-aivd-observes-a-new-phase-in-the-development-of-islamic-radicalism>.

Comité permanent de contrôle des services de renseignements du Parlement belge. “La presence et la stratégie des Frères Musulmans en Belgique”. *Rapport d’activité 2001*. <http://www.comiteri.be/images/pdf/Jaarverslagen/2001%20fr.pdf?phpMyAdmin=97d9ae9d92818b6f252c014a4a05bdfb>. Πρόσβαση 1η Μαΐου, 2019.

Europol TESAT Reports 2005 - 2018:

<https://preview.tinyurl.com/y2fq9qwr>

<https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/annual-report-2006>

<https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/te-sat-2007-eu-terrorism-situation-trend-report>

<https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/te-sat-2008-eu-terrorism-situation-trend-report>

<https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/te-sat-2009-eu-terrorism-situation-trend-report>

<https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/te-sat-2010-eu-terrorism-situation-trend-report>

<https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/te-sat-2011-eu-terrorism-situation-and-trend-report>

<https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/te-sat-2012-eu-terrorism-situation-and-trend-report>

<https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/te-sat-2013-eu-terrorism-situation-and-trend-report>

<https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/te-sat-2014-eu-terrorism-situation-and-trend-report>

<https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-terrorism-situation-and-trend-report-2015>

<https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-terrorism-situation-and-trend-report-te-sat-2016>

<https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/eu-terrorism-situation-and-trend-report-te-sat-2017>

<https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-terrorism-situation-and-trend-report-2018-tesat-2018>

European Commission. “European handbook on equality data” 2016. Πρόσβαση 14 Μαΐου, 2019. <https://ec.europa.eu/newsroom/just/document.cfm>.

“Global Terrorism Index 2016”, *Institute for Economics & Peace*. <http://economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2016/11/Global-Terrorism-Index-2016.2.pdf>.

Midterm Report, GLOBSEC, “Who are the European Jihadis? From Criminals to terrorists and back?”, https://www.globsec.org/wp-content/uploads/2018/09/GLOBSEC_WhoAreTheEuropeanJihadis.pdf. Πρόσβαση 20 Μαρτίου, 2019.

Republic of Turkey, Ministry of Foreign Affairs “Bilateral Political Relations between Turkey and Qatar”. Πρόσβαση 31 Μαΐου, 2019. <http://www.mfa.gov.tr/turkey-qatar-relations.en.mfa>.

Άρθρα on line εφημερίδων

“I was enemy of Britain”, *BBC NEWS*. 21 Ιουνίου, 2019. <https://www.bbc.com/news/av/uk-48725942/jihadi-jack-tells-bbc-i-was-enemy-of-britain>.

“Centro Cultural Islamico Catalá.Ahmed Abou Douh, Catalonia the next target of the Muslim Brotherhood”. *The Arab Weekly*. <https://thearabweekly.com/catalonia-next-target-muslim-brotherhood>. 8 Οκτωβρίου, 2017.

Euro-Islam.info. *Islam in Netherlands*, <http://www.euro-islam.info/country-profiles/the-netherlands/>, Πρόσβαση 29 Μαρτίου, 2019.

“List of terror groups published by UAE”, *Gulf News Government*, 16 Νοεμβρίου, 2014. <https://gulfnews.com/uae/government/list-of-terror-groups-published-by-uae-1.1413219>. Πρόσβαση 6 Μαΐου, 2019.

“L’exercice du culte á la Grande Mosquée de Bruxelles sera assure après le depart du CICB”. *Le Vif*. 1^η Φεβρουαρίου, 2019, <https://www.levif.be/actualite/belgique/l-exercice-du-culte-a-la-grande-mosquee-de-bruxelles-sera-assure-apres-le-depart-du-cicb/article-normal-1087073.html>.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

“Οι αιματηρότερες τρομοκρατικές επιθέσεις στη Γαλλία». *Newsbeast*. 7 Ιανουαρίου, 2015. <https://www.newsbeast.gr/world/arthro/775057/oi-aimatiroteres-tromokratikes-epitheseis-sti-gallia>.

«Προκλητική δήλωση της προέδρου του ΚΙΕΦ που κέρδισε τις εκλογές σε Ροδόπη και Ξάνθη». *Newsbeast*. 29 Μαΐου, 2019. <https://www.newsbeast.gr/politiki/arthro/4964013/proklitiki-dilosi-tis-proedroy-toy-kief-poy-kerdise-tis-ekloges-se-rodopi-kai-xanthi>.

«Εξαρθρώθηκε μεγάλο δίκτυο τζιχαντιστών σε φυλακές της Ισπανίας». *Newsroom, CNN Greece*. 2 Οκτωβρίου, 2018. <https://www.cnn.gr/news/kosmos/story/149212/exarthrothike-megalo-diktyo-tzixantiston-se-fylakes-tis-ispantias>.

«Diyanet: Ο πανίσχυρος οργανισμός προώθησης του πολιτικού Ισλάμ στην Τουρκία». *PRO NEWS Διεθνής Πολιτική*. 15 Απριλίου 2018. <https://www.pronews.gr/kosmos/diethnis-politiki/680616-diyamet-o-panishyros-organismos-proothisis-toy-politikoy-islam-sti>.

Renard, Alexandra and Langlois, Romeo. «Inside the French Islamic Organisation» *REPORTERS-FRANCE 24*. Video. Τελευταία τροποποίηση 4 Απριλίου, 2015. <http://www.france24.com/en/20140403-reporters-video-inside-the-french-islamic-organization>.

“Trump working to designate Muslim Brotherhood as ‘terror’ group” *Al Jazeera*, 30 Απριλίου, 2019. <https://www.aljazeera.com/news/2019/04/trump-seeks-designate-muslim-brotherhood-terror-group-nyt-190430084630495.html>. Πρόσβαση 17 Ιουνίου, 2019.

“Απειλές Τραμπ κατά των Ευρωπαίων: Θα αφήσω ελεύθερους τους τζιχαντιστές στα σύνορά σας” *Η Καθημερινή*. 23 Σεπτεμβρίου, 2019. <https://www.kathimerini.gr/1043600/article/epikairothta/kosmos/apeiles-tramp-kata-twn-eyrwpaiwn-8a-afhsw-eleytheroys-toys-tzixantistes-sta-synora-sas>

“US Senator Graham says he is trying to get Turkey back in F-35 fold”, *New York – Reuters*. 23 Σεπτεμβρίου, 2019, <http://www.hurriyetdailynews.com/us-senator-graham-says-he-is-trying-to-get-turkey-back-in-f-35-fold-146802>.

Διαδικτυακοί Ιστότοποι

About MWL. <https://themwl.org/en/mwl-membership-in-international-orgs>. Πρόσβαση 25 Μαΐου, 2019.

“300 Algerian and Moroccan imams expected in France during Ramadan”, *Middle East Monitor*. 26 Απριλίου, 2018, <https://www.middleeastmonitor.com/20180426-300-algerian-and-moroccan-imams-expected-in-france-during-ramadan/>.

“Ahlul Bayt Digital Islamic Library Project”. Al-Islam.org. Πρόσβαση 13 Μαΐου, 2019. <https://www.al-islam.org/>

“Ahlul Bayt Digital Islamic Library Project”. Al-Islam.org. Donate. <https://blog.al-islam.org/support-al-islam-c/>.

Anna Lindh Foundation. *IGGiÖ*.

<https://www.annalindhfoundation.org/members/islamic-religious-authority-austria-islamische-glaubensgemeinschaft-osterreich-iggio>. Πρόσβαση 11 Μαΐου, 2019.

“Barcelona Terrorist Imam Belonged to Mosque with Ties to Syrian Muslim Brotherhood”, *GMBDW*, 20 Αυγούστου, 2017.

<https://www.globalmbwatch.com/2017/08/20/mosque-associated-with-barcelona-terrorist-imam-belongs-to-federation-with-close-ties-to-syrian-muslim-brotherhood/>. Πρόσβαση 6 Μαΐου, 2019.

“British Government Funds go to Muslim Brotherhood Organisation”, *TGMBDW*,

<https://www.globalmbwatch.com/2009/09/24/british-government-funds-go-to-muslim-brotherhood-organization/> Πρόσβαση 23 Φεβρουαρίου, 2019.

DIK. http://www.deutsche-islam-konferenz.de/DIK/EN/Startseite/startseite-node.html;jsessionid=09029E04DF06B713CB2BAEF0A8900B69.1_cid286.

“El Clot”, You Tube, Πρόσβαση 2 Μαΐου, 2019.

<https://www.youtube.com/channel/UCB51Py6WVX2PziF52bVFoaA>.

European Police Office (Europol). Πρόσβαση 31 Μαρτίου, 2019.

https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/europol_en.

EU, Justice and Consumers, “Combating anti-Muslim hatred”. 11 Φεβρουαρίου,

2019. https://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=50085.

Energy Press, Δημοσιογραφικό ενημερωτικό portal για την ενέργεια

<https://energypress.gr/news/i-shesi-energeias-kai-geopolitikis-stin-ekdilosi-toy-iene-gia-tin-araviki-anoixi>. Πρόσβαση 22 Ιουνίου, 2018. Η πλήρης ομιλία του Ιωάννη Θ. Μάζη είναι διαθέσιμη σε βίντεο στο <https://vimeo.com/58703374>.

“Farwell Message from Azzam Publications” *ilaljibal.com*, Νοέμβριος 2001.

<https://ilaljibal.wordpress.com/2009/04/14/farewell-message/>. Πρόσβαση 6 Μαΐου, 2019.

FEMYSO. Member Organisations. <https://femyso.org/member-organisations/>.

Πρόσβαση 1^η Μαΐου, 2019.

FIOE. “The FIOE deplores the damaging Emirati Decision”. 16 Νοεμβρίου, 2014.

<http://euomuslims.org/en/the-federation-of-islamic-organisations-in-europe-fioe-deplores-the-damaging-emirati-decision/>. Πρόσβαση 11 Μαΐου, 2019.

Gillieron, Laurent. “Qatar said to be leading funder of mosques in Europe” *Swissinfo.ch*, 5 Απριλίου, 2019. https://www.swissinfo.ch/eng/investments-in-switzerland_qatar-said-to-be-leading-funder-of-mosques-in-europe/44877734.

“Global Muslim Brotherhood”, *TGMBDW*, <https://www.globalmbwatch.com/global-muslim-brotherhood/>. Πρόσβαση 5 Μαΐου, 2019.

“Ikhwanweb”, πρόσβαση 2 Μαΐου, 2019. Τελευταία επικαιροποίηση 26 Σεπτεμβρίου, 2018. <http://www.ikhwanweb.com/index.php>.

“Ikhwanweb”, *Qaradawi*. Πρόσβαση 2 Μαΐου, 2019.

<http://www.ikhwanweb.com/tagBView.php?id=Yusuf%20Al-Qaradawi>.

“International Union of Muslim Scholars”, The *GMBDW*, πρόσβαση 3 Μαΐου, 2019. <https://www.globalmbwatch.com/international-union-of-muslim-scholars/>.

IGD. Πρόσβαση 2 Μαΐου, 2019. <http://www.ver reint-im-islam.de/islamische-gemeinschaft-in-deutschland/>.

“Islam in Switzerland” *Micheloud & Cie*.

<http://switzerland.isyours.com/e/guide/religion/islam.html>. Πρόσβαση 29 Μαρτίου, 2019.

Islamisches Zentrum München, “Unsere Geschichte”. http://www.islamisches-zentrum-muenchen.de/html/wir_uber_uns_-_geschichte.html. Πρόσβαση 20 Μαρτίου, 2019.

Ligue des musulmans de Geneve. <http://www.uomg.ch/>. Πρόσβαση 5 Μαΐου, 2019.

Markfield Institute. <https://www.mihe.ac.uk/about-us>

START. “GTD”. <https://www.start.umd.edu/gtd/about/>. Πρόσβαση 11 Μαΐου, 2019.

Πρεσβεία του Ισραήλ στην Κύπρο. «Μέση Ανατολή. Χαμάς.».

<https://tinyurl.com/y43a79eq>. Πρόσβαση 18 Φεβρουαρίου, 2019

The AFPC World Almanac of Islamism. *Spain*. Τροποποίηση 4 Μαΐου, 2018.

<http://almanac.afpc.org/Spain>. Πρόσβαση 2 Μαΐου, 2019.

The World Bank. *Population Total*.

<https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL>.

United States Department of State, *Country Reports on Terrorism 2017 - Qatar*, 19 September 2018, <https://www.refworld.org/docid/5bcf1f87a.html>.

WIKIPEDIA, *Rabea TV*. https://en.wikipedia.org/wiki/Rabea_TV. Πρόσβαση 5 Μαΐου, 2019.

WIKIPEDIA, *Conseil Francais du Culte Musulman*. Πρόσβαση 1^η Μαΐου, 2019.

https://en.wikipedia.org/wiki/French_Council_of_the_Muslim_Faith.

Η ιδεολογία και οι δραστηριότητες ριζοσπαστικοποίησης των Αδελφών Μουσουλμάνων ως γεωπολιτικός παράγοντας ανακατανομής της ισχύος, στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Δυτικής Ευρώπης.

Ελένη Β. Δαφνοπούλου

World Prison Brief. <http://www.prisonstudies.org/>. Πρόσβαση 1^η Ιουνίου, 2019.